

Jaarstukken 2023

ValidSigned door W. Kalkman RA
op 20-06-2024

Publieke Sector Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden
Behorende bij de controleverklaring
d.d. 20 juni 2024 met
kenmerk 312019015.24.236

GEMEENTE

Lansingerland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Managementsamenvatting	5
Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2023	8
Jaarverslag	9
Programma 1: Bestuur en dienstverlening	10
Beleidsveld Gemeenteraad, college en griffie	11
Beleidsveld Samenwerking en Participatie	13
Beleidsveld Dienstverlening	16
Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid	19
Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid	20
Programma 3: Sport, cultuur en onderwijs	26
Beleidsveld Sport	27
Beleidsveld Cultuur	29
Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang	31
Programma 4: Sociaal Domein	38
Beleidsveld Samenleving	39
Beleidsveld Jeugd	42
Beleidsveld Participatie	47
Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning	52
Programma 5: Kwaliteit openbare ruimte	58
Beleidsveld Beheer Openbare ruimte	59
Beleidsveld Afval- en afvalwatermanagement	61
Beleidsveld Vastgoed	64
Programma 6: Lansingerland ontwikkelt	67
Beleidsveld Ruimtelijke ordening	68
Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit	74
Beleidsveld Economische ontwikkeling	77
Beleidsveld Duurzaamheid	81
Programma 7: Grondzaken	88
Beleidsveld: Grondexploitatie	89
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	92
Overzicht: Algemene dekkingsmiddelen	93
Overzicht Overhead	95
Onderdelen Overhead	96
Paragrafen	99
Paragraaf Lokale heffingen	100
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	107
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	121

Paragraaf Financiering en treasury	124
Paragraaf Bedrijfsvoering	130
Paragraaf Verbonden partijen.....	144
Paragraaf Grondbeleid	157
Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)	162
Jaarrekening	164
Overzicht van baten en lasten en toelichting.....	166
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar	168
Verschillenanalyse per programma	178
Overzicht incidentele baten en lasten	178
Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	182
Balans en toelichting	183
Balans.....	183
Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	185
Toelichting op de balans: vaste activa.....	191
Toelichting op de balans: vlottende activa.....	197
Toelichting op de balans: vaste passiva	203
Toelichting op de balans: vlottende passiva	217
Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen	220
Gebeurtenissen na balansdatum	222
Bijlagen jaarrekening.....	223
Single Information Single Audit (SiSa).....	224
Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.....	247
Bijlagen overige	249
Overheveling incidentele budgetten	250
Verplichte BBV indicatoren	256
Stand van Zaken Collegeprogramma	257

Managementsamenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Voor u liggen de jaarstukken waarmee we het jaar 2023 formeel afsluiten. Een jaar waarin helaas nog geen zicht is gekomen op een einde aan de inval van Rusland in Oekraïne. Het was ook een jaar dat nog in het teken stond van hoge inflatie. Dit heeft ook zijn weerslag op de gemeente. De inwoners die door stijgende prijzen de meeste (financiële) steun in de rug konden gebruiken, werden bijgestaan door de gemeente. Maar ook het realiseren van projecten werd voor de gemeente duurder door een stijging van zowel materiaal-als arbeidskosten.

In het jaar 2023 is ook de begroting 2024-2027 gepresenteerd die een groot tekort laat zien in de jaren 2026 en verder. Door de val van het kabinet Rutte IV op 7 juli 2023 en de verkiezingen in november is er in 2023 nog geen duidelijkheid gekomen over het toekomstig beleid van de rijksoverheid ten aanzien van gemeentefinanciën. De voorlopig moeizame kabinetsformatie draagt niet bij aan het krijgen van (financiële) duidelijkheid, zeker voor een gemeente zoals Lansingerland waar veel groei is.

In het eerste volle jaar van de coalitie van de politieke partijen WIJ Lansingerland, Leefbaar3B, D66 en de ChristenUnie zijn veel plannen in gang gezet en is de uitvoering gestart. Dit is gebeurd in een open cultuur waarin het college en gemeenteraad gezamenlijk vorm hebben gegeven aan belangrijke besluiten en uitvoer van plannen ten aanzien van onder andere woningbouw, opvang van Oekraïners, cultuur en financiën. Het was ook het eerste jaar van het nieuwe afvalbeleid en met een mooi resultaat, de hoeveelheid restafval is fors afgenomen. De wijze waarop de sluitende begroting 2024-2027 tot stand is gekomen en de raad met hulp van begrotingsknoppen unaniem gedragen wijzigingen heeft aangebracht, springt in het oog. Aan het begin van 2023 heeft de gemeenteraad er een fractie bij gekregen door een afsplitsing van een zetel van VOOR Lansingerland uit de fractie van WIJ Lansingerland.

Financieel was het nog een positief jaar voor de gemeente. De jaarrekening laat een eindresultaat zien van € 6,3 miljoen voor resultaatbestemming. Dit terwijl er bij de originele begroting een tekort van € 230.000 was begroot. Gedurende het jaar is de begroting een aantal keer bijgesteld richting een tekort van circa € 2,1 miljoen bij de Slotwijziging. Het uiteindelijke positieve resultaat is ten opzichte van de laatste begrotingswijziging, de Slotwijziging 2023, nog met € 8,4 miljoen toegenomen en is vooral incidenteel van karakter. Na resultaatbestemming resteert er van de € 6,3 miljoen nog ca. € 0,7 miljoen die aan de Algemene Reserve wordt toegevoegd. In deze jaarstukken leest u een uitgebreide analyse van de beleidsinhoudelijke en financiële resultaten die in 2023 werden geboekt.

Veel leesplezier hierbij!

Beleidsinhoudelijk resultaat

Na de verkiezingen in 2022 ging het college in 2023 aan de slag met de uitvoering van het Werkprogramma van het college ‘Samen verantwoord aan de slag’: de vertaling van het coalitieakkoord 2022 - 2026. Het werkprogramma bevat de concrete acties om de ambities uit het coalitieakkoord te realiseren. In de bijlage van deze jaarstukken vindt u per ambitie de voortgang van het werkprogramma.

Daarnaast hebben de gemeenteraad en het college gezamenlijk vorm gegeven aan opgaven zoals de opvang van Oekraïners en asielzoekers. We voerden onze wettelijke taken uit op het gebied van onder andere maatschappelijke ondersteuning, privacywetgeving en de nieuwe omgevingswet. Ook hebben we vele resultaten behaald om onze ambities in onder andere de Omgevingsvisie en Samenlevingsvisie - als belangrijke pijlers van ons lokale beleid - te realiseren. Deze resultaten op het gebied van onder andere wonen, duurzaamheid, jeugdhulp en veiligheid leest u uitgebreid in de toelichtingen per programma en beleidsveld.

Financieel resultaat

Bedragen x € 1.000

	Saldo 2023
Primitieve begroting	-230
Begroting na wijzigingen	-2094
Jaarrekening	6.290
Jaarrekening t.o.v. begroting na wijzigingen	8.384

Solide financiële uitgangspositie

Financieel gezien was 2023 een positief jaar. Wel had de oorlog in Oekraïne nog steeds een grote impact, zowel in de samenleving als op onze bedrijfsvoering en financiën. Ondanks deze extra opgaaft behaalden wij een positief resultaat van € 6,3 miljoen positief. Dit wijkt € 8,4 miljoen positief af ten opzichte van de slotwijziging waarbij wij verwachtten een negatief resultaat te behalen van € 2,1 miljoen. De uitleg hiervan is opgenomen in het samenvattend financieel resultaat hierna.

Voor het handhaven van deze financiële positie van Lansingerland volgen wij de in het coalitieakkoord onderschreven pijler van een structureel sluitende begroting.

Met een ratio weerstandsvermogen van 1,7 (2022: 1,6) heeft Lansingerland een solide uitgangspositie. De ratio van 1,7 is gelijk aan de oorspronkelijk begroting voor eind 2023 (1,7). De ratio ligt daarmee eind 2023 binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de Raad streeft naar een ratio van 1,7.

Met ingang van de Begroting 2024 wordt de bestemmingsreserve Enecogelden meegeteld in de berekening van het weerstandsvermogen. Als we dat ook voor 2023 doen, ligt de weerstandsratio met 3,4 ver boven de bandbreedte van 'ruim voldoende'.

De netto schulden zijn in 2023 met € 16 miljoen toegenomen wat met name de langlopende schulden en de uitzettingen bij de schatkist betreft. De netto schuldquote komt nu uit op 26% (2022: 18%). Conform de signaleringswaarde opgesteld door de Provincie Zuid-Holland valt deze waarde van de netto schuldquote in de categorie minst risicovol (<90%).

De reserves stegen in 2023 met circa €0,7 miljoen. Deze stijging werd voornamelijk veroorzaakt door onttrekkingen uit de reserves als gevolg van budgetoverhevelingen van 2022 verrekend met het jaarrekeningresultaat.

Evenals voorgaand jaar zien wij dat Lansingerland in voldoende mate vet op de botten heeft voor de komende jaren. Maar dat is wel incidenteel van karakter. Zorgpunt blijft het structureel in evenwicht zijn van de baten en lasten, ook voor onze gemeente. Met een gerealiseerd resultaat van € 6,3 miljoen, waarvan € 5,5 miljoen incidenteel, is het structureel/materieel resultaat € 0,8 miljoen. Bij de komende begrotingen is het onverkort van belang om kritisch te blijven kijken naar wat wij lokaal kunnen doen en daarbij de nodige maatregelen te treffen om in de toekomst financieel solide te blijven.

Financiële verschillen t.o.v. Slotwijziging 2023

In onderstaande tabel wordt een toelichting gegeven op het jaarrekeningresultaat ten opzichte van het resultaat in de slotrapportage.

Dat overzicht ziet er als volgt uit.

	Resultaat 2023	Voordeel/Nadeel	Incidenteel/Structureel	Verklaring in programma
0 Saldo Slotwijziging 2023	-2.094.000	Nadeel		
Verwacht resultaat 2023	-2.094.000			
Gerealiseerd resultaat 2023	6.290.000	Voordeel		
Afwijking ten opzichte van de slotwijziging	-8.384.000			

Toelichting afwijkingen:

1 Conform de Nota Reserves en Voorzieningen een onttrekking aan de Algemene reserve voor niet uitgegeven incidentele budgetten die in 2023 wel geraamd zijn als onttrekking aan de Algemene reserve.	4.055.000	Voordeel	Incidenteel	Programma 4, 6, Algemene Dekkingsmiddelen en Overhead
2 Afsluiting grondexploitatie LOO	-1.503.000	Nadeel	Incidenteel	Programma 7
3 Business case fysieke ontwikkeling Sporthoeklaan	726.000	Voordeel	Incidenteel	Programma 4
4 Latere oplevering noodopvang asielzoekers	500.000	Voordeel	Incidenteel	Programma 4
5 Hogere afrekening GRJR 2023	-983.000	Nadeel	Incidenteel	Programma 4
6 Energietoeslag	-923.000	Nadeel	Incidenteel	Programma 4
7 Hogere leges bouwvergunningen	1.815.000	Voordeel	Incidenteel	Programma 6
8 Structuur en bestemmingsplannen netto resultaat planschade	1.929.000	Voordeel	Incidenteel	Programma 6
9 December circulaire	3.088.000	Voordeel	Incidenteel	Algemene Dekkingsmiddelen
10 Lagere kosten huisvesting statushouders als gevolg minder inburgeraars	339.000	Voordeel	Incidenteel	Programma 4
11 Lagere doorbelasting interne uren aan investeringen	-461.000	Nadeel	Incidenteel	Overhead
12 Diverse kleine verschillen	-198.000	Nadeel	Incidenteel	n.v.t.
	8.384.000			

Toelichting per afwijking

De afwijkingen worden specifiek toegelicht in de programma's.

Jaarverslag

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Beoogd maatschappelijk effect

Daadkrachtig, integer en transparant besturen met regionale invloed, lokale participatie en een optimale dienstverlening voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	6.054	6.104	6.708	6.394	-314
Baten	1.343	796	711	1.020	308
Totaal saldo van baten en lasten	-4.711	-5.308	-5.996	-5.374	622
Onttrekkingen	145	0	82	82	0
Mutaties reserves	145	0	82	82	0
Resultaat	-4.567	-5.308	-5.914	-5.292	622

Beleidsveld Gemeenteraad, college en griffie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Lansingerland is een bestuurskrachtige gemeente met een efficiënt en integer bestuur. Openheid is de norm. Ook in 2023 werkte het college aan een goed, efficiënt en ordentelijk bestuur. Op basis van de Visie Burgerparticipatie ontwikkelden we onze werkwijze door bij diverse dossiers de meningen en beelden op te halen bij inwoners en ondernemers. We werken hiermee van buiten naar binnen. Op deze manier hebben zowel het college als de gemeenteraad meer afgewogen besluiten kunnen nemen. Het college informeerde de gemeenteraad pro actief middels de maandelijks voortgangsrapportage over diverse thema's en door de verzending van raadsbrieven over opgaven zoals Oekraïne opvang, duurzaamheid en onderwijshuisvesting. De gemeenteraad werkte aan verdere professionalisering van de raad en het betrekken van de samenleving bij de raad.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We werken aan de samenwerking tussen ambtelijke organisatie, college en gemeenteraad

Het college en de gemeenteraad besturen samen Lansingerland. In lijn met het coalitieakkoord 2022-2026 vindt er discussie en besluitvorming in de gemeenteraad plaats over de kaders die zij het college meegeeft. In 2023 is het college met de gemeenteraad in debat gegaan over (nieuwe) maatschappelijke opgaven zoals de opvang voor Oekraïners, de asielopgave, energiearmoede en de Samenlevingsvisie. Deze vorm van samenwerken en besturen is onderdeel van terugkerende overleggen tussen griffier, burgemeester en gemeentesecretaris. We ontwikkelden daarnaast een nieuwe versie van de bestuurlijke planning: de lange termijn agenda. Hiermee kan zowel de gemeenteraad (via het presidium) als de ambtelijke organisatie vooruitkijken en belangrijke opgaven plannen. Tot slot brachten we interne procesvorming op orde door alle bestuurlijke processen in kaart te brengen en te beschrijven. Duidelijkheid voor (nieuwe en zittende) medewerkers draagt bij aan een efficiënte afhandeling van raadvragen en de voorbereiding van college- en raadsvoorstellen.

Als onderdeel van het BOB-model (beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming) werkten we tijdens de beeldvormende met meer opnames van presentaties (in plaats van live op het gemeentehuis) en oefenen we met brede beeldvormingen: bijeenkomsten over brede maatschappelijke thema's waarmee commissieleden zich kunnen voorbereiden en oriënteren op besluitvorming.

Speerpunten gemeenteraad 2023

De gemeenteraad versterkte in 2023 haar blik naar buiten. De raad ging op pad in de kernen en sprak daar met organisaties, ondernemers en inwoners. De deuren van de raadzaal openden zich voor lessen over democratie voor groepen 7 en 8 van basisscholen. Ook ontving de raad haar eerste officiële 'gasten van de raad' rondom een raadsvergadering. Deze extra activiteiten konden georganiseerd worden doordat de griffie werd uitgebreid met een raadscommunicatie adviseur.

De raad vindt het belangrijk dat de vergaderingen interessanter en begrijpelijker worden voor inwoners. De fracties hebben daarom debattrainingen gevolgd en er zijn afspraken gemaakt om de politieke standpunten korter en bondiger te houden.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	3.175	2.930	3.579	3.279	-300
Baten	338	0	0	84	84
Totaal saldo van baten en lasten	-2.837	-2.930	-3.579	-3.194	385
Onttrekkingen	145	0	82	82	0
Mutaties reserves	145	0	82	82	0
Resultaat	-2.692	-2.930	-3.497	-3.112	385

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 300.000 voordeel)

Niet doorvoeren van de dotatie aan de voorziening wethouders pensioenen (voordeel € 150.000)

Uit het aangeleverde jaaroverzicht van pensioenen van de wethouders bleek een dotatie aan de voorziening wethouders pensioenen niet noodzakelijk in verband met de gestegen rekenrente. Dit is lijn met het structureel aframen per 1-1-2024 van de dotatie van € 150.000 aan de voorziening wethouders pensioenen.

Overige mutaties (€ 150.000 voordeel)

De afwijkingen zijn diverse kleine afwijkingen.

Baten:

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties :

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Samenwerking en Participatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Effectievere samenwerking en participatie

Voor het realiseren van de ambities van Lansingerland op het gebied van regionale samenwerking blijven wij ons inspannen om onze invloed te vergroten. Lansingerland levert een bijdrage aan de kracht van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Omgekeerd biedt de regio ons mogelijkheden om kansen te benutten. Om onze belangen goed te behartigen en gebruik te maken van de mogelijkheden van onze publieke en maatschappelijke partners, zijn we in diverse verbonden partijen actief (Metropoolregio Rotterdam Den Haag, Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond, Jeugdhulp Rijnmond).

Raad, college en organisatie geven samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers vorm aan de samenleving. We beschouwen dit samen optrekken als een leer- en ontwikkeltraject. We experimenteren met het inrichten van processen en we reflecteren met elkaar op onze verschillende rollen en bijdragen. Ook in 2023 betrokken we inwoners en anderen in een zo vroeg mogelijk stadium. We communiceerden duidelijk en begrijpelijk over waar wel en niet over meegepraat of meebeslist kan worden. We werkten al meer vanuit de visie op burgerparticipatie.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We gaan aan de slag met de implementatie van de nieuwe Nota Verbonden Partijen

In 2023 werkten we verder aan een eenduidig en breed gedragen boodschap in de diverse samenwerkingsverbanden waar Lansingerland aan deelneemt. We deden verdere ervaringen op met de functie van raadsrapporteur, die daarmee concreet hun meerwaarde toonden.

In 2023 werd ook handen en voeten gegeven aan de bepalingen uit de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen, die tot doel heeft de democratische legitimiteit van verbonden partijen te bevorderen. In samenspraak tussen ambtelijke organisatie, college en raad werd reeds voor een deel van de verbonden partijen een zienswijze opgesteld en verzonden. De coördinatie van deze inzet vloeide voort uit de vigerende Nota Verbonden Partijen 2021-2024, die in de loop van 2024 wordt geactualiseerd.

Tegelijkertijd was er binnen de organisatie en de raad aandacht voor de financiële ontwikkelingen binnen de verbonden partijen, die een zorgwekkende trend laten zien. In 2024 zetten we reeds ingezette lijn door om, waar mogelijk, negatieve trends te doorbreken.

We werken aan regionale positionering en bestuurlijke profilering

De keuze voor de profilering en positionering van Lansingerland als Home of Horti Science is een keuze voor de komende jaren. Ook in 2023 zorgden we bij publieke optredens, regionale bestuurlijke overleggen en internationale conferenties dat het college deze boodschap bleef uitdragen.

Daarnaast investeerden we ook in 2023 in onze ambtelijke en bestuurlijke contacten bij andere gemeenten, de provincie en de rijksoverheid. Lansingerland kent vele opgaven waar we juist ook andere overheden nodig hebben om gezamenlijk maatschappelijke resultaten te behalen. Zoals de (sociale) woonopgave, duurzaamheid, huisvesting voor statushouders en opvang voor Oekraïners en asielzoekers. Een stevig netwerk komt de bestuurlijke profilering en het behalen van resultaten ten goede.

We zetten in op burgerparticipatie

Op 25 mei 2023 stelde de gemeenteraad 'de visie burgerparticipatie Lansingerland, samen besturen' vast. In de visie staat dat een onderdeel nog verdere uitwerking verdient: het programma voor leren en ontwikkelen, zodat er naar de visie toegewerkt kan worden. Sinds juli werkt de nieuwe verandermanager burgerparticipatie aan dit programma dat in de praktijk ontstaat. Er werd aangesloten bij wat er al gebeurt aan burgerparticipatie en de voorbereiding of de evaluatie ervan. Waar nodig en mogelijk is deze praktijk meer en beter in lijn met de ambitie uit de visie gebracht. Zo ontstond al leren op de werkplek tijdens de uitvoering van het werk. In 2023 vonden ook al de eerste leerbijeenkomsten plaats met het college en verschillende ambtelijke teams. Dit wordt in 2024 voortgezet. Bovendien worden deze en andere activiteiten vastgelegd in een uitvoeringsprogramma. Hierin staan alle acties van gezamenlijk leren en ontwikkelen die in 2023 en 2024 plaatsvonden of in 2024-2025 gaan plaatsvinden.

De adviseur burgerparticipatie droeg ook in 2023 bij aan verschillende projecten door te adviseren over de vormgeving van participatieprocessen. Bovendien bereidde zij de handreiking voor participatieprocessen voor. Deze is begin januari 2024 door het college vastgesteld en sindsdien te raadplegen via de gemeentewebsite. De handreiking is bedoeld voor intern gebruik en voor initiatiefnemers vanuit de samenleving. Ook de handreiking blijft in ontwikkeling. In ieder geval al een initiatiefnemer vanuit de samenleving, die vanwege het onderwerp verplicht is participatie te organiseren, gaf aan mee te willen werken aan de evaluatie en doorontwikkeling van de handreiking.

In de begroting voor 2023 stond het voornemen om een verordening burgerparticipatie op te stellen. Hier is vanaf gezien, omdat burgerparticipatie nog te veel in ontwikkeling is en het de vraag is in hoeverre een dergelijke verordening nodig is.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	306	274	324	316	-8
Totaal saldo van baten en lasten	-306	-274	-324	-316	8
Resultaat	-306	-274	-324	-316	8

Waar zitten de financiële afwijkingen?

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en worden daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Dienstverlening

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

In Lansingerland telt iedereen mee en kan iedereen meedoen. Dat staat in het coalitieakkoord 'Samen verantwoord verder'. We zorgen ervoor dat onze dienstverlening aansluit op de behoeften van onze inwoners en ondernemers. Daarom maken we onze dienstverlening steeds eenvoudiger, bereikbaarder en transparanter.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

In 2023 hadden we te maken met onverwachte prioriteiten

In 2023 hadden we te maken met onverwachte prioriteiten. In 2023 hebben we stappen ondernomen om de inwoner, ondernemer, vereniging of maatschappelijke organisatie zo goed mogelijk en zonder drempels van dienst te kunnen zijn. De onverwachte prioriteiten als het inschrijven in de Basisregistratie Personen (BRP) van Oekraïners en de organisatie van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing in november 2023 hebben geleid tot vertraging in de voorgenomen ontwikkelstappen.

We hebben onze dienstverlening dichterbij de inwoners gebracht

Begin 2023 heeft de raad groen licht gegeven voor de realisatie van een mobiel servicepunt. De genoemde prioriteiten zorgden ervoor dat we de voorbereidingen voor het mobiele servicepunt pas in het najaar konden oppakken. Het resultaat is dat de gemeente in 2024 door onze kernen en buurtschappen rijdt in een duurzame, elektrische bus. Daarmee bieden we dienstverlening op maat aan de inwoners.

In het najaar is uitvoering gegeven aan een motie van de raad over het bezorgen van reisdocumenten. We zijn in 2023 een pilot gestart waarbij de inwoner bij de aanvraag van een reisdocument de optie heeft om het document gratis te laten bezorgen. De pilot eindigt medio 2024.

We hebben onze digitale dienstverlening verbeterd en vereenvoudigd

Op basis van een aantal klantreizen (het proces dat de klant doorloopt bij een aanvraag) hebben we het aanvraagproces voor vaak aangevraagde producten en diensten verder gedigitaliseerd en verbeterd. Met e-diensten kan iedereen eenvoudig via de gemeentelijke website wijzigingen doorgeven en producten aanvragen. Denk hierbij aan het doorgeven van een verhuizing of emigratie. Ook de afspraakmodule is aangepast en verbeterd, zodat inwoners nog makkelijker een afspraak met de gemeente maken.

We hebben onze digitale dienstverlening transparanter gemaakt

We hebben stappen gezet in de uitvoering van twee nieuwe wetten. De Wet Open Overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet en is bedoeld om de overheid transparanter te maken. In 2023 hebben we de voorbereidingen gedaan om Woo-verzoeken, convenanten en klachten (geanonimiseerd) te kunnen publiceren op de gemeentelijke website. De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) regelt de manier waarop inwoners en ondernemers zaken met de overheid digitaal kunnen afhandelen. Inwoners en ondernemers hebben vanaf 2025 het recht om officiële berichten, zoals het aanvragen van vergunningen, elektronisch aan het bestuursorgaan te zenden. Daarbij moet hun (aan)vraag of verzoek digitaal te volgen zijn (track & trace). De voorbereidingen vinden plaats in 2023 en 2024.

We hebben onze fysieke en telefonische bereikbaarheid verbeterd

Om inwoners goede dienstverlening te kunnen blijven bieden en lange wachtrijen te voorkomen, is in coronatijd werken op afspraak ingevoerd. En met succes. Steeds meer inwoners weten dat ze bij de gemeente op afspraak terecht kunnen. Er zijn bijna geen wachttijden meer bij de balies (> één minuut) en een afspraak aan onze balies kan binnen 14 werkdagen plaatsvinden.

In 2023 hebben we geanalyseerd hoe we de interne telefonische bereikbaarheid kunnen verbeteren. In 2024 gaan we daarom aan de slag met het ‘warm’ doorverbinden door het Service Contact Center naar de vakteams en met de afhandeling van terugbelnotities.

We hebben stappen gezet in de inclusieve dienstverlening

Lansingerland staat voor een inclusieve samenleving, waarbij iedereen ertoe doet. We brengen dat tot uiting in onze dienstverlening. In 2023 hebben we drie verkiezingen georganiseerd: de Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen en de Tweede Kamerverkiezingen. Daarbij hebben we ruimte gemaakt voor een inclusief stembureau in onze trouwzaal. Het inclusieve stembureau is een regulier stembureau waar aanvullende voorzieningen beschikbaar zijn voor inwoners die een visuele of lichamelijke beperking hebben. Bij de Tweede Kamerverkiezing in november 2023 hebben we daar extra voorzieningen aan toegevoegd, zoals een stemmal, stembox en een gebarentolk. Daarmee kon iedereen zoveel mogelijk zelfstandig een stem uitbrengen, want iedere stem telt!

De gemeente maakt vorderingen met het Huis van de Samenleving. In 2023 hebben we de aanbesteding afgerond en het technisch ontwerp is uitgewerkt. Met de verbouwing van de centrale hal maken we de werkplekken ergonomisch en arbo verantwoord. De fysieke verbouwing van de centrale hal vindt medio 2024 plaats.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	2.573	2.900	2.805	2.799	-6
Baten	1.005	796	711	935	224
Totaal saldo van baten en lasten	-1.568	-2.104	-2.093	-1.864	230
Resultaat	-1.568	-2.104	-2.093	-1.864	230

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 6.000 voordeel)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en worden daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 224.000 voordeel)

Hogere legesinkomsten (€ 224.000 voordeel)

In 2023 zijn er meer aanvragen gedaan voor reisdocumenten, rijbewijzen, huwelijken en gehandicaptenparkeerkaarten. Hierdoor zijn zowel de lasten als de baten significant gestegen. En is er een voordeel aan de batenkant van € 224.000.

Reservemutaties

De afwijking zijn kleiner dan € 200.000 en worden daarom niet verder toegelicht.

Kengetallen Bestuur en dienstverlening

Kengetal	Begroot 2023	Realisatie 2023
Gemeenteraad, college en griffier		
Beantwoording van artikel 37 vragen binnen wettelijke termijn (30 dagen)	100%	92%
Vertrouwen in gemeentebestuur	> 33%	n.v.t.
Samenwerking		
Aantal inwoners lid digitaal burgerpanel	2.100	2.122
Aantal uitgezette enquêtes via het burgerpanel	min. 5	4
Dienstverlening		
Gemiddelde wachttijd aan de balie met afspraak	< 1 min.	< 1 min.
Telefonische bereikbaarheid binnen 30 seconden	< 30 sec.	< 30 sec.
Maken van een afspraak	< 2 weken	< 2 weken

Toelichting op kengetallen Bestuur en dienstverlening

Beantwoording van artikel 37 vragen binnen wettelijke termijn (30 dagen)

Het college zorgt voor adequate en tijdige informatievoorziening aan de gemeenteraad.

Aantal inwoners lid digitaal burgerpanel

We streven ernaar steeds meer inwoners lid te maken van het digitaal burgerpanel, zodat we een goede representatieve basis hebben voor onze peilingen.

Aantal uitgezette enquêtes via het burgerpanel

We zijn omgevingsbewust en hechten waarde aan de mening en ideeën van inwoners. Een aantal keer per jaar zetten we een enquête uit onder het burgerpanel.

Programma 2: Openbare Orde en Veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect

Lansingerland is een leefbare en veilige gemeente om in te wonen, ondernemen, opgroeien en recreëren.

Lansingerland is een gemeente met veilige en leefbare wijken. Dat is zo en dat houden we zo. Onze goede scores op het gebied van leefbaarheid, veiligheid en veiligheidsbeleving zijn echter geen vanzelfsprekendheid. Als groeiende gemeente en onderdeel van een metropoolregio, vraagt dit continue inzet en toewijding. Met een vooruit leunende houding (actieve grondhouding) spelen we in op een veranderende maatschappij en houden we zicht op sociale cohesie en mogelijke verharding van omgangsnormen. Samenwerking met onze inwoners, partners en ondernemers is hierbij belangrijk. In Nederlandse gemeenten waar de leefbaarheid en veiligheid onder druk staan, stapelen problemen op het gebied van onderwijs, armoede, gezondheid, werk en wonen zich op. Dat willen wij in Lansingerland voorkomen. We richten ons, samen met ons netwerk, op de punten waar we de meeste impact kunnen maken.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	6.933	7.213	7.407	7.158	-250
Baten	77	44	44	27	-17
Totaal saldo van baten en lasten	-6.857	-7.169	-7.363	-7.131	232
Onttrekkingen	237	93	117	117	0
Mutaties reserves	237	93	117	117	0
Resultaat	-6.619	-7.076	-7.246	-7.014	232

Beleidsveld Openbare Orde en Veiligheid

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Ons doel is het handhaven en bevorderen van een leefbare en veilige gemeente. Dit willen we realiseren door actieve betrokkenheid in de wijken, in samenwerking met de politie en wijkbrandweer, evenals met onze inwoners, ondernemers en verenigingen.

In 2023 lag onze focus op het voortzetten van onze succesvolle aanpak tegen ondermijning. Daarnaast hebben we ingezet op het bevorderen van bewustwording op het gebied van digitale veiligheid, met name bij de jeugd. Ook werkten we aan nauwe samenwerking met (keten)partners en zorgden voor een effectieve afstemming binnen zorg en veiligheid, om casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid goed aan te pakken. Tot slot werkten we in een lopend traject met de gemeenteraad aan een nieuw strategisch beleidskader, als onderdeel van onze voortdurende inspanningen voor een leefbare en veilige gemeente.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We hebben gewerkt aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijken

De boa's spelen een centrale rol op dit gebied. Zij richtten zich onder andere op veilig verkeer rondom scholen, gingen het gesprek aan met (overlastgevende) jeugd en hielden toezicht op het fietsverbod in de centra in Berkel en Bergschenhoek. In 2023 hebben we geïnvesteerd op een effectievere inzet en meer zichtbaarheid van de boa's in de wijken.

Ook in 2023 waren de wijkmanagers de spil in de kernen op het gebied van beheer en leefbaarheid. Dagelijks gaan de wijkmanagers op actieve en positieve wijze in gesprek met bewoners en ondernemers, maar ook met de politie of partners als 3B Wonen. Ze waren ook betrokken bij de meedenkgroepen van 3B Wonen over de wijkinrichtingen en bij de organisatie van evenementen.

We zetten onze inspanningen voor een hartveilige gemeente voort

We hebben in 2023 gewerkt aan een beter overzicht van AED's en burgerhulpverleners in Lansingerland. Zo startten we eind 2023 een actieve communicatiecampagne om inwoners te vragen AED's aan te melden bij HartslagNu. Er zijn bij HartslagNu op dit moment 90 actieve AED's aangemeld. Ook riepen we in de campagne inwoners met een reanimatiecertificaat op om zich aan te melden als burgerhulpverlener. Op dit moment zijn er 857 mensen als burgerhulpverlener aangemeld bij HartslagNu. Met de gegevens van HartslagNu brengen we in kaart wat er nodig is om van Lansingerland een Hartveilige gemeente te maken.

We zetten onze aanpak op ondermijning door

Met diverse campagnes en bijeenkomsten zetten we het afgelopen jaar fors in op bewustwording bij ambtenaren en ondernemers in Lansingerland. Om te voorkomen dat we als gemeente criminele activiteiten faciliteren, voerden we bij 100% van de vergunningsaanvragen die aan de in de beleidsregels geformuleerde criteria voldeden, een Bibob-toets uit. Daarnaast actualiseerden we het beleid met betrekking tot de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

We voerden regie op de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit. Samen met diverse partners controleerden we in 2023 103 bedrijfspanden in de gemeente. Dit deden we bij opslagbedrijven met particuliere speurhonden om de proportionaliteit te waarborgen en efficiënter te controleren. Met een nieuw analyseprogramma werkten we aan manieren om controles beter te prioriteren en resultaten beter vast te leggen. Zo dringen we gelegenheid voor ondermijnende criminaliteit terug.

Waar nodig herstelden we de openbare orde

We werkten met het ruimtelijk domein samen aan duurzame oplossingen voor locaties waar criminele activiteiten plaatsvonden. De burgemeester trof vorig jaar 12 keer een bestuurlijke maatregel tegen een bedrijfspand of woning om de openbare orde te herstellen en het dealen van drugs terug te dringen. Dit aantal is ongeveer gelijk aan vorig jaar. We bleven hierbij werken vanuit de bedoeling om ondermijnende criminaliteit te minimaliseren en waar we slachtoffers troffen boden we passende hulp en/of schakelden we gerichte zorg in. Daarbij is bijzondere aandacht voor jongeren.

We werkten samen aan een branchegerichte aanpak

In samenwerking met de overige gemeenten in ons district, het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum) en de politie brachten we kwetsbare branches in kaart en werkten we met gedeelde kennis uitvoeringskaders uit voor een branchegerichte aanpak. We controleerden woningen van arbeidsmigranten in het buitengebied en brachten bijbehorende uitzendbureaus in kaart voor een inventarisatie op districtsniveau. Daarnaast startten we in samenwerking met het CCV-trajecten 'Veilig Ondernemen' en 'Veilig Buitengebied' om de verbinding met ondernemers te verstevigen en de veiligheid op bedrijventerreinen en in het buitengebied te optimaliseren. In RIEC-verband startten we diverse onderzoeken en sloten we aan bij lopende RIEC-casuïstiek die onze gemeente raakten.

We droegen bij aan de weerbaarheid van de jeugd tegen ondermijning

We boden de basisscholen in onze gemeente een passend programma aan om scholieren weerbaarder te maken tegen de verleidingen van ondermijnende criminaliteit. Nadat we in 2022 een pilot hebben uitgevoerd, startten we in 2023 in 28 klassen met een meerdaags programma op basis van het landelijke programma 'Kapot Sterk'.

We versterkten de digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers

Omdat digitalisering naast veel voordelen ook ruimte biedt voor pesten, online criminaliteit en polarisering, zetten we in op de digitale weerbaarheid van onze inwoners en ondernemers. Zo werd digitale weerbaarheid belicht tijdens de veiligheidsdag. Speciaal voor ondernemers boden we een cyberontbijt aan en zijn er gesprekken gevoerd met senioreninstellingen over online risico's en mogelijkheden om senioren weerbaar te maken. De meeste aandacht in onze aanpak ging uit naar jeugd. Als gemeente coördineerden we het programma Hackshield. Met behulp van een mediacoach brachten wij het programma onder de aandacht bij de jeugd, ouders en scholen. Wij werken hierin samen met de bibliotheek. Het Hackshield-programma bood een educatieve benadering waarmee zowel kinderen als ouders zich op speelse wijze kunnen beschermen tegen cybercriminaliteit. Het afgelopen jaar hebben 10 basisscholen in Lansingerland dit programma toegepast.

We investeerden in kennisvergroting op het gebied van zorg en veiligheid

We zorgden voor goede hulpverlening aan inwoners en een adequate crisisorganisatie

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	6.933	7.213	7.407	7.158	-250
Baten	77	44	44	27	-17
Totaal saldo van baten en lasten	-6.857	-7.169	-7.363	-7.131	232
Onttrekkingen	237	93	117	117	0
Mutaties reserves	237	93	117	117	0
Resultaat	-6.619	-7.076	-7.246	-7.014	232

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 250.000 voordeel)

Lagere personeelskosten (voordeel € 185.000)

De afwijking komt voort uit een voordeel op personeelskosten. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt is het niet mogelijk geweest om alle openstaande vacatures in te vullen.

Overige mutaties (€ 65.000 voordeel)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht

Baten (€ 17.000 nadeel)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Kengetallen Openbare orde en veiligheid

Kengetal	Begroot 2023	Realisatie 2023
Openbare orde en veiligheid		
Alle afspraken uit het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid (IVB) zijn tot uitvoering gebracht	100%	100%
Aantal begrote integrale acties met partners in de regio, onder regie van de gemeente	100	103
Percentage Bibob toetsen bij vergunningaanvragen op basis van beleidsregel Wet Bibob Lansingerland 2018	100%	100%
Aantal bijeenkomsten ter vergroting van het bewustzijn	10	10
Aantal Officieren van dienst bevolkingszorg (OvdBz)	4	2
Percentage op minimaal niveau opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen	95%	90%
Aantal signalen van ondermijnende criminaliteit	nvt	53
Aantal wijkregisseurs en wijkmanagers	6	7
Percentage naar aanleiding van elke melding over een verwarde persoon	100%	100%
Aantal gecombineerde rondes boa's en buurttoezicht (en wijkagenten)	4	1
Gestructureerd gevoerde overleggen met BTL	4	1
Extra inzet tijdelijk cameratoezicht waar nodig	9	10
Bestuurlijke sluitingen (incl. bestuurlijke waarschuwingen) panden	nvt	12
Last onder dwangsommen	nvt	1
Score Lansingerland in de veiligheidsmonitor	7,5	nmb
Score van elke wijk op leefbaarheid	7	nmb
Acties ter bevordering van AED's in Lansingerland	4	7

Toelichting op kengetallen Openbare Orde en Veiligheid

Aantal afspraken uit het uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid (IVB) zijn tot uitvoering gebracht
We doen dit door intern en met de ketenpartners afspraken te maken over de gezamenlijke aanpak van veiligheidsproblemen. Deze afspraken maken onderdeel uit van het Integrale Veiligheidsbeleid (IVB).

Aantal begrote integrale acties met partners in de regio, onder regie van de gemeente
In het kader van de ondermijningsaanpak voeren we elk jaar diverse integrale acties met partners in de regio uit t.b.v. veiligheid in de gemeente.

Percentage Bibob toetsen bij vergunningaanvragen op basis van beleidsregel Wet Bibob Lansingerland 2018

We voeren Bibob-toetsen uit bij vergunningaanvragen op basis van de APV, Alcoholwet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, subsidies en de Huisvestingswet. We voeren Bibob-toetsen uit op basis van de criteria uit de beleidsregels.

Aantal bijeenkomsten ter vergroting van het bewustzijn

In de gemeente zijn er jaarlijks diverse bijeenkomsten voor inwoners ter vergroting van het bewustzijn op diverse veiligheidsgebieden zoals digitale weerbaarheid en ondermijning.

Officieren van dienst bevolkingszorg (OvdBz)

De officieren van dienst bevolkingszorg werken samen in een piketregeling met de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Maassluis (het KLM). Ze nemen jaarlijks deel aan trainingen en oefeningen, georganiseerd door de gemeente en de Veiligheidsregio.

Percentage op minimaal niveau opgeleide en geoefende sleutelfunctionarissen

Alle leden van het team bevolkingszorg volgen minimaal de basistraining, in vrijwel alle gevallen aangevuld met een verdiepingstraining.

Aantal signalen van ondermijnende criminaliteit

Uit gegevensanalyses, landelijke en regionale samenwerking en het vergroten van het bewustzijn bij bewoners, ondernemers en bestuur kunnen signalen van ondermijnende criminaliteit naar voren komen.

Aantal wijkregisseur boa's en wijkmanagers

De wijkregisseur boa's, wijkmanagers en partners analyseren de leefbaarheid in de wijken met aandacht voor onderliggende problematieken. Ze coördineren en regisseren de handhaving en zorgen voor maatwerk op wijkniveau.

Percentage naar aanleiding van elke melding over een verwarde persoon

Samen met professionele partners, zoals de GGD en de GGZ, zorgen we voor maatwerk bij iedere melding.

Aantal gecombineerde rondes boa's en buurttoezicht (en wijkagenten)

Om de samenwerking en veiligheid in de wijken te versterken zetten we in op gecombineerde rondes boa's en buurttoezicht.

Gestructureerd gevoerde overleggen met BTL

Buurttoezicht Lansingerland (BTL) is voor de gemeente een belangrijke samenwerkingspartner. Op het gebied van veiligheid en openbare orde levert BTL een bijdrage aan de eigen regierol van bewoners, buurten en wijken, als het gaat om het verbeteren van de veiligheid in de eigen omgeving.

Extra inzet tijdelijk cameratoezicht waar nodig

Als onderdeel van een integrale aanpak zetten we mobiel en tijdelijk cameratoezicht planmatig in op plekken waar extra toezicht nodig is om onveilige situaties aan te pakken.

Bestuurlijke sluitingen (incl. bestuurlijke waarschuwingen) panden

In de repressieve aanpak van ondermijning treffen we waar nodig een bestuurlijke maatregel zoals het sluiten van panden.

Last onder dwangsommen

In de repressieve aanpak van ondermijning treffen we waar nodig een bestuurlijke maatregel zoals een last onder dwangsom.

Score Lansingerland in de veiligheidsmonitor

VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam brengt jaarlijks een rapport uit over de veiligheid in de aangesloten gemeenten.

Score van elke wijk op leefbaarheid

De leefbaarometer van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties monitort de leefbaarheid in alle bewoonde wijken.

Acties ter bevordering van AED's in Lansingerland

We voeren gesprekken en ondersteunen acties om het aantal AED's te vergroten. Ook activeren we AED-houders om de AED aan te melden bij het landelijke reanimatie oproepsysteem HartslagNu.

Programma 3: Sport, cultuur en onderwijs

Beoogd maatschappelijk effect

Meedoen in een vitale samenleving

De gemeente werkt aan een passend voorzieningenniveau voor Lansingerland. Daarmee dragen we bij aan de gezondheid en kansgelijkheid van onze inwoners en aan de leefbaarheid in onze wijken.

We zorgen voor voldoende en passende binnensportaccommodaties waarmee we ook het bewegingsonderwijs in onze gemeente waarborgen. We investeren in cultuur met het faciliteren van bibliotheken, culturele activiteiten en de lokale omroep.

In samenwerking met de schoolbesturen geven we uitvoering aan onze taken in het kader van de wetten op het primair- en voortgezet onderwijs, waaronder de huisvesting van onze scholen. Daarnaast contracteren wij leerlingenvervoer en handhaven we de leerplicht. We houden toezicht op de kwaliteit van kinderopvang in onze gemeente en zorgen voor een toegankelijk aanbod van voorschoolse voorzieningen.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat inwoners van alle leeftijden sportief en cultureel actief zijn. Daarom dragen we bij aan een actief verenigingsleven, stimuleren we de organisatie van aansprekende evenementen en zorgen we voor een passend aanbod van accommodaties voor onder meer cultuur, sportbeoefening en bibliotheken. Op deze plekken kunnen mensen elkaar ontmoeten en sociale contacten opdoen.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroet 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	13.232	14.388	16.425	14.724	-1.701
Baten	1.787	1.595	2.331	2.261	-69
Totaal saldo van baten en lasten	-11.445	-12.793	-14.094	-12.462	1.632
Onttrekkingen	8.556	1.373	4.778	3.503	-1.275
Toevoegingen	7.626	0	3.142	3.235	93
Mutaties reserves	930	1.373	1.636	268	-1.368
Resultaat	-10.515	-11.420	-12.458	-12.195	264

Beleidsveld Sport

Doelstelling

Wat willen we bereiken?

Lansingerland sportief op de kaart

Bewegen en sporten is voor alle inwoners van onze gemeente belangrijk. Onze sportieve ambities hebben wij vastgelegd in de visie 'Scoren met sport' (2019). Wij stimuleren sport en bewegen en maken dit bereikbaar en mogelijk voor iedereen door het realiseren en beheren van sportaccommodaties en door middel van subsidies. We hebben hierbij extra aandacht voor kinderen en jongeren, sociale minima, mensen met een beperking en ouderen.

Voor het realiseren van deze ambities zijn vitale sportverenigingen van groot belang. Wij ondersteunen de verenigingen in onze gemeente bij hun rol in de samenleving en in hun ontwikkeling. Daarnaast houden we de sportaccommodaties op orde. Dat betekent dat we voldoende en geschikte sportmogelijkheden hebben voor ons groeiende aantal inwoners, dat we efficiënt gebruik maken van de accommodaties en dat de accommodaties betaalbaar blijven voor gebruikers en gemeente.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We realiseerden, onderhielden en verhuurden gemeentelijke sportaccommodaties voor gebruik door scholen, verenigingen en particulieren

In augustus 2023 stelde de gemeenteraad de tarievennota sportaccommodaties vast. Daarmee zorgden we voor een gedifferentieerd huurtarief (een commercieel- en een verenigingstarief) voor de binnensportaccommodaties.

In 2023 hebben we een aantal buitensportvelden volgens planning vervangen. Het betreft: TOGB veld 3, HBR veld 4, HVB veld 2, TOGB handbal en CVV Berkel veld 1.

We stimuleerden sportbeoefening en zorgden dat sporten en bewegen bereikbaar is voor al onze inwoners

In 2023 speelden de sportcoaches van Lansingerland Beweegt een belangrijke rol in de ondersteuning van onze sportverenigingen en daarmee de sportdeelname van onze inwoners. Daarnaast zetten wij in 2023 ook een verenigingsadviseur in, die verenigingen ondersteunt in het toekomstbestendig maken op organisatorisch en bestuurlijk niveau.

Voor kwetsbaardere doelgroepen draaiden wij in 2023 een succesvolle pilot met het Volwassenenfonds. Daarmee zorgden we ervoor dat mensen met een kleine portemonnee geen financiële belemmering ervaren om te bewegen of te sporten. De intentieovereenkomst Inclusief Sporten en Bewegen regio Haaglanden is omgezet in een samenwerkingsovereenkomst voor de aankomende vier jaar. Vanuit deze samenwerking werkten we gezamenlijk aan het matchen van de vraag en het passende aanbod op het gebied van sporten en bewegen voor mensen met een beperking.

In het Annie M.G. Schmidtpark plaatsten we de eerste Sportbox. Deze Sportbox bevat sportmaterialen waarmee onze inwoners in het (skate)park kunnen sporten.

We versterkten de Lansingerlandse sportsector met het lokale Sportakkoord 2.0

In 2023 herijkten wij het lokale Sportakkoord Lansingerland. Met het Sportakkoord Lansingerland 2.0 werkten we met Lansingerland Beweegt aan (het opzetten van) een betere samenwerking en uitvoering van de vier thema's van het Sportakkoord: Inclusief sporten en bewegen, Vitale sportaanbieders, Sociaal veilige sport en Vaardig in bewegen. In 2023 maakten zeven organisaties uit de sport (verenigingen en semi-commerciële sportaanbieders), welzijn en onderwijssectorgebruik van het uitvoeringsbudget en de services vanuit het Sportakkoord voor o.a. beweegactiviteiten voor ouderen/dementerenden, het trainen van vrijwillig kader en het omgaan met moeilijk gedrag.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroet 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	2.544	2.252	2.586	2.671	85
Baten	734	639	812	855	43
Totaal saldo van baten en lasten	-1.810	-1.614	-1.774	-1.816	-42
Onttrekkingen	100	0	0	0	0
Toevoegingen	0	0	46	46	0
Mutaties reserves	100	0	-46	-46	0
Resultaat	-1.710	-1.614	-1.820	-1.862	-42

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 85.000 nadeel)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en worden daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 43.000 nadeel)

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en worden daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Cultuur

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een cultuuraanbod dat toegankelijk is voor iedereen en van betekenis voor Lansingerland

Cultuur is een bindmiddel voor onze samenleving en is medebepalend voor de identiteit van Lansingerland. In de cultuurnota 'Bruisen, Binden, Boeien' (2017) is vastgelegd wat wij willen bereiken met en op het gebied van cultuur in onze gemeente: een divers cultureel aanbod dat voor iedereen toegankelijk is en waarbij nieuwe verbindingen ontstaan met andere sectoren zoals onderwijs, economie, ruimtelijke ordening, zorg en welzijn. Daarin werken wij samen met culturele partners en inwoners.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We continueren de realisatie van het cultuurhuis in Berkel en Rodenrijs

In 2023 ondertekenden we de aannemingsovereenkomsten, samenwerkingsovereenkomst en huurintentieovereenkomst voor Cultuurhuis Casa Cadanza. Daarnaast is de stichting Cultuurhuis Casa Cadanza opgericht. Deze stichting verleenden we een subsidie voor het opbouwen en vormgeven van de stichting.

We faciliteerden het culturele aanbod in Lansingerland

Het afgelopen jaar was de cultuurcoach van Lansingerland Beweegt actief. De cultuurcoach zorgde voor verbinding tussen cultuuraanbieders onderling en verbinding van het cultuuraanbod met de inwoners van Lansingerland. Activiteiten die de cultuurcoach initieerde of waaraan zij bijdroeg zijn onder andere het Cultuurplatform, Lang Leve Kunst, de werkgroep Kom Erbij en ondersteuning bij aanvragen voor Levendig Lansingerland. Daarnaast faciliteerden we onder andere cultuureducatie op scholen.

Ook organiseerden we het allereerste Open Cultuurdag Lansingerland op het kerkplein in Berkel en Rodenrijs.

We faciliteerden de activiteiten van de bibliotheek

Stichting Bibliotheek Oostland geeft invulling en uitvoering aan vijf wettelijke taken: het ter beschikking stellen van kennis en informatie; het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie; het bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur; het organiseren van ontmoetingen en debat en het laten kennismaken met kunst en cultuur. Daarnaast organiseerde de bibliotheek uiteenlopende activiteiten voor specifieke doelgroepen, zoals nieuwkomers en Oekraïners. De activiteiten waren gericht op taal en ontmoeting voor een diverse doelgroep van Nederlands- en anderstaligen, het openstellen van informatiepunten en organiseren van taallessen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.680	2.244	2.300	2.106	-194
Baten	39	39	127	106	-21
Totaal saldo van baten en lasten	-1.641	-2.205	-2.174	-2.001	173
Onttrekkingen	382	38	234	234	0
Toevoegingen	168	0	296	389	93
Mutaties reserves	214	38	-61	-154	-93
Resultaat	-1.427	-2.167	-2.235	-2.155	80

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 195.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 21.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Onderwijs en kinderopvang

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Goed en passend toekomstgericht onderwijs voor iedereen dichtbij

Onze doelen, vastgelegd in de visienota Onderwijs 2017-2025, zijn:

- Goed basis- en voortgezet onderwijs dichtbij huis beschikbaar
- Het onderwijs sluit aan bij de veranderende behoeften en wensen van de samenleving
- Gemeente en onderwijs zorgen samen voor een sluitende ondersteuning voor kinderen die een extra steuntje in de rug nodig hebben
- Kinderen worden uitgedaagd om het maximale uit zichzelf te halen.

Achterstanden en leerproblemen pakken we snel en adequaat aan. Jongeren hebben toegang tot de onderwijsinstelling die het beste bij hen past, binnen of buiten onze gemeente. Verder hebben ze duidelijke carrièremogelijkheden in de regio door een sterke samenwerking tussen Voorbereidend Beroepsonderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs, Hoger Beroepsonderwijs, Wetenschappelijk Onderwijs, de tuinbouwsector en het lokale bedrijfsleven.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We geven uitvoering aan ons onderwijsbeleid door samenwerking met onze partners

Ook in 2023 heeft de JOS (Jeugdcoach op School) jongeren begeleid bij laagdrempelige problemen en de doorverwijzing naar de zwaardere zorg. Met het Samenwerkingsverband Onderwijs en Bedrijven Oostland (SOB) werkten we aan een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt: het beroepsonderwijs, ondernemers in het Oostland en de gemeente Lansingerland voerden verkennende gesprekken over samenwerking op het gebied van kansrijke carrièremogelijkheden in de regio.

We hebben uitvoering gegeven aan het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2020- 2024 (IHP)

We werkten samen met de schoolbesturen aan de uitvoering van de onderwijshuisvestingsprojecten uit het IHP. We werkten aan de voorbereidingen voor de vervangende nieuwbouw van de Wiekslag, de Oosthoek, de Prins Johan Friso (Orionstraat) en de Klimophoeve. Daarnaast werkten we aan de voorbereidingen voor restauratie/nieuwbouw van de Parel. Voor Cadans zijn de voorbereidingen getroffen voor de semipermanente huisvesting op het Hogeland. Tenslotte is er gewerkt aan de voorbereidingen voor tijdelijke- en permanente onderwijsvoorzieningen in Wilderszijde.

Om in 2024 tot een tweede actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs te komen voerden we in december 2023 oriënterende gesprekken met de afzonderlijke schoolbesturen. Het doel daarvan was het reflecteren op de afgelopen periode en vooruitkijken naar de stappen die we volgend jaar gezamenlijk willen zetten. We hebben de stand van zaken, verwachtingen en knelpunten met elkaar uitgewisseld. En hebben afgesproken dat onze plannen haalbaar, betaalbaar en samenhangend moeten zijn.

We zorgden voor een toegankelijk aanbod aan kinderopvang en voorzieningen van voor- en vroegschoolse educatie

Wij hebben extra ingezet op het ondersteunen van kinderen met een risico op onderwijsachterstand met een toegankelijk aanbod van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Hiermee zorgen we ervoor dat kinderen een goede start hebben in groep 3 van de basisschool en dragen wij bij aan preventieve jeugdhulp.

We zorgden voor goede uitvoering van leerlingenvervoer

In 2023 realiseerden we een tijdige afhandeling van alle aanvragen voor leerlingenvervoer. De gecontracteerde aanbieder heeft de leerlingen volgens de gemaakte afspraken vervoerd. We actualiseerden de Verordening bekostiging leerlingenvervoer Gemeente Lansingerland 2023.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	9.008	9.891	11.538	9.946	-1.592
Baten	1.014	917	1.391	1.300	-91
Totaal saldo van baten en lasten	-7.994	-8.974	-10.147	-8.646	1.501
Onttrekkingen	8.075	1.334	4.543	3.268	-1.275
Toevoegingen	7.458	0	2.800	2.800	0
Mutaties reserves	617	1.334	1.743	468	-1.275
Resultaat	-7.378	-7.640	-8.404	-8.178	226

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 1.593.000 voordeel)

Onderwijshuisvesting (€ 1.127.000 voordeel)

Er staat een bedrag begroot voor € 511.000 voor verduurzaming van Het Baken ten behoeve van de overdracht van het schoolbestuur. De overdracht vindt plaatst in 2024 in plaats van 2023 waardoor de uitgave in 2024 zal worden gedaan. Dit leidt tot een voordeel van €511.000 in 2023. Doordat dit bedrag niet onttrokken zal worden (zie mutaties reserves) blijft het bedrag beschikbaar in de reserve.

De start van twee nieuwe scholen in Lansingerland is uitgesteld naar 2024, hierdoor zijn er minder onderwijsleerpakketten uitgekeerd dan begroot. In 2023 geeft dit een voordeel van € 380.000. Doordat dit bedrag niet onttrokken zal worden (zie mutaties reserves) blijft het bedrag beschikbaar in de reserve.

Voor huur tijdelijke huisvesting zijn minder huurkosten gemaakt door uitstel van tijdelijke huisvesting van twee nieuwe scholen in Wilderszijde. In 2023 geeft dit een voordeel van € 190.000. Doordat dit bedrag niet onttrokken zal worden (zie mutaties reserves) blijft het bedrag beschikbaar in de reserve.

Door uitstel van verhuizingen binnen het Integraal Huisvestingsplan, geeft 2023 een voordeel van € 230.000 op verhuiskosten van tijdelijke huisvesting. Deze kosten zullen dus in 2024 terecht komen, daarom is een budgetoverheveling aangevraagd.

Binnen onderwijshuisvesting vinden nog overige kleine afwijkingen plaats welke resulteren in €184.000 nadeel.

Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk (€ 194.000 voordeel)

Door het herinrichten van de subsidieregelingen voor peuteropvang en onderwijsachterstanden, keerden we in 2023 een lager subsidiebedrag uit voor peuteropvang. Dit resulteert in een voordeel van € 194.000 in 2023.

Nationaal Programma Onderwijs (€ 169.000 voordeel)

De gemeente heeft in totaal € 1.339.000 ontvangen van het Rijk ten behoeve van het NPO wat tot en met juli 2025 besteed mag worden. In 2023 zijn er minder kosten gemaakt dan begroot, wat een voordeel veroorzaakt van € 169.000. Het resterende budget is op de balans gezet. Daarmee is de uitvoering van het programma budgettair neutraal.

Overig (€ 103.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 91.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 1.275.000 nadeel)

Het verschil in reserve mutaties is veroorzaakt door lagere onttrekkingen uit bestemmingsreserves. Bij de lasten staat toegelicht hoe deze verschillen ontstaan. De lagere onttrekkingen hebben betrekking op het uitblijven van de overdracht van verduurzaming Het Baken (€ 511.000 nadeel), minder onderwijs leerpakketten (€ 380.000 nadeel) en minder tijdelijke huisvestingskosten (huur en afschrijving) (€ 384.000 nadeel).

Kengetallen Sport, cultuur en onderwijs

Kengetal	Begroot 2023	Realisatie 2023
Sport		
Gem. wekelijkse uren bewegingsonderwijs primair onderwijs	2	2
Bezettingspercentage gymzalen	32%	28%
Aantal gebruikte strippenkaarten	400	0
Aantal verenigingen met aanbod G-sport	9	7
% rookvrije buitensportverenigingen	55%	66%
Score beweegvriendelijke omgeving (0-100)	75	73
Cultuur		
Aantal placemaking-activiteiten	10	2
Aantal gesubsidieerde culturele initiatieven	40	38
Aantal scholen dat meedoet met Cultuurtrein	20	17
Aantal bijeenkomsten Cultuurplatform	4	3
Percentage inwoners dat lid is van de bibliotheek	15%	15%
Totaal aantal uitleningen	130.000	314.706
Aantal deelnemers aan sociaal/culturele activiteiten	1.200	2.245
Aantal deelnemers Piëzo-methodiek	450	nnb
Onderwijs en kinderopvang		
Aantal leerlingen primair onderwijs	6.757	6.592
Aantal Integrale Huisvestings Projecten	20	20
Aantal scholen die voldoen aan BENG/ENG	3	nnb
Trajecten Jeugdcoach op School	550	512
Handhaving leerplicht	5	7
% Jaarlijkse GGD onderzoeken KDV, BSO, GOB uitgevoerd	100%	100%
Aantal locaties gesubsidieerde peuteropvang	8	8
- Waarvan VVE	6	6
Aantal afgegeven VVE indicaties	60	99
% op tijd gereden ritten leerlingenvervoer	94%	93,5%
Aantal beschikkingen leerlingenvervoer	270	287
Tijdig afgehandelde aanvragen leerlingevervoer	100%	100%

Toelichting op kengetallen Sport, Cultuur en Onderwijs

Wekelijkse uren bewegingsonderwijs primair onderwijs

Scholen voor primair onderwijs zijn verplicht om een aantal uren bewegingsonderwijs aan te bieden. De norm hiervoor is in 2020 verhoogd van 1,5 naar 2,0 lesuur (45 minuten) per week. Scholen hebben drie jaar om aan deze nieuwe norm te voldoen. De gemeente moet zorgdragen voor voldoende en adequate accommodaties voor het uitvoeren van dit bewegingsonderwijs. In het schooljaar 2023-2024 voldoen alle scholen aan de norm. Dat betekent dat de gemeente voldoende gymaccommodaties heeft voor het primair onderwijs.

Bezettingspercentage gymzalen

Per jaar is een gymzaal circa 1.500 uur beschikbaar voor gebruik door sportverenigingen en particuliere gebruikers. Het werkelijk jaarlijkse gebruik, gedeeld door deze 1.500 uur, bepaalt het bezettingspercentage. Via de tarievennota zijn de tarieven voor de gymzalen verlaagd met als doel om meer gymzalen te verhuren in plaats van 1/3 sporthallen. De nieuwe tarieven zijn pas in augustus 2023 van kracht geworden. Mede hierdoor is het gewenste resultaat nog niet bereikt.

Aantal gebruikte strippenkaarten

Na afloop van de coronamaatregelen hebben we het project strippenkaarten stopgezet. Het programma bracht voor de sportaanbieders te veel administratieve lasten. Daarnaast was het programma ook niet meer noodzakelijk na de coronapandemie.

Aantal verenigingen met aanbod G-sport

Verschillende verenigingen bieden activiteiten aan die specifiek gericht zijn of rekening houden met sporters met beperkingen (mentaal of fysiek).

Percentage rookvrije buitensportverenigingen

Het percentage buitensportverenigingen dat een rookvrij sportterrein heeft.

Score beweegvriendelijke omgeving (0-100)

De score voor de beweegvriendelijkheid van iedere gemeente wordt jaarlijks gepubliceerd op www.volksgezondheidenzorg.info. De score is afhankelijk van vier deelindicatoren: publieke sportaccommodaties, speelplekken, recreatie blauw en groen en nabijheid van voorzieningen. Op deze indicatoren scoort Lansingerland respectievelijk 54, 96, 81 en 63 punten. Hiermee komen we op een gemiddelde score van 73 punten.

Deelnemers expeditie Lansingerland

Expeditie Lansingerland is het sport- en cultuurprogramma voor jongeren uit Lansingerland. Via de expeditie kunnen jongeren tijdens de vakanties kennis maken met verschillende sport- en cultuuractiviteiten. Het aantal deelnemers opgenomen in de begroting 2023 was een schatting op basis van aantal beschikbare plekken tijdens de expeditie. Het aantal deelnemers is afhankelijk van meerdere factoren waar we vanuit beleid niet direct invloed op hebben.

Aanvragen Volwassenenfonds Lansingerland

Via het Volwassenenfonds kunnen volwassen inwoners een vergoeding krijgen voor de kosten voor contributie bij een sportaanbieder.

Aantal activiteiten door Stichting Cultuurhuis

Het Cultuurhuis Casa Cadanza wordt een plek van waarde met culturele activiteiten voor inwoners, bezoekers en toeristen.

Aantal gesubsidieerde culturele initiatieven

Culturele organisaties kunnen gebruik maken van twee regelingen: de subsidieregeling Sociaal Domein & Cultuur en de opstartsubsidie 'Levendig Lansingerland'.

Aantal scholen dat meedoet met Cultuurtrein

De Cultuurtrein is een programma voor cultuureducatie voor basisscholen met o.a. trainingen en coaching van leraren, co-teaching waarbij een kunstvakdocent de leraar ondersteunt en aanvult, culturele inspiratie-activiteiten voor leerlingen en het bevorderen van de samenwerking tussen scholen en culturele aanbieders.

Aantal bijeenkomsten Cultuurplatform

De cultuurcoach van Lansingerland Beweegt organiseert het Cultuurplatform waar culturele organisaties elkaar ontmoeten, kennis delen en komen tot samenwerking. Daarnaast biedt het platform ondersteuning in professionalisering. Het Cultuurplatform vindt eens in de 2 maanden plaats.

Percentage inwoners dat lid is van Bibliotheek Oostland

Het percentage inwoners dat gebruik maakt van bibliotheektaken: ter beschikking stellen van kennis en informatie; bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie; bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur; organiseren van ontmoetingen en debat en laten kennismaken met kunst en cultuur.

Totaal aantal uitleningen bij Bibliotheek Oostland

Het aantal boeken en andere vormen van media wat jaarlijks door de bibliotheek uitgeleend wordt.

Aantal deelnemers aan sociaal/culturele activiteiten bij Bibliotheek Oostland

Het totaal aantal deelnemers aan door de bibliotheek georganiseerde sociaal/culturele activiteiten.

Aantal deelnemers Piëzo-methodiek bij Bibliotheek Oostland

De Piëzo-methodiek is een methode om de persoonlijke ontwikkeling van mensen in een kwetsbare positie (en daarmee hun mogelijkheden om mee te doen) te vergroten.

Aantal leerlingen primair onderwijs en het aantal leerlingen voortgezet onderwijs

Het totaal aantal leerlingen dat onderwijs volgt bij een school in Lansingerland.

Aantal Integrale Huisvestingsprojecten

Huisvestingsprojecten die zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma van het IHP.

Aantal scholen die voldoen aan BENG/ENG

Het aantal schoolgebouwen dat voldoet aan de eisen voor Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG) of Energieneutrale Gebouwen (ENG).

Trajecten Jeugdcoach op School

Op elke basisschool binnen onze gemeente is vanaf januari 2020 een vaste Jeugdcoach op School (JOS). De JOS'ers bieden ondersteuning aan ouders, leerlingen en leerkrachten.

Handhaving leerplicht

De leerplichtambtenaren zien toe op de naleving van de leerplicht en hebben drie wettelijke functies: leerlingen stimuleren (weer) naar school te gaan, vrijstellingen beoordelen en handhaven bij schoolverzuim.

Percentage jaarlijkse GGD onderzoeken bij kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus

Bij elk kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang en gastouderbureau vindt er jaarlijks een onderzoek plaats op basis van de geldende voorwaarden uit de Wet kinderopvang. Het aantal jaarlijkse onderzoeken dat wij inkopen is gebaseerd op het aantal locaties dat in het Landelijk Register Kinderopvang geregistreerd staat.

Aantal locaties gesubsidieerde peuteropvang

Wij subsidiëren jaarlijks voldoende kindplaatsen voor peuters waarvan de ouders niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag en voor peuters met een indicatie voor voor- en vroegschoolse educatie (vve).

Aantal afgegeven VVE indicaties

Het Centrum voor Jeugd en Gezin geeft aan wanneer peuters in aanmerking komen voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE).

Percentage op tijd gereden ritten leerlingenvervoer

Het percentage ritten in het kader van leerlingenvervoer dat binnen de toegestane marges is gereden.

Aantal beschikkingen leerlingenvervoer

Dit betreft alle toekenningen voor taxivervoer, openbaar vervoer, fiets- en kilometervergoeding van en naar school.

Tijdig afgehandelde aanvragen leerlingenvervoer

Het aantal aanvragen voor leerlingenvervoer dat binnen de norm van acht weken afgehandeld wordt.

Programma 4: Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect:

Kinderen en jongeren kunnen kansrijk opgroeien in Lansingerland

In onze groeiende gemeente werken we samen met onze maatschappelijke partners aan een samenleving waarin kinderen en jongeren (0-27 jaar) gezond opgroeien en hun talenten optimaal kunnen ontplooiën. We willen kansengelijkheid vergroten door in te zetten op onderwijs, sport, cultuur en een veilige en gezonde leefomgeving. Op deze manier dragen we bij aan zelfredzame inwoners van de toekomst die meedoen in de samenleving en op de arbeidsmarkt.

Iedereen kan meedoen in de samenleving van Lansingerland

Ondanks dat een groot deel van de inwoners kan meekomen en meedoen in de samenleving, is er ook een deel wat daar moeite mee heeft en niet in staat is om volwaardig mee te doen. Omdat onze gemeente snel groeit, groeit ook de groep voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is.

Ouderen kunnen lang zelfstandig blijven en waardig ouder worden in Lansingerland

Lansingerland wil de toenemende vitaliteit van ouderen benutten en hun zelfstandigheid zo goed mogelijk ondersteunen met passende woningen en met preventie.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroet 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	57.021	54.389	71.079	71.675	596
Baten	12.114	10.023	19.627	19.349	-278
Totaal saldo van baten en lasten	-44.907	-44.367	-51.453	-52.327	-874
Onttrekkingen	2.818	2	3.985	3.983	-2
Toevoegingen	1.642	0	159	159	0
Mutaties reserves	1.177	2	3.826	3.824	-2
Resultaat	-43.731	-44.365	-47.627	-48.503	-876

Beleidsveld Samenleving

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een gezonde en verbonden samenleving waaraan iedereen kan meedoen

We willen dat iedereen naar eigen vermogen kan meedoen in de samenleving. Binnen het beleidsveld Samenleving voeren we de taken uit die de Wet publieke gezondheid ons voorschrijft en houden we ons bezig met preventief gezondheidsbeleid. Ook voeren we de Wet inburgering uit. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning zorgen we voor onder andere vrijwilligerswerk en ondersteuning voor mantelzorgers. Hierbij hebben we extra aandacht voor doelgroepen die op achterstand staan, zoals inwoners met een lagere sociaal-economische status of inwoners met een migratieachtergrond.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We benutten de kracht van de samenleving

Met het Vrijwilligersinformatiepunt en de verschillende organisaties die werken met vrijwilligers, hebben we ingezet op werving en ondersteuning van vrijwilligers. Daarnaast zorgden we voor ondersteuning en advies voor het toenemend aantal mantelzorgers via Steunpunt Mantelzorg.

Met de inzet op jongerenparticipatie en burgerparticipatie gaven we onze inwoners een waardevolle plek in de maatschappij. We onderzochten duurzame manieren om onze inwoners te laten meepraten, meebeslissen en meedoen. We speelden in op ideeën uit de samenleving en betrokken onze inwoners bij projecten vanuit de gemeente. Hiermee creëerden we draagkracht voor ons beleid.

We voerden de Wet inburgering uit

Wij zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van een passend inburgeringsaanbod aan inburgeraars. Dit bestaat uit een leerroute(taal), een Participatieverklaringstraject en een module Arbeidsmarkt & Participatie. Verder heeft de gemeente de taak om statushouders die inburgeren de eerste zes maanden financieel te 'ontzorgen'.

De groep inburgeraars bestaat uit statushouders, maar ook gezinsmigranten. Voor ieder van hen stelde de gemeente een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie op. Om te bepalen welke leerroute geschikt is namen wij een leerbaarheidstoets af. Vanaf de start in september 2023 is bij 68 volwassen inburgeraars (51 statushouders en zeventien gezinsmigranten) een leerbaarheidstoets afgenomen.

Van de 51 statushouders startten er 40 met de leerroute (de overige elf volgen in 2024). Negentien statushouders startten in 2023 met de B1-leerroute bij TopTaal. Zeventien statushouders startten met de Zelfredzaamheidsroute bij Bibliotheek Oostland. Deze route is voor kandidaten die onvoldoende leerbaar zijn. Vier statushouders startten met de Onderwijsroute (waarvan twee bij Albeda en twee bij Erasmus). Deze route biedt de mogelijkheid om later door te stromen naar een vervolgstudie. De gezinsmigranten zijn zelf verantwoordelijk voor het inkopen van de leerroute, maar meestal kiezen zij voor de B1-route.

We waarborgden de publieke gezondheid in onze gemeente

De GGD Rotterdam-Rijnmond voert voor ons verschillende taken uit om de publieke gezondheidszorg te garanderen. Wij maken hiervoor deel uit van een gemeenschappelijke regeling. De taken omvatten onder andere infectieziektebestrijding, informatievoorziening, soa/hiv-preventie en bestrijding en een gezonde leefomgeving. De basistaak 'collectieve advisering gezonde leefomgeving' is per 1 januari 2023 toegevoegd aan het takenpakket van de GGD. Dit sluit aan bij de invoering van de Omgevingswet. Het voorkomen van problemen heeft onze aandacht binnen de verschillende beleidsterreinen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	6.496	1.981	10.090	8.295	-1.795
Baten	2.863	3	5.986	6.117	130
Totaal saldo van baten en lasten	-3.633	-1.978	-4.104	-2.178	1.926
Onttrekkingen	228	0	1.933	1.933	0
Toevoegingen	193	0	0	0	0
Mutaties reserves	35	0	1.933	1.933	0
Resultaat	-3.598	-1.978	-2.171	-245	1.926

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 1.796.000 voordeel)

Inburgering (€ 339.000 voordeel)

Onze begrote uitgaven waren gebaseerd op de taakstelling (te huisvesten statushouders). Uiteindelijk heeft de gemeente een stuk minder mensen gehuisvest. Hierdoor bleef de instroom achter en hebben wij minder inburgeraars een traject aangeboden.

Opvanglocaties Sporthoeklaan en Zorg en Herstelcentrum Bleiswijk (ZHC) (€ 103.000 voordeel)

Op 21 juni 2022 besloten wij opvang voor 300 ontheemde Oekraïners in Lansingerland te realiseren in de vorm van zogenoemde 'flexwoningen'. Wij hebben een aantal randvoorwaarden geformuleerd voor deze realisatie (U22.03039). De financiële randvoorwaarde betreft: "Financieel moeten de effecten van de opvang neutraal zijn voor de gemeente Lansingerland". Voor de opgave voor opvang van ontheemde Oekraïners hebben we te maken met verschillende geldstromen. Deze lichten wij hieronder toe. Voor wat betreft het opvangdeel blijven wij binnen de gestelde financiële randvoorwaarde.

In 2023 zijn zowel de langdurige opvanglocatie aan de Sporthoeklaan en het ZHC actief geworden. Deze opvanglocaties bieden respectievelijk 150 en 22 opvangplaatsen voor ontheemde Oekraïners. Aan de Sporthoeklaan hebben wij daarnaast ook 78 plaatsen voor spoedzoekers georganiseerd. De lasten hiervan vallen € 103.000 lager uit dan begroot. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat de inhuizing op Sporthoeklaan iets later heeft plaatsgevonden dan gepland. Daardoor zijn kosten voor bijvoorbeeld huur, water en energie lager dan begroot.

Business case fysieke ontwikkeling Sporthoeklaan (€ 726.000 voordeel)

De fysieke ontwikkeling van Sporthoeklaan hebben we grotendeels afgerond. Echter, een deel van de kosten maken wij nog in 2024. Hierdoor ontstaat een voordeel van €195.000. Met een budgetoverheveling verzoeken wij u deze middelen over te hevelen naar 2024, zodat we de resterende kosten voor de fysieke ontwikkeling (voor het spoedzoekersdeel) hieruit kunnen dekken. Dit conform de business case.

Het vormen van een bestemmingsreserve voor de opruimkosten van Sporthoeklaan na de exploitatieperiode is onderdeel van de business case Sporthoeklaan. Het besluiten tot het vormen van de bestemmingsreserve is onderdeel van het raadsbesluit behorende bij deze jaarrekening. Doordat we dit bedrag nog niet hebben toegevoegd aan de bestemmingsreserve, ontstaat hier een voordeel van €531.000. Dit betreft de gemeentelijke inleg voor de bestemmingsreserve (spoedzoekersdeel).

Noodopvang Asielzoekers (€ 500.000 voordeel)

Nederland heeft te maken met een crisis in de asielopvang. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de opvang van asielzoekers kan de enorme stroom vluchtelingen niet meer aan. Daarom moeten er in Nederland op korte termijn meerdere crisis-nood, nood en structurele opvanglocaties gerealiseerd worden. Het doel van de aankomende Spreidingswet (officiële naam: de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen) is om een structurele wettelijke taak te geven aan gemeenten bij de opvang van asielzoekers.

In juni 2023 besloot het college om een noodopvang asielzoekers te realiseren en hiervoor de locatie Wilderszijde (kavel tijdelijke voorzieningen direct achter gemeentehuis) aan te wijzen. De kosten voor het bouwen en beheren van de noodopvanglocatie zijn voor rekening van het COA. In december 2023 legden we afspraken over onder andere het dekken van de kosten van de infrastructuur in de bestuursovereenkomst met het COA vast (artikel 5, lid 3). Na ondertekening startten we met de uitvoering die we in 2024 afronden.

Overige kleine verschillen (€ 128.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 130.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Jeugd

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Kinderen en jongeren groeien veilig, kansrijk en gezond op en ontwikkelen zich tot zelfredzame inwoners

Op 1 januari 2023 woonden er 15.000 jeugdigen (tussen de 0 en 18 jaar oud) in Lansingerland. Dat is 25% van onze inwoners. Het inwoneraantal groeit nog steeds. Ook het aantal jeugdigen neemt toe. Het percentage jeugdigen in de gemeente bleef in 2023 gelijk.

Met veel van onze jonge inwoners gaat het gelukkig goed. Zij groeien op tot (mentaal) gezonde en veerkrachtige volwassenen die (naar vermogen) actief deel kunnen nemen aan de maatschappij. Voor alle jeugdigen bouwen we aan een sterke pedagogische basis die bijdraagt aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van jeugdigen. De pedagogische basis bestaat uit alle contacten en sociale relaties die jeugdigen hebben, zoals vrienden, leerkrachten, familieleden, burens, jongerenwerkers en sportcoaches. En ook de omgeving is belangrijk. Speeltuinen, sportvelden, kinderopvang, cultuurvoorzieningen, jeugdgezondheidszorg en hangplekken dragen ook bij aan het opgroeien, het opvoeden en de ontwikkeling van jeugdigen.

Samen met onze maatschappelijke partners zorgden we er daarnaast voor dat er passende hulp en ondersteuning beschikbaar is voor alle jeugdigen (en gezinnen) die dit nodig hebben. In 2023 hebben we voor 1989 jeugdigen een indicatie afgegeven waarmee zij jeugdhulp konden krijgen (2022:1881). We hebben geïnvesteerd in het hebben van een passend en dekkend zorgaanbod. Zo zorgen we dat hulp aansluit bij de wensen van jeugdigen en ouders.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We droegen bij aan het meedoen van jongeren in de samenleving

Jongerenwerk

Het jongerenwerk coachte in 2023 65 jongeren met uiteenlopende (hulp)vragen. Zij hielpen jongeren bij het verhogen van hun zelfredzaamheid en het opbouwen van een sterk sociaal netwerk. Het jongerenwerk was goed op de hoogte van trends en thema's die leven onder de jongeren. Ze speelden daarop in door voorlichting te geven op scholen, activiteiten voor jongeren, ouders en professionals te organiseren en hen op de hoogte te houden via sociale media.

Jongerenparticipatie

In 2023 organiseerden we twee keer een Catch Up onder leiding van de Kleine Ambassade. Een Catch up is een bijeenkomst waarbij jongeren en professionals uit de gemeente samen komen. We spraken met de jongeren over wat ontmoeten nu precies is, welke ontmoetingsplekken ze missen, hoe ze mee willen denken en hoe wij als gemeente het beste met de jongeren kunnen communiceren (en andersom). We verzamelden een kleine groep jongeren die enthousiast met ons meedenken. Met deze activiteiten haalden we in het startjaar van deze aanpak ideeën en meningen van jongeren op. In 2024 zetten we in om met onze jongeren verder invulling te geven aan hun wensen en behoeften rondom het onderwerp 'ontmoeten'.

We investeerden in preventie om kinderen en jongeren tijdig te ondersteunen

Gezond en Actief leven akkoord

In 2023 dienden we een Integraal Plan voor het Gezond en Actief Leven Akkoord in om geld te ontvangen vanuit het Rijk voor onze preventieve inzet op gezondheid. Het plan is goedgekeurd door het Rijk. Voor de jeugd richtten we ons op Kansrijke Start, mentale gezondheid, terugdringen gezondheidsachterstanden, overgewicht & obesitas en vroegsignalering alcoholproblematiek. We zetten vanuit deze programma's onder andere in op het creëren van een gezonde leefomgeving voor jongeren, het helpen van jongeren die te maken hebben met overgewicht en/of obesitas, het creëren van bewustwording over de risico's van/op verslaving en het creëren van een gezonde balans tussen online en offline actief zijn.

Preventieve trainingen

In 2023 startte een nieuw contract voor preventieve trainingen jeugd. Dat zijn trainingen om jeugdigen te helpen als er bij hen problemen beginnen. Kinderen leren bijvoorbeeld voor henzelf opkomen en zich zelfverzekerd te voelen. Jeugdigen leren praten over hun gevoelens en hoe het thuis gaat. De preventieve trainingen worden op de scholen gegeven. Er wordt goed gebruik van gemaakt, met name door de doelgroep 4-12 jarigen.

Samenwerking met huisartsen

In 2023 startten we een hernieuwde samenwerking met huisartsen. Zij dachten mee in het verbeteren van de jeugdhulp. En wij bespraken hoe de gemeente het werk van de huisartsen in jeugdhulp kan ondersteunen. Ook organiseerden we een bijeenkomst met huisartsen en de praktijkondersteuners GGZ Jeugd. Daarbij spraken we over hoe het nu gaat in de jeugdhulp en wat beter kan. In augustus startten we met het versturen van nieuwsbrieven aan de huisartsen en praktijkondersteuners met informatie over jeugdhulp.

Praktijkondersteuner GGZ Jeugd (POH)

De POH werkt in de huisartsenpraktijk en onderzoekt wat de meest passende hulp is voor een kind met (mentale) problemen. Daarmee voorkomen we onnodige doorverwijzingen naar (duurdere) jeugdhulp. In 2023 hadden acht huisartsenpraktijken een POH. Daarvan stopte er één omdat er te weinig aanmeldingen waren. Er kwamen drie praktijken bij die een POH willen. De POH hielpen 221 kinderen en ouders (2021:130). 61% van hen is voldoende geholpen met de ondersteuning door de POH. Zij hadden geen extra jeugdhulp nodig. Het doel (40% is geholpen met de inzet van een POH) is ruimschoots behaald.

Kansrijke Start

Kansrijke start gaat over de eerste 1.000 dagen in het leven van een kind. Om ieder kind een gezonde start te geven werken we samen met lokale partners. Met organisaties uit zowel het medisch als het sociaal domein vormen we een coalitie. Met hen maakten we afspraken voor hulp aan kwetsbare zwangeren en zwangeren met een migratieachtergrond. Bijvoorbeeld over samenwerken en het inzetten van hulp aan zwangeren. De coalitie let erop dat de hulp bewezen effectief is.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Het CJG voerde in 2023 de jeugdgezondheidszorg uit. Het CJG zorgde o.a. voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma, waaronder de griepvaccinatie aan zwangeren. De vaccinatiegraad in Lansingerland is ten opzichte van 2022 gestegen van 90% naar 91% in 2023. De totale vaccinatiegraad is met 91% het afgelopen jaar in Lansingerland hoger dan het gemiddelde van de regio's van 78,1%.

Het CJG werkte samen met onze jeugdconsulenten in de toegang tot jeugdhulp. In 2023 zag het CJG dat kinderen grotere problemen hadden. Daarom werd de jeugddarts vaker geraadpleegd en stijgt de vraag naar onderzoeken voor psychisch sociaal functioneren van 44 aanvragen in 2022 naar 71 in 2023.

Kinderen en gezinnen met lichtere problemen hielp het CJG zelf via korte trajecten zoals zwangerschapssupport en groepsvoorlichting. Zo zette het CJG in op het voorkomen van (ergere) problemen. Er was ook veel vraag naar de orthopedagoog voor hoogbegaafdheid. Die kan ouders en kinderen helpen bij hulpvragen en uitleg geven aan professionals om het kind heen.

Jeugdcoach op School (JOS)

Met de JOS boden we lichte hulp aan kinderen en gezinnen. Een JOS heeft contact met het gezin, Team Jeugd, de school en hulpverlening. Door de hulp van de JOS voorkwamen we dat kinderen zwaardere hulpverlening nodig hebben.

We investeerden in grip op Jeugdhulp

Wachttijden bij Team Jeugd

In 2023 werkten we er hard aan om de wachttijden korter te maken. Er werkten tijdelijk extra jeugdconsulenten om jeugdigen naar goede hulp te begeleiden. De wachttijd is in 2023 met zes maanden teruggedrongen van negen maanden naar drie maanden. Voor een deel van de jeugdigen die moesten wachten was er lichte hulp in de vorm van coaching en groepstrainingen beschikbaar.

Lokaal Jeugdhulp aanbod

In 2023 startte een nieuw contract voor lokale jeugdhulp. Daarin zit begeleiding, behandeling en dagbesteding voor kinderen en jongeren. Een deel van de hulp was eerst regionaal ingekocht. Van het aanbod was de licht specialistische ggz hulp het meest nodig. Daarmee hielpen we kinderen met mentale problemen die lang duren en moeilijk op te lossen zijn. We zijn we met de jeugdhulpaanbieders in gesprek geweest om te zorgen dat deze hulp nog beter bij de kinderen aansluit.

Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rotterdam (GRJR)

2023 was het eerste jaar dat zeven systeemaanbieders de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp leverden. Voor verwijzers naar jeugdhulp, de gemeenten en de aanbieders betekende dat investeren in het leren kennen van het veranderde zorglandschap, nieuwe werkwijzen en het opbouwen van nieuwe samenwerkingsrelaties. Samen hebben de aanbieders de opdracht om een passend en dekkend aanbod van specialistische jeugdhulp te organiseren. Ze schakelen ook andere zorgaanbieders in om alle hulp te kunnen verlenen. Zij sluiten daarvoor met elkaar een contract.

Het aantal kinderen dat specialistische hulp kreeg is over het algemeen stabiel. Er is een lichte daling van de instroom naar ambulante hulp, nadat het in 2022 sterk gestegen was. We willen ook graag dat kinderen binnen de gemeente passende ambulante hulp kunnen krijgen en minder vaak naar het regionale aanbod worden verwezen. Het aantal Lansingerlandse kinderen in een instelling is gelijk gebleven met dertig kinderen. We hebben gemerkt dat het voor kinderen met zeer complexe problematiek nog niet altijd goed lukt om passende zorg te vinden in het ingekochte aanbod. Dit komt vooral door personeelstekort en een tekort aan de juiste expertise bij jeugdhulpaanbieders.

De kosten van specialistische jeugdhulp stijgen jaar op jaar in de hele regio Rijnmond en ook in de gemeente Lansingerland. De oorspronkelijke begroting voor specialistische jeugdhulp was € 9,3 miljoen en is in 2023 gewijzigd naar € 10,9 miljoen. In september bleek uit de analyse van het jeugdhulpgebruik dat de uitgaven nog veel hoger zouden uitvallen. Daarom is eind 2023 de begroting opgehoogd naar € 13,0 miljoen. Naar aanleiding van deze toename is in de zomer van 2023 gestart met een opgave Jeugd en taakstelling om te zorgen voor lagere uitgaven in 2024. Tegelijkertijd is ook binnen de GRJR een pakket met maatregelen ontwikkeld om de stijgende uitgaven te remmen.

De hogere uitgaven hebben meerdere oorzaken: enerzijds een hogere kostprijs door inflatie en hogere loonkosten, anderzijds door de inzet van zwaardere en dus duurdere zorg. Het is nog onduidelijk wat de reden is van steeds zwaardere zorg arrangementen en of dit leidt tot betere hulpverlening. In de kengetallen is te zien dat het gemiddelde weektarief per kind gestegen is. Een andere factor is dat de gesloten jeugdhulp deels is afgebouwd, maar er is nog geen goed en betaalbaar alternatief. Daardoor wordt zeer dure één-op-één begeleiding ingezet wanneer een kind een gevaar kan zijn voor zichzelf of anderen. Twee kinderen uit onze gemeente hadden deze hulp tijdelijk nodig in 2023.

Jeugdbescherming

De jeugdbescherming stond in 2023 onder grote druk. In Lansingerland merkten we dit vooral bij Jeugdbescherming Rotterdam-Rijnmond (JBRR). Door personeelstekort, een hoog ziekteverzuim en lange wachtlijsten bij de hulpverlening hadden niet alle kinderen een vaste jeugdbeschermmer. Een speciaal team ('Cluster 7') biedt kinderen een vast contactpersoon. De inzet is lager dan bij een reguliere jeugdbeschermmer. Hiermee is de veiligheid van een kind geborgd, maar is er minder inzet op bijvoorbeeld het langetermijnperspectief. In december 2023 zaten er 181 (2022: 385) kinderen uit de regio Rotterdam-Rijnmond in cluster 7, waarvan vijf (2022: 11) uit Lansingerland.

In 2023 zetten we stevig in om kinderen een vaste jeugdbeschermmer te geven waarvan we de resultaten zien. Er zijn helaas nog steeds een aantal kinderen die geen vaste jeugdbeschermmer hebben. Ook zijn de problemen van te weinig personeel, een hoog ziekteverzuim en de lange wachtlijsten in de hulpverlening niet opgelost.

Veilig Thuis

In 2023 zijn er voor Lansingerland 280 (2022: 281) meldingen bij Veilig Thuis over huiselijk geweld en kindermishandeling gedaan. De wettelijke termijn voor het doen van een veiligheidsbeoordeling is vijf dagen. Dit haalde Veilig Thuis in iets meer dan de helft van de meldingen. Wel screenden we alle gevallen op veiligheid binnen 24 uur. Veilig Thuis zag in 2023 meer ingewikkelde meldingen en ook meer crisismeldingen die extra tijd kosten.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	21.046	20.527	26.271	27.538	1.267
Baten	123	0	610	511	-100
Totaal saldo van baten en lasten	-20.922	-20.527	-25.661	-27.027	-1.366
Onttrekkingen	1.736	0	363	363	0
Toevoegingen	947	0	45	45	0
Mutaties reserves	790	0	318	318	0
Resultaat	-20.133	-20.527	-25.343	-26.709	-1.366

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 1.264.000 nadeel)

Gemeenschappelijke regeling Rotterdam Rijnmond (GRJR) (€ 983.000 nadeel)

Op de inleg voor het jaar 2022 had de GRJR een bedrag van € 704.000 ingehouden vanwege vlaktaksverrekeningen over 2019 en 2020. We hadden daardoor voor het jaar 2022 feitelijk minder ingelegd. Dit bleek pas bij de eindafrekening over het jaar 2022. Het bedrag nemen we op in de jaarrekening 2023 en hadden we niet begroot. De jaarrekening van de GRJR is er nog niet. Op basis van de inschatting in februari 2024 komen we uit op € 13,2 miljoen uitgaven aan specialistische jeugdhulp. Ruim twee ton meer dan we hadden begroot ten tijde van de tweede begrotingswijziging in 2023.

Jeugdcoach op School (JOS) (nadeel € 173.000)

De JOS is het schoolmaatschappelijk werk waarbij in sommige gevallen ook thuis ondersteuning geboden kan worden. Het is een belangrijke preventie partner die actief is op zowel het basis- als voortgezet onderwijs. In 2023 is de inschatting van de lasten te laag gebleken. Dit resulteert in een nadeel van € 173.000.

Overige verschillen (€ 108.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 100.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Participatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Financieel zelfredzame, betrokken volwassenen

Met de meerderheid van de volwassen inwoners gaat het goed. In 2023 lag onze focus op het verlenen van specifieke ondersteuning aan een beperkte groep volwassen inwoners die extra hulp nodig hadden om volwaardig deel te nemen aan de samenleving of de arbeidsmarkt. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om mensen die in armoede verkeren, moeite hebben met het vinden van werk, schulden hebben opgebouwd en daardoor gezondheidsproblemen ontwikkelen of sociaal geïsoleerd leven.

Werk levert een positieve bijdrage aan het leven van onze inwoners: inkomen zorgt voor onafhankelijkheid en werk draagt bij aan een betekenisvol leven. Daarom zetten we actief in op preventie, met als doel te voorkomen dat een beroep op een bijstandsuitkering nodig is. We werkten hierbij samen met werkgevers om mensen te begeleiden naar werk in sectoren waar de vraag naar arbeidskrachten de komende tijd hoog is. Verder namen wij proactieve maatregelen om te voorkomen dat onze inwoners in financiële problemen terechtkwamen of dat de schulden opliepen. Voor degenen die toch met financiële problemen, schulden of afhankelijkheid van uitkeringen te maken kregen, boden we gerichte ondersteuning (maatwerk).

Onze vier belangrijkste doelstellingen voor 2023 waren:

- 1) Onze inwoners doen naar draagkracht mee in de maatschappij door middel van betaald werk, vrijwilligerswerk of een andere vorm van dagbesteding.
- 2) We ondersteunen minima met voorzieningen die bijdragen aan het vermogen om mee te doen in de maatschappij en verminderen voor hen de hogere lasten door de stijgende energieprijzen.
- 3) We verstevigen onze aanpak van schuldenproblematiek en zijn hierdoor klaar voor een grotere vraag die (mogelijk) ontstaat door de stijgende prijzen.
- 4) Werkgevers in onze arbeidsmarktregio dragen bij aan een arbeidsmarkt waar voor iedereen plaats is met passende werkplekken.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We leverden maatwerk aan bijstandsgerechtigde inwoners

Voor nieuwe uitkeringsgerechtigden maakten we een ondersteuningsplan waarin we aangaven welke inzet passend is. Voor kandidaten met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt zetten we in eerste instantie in op directe bemiddeling. In 2023 stroomden hierdoor 44 mensen uit naar werk ten opzichte van 45 mensen in 2022. Voor kandidaten die een werkplek bemachtigd hadden, werd indien nodig jobcoaching ingezet om te waarborgen dat zij de baan behouden.

Een deel van de uitkeringsgerechtigden stroomde nog niet volledig uit, maar werkt parttime. In 2023 ontvingen gemiddeld genomen iedere maand 144,6 personen (18,88% van de populatie) inkomsten die werden ingehouden op de bijstandsuitkering.

Voor kandidaten die nog niet 'jobready' zijn en een kleine afstand hebben tot de arbeidsmarkt, werd een werkfit traject ingezet. Inwoners met een langere afstand tot de arbeidsmarkt hebben vaak andere (gecombineerde) vormen van ondersteuning nodig, zoals een activeringstraject. Hiermee zorgen we ervoor dat mensen die (nog) geen structuur hebben in hun dagelijkse leven een stap maken naar participatie in de samenleving of naar een werkfittraject. We konden niet alle cliënten actief begeleiden. Binnen het beschikbare budget maakten we daarom gerichte keuzes voor de inzet van onze ondersteuning.

Het aantal uitkeringen is in 2023 gestegen van 602 naar 617. Wij hebben een recordaantal statushouders moeten huisvesten en dit heeft een grote impact op het aantal verstrekte uitkeringen. Ons bestand bestaat voor 40% uit statushouders. In december 2023 stelde het college drie nieuwe maatregelen vast om het aantal uitkeringen te verminderen: het herinrichten van de dienstverlening aan de poort, het sneller aan het werk helpen van statushouders door een matchmaker en extra inzet op loonkostensubsidie.

We ondersteunden inwoners met een laag inkomen met regelingen die bijdragen aan kansengelijkheid en bestaanszekerheid

De Energietoeslag 2022 kon tot 30 april 2023 worden aangevraagd voor huishoudens met een inkomen tot 140% van de bijstandsnorm. Deze regeling is goed gebruikt. 1.927 huishoudens kregen de toeslag toegekend.

In december 2023 stelde het college de Energietoeslag 2023 van € 800 beschikbaar voor huishoudens met een inkomen tot 140% van de bijstandsnorm. 1.645 huishoudens die bij ons bekend waren kregen deze toeslag automatisch uitgekeerd. Overige huishoudens kunnen tot 30 juni 2024 een aanvraag voor de Energietoeslag 2023 indienen.

We boden ook andere inkomensondersteunende regelingen aan. Ongeveer 1.400 inwoners, waarvan meer dan 600 kinderen, maakten gebruik van de Rotterdampas voor het gereduceerde tarief. Stichting Leergeld kende voorzieningen toe. Het grootste deel hiervan (1.418 toekenningen) betreft de Kindpas 2023 en de Schoolspullenpas 2023. In totaal bereikten we 736 kinderen en 315 gezinnen. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur kende 294 sportaanvragen en 26 cultuuraanvragen toe. 1.524 inwoners hebben een collectieve zorgverzekering voor minima. We zien, net als voorgaande jaren, een stijging in het gebruik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur en Stichting Leergeld. Het gebruik van de Rotterdampas en de collectieve zorgverzekering blijft gelijk ten opzichte van 2022. De kosten voor deze twee voorzieningen daalden omdat we in 2023 de voorzieningen effectiever hebben ingezet.

We voorkwamen dat inwoners een bijstandsuitkering nodig hebben

Voorkomen is beter dan genezen. We deden er daarom zoveel mogelijk aan om te voorkomen dat inwoners een bijstandsuitkering nodig hebben. We zetten in op gratis scholings- en loopbaanadvies door middel van samenwerking met het Leerwerkloket Zuid-Holland Centraal. In 2023 organiseerde het Leerwerkloket een inloopcafé in Lansingerland, om zo nog meer inwoners te bereiken. Ook werkten we in de regio samen met het Regionaal Mobiliteitsteam Zuid-Holland Centraal (RMT ZHC), dat werkzoekenden, werknemers en ondernemers met onder andere kosteloze (om)scholing en begeleiding helpt.

Daarnaast zetten we in op het voorkomen van jeugdwerkloosheid: met scholingsadviesgesprekken, een Jongerensteunpunt en intensieve begeleidingstrajecten zorgden we ervoor dat jongeren naar school of werk gaan. In 2023 boden we 23 jongeren advies of coaching richting school of werk.

We zetten in op voorkomen van schuldenproblematiek en bieden hulp waar nodig

In 2023 stelde het college het uitvoeringsplan Schuldhulpverlening vast om de uitvoering van schuldhulpverlening te versterken en te verbeteren. We vergrootten het bereik van inwoners met financiële problemen doordat wij ons aansloten bij geldfit.nl van de Nederlandse Schuldhulproute. Hiermee boden we inwoners en ondernemers een laagdrempelige manier om snel de juiste hulp te vinden bij het aanpakken van hun financiële problemen. In 2024 zetten we verder in op het bekend maken van geldfit.nl bij zoveel mogelijk inwoners. We willen hiermee voorkomen dat financiële problemen leiden tot grote schulden. Daarnaast verbeterden wij het proces van vroegsignalering van betalingsachterstanden om inwoners te helpen bij het voorkomen van schulden met de aanpak ‘Vroeg eropaf’.

Financiële problemen of schulden verhielpen we zoveel mogelijk met schuldhulptrajecten. In totaal namen in 2023 148 inwoners deel aan een formeel schuldhulpverleningstraject. 21 inwoners sloten hun schuldhulpverleningstraject met succes af, waarna zij schuldenvrij een nieuwe financiële start konden maken. 137 inwoners namen deel aan een informeel (vrij toegankelijk) traject in 2023 om hun (financiële) administratie op orde te krijgen. Dat is nagenoeg gelijk aan het aantal in 2022. Deze ‘informele trajecten’ bestaan uit hulp en ondersteuning bij geldzaken door geschoolde vrijwilligers.

Daarnaast versterkten we de ketensamenwerking met onze ketenpartners door het instellen van een ketenoverleg. We maakten afspraken over de samenwerking en rolverdeling tussen de ketenpartners en gemeente. Tot slot zijn we gestart met de voorbereiding voor de inzet van saneringskredieten. Hiermee gaan we in 2024 door.

We zetten ons in om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen

In 2023 zetten we in op het verstevigen van de samenwerking met werkgevers waarbij het streven naar een goede afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op de voorgrond lag. De “mismatch” tussen vraag en aanbod blijft een groot aandachtspunt. Daarnaast verstevigden we de samenwerking op het gebied van werkgeversdienstverlening met de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal (ZHC).

We bevorderden loopbaanontwikkeling en stimuleerden om- en bijscholing van werkzoekenden. Specifieke projecten werden opgestart voor o.a. statushouders, kwetsbare jongeren, mensen uit de banenafpraak, individuen met een GGZ-achtergrond, en veelbelovende sectoren/doelgroepen.

In nauwe samenwerking met het Werkgeversservicepunt binnen de arbeidsmarktregio ZHC hebben we concreet bijgedragen aan 47 (16 UWV uitkeringen en 31 participatiewet-uitkeringen) plaatsingen voor inwoners uit Lansingerland. Dat is nagenoeg gelijk aan het aantal in 2022: 45. Om werkgevers extra te ondersteunen, boden we waar nodig aanvullende financiële ondersteuning aan, zoals een werkgeverscheque of loonkostensubsidie.

Social Return is in 2023 nog meer op de kaart gezet waarbij er lokaal en regionaal mooie projecten met ondernemers zijn gestart. Zo kregen meer kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt een (laagdrempelige) kans om terug te keren naar de arbeidsmarkt. Lokaal spannen we ons in om samen met ondernemers met een maatschappelijk hart meer mensen met een ondersteuningsbehoefte aan het werk te krijgen. Werkgevers zochten vaak contact met de gemeente voor assistentie bij werknemers die al geruime tijd bij hen werkten. Door inzet van jobcoaching, gesprekken op de werkvloer of eenvoudig advies konden deze werknemers hun baan behouden.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	17.230	17.058	21.295	22.257	962
Baten	8.877	9.700	12.479	12.355	-124
Totaal saldo van baten en lasten	-8.353	-7.359	-8.816	-9.902	-1.086
Onttrekkingen	854	0	1.655	1.655	0
Toevoegingen	502	0	0	0	0
Mutaties reserves	352	0	1.655	1.655	0
Resultaat	-8.001	-7.359	-7.161	-8.247	-1.086

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 961.000 nadeel)

Energietoeslag (€ 923.000 nadeel)

De wet Energietoeslag is begin oktober 2023 aangenomen. Door de late besluitvorming was het niet meer mogelijk om dit in de Slotwijziging 2023 te verwerken. Hierdoor is er een nadeel van € 923.000 ontstaan. De tegemoetkoming vanuit het Rijk is verwerkt in de decembercirculaire 2023. Deze extra inkomsten worden verantwoord in het programma algemene dekkingsmiddelen.

Overige kleine verschillen (€ 38.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 124.000 nadeel)

Overige kleine verschillen (€ 124.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

Op de reservemutaties zitten geen financiële afwijkingen.

Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Zelfredzame, betrokken en vitale inwoners

De meeste volwassenen en ouderen zorgden voor zichzelf, investeren in (vrijwilligers)werk en hun sociale leven, onderhielden hun netwerk en namen deel aan de samenleving. Voor inwoners die dit tijdelijk of voor een langere periode niet zelf konden, zorgden we voor passende ondersteuning die zoveel mogelijk gericht was op herstel van eigen regie.

We wilden ouderen zo lang mogelijk vitaal, zelfredzaam en veerkrachtig houden. Daarbij hielden wij rekening met de veranderingen in de samenleving, zoals de groeiende groep ouderen die langer zelfstandig blijven wonen en het aantal beschikbare mantelzorgers dat, in verhouding tot deze groep, terugloopt.

We verwachtten in 2023 meer mensen die moesten herstellen van medische operaties, vanwege de uitgestelde operaties ten gevolge van de coronapandemie. Deze mensen hebben vaak hulp bij het huishouden nodig. We troffen maatregelen om ervoor te zorgen dat passende ondersteuning beschikbaar was voor inwoners die dat nodig hebben.

Onze doelen voor 2023 waren:

- Onze inwoners zijn zo zelfredzaam als mogelijk en kunnen op een volwaardige manier mee doen aan de samenleving.
- We ondersteunen de inwoners die een hulpvraag hebben op een passende manier met vrij toegankelijke of maatwerkvoorzieningen
- We zorgen voor voldoende aanbod aan voorzieningen waar inwoners terecht kunnen met hun hulpvraag

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We zetten preventief in op vitale ouderen

In 2023 investeerden we extra in ontmoetingsplekken voor ouderen. In Berkel en Rodenrijs zijn extra activiteiten gestart in de Naeldhorst en de Pius X Kerk naast de al bestaande voorziening in de Hergerborch. Hierdoor is er nu in lijn met de doelstelling van het collegewerkprogramma in Berkel en Rodenrijs een vergelijkbaar voorzieningenniveau als met de Leeuwerik in Bleiswijk.

In 2023 startten we met het opzetten van een ketenaanpak valpreventie. Samen met onder andere fysiotherapeuten, apothekers, huisartsen en de lokale welzijnsorganisatie werkten we aan een stevig plan. Daarmee bleven ouderen langer fit en vitaal en hadden ze minder kans op vallen.

In 2023 organiseerden het vrijwilligersinformatiepunt (VIP) van Welzijn Lansingerland en Humanitas samen een inspiratiedag voor vitale ouderen met trainingen om in beweging en vitaal te blijven, ook wanneer je minder gaat werken of stopt met werken. Welzijn Lansingerland organiseerde samen met de combinatiefunctionarissen van Lansingerland Beweegt twee vitaliteitsdagen met o.a. een gezondheidscheck, (testen van hun bloeddruk, cholesterol, balans en conditie). Per editie waren rond de 150 ouderen aanwezig.

In 2023 hebben we een representatief onderzoek uitgevoerd naar ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers. We maken een plan in 2024 naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek met onze samenwerkingspartners.

We boden passende ondersteuning aan inwoners die niet of niet geheel op eigen kracht kunnen meedoen in de samenleving

De medewerkers van de toegangspartijen (toegang naar het sociaal domein) brachten met inwoners hun hulpvraag in kaart en bespraken op welke manier hun hulpvraag opgelost kan worden. Hierbij keken de medewerkers naar wat een inwoner zelf nog kan. In 2023 hielpen we inwoners met zowel geïndiceerde zorg (bijvoorbeeld woningaanpassingen of begeleiding) als met niet-geïndiceerde zorg (bijvoorbeeld een maatjestrject). We hielpen nagenoeg even veel inwoners als in 2022. We zetten hulp en ondersteuning met als uitgangspunt zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. In de cliënt ervaringsonderzoeken zagen we dat deze inwoners, over het algemeen, tevreden zijn met de kwaliteit van ondersteuning en van de medewerker die hen geholpen heeft in het eerste contactmoment. We zien dat de tevredenheid wel 6 procent lager is dan in 2022. Dit heeft te maken met de langere wachttijsten in de eerste helft van 2023. De tweede helft van het jaar zagen we de wachttijd verder afnemen.

We voorkwamen problemen bij risicogroepen

Via het meldpunt Zorg om een Ander konden inwoners een melding maken over iemand waar zij een noodzaak voor hulp signaleerden. We hebben 106 meldingen ontvangen. Denk hierbij aan psychiatrie, verslaving of vervuiling. Soms weigerde een inwoner zorg terwijl dit wel nodig was voor zijn of haar eigen veiligheid of de veiligheid van zijn omgeving. Dan zetten we bemoeizorg in. Als er bij een inwoner sprake is van problemen op meerdere leefgebieden werd deze, wanneer noodzakelijk, besproken binnen het team Sluitende Aanpak.

Op het gebied van gezondheidspreventie hebben we vanaf 2023 hier sterker op ingezet. Met de tijdelijke middelen vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord 2023-2026 zetten we in op valpreventie, sociale basis, welzijn op recept, mantelzorg en één tegen eenzaamheid.

We hielden het voorzieningenniveau op peil

In 2023 startten twee nieuwe inkooptrajecten. In samenwerking met de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer en Wassenaar kochten we Wmo begeleiding regionaal in. Ook startte het inkooptraject voor bemoeizorg. Bemoeizorg hebben we ingezet we in bij inwoners die zorg mijden maar dit wel nodig hadden.

In 2023 zijn er, samen met de partijen uit de dementieketen, trainingen met informatie, praktische handvaten, lotgenotencontacten gegeven aan inwoners die net de diagnose dementie kregen en hun mantelzorgers. Daarmee hielpen we mantelzorgers om de ondersteuning aan hun naasten langer vol te houden.

We voorzagen in passende woon-zorg voorziening voor mensen met een psychische hulpvraag

In 2023 hebben we inwoners met een psychosociale hulpvraag kunnen helpen in een woon-zorg voorziening als beschermd wonen. Het doel hiervan was inwoners genoeg handvaten te geven om weer zelfstandig te kunnen gaan wonen. Mogelijk met wat extra begeleiding. In 2023 zijn er een aantal bewoners van beschermd wonen uitgestroomd en wonen ondertussen zelfstandig.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	12.249	14.823	13.423	13.585	162
Baten	251	320	551	367	-185
Totaal saldo van baten en lasten	-11.999	-14.503	-12.872	-13.219	-347
Onttrekkingen	0	2	34	32	-2
Toevoegingen	0	0	114	114	0
Mutaties reserves	0	2	-80	-82	-2
Resultaat	-11.999	-14.500	-12.951	-13.301	-350

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 161.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 185.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Kengetallen Sociaal Domein

Kengetal	Begroot 2023	Realisatie 2023
Samenleving		
Percentage inwoners dat maatwerkondersteuning ontvangt in het kader van de Participatiewet, Jeugdwet of Wmo	8%	7%
Jeugd		
Percentage kinderen in de leeftijdsgroep van 0-4 jaar dat bereikt wordt door het CJG	98%	99,0%
Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Jeugdwet	1.800	1.989
Rapportcijfer effect van de hulp volgens jeugdigen (bron: CEO Jeugd)	7	6,5
Rapportcijfer effect van de hulp volgens ouder (bron: CEO Jeugd)	7	6,5
Gemiddelde zorguitgaven per kind in maatwerkvoorziening en GRJR	€ 9.072	9.824
Gemiddelde zorguitgaven maatwerk jeugd per kind in Lansingerland. (alle kinderen 0 t/m 17 jaar)	€ 1.014	1.218
Participatie		
Aantal lopende bijstandsuitkeringen op 31 december	643	617
Aantal bijstandsgerechtigden op 31 december	806	766
% inwoners met een bijstandsuitkering	1,3%	1,17%
Aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk	60	44
Aantal kandidaten dat parttime is gaan werken	172	148
Aantal formele schuldhulptrajecten	172	148
Gebruik Jeugdfonds Sport en Cultuur	318	320
Gebruik Stichting leergeld	728	2.046
Gebruik Collectieve zorgverzekering	1.208	1.524
Maatschappelijke ondersteuning		
Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Wmo	2.976	2.879
Gemiddelde uitgaven per Wmo-cliënt in maatwerkvoorziening.	€ 3.474	3.179
Gemiddelde uitgaven Wmo-maatwerkvoorziening per inwoner in Lansingerland.	€ 134	115
Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)	90%	75%
% door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)	88%	80%
Rapportcijfer voor de toegangsmedewerker met wie de cliënt contact had (bron: CEO)	8	7,8

Toelichting op kengetallen Sociaal Domein

Samenleving

Percentage inwoners met maatwerkvoorziening

Dit betreft het percentage inwoners met een maatwerkvoorziening op grond van de Jeugdwet, de participatiewet, de gemeentelijk wet op schuldhulpverlening en de Wmo.

Jeugd

Percentage kinderen in de leeftijdsgroep van 0-4 jaar dat bereikt wordt door het CJG

Om kinderen goed in beeld te hebben, hun ontwikkeling te volgen en afwijkingen tijdig te kunnen signaleren, voert het CJG op vaste leeftijden reguliere contactmomenten uit. Dit kengetal geeft aan hoeveel van kinderen in de leeftijdsgroep van 0-4 jaar is bereikt door het CJG.

99% van de kinderen is bereikt. Het streefpercentage van 98% is hiermee behaald.

Aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening Jeugdwet

Dit is het aantal jeugdigen dat in (een deel van) het jaar gebruik maakt van een maatwerkvoorziening. Er is een klein verschil te zien tussen het aantal dat begroot was voor 2023 (1.800 cliënten) en de werkelijke realisatie in 2023 (1.989) cliënten. Er hebben meer cliënten dan verwacht gebruik gemaakt van een maatwerkvoorziening.

Rapportcijfer effect van de hulp volgens jeugdigen (bron: CEO Jeugd)

We meten dit kengetal via cliënt ervaringsonderzoeken onder jongeren en/of hun ouders/verzorgers die gebruik hebben gemaakt van Jeugdhulp. Deze resultaten zijn samengevoegd om zo de ervaringen mee te kunnen nemen.

Jongeren en hun ouders/verzorgers geven het effect van de hulp gemiddeld een 6.5. Het streven om minimaal een cijfer 7 te behalen is hiermee niet geheel gerealiseerd en neemt vanaf 2020 ook steeds iets af (2020: 7.4, 2021: 7,0, 2022: 6.5).

Rapportcijfer effect van de hulp volgens ouder (bron: CEO Jeugd)

We meten dit kengetal via cliënt ervaringsonderzoeken onder jongeren en/of hun ouders/verzorgers die gebruik hebben gemaakt van Jeugdhulp. Deze resultaten zijn samengevoegd om zo de ervaringen mee te kunnen nemen.

Jongeren en hun ouders/verzorgers geven het effect van de hulp gemiddeld een 6.5. Het streven om minimaal een cijfer 7 te behalen is hiermee niet geheel gerealiseerd en neemt vanaf 2020 ook steeds iets af (2020: 7.4, 2021: 7,0, 2022: 6.5).

Gemiddelde zorguitgaven per kind in maatwerkvoorziening en GRJR

Dit bedrag zet de uitgaven voor lokaal en regionaal gecontracteerde jeugdhulp af tegen het aantal kinderen van 0 tot 18 jaar oud dat in een jaar jeugdhulp ontvangt.

De gemiddelde zorguitgaven per kind in een maatwerkvoorziening en de GRJR was voor 2023 begroot op € 9.072. Er is echter een gemiddelde uitgave per kind van € 9.824 gerealiseerd. Deze uitgave is hoger dan begroot en wordt verklaard doordat de kostprijs per hulpverleningstraject per kind dat gebruik maakt van het lokale en regionale aanbod hoog is en ook gestegen is in 2023. Ook wordt er steeds meer duurdere, intensievere hulp verleend.

Gemiddelde zorguitgaven maatwerk jeugd per kind in Lansingerland

Dit bedrag zet de uitgaven voor lokaal en regionaal gecontracteerde jeugdhulp af tegen het totaal aantal kinderen van 0 tot 18 jaar oud in de gemeente Lansingerland.

De gemiddelde zorguitgaven voor het totaal aantal kinderen in Lansingerland was voor 2023 begroot op € 1.014 maar komt werkelijk uit op € 1.218. Deze uitgave is hoger dan begroot en wordt verklaard doordat de kostprijs per hulpverleningstraject per kind dat gebruik maakt van het lokale en regionale aanbod hoog is en ook gestegen is in 2023. Ook wordt er steeds meer duurdere, intensievere hulp verleend.

Participatie**Aantal lopende bijstandsuitkeringen op 31 december**

Dit cijfer is het aantal uitkeringsdossiers vanuit de Participatiewet, IOAW en IOAZ.

Aantal bijstandsgerechtigden op 31 december

Het aantal bijstandsgerechtigden betreft het aantal individuele volwassen personen dat afhankelijk is van een uitkering vanuit de Participatiewet, IOAW of IOAZ. Dit aantal is altijd hoger dan het aantal uitkeringen(dossiers), omdat er meer volwassen personen binnen een huishouden van één uitkering afhankelijk kunnen zijn.

Percentage inwoners met een bijstandsuitkering

Percentage bijstandsgerechtigden ten opzichte van de totale beroepsbevolking in Lansingerland.

Aantal kandidaten dat is uitgestroomd naar betaald werk

Het aantal bijstandsgerechtigden (hoofd uitkeringsgerechtigden) dat is uitgestroomd naar betaald werk en niet langer afhankelijk is van een bijstandsuitkering is lager dan begroot. We zien de doelgroep steeds complexer worden. Een groter deel van ons bestand heeft een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Voor hen is uitstroom naar werk niet direct mogelijk.

Aantal formele en schuldhulptrajecten

Het aantal unieke gebruikers dat gebruik heeft gemaakt van formele schuldhulpverleningstrajecten conform de gemeentelijke Wet schuldhulpverlening.

Gebruik Jeugdfonds Sport en Cultuur

Het aantal toekenningen aan kinderen door het Jeugdfonds Sport en Cultuur (gericht op sport- en cultuurdeelname van kinderen uit minimagezinnen).

Gebruik Stichting Leergeld

Het aantal toekenningen (unieke gebruikers, niet toegekende aanvragen) aan kinderen uit minimagezinnen door Stichting Leergeld (gericht op onderwijsdeelname). In de begroting is per abuis een ander kengetal opgenomen dan in de jaarrekening. Het juiste getal had 1840 moeten zijn. In de begroting 2025 letten we er op dat de juiste getallen worden genoemd.

Gebruik collectieve zorgverzekering

Het aantal volwassen inwoners dat gebruik maakt van de collectieve zorgverzekering (gemeentepakket) via de gemeente. Dit aanbod is alleen toegankelijk voor inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm.

Wmo**Aantal unieke cliënten (jeugd, volwassenen en ouderen) dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening**

Dit getal geeft aan hoeveel cliënten gebruik heeft gemaakt van de Wmo.

Gemiddelde zorguitgaven per Wmo-cliënt in een maatwerkvoorziening

Dit cijfer zet de uitgaven voor de Wmo-maatwerkvoorzieningen af tegen het aantal volwassenen (>18 jaar) dat in een jaar ondersteuning vanuit de Wmo ontvangt. Dit bedrag ligt lager dan begroot vanwege wachtlijsten en aanbieders die niet altijd ondersteuning hebben kunnen leveren.

Gemiddelde zorguitgaven Wmo-maatwerkvoorziening per inwoner in Lansingerland

Dit cijfer zet de uitgaven voor Wmo-maatwerkvoorzieningen af tegen het totaal aantal volwassenen en ouderen binnen de gemeente.

Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)

We meten dit kengetal via cliënt ervaringsonderzoeken. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

Percentage dat door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)

We meten dit kengetal via cliënt ervaringsonderzoeken. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

Rapportcijfer voor de toegangsmedewerker met wie de cliënt contact had (bron: CEO)

Voordat een inwoner een Wmo-maatwerkvoorziening krijgt, doen we eerst onderzoek naar de situatie van de inwoner. Dit rapportcijfer beschrijft in hoeverre dit contact prettig is verlopen.

Programma 5: Kwaliteit openbare ruimte

Beoogd maatschappelijk effect

Onze ambitie is dat de inwoner van Lansingerland zijn leef- en woonomgeving ervaart als veilig en aantrekkelijk om te wonen, werken, ontmoeten en ontspannen.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	31.600	31.554	34.837	36.650	1.813
Baten	18.977	18.585	19.194	19.976	782
Totaal saldo van baten en lasten	-12.623	-12.969	-15.643	-16.675	-1.031
Onttrekkingen	16.105	626	2.439	2.806	368
Toevoegingen	6.394	394	801	801	0
Mutaties reserves	9.711	232	1.638	2.006	368
Resultaat	-2.912	-12.737	-14.005	-14.669	-664

Beleidsveld Beheer Openbare ruimte

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een duurzaam ingerichte en onderhouden openbare ruimte, die technisch op orde is.

We behaalden in 2023 het onderhoudsniveau voor alle onderdelen van de openbare ruimte. Dit betekent onderhoudsniveau A voor de centra en stationsgebieden en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We beheren en onderhouden de openbare ruimte en voeren de werkzaamheden op basis van de beheerplannen uit

We voerden dagelijks onderhoud, groot onderhoud en renovaties uit om aan het vastgestelde onderhoudsniveau en de geldende veiligheidsnormen te voldoen. Daarbij maakten we gebruik van gespecialiseerde aannemers en onze buitendienst. We namen nieuw ontwikkelde gebieden (o.a. delen van Westpolder, bedrijventerrein Oudeland, Parkzoom en bedrijventerrein Bleizo) op in onze beheersystemen en voegden deze gebieden toe aan onze onderhoudscyclus. Door te schouwen en inspecties uit te voeren controleerden we of het vastgestelde onderhoudsniveau werd gerealiseerd.

We betrekken inwoners bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en meten de mate van tevredenheid

In 2023 voerden we een belevingsonderzoek Openbare Ruimte uit. De inwonerstevredenheid in 2023 was in lijn met de resultaten van vorige jaren. Gemiddeld scoorden we afgerond een 7. Om de waardering en beleving van inwoners zo goed mogelijk te houden, betrokken we ze zo vroeg mogelijk bij grote investeringsprojecten in de wijk en/of buurt.

We maken wijken toekomstbestendig door bij renovaties aandacht te hebben voor duurzaamheid

Bij renovaties maakten we gebruik van de leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR). Hierdoor kwamen we tot een zo duurzaam mogelijk ontwerp, passend binnen de huidige financiële en inhoudelijke kaders. In de leidraad DIOR staan de minimale eisen voor de inrichting van een duurzame en kwalitatief hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte.

In 2023 hadden we in diverse projecten oog voor duurzaamheid en klimaatadaptatie. Een greep uit de maatregelen die we troffen zijn de aanleg van circulaire sportveldjes op de Gouden Uillaan en de Ton Lutzstraat in Berkel en Rodenrijs, het hergebruik van speeltoestellen op de LOO1-locatie, hergebruik van gekapte bomen door toepassing van boompalen en/of boomstammen op onder meer Sportpark Het Hoge Land, het omvormen van verharding naar groen langs de Edisonlaan in Bleiswijk, het aanbrengen van gevarieerde beplanting ten behoeve van de biodiversiteit op diverse locaties en de toepassing van keurmerk Kleurkeur van de Vlinderstichting op de biodiversiteit te versterken. Ook hebben we voor diverse projecten een geslaagde aanvraag gedaan voor een financiële bijdrage vanuit de Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie.

We zorgen voor een veilige buitenruimte

Veiligheid stond bovenaan bij de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden. Onveilige situaties pakten we direct aan. In 2023 waren er zeven gegrond verklaarde aansprakelijkstellingen. Deze handelden we zo snel mogelijk af.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	14.901	15.739	17.089	17.640	551
Baten	1.010	1.008	1.144	1.308	164
Totaal saldo van baten en lasten	-13.891	-14.731	-15.946	-16.332	-387
Onttrekkingen	139	351	946	907	-38
Toevoegingen	0	-6	401	401	0
Mutaties reserves	139	356	545	506	-38
Resultaat	-13.752	-14.375	-15.401	-15.826	-425

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 551.000 nadeel)

Interne doorbelasting (€ 461.000 nadeel)

De urentoerekening op investeringen valt lager uit, doordat de geplande uren op investeringen deels op de exploitatie zijn geschreven (€ 461.000 nadeel)

Overige (€ 90.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 164.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 38.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Afval- en afvalwatermanagement

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Het duurzaam en kostenbewust inzamelen en transporteren van (afval)water en huishoudelijk afval.

In 2023 gaven we verdere uitvoering aan het Afvalbeleid en zetten we concrete stappen op weg naar de realisatie van het nieuwe afvalbrengrstation.

In 2023 werkten we aan een zo efficiënt mogelijke afvoer van het afval- en regenwater, kostenbewust en met zo min mogelijk overlast voor bewoners en bedrijven.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We faciliteren de inzameling en verwerking van het hemelwater

In 2023 vervingen we in Bergschenhoek Centrum het gemengde rioolstelsel door een gescheiden rioolstelsel. Het hemelwater van het openbare gebied koppelden we hierbij af. In 2023 ontvingen wij geen gegronde aansprakelijkstellingen als gevolg van schade bij een normale regenbui. In het najaar ontvingen wij veel klachten over hemelwater en grondwater na een uitzonderlijk natte periode. Dit heeft niet geresulteerd in meer gegronde aansprakelijkstellingen.

We geven uitvoering aan het Afvalbeleid

De raad stelde in 2021 het Afvalbeleid vast. Belangrijk onderdeel hiervan was de invoering van het variabel tarief voor restafval per 1 januari 2023. Per 1 januari betalen huishoudens in Lansingerland naast een vast deel heffing een variabel deel heffing. Het variabele deel betalen huishoudens voor het aantal keer restafval dat ze aanbieden. Eén van de speerpunten uit het Afvalbeleid is het onder controle houden van de kosten voor onze inwoners. De in 2023 door de gemeenteraad vastgestelde tarieven Afvalstoffenheffing 2024 laten zien dat dit gelukt is (het vaste en variabele deel voor 2024 is lager dan in 2023).

De in 2022 gestarte communicatiecampagne liep door in 2023. In de eerste maanden van het jaar was er extra aandacht voor de afvalstroom Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT).

We voerden in 2023 diverse sorteeroproeven uit om de kwaliteit van de gescheiden grondstoffen goed in de gaten te houden. De analyses gaven het beeld dat er weinig vervuiling was. Dit beeld werd ondersteund door de gesprekken met de verwerkers en het feit dat 100% van de grondstofstromen is goedgekeurd.

In 2023 stelden we de stimuleringsregeling wasbare luiers vast. Deze regeling komt voort uit de succesvolle pilot wasbare luiers, die onderdeel was van het vastgestelde Afvalbeleid.

We meten de tevredenheid van inwoners over de inzameling en verwerking van afvalwater

In mei 2023 voerden we een belevingsonderzoek uit met de openbare ruimte als onderwerp. Hierbij maakten we gebruik van het digitale inwonerspanel 'Lansingerland Peilt'. Uit de peiling bleek dat inwoners over het algemeen weinig overlast ervaren van de maatregelen die we troffen om extreme regenbuien te verwerken.

We meten de tevredenheid van inwoners over de inzameling van huishoudelijk afval

In 2023 voerden we een belevingsonderzoek Openbare Ruimte uit. De inwonertevredenheid in 2023 was in lijn met de resultaten van vorige jaren. Gemiddeld scoorden we afgerond een 7. De meerderheid van de inwoners was (zeer tevreden over de afvalinzameling aan huis (58%), 18% was neutraal. Dit gold voor alle drie de kernen. In vergelijking met voorgaande jaren is de tevredenheid over de afvalinzameling enigszins gedaald.

We starten de bouw van het nieuwe Afvalbrengstation

In 2023 zetten we grote stappen op weg naar de realisatie van het nieuwe Afvalbrengstation. De raad keurde de aanvullende investeringsaanvraag om het gewenste schetsontwerp te realiseren goed. We stelden een projectleider Realisatie aan en startten met het aanbrengen van de voorbelasting.

We ontvingen vanuit het Rijk een bijdrage vanuit de Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie van € 17.630 voor het aanbrengen van klimaatadaptatieve maatregelen. We zetten dit in voor het realiseren van een waterberging en waterdoorlatende parkeervakken op het perceel.

We zorgen voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater

We renoveerden 48 minigemalen en 5 hoofdgemalen. We sloten een nieuw contract af voor het renoveren van 8 hoofdgemalen per jaar tot en met 2027. We reinigden en inspecteerden 48 kilometer aan riolering en reinigden de kolken. In 2023 was er één gemaalstoring van langer dan 24 uur. Deze storing is zo snel mogelijk verholpen en heeft geen gerelateerde klachten opgeleverd.

We realiseren een hoger scheidingspercentage dan in 2022

Het fijn ongescheiden restafval daalde in 2023 van 169 kilogram per inwoner per jaar naar 109,5 kilogram. Dit is een afname van 59,5 kilogram per inwoner in één jaar. Inclusief het grof huishoudelijk afval hadden inwoners nog 132,5 kilogram ongescheiden afval per inwoner per jaar. Het scheidingspercentage steeg van 57,7% naar 67,7%.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroet 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	12.262	12.048	12.174	12.661	488
Baten	14.985	14.878	15.076	15.416	340
Totaal saldo van baten en lasten	2.723	2.831	2.903	2.755	-148
Onttrekkingen	0	-35	-35	0	35
Toevoegingen	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	-35	-35	0	35
Resultaat	2.723	2.796	2.868	2.755	-113

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 488.000 nadeel).

Interne doorbelastingen (€ 294.000 nadeel)

De urentoerekening op investeringen valt lager uit, doordat de geplande uren op investeringen deels op de exploitatie zijn geschreven (€ 294.000 nadeel)

Geen toevoeging aan de voorziening afvalstoffenheffing (€ 221.000 nadeel)

De opbrengsten van de diverse afvalstromen en de afvalstoffenheffing zijn nagenoeg gelijk aan de directe kosten en diverse kosten zoals toerekening BTW en overhead. Zie eveneens de verklaring bij de baten, deze waren € 183.000 hoger. Er is sprake van een minimaal tekort waardoor de geraamde vrijval ad. € 221.000 aan de voorziening afvalstoffenheffing niet nodig is.

Overige (€ 27.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (340.000 Voordeel)

Baten afval (€ 183.000 voordeel)

Vanwege fluctuaties van prijzen in diverse afvalstromen, hogere opbrengsten uit de afvalstoffenheffing inclusief kwijscheldingen is er per saldo sprake van een voordeel van € 183.000.

Overige (€ 157.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 35.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Vastgoed

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Gemeentelijk vastgoed zetten we in om onze maatschappelijke doelstellingen te realiseren

Het bezit van vastgoed is geen doel op zich. We zetten ons gemeentelijk vastgoed zo efficiënt mogelijk in met als doel de gewenste maatschappelijke voorzieningen te huisvesten. We streven naar sociaal en financieel rendement binnen een duurzame vastgoedportefeuille.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We optimaliseren het maatschappelijk en financieel rendement van de panden

We blijven ons actief inzetten op het optimaliseren van het maatschappelijk en financieel rendement van de panden. Daarmee geeft het meteen de noodzaak aan van strategisch beheer en goed onderhoud om de waarde en functie van het gemeentelijk vastgoed te behouden voor de functie in de toekomst. Met ingang van 2023 organiseert Optisport het dagelijks beheer en exploitatie van het gemeentelijk vastgoed. Dit doet men door middel van een gevarieerd aanbod gebaseerd op het gemeentelijk beleid waarbij diversiteit, gebruiksgemak en maatschappelijk rendement sleutelwoorden zijn.

We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed

In 2023 is het beheerplan Gemeentelijke Gebouwen geüpdatet. Met dit plan werken we met een langetermijnvisie de eigen opgave en aanpak van professioneel gebouwbeheer uit. Het omvat maatregelen voor technisch instandhouding met inbegrip van energiebesparende maatregelen waar dit noodzakelijke vervanging betreft.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	4.437	3.767	5.574	6.349	775
Baten	2.982	2.699	2.974	3.252	278
Totaal saldo van baten en lasten	-1.455	-1.068	-2.600	-3.097	-497
Onttrekkingen	15.966	310	1.528	1.899	371
Toevoegingen	6.394	400	400	400	0
Mutaties reserves	9.572	-90	1.128	1.499	371
Resultaat	8.117	-1.158	-1.472	-1.598	-126

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 775.000 nadeel)

Meerkosten energie (€ 294.000 nadeel)

De meerkosten energie worden veroorzaakt door het energieverbruik van Zwembad de Windas. Deze kosten worden volledig gedekt door de SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (SPUK MEOZ)

Kosten voor groot onderhoud (€ 311.000 nadeel)

Bij de uitvoering van werkzaamheden zoals beschreven in het Meerjaren Onderhoudsplan is bij diverse objecten meerwerk geconstateerd welke niet voorzien was binnen het onderhoudsplan en bijbehorend budget. Dit heeft geleid tot overschrijding van het budget met € 311.000.

Overige (€ 170.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 278.000 voordeel)

Meerkosten energie gedekt door SPUK (€ 294.000 voordeel)

Zie kopje "meerkosten energie" onder lasten.

Overige (€ 16.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 371.000 voordeel)

Door hogere kosten voor het groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is er € 371.000 meer onttrokken aan de reserve.

Kengetallen Kwaliteit openbare ruimte

Kengetal	Begroot 2023	Realisatie 2023
Beheer openbare ruimte		
Percentage areaal regulier beheergebied op minimaal onderhoudsniveau B	100%	100%
Percentage areaal regulier beheergebied op minimaal onderhoudsniveau C	n.v.t.	n.v.t.
Percentage areaal centra en stationsgebieden minimaal onderhoudsniveau A	100%	100%
Percentage areaal centra en stationsgebieden minimaal onderhoudsniveau B	n.v.t.	n.v.t.
Uitvoeren tevredenheidsonderzoek openbare ruimte via burgerpanel	uitvoeren	uitgevoerd
Aantal aansprakelijkheidsstellingen die gegrond zijn verklaard	10	7
Afval- en afvalwater management		
Maximaal aantal storingen per jaar van langer dan 24 uur aan rioolgemalen	1	1
Maximaal aantal calamiteiten per jaar door (technische) gebreken aan de riolering	1	1
Maximaal aantal calamiteiten door verstopping van de openbare riolering	3	1
Aantal minuten waarbij tijdens bijzonder intensieve buien water op straat mag staan	n.v.t.	n.v.t.
Maximaal aantal gegrond verklaarde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een zeer zware regenbui (ontwerp bui 9, waarbij max. 30 min water op straat)	5	-
Maximaal aantal gegrond verklaarde aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van regenval bij een reguliere regenbui	4	-
Maximaal aantal aansprakelijkheidsstellingen n.a.v. grondwaterstand	1	-
Vaststellen nieuw afvalbeleid	n.v.t.	n.v.t., in 2021 vastgesteld
Verhogen scheidingspercentage	70%	van 57,7 % naar 67,7% scheiding
Modernisering afvalbrengstation	uitvoeren	realisatie gestart, afronding gepland in 2025
Vastgoed		
Het plaatsen van zonnepanelen op Zwembad De Windas	347 panelen	0 panelen geplaatst ivm constructie

Toelichting op kengetallen Kwaliteit openbare ruimte

Scheidingspercentage afval

Het scheidingspercentage steeg van 57,7% naar 67,7%.

Modernisering afvalbrengstation

In 2023 zetten we grote stappen op weg naar de realisatie van het nieuwe afvalbrengstation. De gemeenteraad keurde de aanvullende investeringsaanvraag om het gewenste schetsontwerp te realiseren goed. We stelden een projectleider Realisatie aan en startten met het aanbrengen van de voorbelasting.

Afvalwater

We ontvingen één gegronde aansprakelijkstelling. Het betrof lokale overlast en schade als gevolg van een verstopt riool. Het riool reinigden we zo snel mogelijk na de melding.

Programma 6: Lansingerland ontwikkelt

Beoogd maatschappelijk effect

Ook in een groeiend Lansingerland blijft het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	17.269	16.627	21.834	17.647	-4.188
Baten	6.155	5.835	7.718	10.982	3.264
Totaal saldo van baten en lasten	-11.114	-10.792	-14.116	-6.664	7.452
Onttrekkingen	4.816	2.316	6.941	6.628	-314
Toevoegingen	2.157	0	1.800	2.133	333
Mutaties reserves	2.659	2.316	5.141	4.494	-647
Resultaat	-8.454	-8.476	-8.975	-2.170	6.805

Beleidsveld Ruimtelijke ordening

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan goed wonen, ondernemen, werken en recreëren

Het faciliteren en scheppen van randvoorwaarden voor ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, recreëren en infrastructuur.

Een gestructureerde invoering van de Omgevingswet

De Omgevingswet is één integrale wet op het gebied van de fysieke leefomgeving die alle bestaande wetten op dat gebied (ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur) vervangt. Met als doel: eenduidige regelgeving en makkelijk vindbare informatie over de fysieke leefomgeving. Zodat de gemeente als hoeder van de fysieke leefomgeving de balans kan bewaken tussen een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, behoud en versterken van de omgevingskwaliteit en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen ten gunste van maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We bereiden voor en implementeren werkprocessen Omgevingswet

In 2023 hebben wij deelgenomen aan meerdere sessies en overleggen die gehouden werden in het kader van het omgevingsplan - bouwsteen 1. Een voorbeeld hiervan is een sessie over de relatie tussen de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Daarnaast hebben wij niet-beleid neutrale onderwerpen aangeleverd die vanuit de omgevingsvisie wenselijk zijn om juridisch te regelen in bouwsteen 1. Bouwsteen 1 is de eerste wijziging van het omgevingsplan en ziet op de bestaande woonwijken. Vanuit ons zijn vier onderwerpen bij het kernteam omgevingsplan aangeleverd: hospitaregeling, warmtepomp vergunningsvrij, maatregelen voor natuur inclusief bouwen en zonnepanelen. Deze onderwerpen worden begin 2024 via dialoogavonden voorgelegd aan inwoners, organisaties en bedrijven om te achterhalen of we het onderwerp en hoe we het onderwerp moeten regelen in het omgevingsplan.

We voeren wet- en regelgeving op het gebied van omgevingsrecht vlot, zorgvuldig en adequaat uit

We optimaliseren in 2023 onze werkprocessen verder na de implementatiefase van de Omgevingswet (OW) en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb).

Naast procedurele wijzigingen heeft de invoering van de OW en de Wkb ook financiële effecten, die deels afhankelijk zijn van de keuzes die de gemeenteraad maakt in de transitiefase tussen 2023-2029. In de legesbegroting 2023 houden we rekening met de onzekerheden en variabelen door ze stuk voor stuk mee te wegen. De raad zal de komende jaren nog diverse keuzes maken, waarbij we steeds de financiële effecten van die keuzes bij de besluitvorming in beeld brengen.

De bouwlocaties nemen af en samen met de invoering van de Wkb zal dit zorgen voor een verschuiving in de werkzaamheden: minder vergunningverlening, meer toezicht en handhaving. Met de komst van de OW ontstaat weer de mogelijkheid om voor milieubelastende activiteiten (omgevingsvergunningen milieu) leges te heffen.

De bodemtaken waar op dit moment de Provincie nog bevoegd gezag voor is, zullen gelijktijdig met de komst van de OW worden overgedragen aan de gemeenten, wat een aanzienlijke hoeveelheid meerwerk met zich meebrengt. We verwerken dit in de begroting. Het Rijk heeft nog geen inzicht gegeven of gemeenten hiervoor worden gecompenseerd. We zetten hier op in, maar gaan er vooralsnog vanuit dat we niet worden gecompenseerd.

We werken aan een sterke woonomgeving midden in de metropool

Uitvoering Woonvisie 2021-2025

Met het in 2022 vastgestelde uitvoeringsprogramma van de Woonvisie 2021-2025 hebben wij ook in 2023 gewerkt aan een plek voor iedereen. Het uitvoeringsprogramma brengt de diverse uitvoeringsmaatregelen van de Woonvisie overzichtelijk bij elkaar. Hierdoor is het duidelijk hoe we de ambities van de woonvisie willen bereiken. Er is daarbij nadrukkelijk aandacht voor diverse doelgroepen, waaronder lage- en middeninkomens, starters en ouderen en kwetsbaren, waar wonen en zorg een met elkaar verbonden vraagstuk is. De grote woningbouwprojecten zoals Wilderszijde, Bleiswijk, Wolfend en Bleizo-West kunnen hiervoor het verschil maken. Per woningbouwproject wordt o.a. 50% geprogrammeerd als betaalbaar (sociaal en midden huur/koop). Daarnaast programmeren we per woningbouwproject 40% als gelijkvloerse woning en ca. 5% voor bijzondere doelgroepen. Het voortzetten van het voor onze gemeente onderscheidende rustige, aantrekkelijke woonmilieu benutten we als factor voor een krachtige samenleving. Bovenstaande vertalen we op projectniveau en landt als programma in de Nota van uitgangspunten, Masterplannen en/of bestemmings-/omgevingsplannen.

Het uitvoeringprogramma én de Woonvisie omschrijven verder een aantal instrumenten ten behoeve van het bouwen en betaalbaar houden van wonen. Daarvoor is de Starterslening in 2023 weer voor minimaal twee jaar beschikbaar gesteld tot 1 januari 2025. Bij andere instrumenten, zoals bijvoorbeeld de opkoopbescherming, onderzoeken we, veelal in samenwerking met grondzaken, de mogelijkheden ervan. In 2024 evalueren wij de uitvoeringsagenda. De uitkomsten daarvan nemen wij mee richting de vorming van het volkshuisvestelijk programma.

Afstemming in de regio

Afstemming in de regio vraagt de komende jaren veel aandacht. Om de positie in de regio ten volste te benutten, is regionale afstemming van onze woonopgave noodzakelijk. Denk hierbij aan het aantal (sociale) woningen en het vraagstuk rondom de ontwikkeling van Bleizo-West. De Regionale Realisatieagenda Wonen (of Woondeal) is in 2023 o.a. door onze gemeenten, regiogemeenten, provincie en Rijk ondertekend. Het woningbouwprogramma van de Woonvisie diende hierbij als uitgangspunt en is zodanig overgenomen. In 2024 werken de partijen de kritische succesfactoren uit de Woondeal verder uit om zodoende verschil makende woningbouwprojecten te versnellen of op stoom te houden.

Woningbouwontwikkelingen

De komende jaren streven wij naar gemiddeld ca. 500 per jaar op te leveren woningen. De verwachting in 2024 is om ca. 138 sociale huurwoningen en 16 overige betaalbare woningen op te leveren. We gaan in 2024 intensief verder met de ontwikkeling van ca. 2.700 woningen in Wilderszijde. Daarnaast brengen we in 2024 ook de ontwikkeling rondom het station Westpolder verder. Voor de woningbouwontwikkelingen in Bleiswijk wordt in 2024 het omgevingsplan uitgewerkt. Ook Driehoek Noordpolder is een project die we in 2024 verder brengen richting een omgevingsplan.

Specifieke doelgroepen

Het college heeft in 2021 besloten Flexwonen als woonproduct toe te voegen aan het geheel, bedoeld voor mensen met een urgent woonprobleem, zoals starters, mantelzorgers, statushouders, mensen die gescheiden zijn, expats en studenten. In 2023 is L001 opgeleverd, waarbij 132 flexwoningen zijn gerealiseerd, waarvan 78 flexwoningen voor spoedzoekers. In 2023 is de Taakstelling huisvesting Statushouders enorm toegenomen en hebben wij dat jaar de Taakstelling niet gehaald. Het huidige aanbod aan vrijkomende woningen blijkt onvoldoende om deze opgave aan te gaan. In 2023 is daarom begonnen aan een onderzoek naar alternatieve huisvesting voor deze groep. Dit wordt in 2024 verder uitgewerkt. Ten behoeve van de Horti Science en de logistieke sector hechten we sterk aan het stimuleren en faciliteren van kwalitatieve huisvesting voor arbeidsmigranten binnen onze gemeente. We onderhouden daarvoor actief contacten met marktpartijen en streven naar een omgevingsbeleid van de Provincie Zuid-Holland die de kansen van realisatie bevordert. Verder continueren we de herontwikkeling van Bosland.

We werken samen met onze partners aan de uitvoering van het milieubeleidsplan

We stellen milieubeleid op voor de milieuthema's geluid, luchtkwaliteit, bodem, externe veiligheid, geur, trillingen en licht. Hiervoor stelden we een Nota van Uitgangspunten op, die in 2023 zal worden vastgesteld en die we vervolgens uitwerken tot een Milieubeleidsplan. Dit zal als bouwsteen dienen voor de Omgevingsvisie 2.0. Dit doen we samen met onze ketenpartners en met bewoners via onder andere een burgerpeiling. De op te stellen geluidskaarten dienen als basis voor het geluidsbeleid conform de Omgevingswet.

We werken samen met onze partners aan een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie

We stellen een Groen Blauwe Leefomgevingsvisie op. We stelden in 2022 een Nota van Uitgangspunten op, die in 2023 door de raad is vastgesteld. Met de definitieve invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn er een aantal veranderingen die van invloed zijn op onze beleidsinstrumenten, waaronder deze visie. In 2023 hebben we in beeld gebracht wat deze verandering betekent voor dit beleidsstuk. In de zomer hebben we de gemeenteraad meegenomen in deze uitdaging, uitleg gegeven hoe we de door hen aangenomen motie hebben uitgewerkt en hoe we verder gaan met dit groenblauwe beleid. Ook hebben we een pilot inventarisatie uit laten voeren van ons groenblauw netwerk. In 2024 werken we de uitgangspunten, via verschillende sessies met interne stakeholders en externe gebiedspartners verder uit. We laten het groenblauwe netwerk compleet in kaart brengen en werken kaders voor natuur inclusief bouwen, als onderdeel van dit groenblauwe beleid. Dit beleid dient als bouwsteen voor de Omgevingsvisie 2.0.

De raad stelde eind 2023 het werken met Omgevingsprogramma's vast. Hiermee starten we in 2024. Ook is er in 2023 gewerkt aan beleid voor milieu en water (Hemel- en grondwater beleid). Dit heeft in 2023 nog niet tot concrete stukken geleid, door de hiervoor beschreven veranderingen in beleidsinstrumenten t.g.v. de invoering van de Omgevingswet.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	13.182	10.056	12.015	12.496	481
Baten	5.905	5.043	5.517	10.309	4.792
Totaal saldo van baten en lasten	-7.277	-5.012	-6.498	-2.187	4.311
Onttrekkingen	3.006	540	3.132	3.127	-5
Toevoegingen	542	0	1.800	2.133	333
Mutaties reserves	2.464	540	1.332	994	-338
Resultaat	-4.813	-4.472	-5.166	-1.194	3.972

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 481.000 nadeel)

Milieubeleid (€ 681.000 nadeel)

Bij de afhandeling van de geluidschermen N209 is gebleken dat er hogere lasten (€ 681.000) in 2023 waren. Dit is dan ook in relatie met de hogere inkomsten die gerealiseerd zijn en is deze mutatie budgettair neutraal.

Leefomgeving visie (€ 209.000 voordeel)

Door het vaststellen van de programma's hebben wij een andere werkwijze gekregen, waardoor de Leefomgevingsvisie in 2023 niet is afgerond (afwijking € 209.000). Dit schuiven we door naar 2024 waarin het programma leefomgeving ter vaststelling voorgelegd wordt. Hiervoor wordt een nota van uitgangspunten opgesteld.

Voor het project Kaderrichtlijn water is incidenteel € 50.000 toegekend. Deze is dit jaar nog niet ingezet omdat de uitvoering complexer is dan verwacht. De gemeente bezit niet het gehele mandaat, omdat dit een gebiedsoverstijgende aanpak betreft. In 2024 willen we dit project verder vorm geven en stellen voor de € 50.000 aan incidentele middelen over te hevelen naar 2024.

Bouw- en woningtoezicht (€ 316.000 nadeel)

Het nadeel is ontstaan door hogere inhuurlasten om aanvragen van woningbouwvergunningen af te wikkelen.

Omgevingsrecht (€ 193.000 voordeel)

Het voordeel ontstaat door een lagere personeelslast dan begroot in dit beleidsveld, ontstaan door een administratieve wijziging.

Overige afwijkingen (€ 114.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 4.792.000 voordeel)

Hogere Legesopbrengsten bouwvergunningen (€ 1.815.000 voordeel)

In december 2023 ontvingen wij meer dan het dubbele aantal aanvragen dan normaal. Vanwege de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024 kozen veel aanvragers ervoor om een aanvraag in 2023 onder de Wabo in te dienen. Dit heeft geresulteerd in een legesopbrengst van € 1.815.000 hoger dan begroot.

Milieubeleid (€ 633.000 voordeel)

Zie voor Geluidschermen N209 (milieubeleid) de toelichting hierboven de lasten. De afwijking is € 633.000.

Structuur- en bestemmingplannen (€ 2.260.000 voordeel)

De AOK's geven een nadeel van € 853.000, dit komt doordat de baten lager zijn doordat projecten een langere doorlooptijd hebben. Daarnaast is er een verlies van AOK Wilderzijde (afname verliesvoorziening) van € 333.000 (voordeel). In 2023 is er € 2.780.000 (voordeel) ontvangen in verband met planschade.

Overige afwijkingen (€ 84.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 338.000 voordeel)

Zie hiervoor de toelichting bij Structuur- en bestemmingplannen (€ 333.000 voordeel).

Overige afwijkingen (€ 5.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Infrastructuur en mobiliteit

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Onze inwoners en ondernemers verplaatsen zich op een duurzame en veilige wijze.

We gaan voor nul verkeersslachtoffers door vermijdbare oorzaken. Daarbij is specifiek aandacht voor de zwakkere verkeersdeelnemer (tweewielers en voetgangers).

We groeien mee met de toenemende behoefte aan mobiliteit. Hierbij streven we naar een betere bereikbaarheid van onze kernen, meer hoogwaardige fietsverbindingen en beter openbaar vervoer tussen de kernen.

We maken onze mobiliteit duurzamer en gezonder. Fietzers voelen zich comfortabel en veilig op onze wegen en uitnodigende fietspaden. OV-gebruikers reizen gemakkelijk met betrouwbare en snelle OV-lijnen van en naar goede knooppunten. Daarbij streven we moderne vervoersoplossingen na, waarbij ketenmobiliteit en deelmobiliteit een steeds belangrijkere rol spelen.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We werken aan een duurzame en veilige bereikbaarheid

De werkzaamheden voor de Metropolitane Fietsroute Delft - Rotterdam Alexander op de tracédelen Triangelpark en Lage Bergse Bos zijn gestart. De overige tracédelen van deze route zijn in voorbereiding. Daarbij was met name aandacht voor de uitwerking complexe schakels op de route. Binnen Lansingerland is dat de vervanging van de Varenbrug. Verder op de route is dat een nieuwe ecoduct over de A13 en de Gelatinebrug in Delft. Afhankelijk van de haalbaarheid van deze complexe schakels wordt er een bestuurlijke Go/No Go beslissing genomen. Deze is in 2023 nog niet genomen. De route Zoetermeer-Rotterdam kende in 2023 weinig voortgang.

Als uitwerking van de in 2022 vastgestelde Mobiliteitsvisie 2040 is nieuw parkeerbeleid ontwikkeld, maar nog niet vastgesteld. Ten behoeve van het verkeersveiligheidsbeleid is in 2023 een wijkprikker uitgezet waarbij bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden verkeersonveiligheid plekken konden aangeven. Dit resulteerde in ca. 1.800 meldingen. In 2024 worden het verkeersveiligheidsbeleid en wegcategoriseringsplan afgemaakt. Deze krijgen een plek in het programma Mobiliteit in het kader van de Omgevingswet.

Samen met Provincie Zuid Holland is in 2023 gestart met het multimodaal verkeerskundig onderzoek naar doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid op en rondom de N209 en de Klappolder. Royal HaskoningDHV is na een uitgebreide aanbestedingsprocedure geselecteerd om dit onderzoek uit te voeren. Het onderzoek loopt in 2023 en wordt in 2024 afgerond.

De gezamenlijke regionale verkenning van de Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-corridor Zoetermeer Rotterdam (ZoRo) is verder gevorderd, maar heeft nog geen concrete resultaten opgeleverd. Zoetermeer is trekker van deze studie.

Het aantal reizigers in het openbaar vervoer is nog niet op het niveau van voor Covid-19. De verwachting is dat de groei langzaam verloopt en pas in 2028 het niveau van voor Covid-19 wordt bereikt. Om die reden is het Transitieprogramma OV en Corona in de MRDH gestopt en het nieuwe normaal geworden. Vanaf nu wordt de reguliere jaarlijkse vervoerplanprocedure weer doorlopen, zoals dat voor Covid-19 ook het geval was. Verder kampen de OV-vervoerders met het afschalen van de reguliere dienstregelingen wegens tekorten aan personeel. Hier is in 2023 nog geen oplossing voor.

De exploitatie van de bemande bewaakte fietsenstalling bij metrostation Berkel Westpolder is per 01-01-2024 beëindigd. In 2024 worden nieuwe vormen van bewaking van fietsenstallingen afgewogen.

Het aantal elektrische oplaadpalen is ook in 2023 flink uitgebreid, waardoor de dekking het netwerk van openbare laadinfrastructuur steeds uitgebreider wordt. Eind 2023 zijn 88 laadpunten (44 laadpalen) bijgeplaatst. Daarmee stonden eind 2023 in totaal 538 openbare laadpunten (269 laadpalen) in de gemeente.

Deelscooteraanbieders Go-Sharing en Check hebben Lansingerland verlaten. Dat betekent dat in de laatste maanden van 2023 alleen deelscooteraanbieder Felyx operationeel was in Lansingerland.

Het onderzoek naar de mogelijkheid voor inwoners met elektrische auto, maar geen parkeerplek op eigen terrein om toch kunnen laden met stroom uit eigen zonnepanelen is afgerond. Dit heeft geleid tot een besluit om geen voortgang hieraan te geven en het beleid niet aan te passen. Dat betekent dat een zogenaamde 'Verlengd Private Aansluiting' niet is toegestaan.

Er is gestart met de werkzaamheden van het realiseren van de ontbrekende schakel in het fietspad langs de E-lijn ter hoogte van de Gerberasingel.

Het nieuwe regionale verkeersmodel V-MRDH 3.0 is in 2023 opgeleverd en wordt voor verscheidene ontwikkelingen in Lansingerland gebruikt.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.274	1.791	2.380	1.512	-868
Baten	7	14	7	8	1
Totaal saldo van baten en lasten	-1.267	-1.777	-2.373	-1.504	869
Onttrekkingen	0	242	820	820	0
Mutaties reserves	0	242	820	820	0
Resultaat	-1.267	-1.535	-1.553	-684	869

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 868.000 voordeel)

Verkeerskundige onderzoeken (€ 327.000 voordeel + € 152.000 voordeel)

De meerjarige verkeerskundige onderzoeken N209 en klappolder zijn in 2023 nog niet afgerond. Dit heeft geleid tot lagere kosten in 2023 (voordeel). In de jaarrekening wordt voorgesteld de onbenutte budgetten van respectievelijk € 327.000 en € 152.000 over te hevelen naar 2024 om de projecten af te wikkelen.

Mobiliteitsplan (€ 127.000 voordeel)

Er is nog een lopende verplichting inzake gemeentelijke mobiliteitsplan (RO) en hierdoor is deze nog niet afgerond. Om die reden wordt in de jaarrekening voorgesteld het onbenut budget € 49.000 over te hevelen naar 2024. Daarnaast zijn er meer uren doorbelast aan projecten voor totaal € 83.000, dit leidt tot lagere lasten in de exploitatie.

Openbaar Vervoer (€ 193.000 voordeel)

In 2023 was er budget voor twee bewaakte fietsenstallingen. In 2023 is er één bewaakte fietsenstalling open geweest. Dit leidde tot lagere kosten in 2023 van € 193.000 (voordeel).

Overige afwijkingen (€ 69.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 1.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 0)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Economische ontwikkeling

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een economische succesvolle gemeente met Horti Science als speerpunt

Lansingerland is Home of Horti Science. Met dit profiel zetten we Lansingerland internationaal op de kaart als hotspot voor innovatie en toepassingsgericht onderzoek. We continueren het uitvoeringsprogramma en focussen op de doorontwikkeling van de bouwsteen ‘innovatief ecosysteem’. Dit doen we in samenhang met de vijf andere bouwstenen: 1) het zichtbaar maken van Horti Science door onze positioneringsstrategie Lansingerland Home of Horti Science, 2) inzetten op een verduurzaming van de glastuinbouw, 3) creëren van goede randvoorwaarden voor de fysieke ontwikkeling van het Horti Science District, 4) inzetten op een vitale arbeidsmarkt, waar vraag en aanbod op duurzame wijze is gekoppeld en 5) inzetten op een vitale samenleving door te focussen op het belang van gezonde en veilige producten.

We zetten in op de centrumgebieden, de bedrijventerreinen en het brede mkb. De kernen blijven aantrekkelijke gebieden waarin inwoners en bezoekers graag komen om te winkelen, te ontmoeten en te verblijven. De schaarste aan ruimte treft ook bedrijven en bedrijventerreinen. Voor ondernemers die willen groeien en/of verduurzamen is het niet makkelijk om geschikte bedrijfsruimte te vinden. Onze inzet gaat zich hier meer op focussen. Het mkb willen we informeren over kansen, zodat zij meekunnen in de transitie naar de nieuwe economie. Deze is duurzaam, digitaal en circulair. Met de budgetten opgenomen in de begroting kunnen we, met behulp van eenmalige financiële impulsen, visies en uitvoeringsprogramma's voor zowel bedrijventerreinen als kernen opstellen. Ook kunnen we ondernemers met eenvoudige vragen op weg blijven helpen. Voor de uitvoering van de maatregelen die in de programma's komen te staan, hulp bij complexe ondernemersvraagstukken en de ontwikkeling van grotere projecten, zijn de beschikbare structurele middelen niet toereikend.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

Beter benutten en organiseren van bedrijventerreinen

De beschikbare ruimte in oppervlakte, bouwhoogte en milieubelasting op een perceel worden niet altijd optimaal benut. We gaan inventariseren waar de grootste knelpunten zitten en vanuit welke rol en met welk instrumentarium de gemeente de knelpunten kan verlichten. Dit zetten we om in het omgevingsprogramma. De eerste contouren zijn op papier gezet en dienen als input voor het omgevingsprogramma. Ondernemers die uitbreidings- en (ver)bouwplannen hebben of een bestemmingsplanwijziging aanvragen bij het omgevingsloket, vragen we om de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk te benutten. Daar waar mogelijk denken we mee in de oplossingen.

Hoe meer ondernemers op bedrijventerreinen zijn georganiseerd, hoe beter. Dit kan in de vorm van een ondernemersvereniging, een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) of het hebben van parkmanagement. Een hoge organisatiegraad onder ondernemers verhoogt de betrokkenheid bij het schoon, heel en veilig houden van het bedrijventerrein en de bestrijding van ondermijning. Eind 2023 is de BIZ Weg en Land opgericht. Tevens zijn we begonnen met een verkenning naar de mogelijkheden om de organisatiegraad op Klappolder en Hoefslag te verhogen. De provincie en de MRDH hebben hiervoor financiële bijdragen gegeven.

Nieuwe werklocaties in gebiedsontwikkelingen

Er zijn geen gronden meer uit te geven op bestaande bedrijventerreinen. Alleen in gebiedsontwikkelingen is het mogelijk om nog ruimte te reserveren voor bedrijven. Het gaat dan om o.a. Bleizo-West, Bosland en Klappolder. Omdat de grond schaars is en tegelijkertijd de behoefte groot is, hebben we in 2023 een afwegingskader opgesteld waaraan aanvragen van bedrijven kunnen worden getoetst. Zo kunnen we sturing geven aan de gewenste koers voor de ontwikkeling van de economie in Lansingerland en in de regio. Voor de uitgifte van de laatste kavels op Oudeland hebben we selectiecriteria op het gebied van verduurzaming, circulariteit, klimaatadaptatie en duurzame mobiliteit aan toegevoegd.

Samen met onze partners versterken we onze positie als Home of Horti Science

Lansingerland is in 2023 sterker neergezet als 'Home of Horti Science'. Deze positie ontleent de gemeente zich mede aan de geslaagde events met een enorm bereik: van internationale professionals en wetenschappers (Food-E congres) tot aan de basisschoolkinderen van Lansingerland (Kidzfestival). Het congres gaf Lansingerland internationale erkenning als 'Home of Horti Science'.

Tegelijkertijd is op veel vlakken geïnvesteerd in de duurzame innovatiekracht van de gemeente. De gemeente is leidend geweest in het samenbrengen van triple helix partners (bedrijven, overheid en kennisinstellingen), die samen de toekomst van de Horti Science sector veiligstellen. Hieruit ontstaan krachtige nieuwe samenwerkingen, waarbinnen innovaties op de meest relevante thema's van deze tijd ontstaan én beschikbaar worden gemaakt voor glastuinbouwondernemers. Daarmee pioniert de gemeente, maar zorgt het ook voor het op orde brengen van de basisvoorzieningen die een voorwaarde zijn om in de toekomst duurzaam en rendabel te kunnen produceren. Hier blijven we in 2024 ook hard aan werken.

Met de Horti Science middelen lukt het de gemeente steeds beter om als partner succesvol deel te nemen aan grote aanvragen, zoals het Nationaal Groeifonds. Dit zorgt voor een vermenigvuldiging van de beschikbare middelen om het Lansingerlandse en regionale ecosysteem verder te ontwikkelen in de breedte.

We behaalden korte termijn resultaten en investeren in lange termijn vooruitgang. We staan naast onze ondernemers en denken en doen mee op grote én kleine vraagstukken. We delen kennis voor internationale doelgroepen en richten lokaal onze pijlen op de doorontwikkeling van het Horti Science Park. Dit doen we met de capaciteit beschikbaar binnen de gemeente en het cluster Horti Science, waarbij we behendig samenwerken met de verschillende teams en domeinen in de gemeente Lansingerland. Want: Home of Horti Science is van ons allemaal!

In de reeds verstuurde 'jaarrapportage Horti Science 2023' treft u een uitgebreider beeld van de acties in tekstvorm (T24.00978) en visualisatievorm (T24.00985).

Verduurzamen, digitaliseren, circulair grondstoffengebruik

Verduurzaming, digitalisering en circulaire economie zijn de drie grote transitie voor de aankomende decennia. De toekomst van ondernemers is mede afhankelijk van de mate waarin het hen lukt om hun bedrijfsactiviteiten hierop aan te passen. Koplopers zijn intrinsiek gemotiveerd om nieuwe technologieën te omarmen en uit te proberen. Koplopers zijn vaak ook degenen die zelf nieuwe technologieën ontwikkelen waarmee andere bedrijven de transitie kunnen maken. Het 'peloton' is de groep ondernemers die de koplopers volgen. Zij staan open voor vernieuwen, maar wachten met implementatie van vernieuwing totdat ze meer zekerheid hebben over de werking van nieuwe technologieën. Op het bedrijfspark Oudeland hebben we vijf ondernemers gevonden die zonnepanelen op hun dak willen leggen. Wij hebben hen begeleid bij het aanvragen van subsidie bij de provincie. Deze subsidie is toegekend.

We versterken de centrumgebieden

Het online winkelen heeft in tijden van corona een vlucht genomen. Deze trend blijft zich doorzetten en kan een bedreiging zijn voor de kernen. Tegelijkertijd is de toename van het inwoneraantal een kans. In 2023 hebben we de visie vitale kernen op, die voor de lange termijn richtinggevend is voor de inspanningen van de gehele gemeente. Vraagstukken hierbij zijn: afbakenen van de detailhandel en horecagebieden, het laag houden van het leegstandspercentage van de winkelpanden, zorgen voor een goede mix aan detailhandel, horeca en overige consumentendienstverleners, het verlengen van de verblijfsduur van bezoekers en afspraken over het beeldkwaliteitsniveau in de kernen. Er zijn uitgangspunten voor Vitale kernen opgesteld die zullen landen in de Omgevingsvisie 2.0. Tevens is een begin gemaakt met de actualisatie van de horecavisie en het nieuw op te stellen terrassenbeleid.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroet 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.469	2.568	4.035	2.115	-1.920
Baten	244	271	640	417	-223
Totaal saldo van baten en lasten	-1.225	-2.297	-3.395	-1.698	1.697
Onttrekkingen	1.785	1.205	2.175	2.175	0
Toevoegingen	1.225	0	0	0	0
Mutaties reserves	560	1.205	2.175	2.175	0
Resultaat	-665	-1.092	-1.220	477	1.697

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 1.920.00 voordeel)

Bleizo-West (€ 309.000 voordeel)

In oktober 2021 heeft de gemeenteraad het ontwikkelperspectief Proeftuin Bleizo vastgesteld. Daarbij is besloten, in afwachting van provinciale besluitvorming, geen verdere kosten te maken.

In februari 2023 heeft de gemeenteraad toestemming gegeven om onderzoeken te doen die nodig zijn voor de provincie om een besluit te nemen. De kosten van 2023 zijn daarom beperkt gebleven. Het onbenutte budget van € 309.000 hevelen we over naar 2024.

Horti Science (€ 1.750.000 voordeel)

De uitvoering van de Horti Science visie, die breed wordt gedragen, verloopt trager dan aanvankelijk verwacht, vanwege zowel interne als externe factoren. Hierover is gerapporteerd in de jaarrapportage Horti Science 2023 (T24.00978). Intern vertraagde de beperkte ambtelijke capaciteit de uitvoeringskracht van de Horti Science visie.

Extern zijn er geopolitieke ontwikkelingen die invloed hadden op de gasprijzen, wat weer gevolgen had voor het glastuinbouwcluster in Lansingerland. Daarnaast verstoorde de COVID-19 pandemie het exportproces.

Inmiddels is er een nieuwe balans ontstaan in het glastuinbouwcluster en verwachten we de vastgestelde doelen te realiseren maar in een langzamer tempo. Om die reden hevelen we het onbenutte budget van € 1.750.000 over naar 2024.

Overige afwijkingen (€ 139.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 223.000 nadeel)

Zie voor Bleizo-West de toelichting hierboven de lasten (afwijking € 309.000).

Overige afwijkingen (€ 86.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 0)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Beleidsveld Duurzaamheid

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Een duurzamer Lansingerland

De energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie zijn de drie kernthema's op het gebied van duurzaamheid. We werken aan een Lansingerland dat uiteindelijk volledig gebruik maakt van groene energie, waarbij materialen zo goed mogelijk opnieuw worden gebruikt en waarbij de gemeente bestand is tegen het veranderende klimaat.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

Concentreren: focus op de grootste impact

De ondersteuning van inwoners bij de energietransitie is een van de focuspunten in ons beleid. We schaalden de wijkaanpak die we gestart waren in Bleiswijk-Zuid op naar een gemeente brede aanpak, om zoveel mogelijk inwoners te stimuleren om isolatiemaatregelen te nemen. We lanceerden een programma waarmee we huurders en woningeigenaren ondersteunden. Door middel van een collectieve inkoopactie konden inwoners isolatiemaatregelen laten aanbrengen. Daarbij hadden we speciale aandacht voor inwoners met energiearmoede: energiecoaches brachten gratis maatregelen aan in huurwoningen (46 gesprekken, bij 23 woningen maatregelen aangebracht). Bij koopwoningen werd per woning een bijdrage voor isolatie van € 2.500 op de factuur verstrekt. Ook voor de overige woningeigenaren boden we een financiële bijdrage, het energieloket, de duurzaamheidslening en voorlichting. We organiseerden 5 informatieavonden, met in totaal meer dan 450 deelnemers. Alle kosten voor dit programma werden gedekt uit uitkeringen die we bij het rijk aanvroegen en ontvingen.

Om in de toekomst een aansluiting op WarmtelinQ mogelijk te maken hebben de Oostland gemeenten in 2021 een garantstelling afgegeven voor de kosten van de aanleg van een T-stuk in de WarmtelinQ-leiding. In 2023 is dit leidingdeel met T-stuk in Delft gerealiseerd. Als de duurzame warmte uit WarmtelinQ aantrekkelijk is voor onze glastuinbouw of andere afnemers kan er op deze manier een leiding naar Lansingerland en de rest van het Oostland worden aangelegd. We spraken hierover met de ministeries en brachten ook huidige knelpunten onder de aandacht. Samen met het ministerie van EZK organiseerden we een informatieavond over geothermie (Lansingerland III) en voor onze ondernemers organiseerden we het Horti Science Café “energietransitie en elektriciteitsnetwerk” in samenwerking met Stedin. Ook binnen Greenport West-Holland werken we samen aan de verduurzaming van de glastuinbouw. Zo organiseerden we een themabijeenkomst ‘waterstof naar Lansingerland, in samenwerking met Anthura en startten we een verkenning met Gasunie (Hynetwork services).

Normaliseren: Duurzaamheid als vast onderdeel van de norm

Door normen en beleid actueel te houden op het gebied van duurzaamheid maken wij duurzame keuzes in ons dagelijks handelen. We stelden in 2023 het beleidskader zonne-energie vast, waarin we omschrijven hoe we zo goed mogelijk gebruik maken van zonne-energie. Dit biedt de juiste kaders voor initiatiefnemers. Daarnaast zijn we gestart met haalbaarheidsstudies voor zonne-energie op diverse locaties.

Ook lieten we klimaat labels opstellen, die per gebied inzicht geven in verwachte klimaatoverlast door water, hitte en droogte. Dit geeft ons beter inzicht in de klimaatbestendigheid en de mogelijke maatregelen die deze problemen verminderen.

Samen met de regio bleven wij samenwerken aan het proces van de Regionale Energie Strategie. Deze biedt regionale kaders op het gebied van de energietransitie.

In 2023 werden ook gedifferentieerde tarieven ingevoerd voor huishoudelijk restafval, om zo de hoeveelheid restafval te verminderen. Dit is nader beschreven in Programma 5.

Toevertrouwen: benutten van de kracht van de samenleving

We stimuleren en benutten de energie in de maatschappij. Huiseigenaren zijn uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor de verduurzaming van de woning. Maar door hen te helpen en een platform te bieden waarbij bewoners elkaar kunnen helpen, maken we verduurzaming voor iedereen slimmer, leuker en makkelijker. Naast de informatieavonden stelden we bijvoorbeeld ook factsheets op voor de diverse woningtypes. Deze bevatten de mogelijke maatregelen per type woning. Voor inwoners met serieuze interesse in een warmtepomp organiseerden we 3 kopgroep-avonden, waarbij zij begeleid door een expert werden ondersteund in hun keuze.

Om ook onze jonge inwoners bij de energietransitie te betrekken ontwikkelde een bewoner een duurzaam kwartetspel. We ondersteunden dit initiatief en hebben dit spel uiteindelijk aan 363 groep 7 leerlingen van 9 scholen overhandigd.

Ook creëerden we aandacht voor het klimaatproof maken van Lansingerland. We verstrekten in totaal 20.000 bloembollen aan inwoners met informatie over groen en klimaatbestendigheid.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	1.345	2.212	3.405	1.523	-1.881
Baten	0	507	1.555	249	-1.306
Totaal saldo van baten en lasten	-1.345	-1.705	-1.849	-1.274	575
Onttrekkingen	25	329	814	506	-309
Toevoegingen	390	0	0	0	0
Mutaties reserves	-365	329	814	506	-309
Resultaat	-1.710	-1.376	-1.035	-769	266

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 1.881.000 voordeel)

Uitvoeringsmiddelen Klimaat- en energiebeleid (€ 952.000 voordeel)

In 2023 hadden we een budget inzake inzet van CDOKE-middelen voor klimaat - en energiebeleid, echter is deze in 2023 niet besteed. In deze jaarrekening stellen we voor het budget van € 952.000,- over te hevelen naar 2024. Doordat hier een ontvangst van Rijksdienst voor Ondernemen Nederland tegenover staat, is deze mutatie budgettair neutraal.

Energiearmoede (€ 487.000 voordeel)

In 2023 zijn er voor zowel Nationaal Isolatieprogramma en Energiearmoede meerjarige SPUK-gelden ontvangen. Deze middelen zijn voor energiebesparende isolatiemaatregelen en ondersteuning van huishoudens met een laag besteedbaar inkomen, die te maken hebben met hogere energielasten als gevolg van gestegen energieprijzen. Volgens planning zijn deze middelen voor 2023 uitgegeven. Het onbenutte budget van € 487.000 hevelen we over naar 2024.

Doordat hier ontvangsten van Rijksdienst voor Ondernemen Nederland en Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) tegenover staan, is deze mutatie budgettair neutraal.

Duurzaam Funderingsherstel Rottekade (€ 69.000 voordeel)

Voor leningen ten behoeve van funderingsherstel aan de Rottekade is budget gereserveerd. In 2023 zijn er 3 aanvragen geweest, waar er ruimte was voor 11 leningen. De regeling loopt door in 2024. Dit leidde tot lagere kosten in 2023 (voordeel) en daarmee een lagere onttrekking uit de algemene reserve (€ 20.000). Het restant budget van € 69.000 wordt overgeheveld naar 2024.

Investeringsfonds Duurzaamheid (€ 309.000 voordeel)

Het coalitieakkoord beschrijft dat de mogelijkheden voor een investeringsfonds duurzaamheid worden verkend. Deze middelen waren gereserveerd om uitvoering te kunnen geven aan deze verkenning en het opzetten van een fonds. Gezien de beschikbare financiële producten binnen en buiten de gemeente, de financiële positie van de gemeente en de omstandigheden op de kapitaalmarkt zijn er in 2023 geen mogelijkheden geweest om het fonds uit te werken wat voldoende toegevoegde waarde heeft. In deze jaarrekening stellen we voor het budget van € 309.000,- over te hevelen naar 2024.

Overige afwijkingen (€ 64.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 1.306.000 nadeel)

Uitvoeringsmiddelen Klimaat- en energiebeleid (€ 952.000 nadeel)

Zie voor Uitvoeringsmiddelen Klimaat- en energiebeleid hierboven bij de lasten (€ 952.000).

Energiearmoede (€ 487.000 nadeel)

Zie voor de energiearmoede hierboven bij de lasten (€ 487.000).

Overige afwijkingen (€ 133.000 voordeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reservemutaties (€ 309.000 voordeel)

Investeringsfonds Duurzaamheid (€ 309.000 voordeel)

Zie hiervoor de toelichting bij lasten (€ 309.000).

Kengetallen Lansingerland ontwikkelt

Kengetal	Begroot 2023	Realisatie 2023
Ruimtelijke ordening		
Aantal sociale woningen	73	159
Aantal overige betaalbare woningen	45	60
Aantal gehuisveste statushouders (taakstelling)	p.m.	93(141)
Aantal nieuwbouwwoningen	p.m.	379
% aanvragen voor omgevingsvergunning binnen wettelijke termijn afgehandeld	1	nog niet beschikbaar
Aantal aanvragen	650	nog niet beschikbaar
Aantal handhavingszaken	200	nog niet beschikbaar
Aantal handhavingszaken uitmondend in last onder dwangsom, resp. last onder bestuursdwang	10 resp. 1	nog niet beschikbaar
Infrastructuur en mobiliteit		
Fietsgebruik Bergweg Zuid per werkdag-etmaal telpunt	2.350	1.856
Fietsgebruik Metropolaan fietspad nabij station Lansingerland Zoetermeer per werkdag-etmaal telpunt	1.250	932
Klanten-rapportcijfer busvervoer Rotterdam e.o. (RET)	8	7,8
Klanten-rapportcijfer railvervoer Rotterdam e.o. (RET)	8	7,8
Klanten-rapportcijfer Randstadrailvervoer HTM	8	8
Verkeersslachtoffers met dodelijke afloop	-	1
Verkeersslachtoffers met ziekenhuisgewonden	lager dan 2022	98 gewonden (incl Ziekenhuis)
Aantal Ov-reizigers RET	13.000	11.595
Aantal Ov-reizigers HTM	1.500	1.680
Aantal Ov-reizigers NS	1.500	nog niet beschikbaar
Aantal scholen dat mee doet met verkeersveiligheids campagnes	4	2
Aantal deelauto's	6	7
Aantal publieke elektrische oplaadpunten (één paal heeft 2 oplaadpunten)	436	circa 500 punten, in totaal 269 palen
Economische ontwikkeling		
Aantal bedrijven	6.250	9.800
Vloeroppervlak winkels	85.000	79.032
Aantal verkochte kavels op bedrijventerrein	3	9
Bezettingsgraad markt	93%	93%
Aantal parkmanagementorganisaties	5	5
Aantal Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)	2	3
Exportwaarde Horti Science	€ 1,1 miljard	€ 1,1 miljard
Toegevoegde waarde Horti Science	€ 700 mln	€ 700 mln
Arbeitsplaatsen Horti Science	8.700	8.800
Aantal glastuinbouwbedrijven	191	187
Gemiddeld oppervlakte glastuinbouwbedrijf	4,3 ha	4,4 ha
Leegstand winkelpanden in aantallen verkooppunten	20	20,0
Duurzaamheid		
Totale CO2-emissie Lansingerland (in ton CO2)	CO2-neutraal in 2050	566 kton (2022)
De twee grootste subcategorieën:		
- (Glas)tuinbouw	CO2-neutraal in 2050	375 kton (2022)
- Gebouwde omgeving	CO2-neutraal in 2050	112 kton (2022)
Aandeel hernieuwbare energie (%)	100% in 2050	8,7% (2021)
Huishoudelijk restafval (in kg per inwoner per jaar)	Reductie tot 100 kg in 2025	109,5 (2023)
Circulariteit gemeentelijke inkoop	50% in 2030	nb
Robuust water- en groensysteem	Gerealiseerd in 2050	nb

Toelichting op kengetallen Lansingerland ontwikkelt

Ruimtelijke ordening:

Aantal woningen

De komende jaren verwachten wij dat er gemiddeld ca. 500 woningen per jaar worden opgeleverd. Er worden in 2024 naar verwachting circa 102 sociale woningen en 26 overige betaalbare woningen opgeleverd.

Statushouders

Jaarlijks stelt het Rijk vast hoeveel vluchtelingen een verblijfsstatus krijgen in Nederland. Naar rato van het aantal inwoners krijgt elke gemeente een taakstelling voor het betreffende kalenderjaar. Voor de eerste helft van 2024 wordt in Q4 2023 bekend hoeveel personen de taakstelling voor Lansingerland omvat.

Aanvragen omgevingsvergunningen

Het aantal aanvragen om omgevingsvergunningen blijft hoog, o.a. gezien de woningbouwontwikkeling. We verwachten voor 2024 een kleine daling ten opzichte van de raming van 2023.

Handhavingszaken

Het aantal handhavingszaken op het gebied van bouw- en woningtoezicht (o.a. voortvloeiend uit gegronde klachten m.b.t. illegale bouwwerkzaamheden of huisvesting en eigen constateringen door de bouwinspecteurs van in afwijking van de vergunning bouwen) is het afgelopen jaar verder gestegen. Deels hangt dit samen met het toegenomen aantal bouwwerkzaamheden. We verwachten daarom dat het aantal handhavingszaken in 2024 hoger ligt dan geraamd voor 2023.

Mobiliteit:

Fietsgebruik Bergweg Zuid en Metropolitaan fietspad nabij station Lansingerland Zoetermeer

Wij stimuleren het fietsgebruik binnen de gemeente. Wegens corona en het thuiswerkadvies is er gedurende de coronajaren op de woon-werk fietsroutes een dip zichtbaar. Echter, in 2023 en voor 2024 verwachten wij dat het fietsgebruik toeneemt ten opzichte van de afgelopen jaren. We hebben de ambitie dat fietsgebruik structureel groeit. In 2023 is gestart met de voorbereiding voor het verbreden van het metropolitaan fietsnetwerk. Dit moet het gebruik van de lange-afstandsroute stuwten.

Klanten-rapportcijfer openbaar vervoer

Wij willen graag dat reizigers in de gemeente tevreden zijn over het busvervoer en metrovervoer, en daarnaast ook de overstapmogelijkheden. We streven daarom naar een klanten-rapportcijfer van minimaal een 8 voor zowel het busvervoer als het metro/randstadrailvervoer.

Verkeersslachtoffers

Tussen verkeersslachtoffers (met letsel) wordt onderscheid gemaakt tussen ziekenhuisgewonden en verkeersdoden. Het hoofddoel is 0 verkeersslachtoffers door vermijdbare oorzaken in 2040. Het streven voor het aantal verkeersslachtoffers in het volgende jaar is altijd lager dan het voorgaande jaar. Dit drukken wij niet in aantallen uit, omdat wij nooit de indruk willen wekken dat we een hoger aantal verkeersslachtoffers dan 0 nastreven. Er waren in 2023 één dodelijke verkeersslachtoffers en 98 ziekenhuisgewonden. Dit zijn enkel de verkeersslachtoffers op wegen in beheer van Lansingerland. De provinciale wegen en rijkswegen maken hier geen onderdeel van uit.

Aantal Ov-reizigers

Tijdens corona is het aantal OV-reizigers sterk teruggelopen. Anno 2022 is het openbaar vervoer qua reizigersaantallen tussen de 80% en 85% ten opzichte van 2019 (pre-corona). Wij verwachten in 2023 een verdere groei van dit percentage (op dit moment nog geen cijfers bekend). 100% van de pre-corona reizigersaantallen verwachten we echter pas in 2025. Wij stellen als doelstelling dat het totale aantal dagelijkse OV-reizigers weer oploopt naar 13.000 per dag voor de metro en buslijnen van RET en 3.000 in-/uit- en overstappers op station Lansingerland Zoetermeer (HTM/NS).

Aantal scholen dat mee doet met verkeersveiligheidscampagnes

Verkeersveiligheid begint al bij de jeugd. Daarom streven wij naar minimaal twee scholen die participeren aan verkeersveiligheidscampagnes. De scholen zelf wegen dit wel af tegen andere prioriteiten.

Aantal deelauto's

Deelmobiliteit draagt bij aan een afname van het autobezit per huishouden. Met name elektrische deelauto's dragen daarbij ook bij aan de lokale milieudoelstellingen. Anno 2023 is het aantal deelauto's in Lansingerland nog beperkt tot 7 deelauto's. Dit is exclusief de particuliere deelinitiatieven, zoals bijvoorbeeld SnappCar. Voor 2024 streven we een toename van het aantal deelauto's na. Omdat wij momenteel geen actief beleid voeren op het aantrekken van deel-autoaanbieders verwachten wij dat deze toename zeer beperkt is.

Aantal publieke elektrische oplaadpunten

Er is in de afgelopen jaren hard gewerkt aan het realiseren van elektrische oplaadinfrastructuur voor personenauto's. De ambitie uit het Klimaatakkoord is dat in 2030 alle nieuwe auto's emissievrij zijn. De verwachting is dat we dan richting 1,9 miljoen elektrische personenvoertuigen gaan in Nederland en dat de overgrote meerderheid van deze voertuigen batterij-elektrisch worden aangedreven. De behoefte aan zowel (semi)publieke als private laadinfrastructuur in verschillende vormen wordt hierdoor groter en groter. Het aantal publieke laadpalen moet daardoor fors toenemen. Anno 2023 zijn er circa 269 publieke laadpunten in Lansingerland. Voor 2025 is de behoefte aan 623 publieke laadpunten en in 2030 821 laadpunten.

Economie:

De kengetallen geven weer hoe het in grote lijnen is gesteld met de economie van Lansingerland. De staat van de economie en het economisch vestigingsklimaat zijn afhankelijk van talloze factoren. De gemeente kan hier deels invloed op uitoefenen. Wat de exacte invloed van de gemeente is op deze kengetallen, is moeilijk aan te geven.

Aantal bedrijven

Wij streven naar een sterk economische gemeente en daarmee naar een aantal van 9.800 bedrijven.

Vloeroppervlak winkels

Een groeiende gemeente gaat gepaard met een groeiende behoefte aan winkels. Onze doelstelling is daarom om in 2024 85.000 m² aan vloeroppervlakte aan winkels te hebben.

Aantal verkochte kavels op bedrijventerreinen

In onze gemeente zijn er geen kavels meer te koop op nieuwe bedrijventerreinen. We verwachten in 2024 de koop af te ronden van kavels waar in de voorgaande jaren al belangstelling voor is getoond.

Bezettingsgraad markt

Na een terugloop door corona, streven wij in 2024 naar een bezettingsgraad van 95% op de markt.

Aantal parkmanagementorganisaties

Er zijn in 2023 vijf parkmanagementorganisaties actief binnen de gemeente. Het streven is om dit aantal te handhaven.

Aantal Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)

Er zijn in 2023 twee Bedrijven Investeringszones actief binnen de gemeente, namelijk BIZ Rodenrijs en BIZ Centrum Bergschenhoek. De ondernemersvereniging Weg&Land verkent in 2024 of er voldoende draagvlak is voor de oprichting van een BIZ.

Leegstand winkelpanden in aantallen verkooppunten

Er stonden in 2023 gemiddeld 20 winkelpanden leeg. We streven ernaar om dit aantal in 2024 niet verder op te laten lopen of zelfs te verlagen.

Exportwaarde Horti Science

De waarde van aan het buitenland geleverde goederen uit de tuinbouwsector vanuit de gemeente Lansingerland.

Toegevoegde waarde Horti Science

De waarde die door de tuinbouwsector in gemeente Lansingerland wordt toegevoegd tijdens de productie. Het is het verschil tussen de omzet en de ingekochte grondstoffen.

Arbeidsplaatsen Horti Science

Het aantal arbeidsplaatsen in de tuinbouwsector in de gemeente Lansingerland.

Aantal glastuinbouwbedrijven

Het aantal bedrijven in Lansingerland in de glastuinbouwsector.

Gemiddeld oppervlakte glastuinbouwbedrijf

De oppervlakte van de glastuinbouwbedrijven is een indicator van de grootte van deze bedrijven en de omvang van de sector in Lansingerland.

Duurzaamheid:

Onze inspanningen op het gebied van duurzaamheid kennen vaak geen direct kwantitatief effect, maar richten zich op de grotere lijn en lange termijn. We rapporteren daarom over de voortgang op lange termijn doelen, conform onze inzet en doelstellingen op het thema duurzaamheid. Doordat er meerdere factoren zijn die de CO₂-uitstoot beïnvloeden, is een vergelijking tussen twee opeenvolgende jaren lastig. De langjarige trend geeft een beter beeld en vult incidentele invloeden uit. Ook de resultaten van veel van onze inspanningen op dit vlak, zoals beleid, kennen een bepaalde uitwerkingstijd. Deze data is vaak pas later beschikbaar, waardoor deze getallen vaak niet overeen zullen komen met het rapportagejaar van de begroting en jaarstukken.

Programma 7: Grondzaken

Beoogd maatschappelijk effect

Met ons grondbeleid dragen we bij aan de realisatie van ruimtelijke doelstellingen op het gebied van wonen, werken, ondernemen en recreëren.

Wat heeft het gekost?

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begr 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	40.180	51.241	37.376	24.440	-12.936
Baten	42.711	50.456	36.659	29.830	-6.829
Totaal saldo van baten en lasten	2.531	-785	-717	5.390	6.107
Onttrekkingen	5.314	720	720	1.291	572
Toevoegingen	6.435	-70	-70	8.108	8.179
Mutaties reserves	-1.122	790	790	-6.817	-7.607
Resultaat	1.409	5	73	-1.427	-1.500

Beleidsveld: Grondexploitatie

Doelstelling

Wat wilden we bereiken?

Realiseren van gebiedsontwikkelingen binnen de financiële kaders en ruimtelijke voorwaarden. We produceerden en verkochten bouwgrond. Hiermee gaven we invulling aan de doelstellingen op het gebied van wonen, werken en recreëren. We verkochten bouwgrond voor een marktconforme prijs en we beheersten de grondexploitaties en de hiermee samenhangende risico's.

Wat hebben we daarvoor in 2023 gedaan?

We actualiseren de grondexploitaties en risicoanalyse

We actualiseerden de grondexploitaties en risicoanalyses 1x per jaar volledig, gelijktijdig met de jaarrekening. Daarnaast rapporteerden we over grote afwijkingen. Dit is lijn met onze financiële verordening. Bij de nieuwe begroting gaven we een globale stand van zaken van de grondexploitaties. Bij het in kaart brengen van de risico's en de mogelijke effecten hiervan, formuleerden we beheersmaatregelen en voerden we deze uit. Voor meer details over de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid en het MPG 2024.

We verkopen bouwgrond voor woningbouw en bedrijven

In 2023 gaven we circa 4,37 ha aan bouwgrond uit op bedrijventerreinen Oudeland. Verder verkochten we grond voor 35 woningen.

We verkopen gronden conform de Nota Grondbeleid

We verkochten gronden voor een marktconforme prijs. In 2023 richtten we onze inspanningen daarom op onderhandelingen met partijen om tot resultaten te komen en leverden waar nodig maatwerk. Het grondbeleid droeg bij aan de realisatie van onze (ruimtelijke) doelstellingen. Daarbij was de nota grondbeleid 2019-2022 een belangrijk kaderstellend en verbindend instrument. We zetten ons grondbeleid zo in dat het past bij onze kernwaarden en ambities. In 2024 wordt een actualisatie van de nota grondbeleid opgesteld.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de kosten van dit beleidsveld:

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begr 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	40.180	51.241	37.376	24.440	-12.936
Baten	42.711	50.456	36.659	29.830	-6.829
Totaal saldo van baten en lasten	2.531	-785	-717	5.390	6.107
Onttrekkingen	5.314	720	720	1.291	572
Toevoegingen	6.435	-70	-70	8.108	8.179
Mutaties reserves	-1.122	790	790	-6.817	-7.607
Resultaat	1.409	5	73	-1.427	-1.500

Waar zitten de financiële afwijkingen?

De grondexploitaties worden budgettair neutraal begroot. Het saldo van de projecten wordt, behoudens de winst- of verlies name die in het boekjaar plaatsvindt, overgeboekt naar de balans. In 2023 behaalden wij de volgende resultaten op onze projecten:

Winstnames:

- Project Oudeland: € 4,73 mln.
- Project Wilderszijde: € 0,01 mln.
- Project Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde: € 0,11 mln.
- Project Meerpolder: € 1,00 mln.

Totaal: € 5,85 mln.

Verliesnames:

- Project Berkel Centrum West: € 0,38 mln.
- Project Westpolder-Bolwerk: € 0,23 mln.
- Project Leeuwenhoekweg: € 0,17 mln.
- Landscheidingspark Horeca: - € 0,20 mln.

Totaal: € 0,98 mln.

Per saldo leidde bovenstaande tot een positief resultaat van € 4,87 miljoen op onze projecten. Gezien er in de begroting reeds uitgegaan was van een dotatie aan de voorziening verlieslatende complexen van € 0,71 miljoen en een hogere verliesvoorziening voor Sporthoeklaan van € 0,56 miljoen was voorzien, is er een voordeel van € 6,1 miljoen ontstaan ten opzichte van de begroting.

Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2020 is besloten dat het resultaat direct wordt verrekend met de algemene reserve, behalve voor project Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde. Voor dit project wordt de winstname opgenomen in de dekkingsreserve kapitaallasten RvR De Groenzoom.

De overige verschillen zijn kleiner dan € 200.000 en daarom niet verklaard.

Kengetallen Grondzaken

Kengetal	Begroot 2023	Realisatie 2023
Grondexploitatie		
Aantal woningen gronduitgifte	265	35
Verkoop van bedrijventerreinen	ca. 1,85 ha	ca. 4,37 ha

Toelichting op kengetallen Grondzaken

Binnen de diverse woningbouwprojecten is grond voor 35 woningen uitgegeven. Op bedrijventerrein Oudeland is in 2023 4,37 ha grond uitgegeven.

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. Dit zijn inkomsten die niet specifiek toe te rekenen zijn aan een bepaald programma, maar waarmee uiteindelijk de saldi van de programma's 1 tot en met 7 kunnen worden gedekt. In de staat van Baten en Lasten (hoofdstuk 4.1) is de (financiële) samenhang tussen de programma's en algemene dekkingsmiddelen weergegeven.

De algemene dekkingsmiddelen zijn:

- Lokale heffingen;
- Algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overzicht: Algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en post onvoorzien is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2022	Primitief 2023	Begroot 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lokale heffingen	425	508	598	560	-38
Algemene uitkering gemeentefonds	0	0	0	0	0
Dividend	105	5	202	202	0
Financieringsfunctie	3.183	1.517	1.547	1.661	114
Algemene stelposten	353	2.683	110	247	138
Post onvoorzien	0	66	1	0	-1
Totaal lasten	4.065	4.779	2.458	2.671	213
Lokale heffingen	19.107	19.887	20.607	20.471	-136
Algemene uitkering gemeentefonds	91.341	86.974	92.115	95.202	3.088
Dividend	480	1.002	941	949	8
Financieringsfunctie	3.420	2.341	2.928	3.230	301
Algemene stelposten	457	20	20	37	18
Overige dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Post onvoorzien	0	0	0	0	0
Totaal baten	114.806	110.223	116.610	119.890	3.279
Resultaat voor bestemming	110.741	105.444	114.153	117.219	3.066
Onttrekkingen reserves	7.954	4.457	4.627	4.602	-25
Toevoegingen reserves	24.741	2.500	3.300	3.303	3
Resultaat na bestemming	93.954	107.401	115.479	118.517	3.038

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 213.000 nadeel)

Rentelasten (€ 114.000 nadeel)

De rentelasten zijn hoger dan begroot in verband met het aantrekken van een overbruggende kasgeldlening in november 2023.

Overige afwijkingen (€ 99.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Baten (€ 3.279.000 voordeel)

Algemene uitkering gemeentefonds (€ 3.088.000 voordeel)

De decembercirculaire 2023 leverde een voordeel op. Dit is toegelicht in raadsinformatiebrief U23.05910.

Rentebaten (€ 209.000 voordeel)

Door een hoger dan verwachtte rentevergoeding op de schatkistrentebaten ontvingen we € 209.000 aan extra rentebaten.

Overige afwijkingen (€ 18.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Reserves (€ 22.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Overzicht Overhead

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de baten en lasten van overhead niet onder de afzonderlijke programma's worden opgenomen. Daarom begroten we op een centrale begrotingspost het 'overzicht overhead'. Overhead is hier gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Om inzichtelijk te maken waar de overhead uit bestaat, is deze verdeeld in vijf onderdelen: personeel, uitbestede bedrijfsvoering, huisvesting, automatisering en grondexploitaties.

Overzicht Overhead

Een toelichting op de verantwoordingscriteria rechtmatigheid is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	19.048	18.264	21.730	21.333	-397
Baten	347	20	20	92	72
Totaal saldo van baten en lasten	-18.701	-18.244	-21.710	-21.241	469
Onttrekkingen	585	45	611	605	-6
Toevoegingen	450	55	323	323	0
Mutaties reserves	135	-11	288	282	-6
Resultaat	-18.566	-18.254	-21.422	-20.959	463

Onderdelen Overhead

Personeel

Onder de post personeel vallen twee kostenposten: medewerkers van ondersteunende afdelingen en medewerkers van uitvoerende afdelingen die conform BBV tot de overhead worden gerekend. Tot de ondersteunende afdelingen behoren bijvoorbeeld de directie, communicatie, facilitaire zaken en financiën. Medewerkers van uitvoerende afdelingen die onder overhead vallen, zijn bijvoorbeeld teammanagers en het secretariaat.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	14.307	14.371	16.768	16.445	-323
Baten	31	20	20	4	-16
Resultaat	-14.276	-14.351	-16.748	-16.441	307

Uitbestede bedrijfsvoering

Onder uitbestede bedrijfsvoering vallen werkzaamheden die tot de overhead worden gerekend volgens de BBV, maar die de gemeente Lansingerland heeft uitbesteed aan derden. Het gaat om kosten voor de catering voor zowel het bedrijfsrestaurant alsook voor de catering tijdens commissie- en raadsvergaderingen. Ook behoren de kosten voor schoonmaak, onderhoud van de elektrische fietsen en scooters, onderhoud van de planten in het gemeentekantoor en de beveiliging tot de uitbestede bedrijfsvoering.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	601	736	736	744	8
Totaal saldo van baten en lasten	-601	-736	-736	-744	-8
Resultaat	-601	-736	-736	-744	-8

Huisvesting

De huisvestingskosten bestaan uit alle kosten gerelateerd aan het gemeentekantoor. Dit zijn onder andere de kapitaallasten, onderhoudskosten, diverse belastingen en heffingen, gas-, water- en elektriciteitskosten en verzekeringspremies. Aanvullend zijn er in 2023 kosten gemaakt voor het herstellen van de stormschade aan het dak. Deze kosten worden grotendeels gedekt door de verzekering. Dit verloopt is terug te zien in zowel een overschrijding in de baten en lasten.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	2.921	2.034	2.667	2.875	208
Baten	316	0	0	88	88
Totaal saldo van baten en lasten	-2.606	-2.034	-2.667	-2.788	-120
Resultaat	-2.606	-2.034	-2.667	-2.788	-120

Automatisering

Tot de automatiseringskosten behoren de kosten voor het algemeen gebruik van hard- en software (bijvoorbeeld Corsa en intranet). Hier worden ook de kosten voor het (externe) archief verantwoord. De kosten voor hard- en software van ondersteunende afdelingen vallen hier ook onder (bijvoorbeeld Key2Financiën en Pepperflow).

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	2.687	2.994	2.988	2.950	-38
Totaal saldo van baten en lasten	-2.687	-2.994	-2.988	-2.950	38
Resultaat	-2.687	-2.994	-2.988	-2.950	38

Grondexploitaties

Jaarlijks vindt de doorberekening van overheadkosten naar grondexploitaties en anterieure overeenkomsten plaats via het overzicht overhead. Deze doorbelasting wordt bepaald op basis van het overheadstarief per uur en het aantal uren op de grondexploitaties en anterieure overeenkomsten.

Bedragen x €1.000

	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Lasten	-1.468	-1.870	-1.429	-1.681	-252
Totaal saldo van baten en lasten	1.468	1.870	1.429	1.681	252
Resultaat	1.468	1.870	1.429	1.681	252

Waar zitten de financiële afwijkingen?

Lasten (€ 397.000 voordeel)

Het meer doorrekenen van uren aan de Grex (voordeel € 251.000)

Het voordeel wordt veroorzaakt door het kunnen toeschrijven van meer uren naar de grondexploitaties. Op ieder uur wat hieraan wordt doorgerekend wordt een opslag voor overhead meegenomen.

Overige mutaties (€ 146.000 voordeel)

De afwijkingen ontstaan door diverse kleine afwijkingen.

Baten:

De afwijkingen zijn kleiner dan € 200.000 en daarom niet verder toegelicht.

Paragrafen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt dat een aantal verplichte paragrafen moet worden opgenomen in de programmabegroting. Zij geven, als een dwarsdoorsnede door de programma's, inzicht in een aantal bedrijfsvoering aspecten van de gemeente. De paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Openbaarheidsparaagraaf Wet open overheid (Woo)

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de belastingen, heffingen en leges die de gemeente Lansingerland heft. De paragraaf toont de tariefontwikkeling, de opbrengsten en de lokale lastendruk. De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente.

We onderscheiden twee soorten heffingen: heffingen waarvan de besteding gebonden is aan de activiteit waarop de heffing betrekking heeft (zoals de rioolheffing en de afvalstoffenheffing) en de gemeentelijke heffingen die als algemene dekkingsmiddel mogen worden ingezet, waarvan de besteding niet van tevoren is bestemd (zoals de onroerende zaakbelasting en de hondenbelasting).

De gemeente Lansingerland kent de volgende belastingen en rechten:

1. Onroerende zaakbelasting Woningen (OZB);
2. Onroerende zaakbelasting Niet woningen (OZB);
3. Afvalstoffenheffing;
4. Rioolheffing;
5. Lijkbezorgingsrechten;
6. Leges burgerzaken;
7. Leges bouw;
8. Hondenbelasting;
9. Marktgelden.

Overzicht opbrengst lokale heffingen

In onderstaand overzicht staan de opbrengsten aan lokale heffingen van de belangrijkste heffingen in zowel 2022 en 2023 en de afwijking in 2023 ten opzichte van de begroting.

De hogere opbrengst op lokale heffingen wordt met name veroorzaakt door hogere baten op de leges Bouw en de afvalstoffenheffing. In december 2023 ontvingen wij meer dan het dubbele aantal aanvragen dan normaal. Vanwege de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024 kozen veel aanvragers ervoor om een aanvraag in 2023 onder de Wabo in te dienen.

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2022	Primitief 2023	Begroot 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
OZB woningen	9.097	9.391	9.391	9.370	-21
OZB niet-woningen	9.655	10.150	10.870	10.731	-139
Afvalstoffenheffing	7.199	7.116	7.116	7.347	231
Rioolheffing	6.974	7.056	7.214	7.215	1
Lijkbezorgingsrechten	209	240	240	226	-14
Leges burgerzaken	656	591	506	632	126
Leges bouw	2.515	2.355	2.355	4.170	1.815
Hondenbelasting	311	299	299	325	26
Marktgelden	52	71	71	61	-10
Precariobelasting, uitstallingen	44	45	45	44	-1
Precariobelasting, kabels en leidingen	0	0	0	0	0
Totaal	36.711	37.314	38.107	40.121	2.013

COELO Atlas en woonlasten

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert ieder jaar de zogeheten “Atlas van de lokale lasten”. Onderdeel van deze atlas is een tarievenoverzicht. Het overzicht 2023 is hieronder opgenomen, aangevuld met de gegevens van Lansingerland.

Ondanks een relatief hoog gemiddelde WOZ-waarde in de Gemeente Lansingerland (€ 474.000) ten opzicht van het landelijke gemiddelde (€ 369.000) zijn de gemiddelde woonlasten in Lansingerland 0.8% hoger dan het landelijke gemiddelde. Dit wordt gerealiseerd omdat de door de gemeente Lansingerland gehanteerde OZB-tarieven van woningen en niet-woningen in 2023 onder het landelijke gemiddelde lagen.

Bedragen x € 1,-

	Laagste 2023	Gemiddelde 2023	Hoogste 2023	Lansingerland 2023	afwijking in %
OZB woningen (eigenaar)	0,0323%	0,0890%	0,2034%	0,0777%	-12,70%
OZB niet-woningen (eigenaar+gebruiker)	0,0902%	0,5381%	1,3025%	0,5117%	-4,91%
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	35	309	491	226	-26,86%
Rioolheffing	84	213	477	260	22,07%
Hondenbelasting (eerste hond)	0	34	137	86	152,94%
Woonlasten (meerpersoonshuishouden)	652	960	1.874	968	0,83%

Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

Woonlasten en de tarieven in de regio

In de Atlas van de lokale lasten wordt inzicht gegeven in de gemeentelijke woonlasten. Daarbij wordt het gemiddelde bedrag berekend dat een meerpersoonshuishouden op basis van de gemiddelde WOZ waarde van een eigen woning in de betreffende gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. In de ons omringende gemeenten hebben de gemiddelde woonlasten voor meerpersoonshuishoudens zich als volgt ontwikkeld.

De woonlasten 2023 bedragen landelijk gemiddeld € 960. Lansingerland is de enige van de omliggende gemeenten waar de lokale lasten een fractie zijn gedaald ten opzichte van 2022. In Zoetermeer is de stijging met 14,4 % het hoogst. De daling in Lansingerland is veroorzaakt door verlaging van het OZB tarief woningen 2023 ten opzichte van 2022 en de invoering van diftar per 1 januari 2023.

In onderstaande tabel ziet u de afwijking van de gemiddelde woonlasten per gemeente in onze regio:

Bedragen x € 1,-			
Gemeenten	2022	2023	Mutatie t.o.v. 2022
Lansingerland	977	968	-0,9%
Pijnacker-Nootdorp	971	989	1,8%
Delft	1.045	1.083	3,6%
Zuidplas	940	1.006	7,1%
Zoetermeer	922	1.055	14,4%

De onderstaande tabel laat de OZB-aanslagen en woonlasten 2023 in de regio zien:

OZB-aanslag tov WOZ-waarde	Gemiddelde WOZ-waarde	WOZ-waarde t.o.v. landelijk gemiddelde	OZB-tarief	Gemiddelde OZB aanslag	OZB-aanslag t.o.v. landelijk gemiddelde	Verhouding WOZ-waarde OZB-aanslag
Lansingerland	479000	130%	0,0777%	372,18	113%	0,87
Delft	322000	87%	0,0949%	305,58	93%	1,07
Pijnacker-Nootdorp	482000	131%	0,0727%	350,41	107%	0,82
Zoetermeer	357000	97%	0,1286%	459,10	140%	1,44
Zuidplas	411000	111%	0,1022%	420,04	128%	1,15
Nederland	369000	100%	0,0890%	328,41	100%	1

Woonlasten tov WOZ-waarde	Gemiddelde WOZ-waarde	WOZ-waarde t.o.v. landelijk gemiddelde	Gemiddelde woonlasten MPH	MPH t.o.v. landelijk gemiddelde	Verhouding WOZ-waarde woonlasten
Lansingerland	479.000	130%	968,00	101%	0,78
Delft	322.000	87%	1.083,00	113%	1,29
Pijnacker-Nootdorp	482.000	131%	989,00	103%	0,79
Zoetermeer	357.000	97%	1.055,00	110%	1,14
Zuidplas	411.000	111%	1.006,00	105%	0,94
Nederland	369.000	100%	960,00	100%	1,00

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Er zijn twee soorten OZB: de eigenarenbelasting en de gebruikersbelasting. Voor woningen bestaat er alleen een eigenarenbelasting. Voor niet-woningen (onder andere bedrijfspanden, maatschappelijke voorzieningen zoals scholen en zwembaden, maar ook bouwgronden) bestaat er zowel een eigenaren- als een gebruikersbelasting. Jaarlijks bepaalt de gemeente de waarde van de onroerende zaak, de zogeheten WOZ-waarde.

Lansingerland kent een tariefdifferentiatie voor woningen en niet-woningen. Tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen wordt in heel Nederland toegepast. De tarieven voor niet-woningen liggen hoger dan voor de woningen.

Voorheen betaalden zowel de eigenaar als de gebruiker van een niet-woning OZB. De OZB voor gebruikers kan echter alleen worden geïnd als er een gebruiker van het pand is. Voor kantoren en bedrijven die leeg staan werd derhalve geen OZB-gebruikersbelasting betaald. De effecten van deze leegstand op de belastingrealisatie waren onvoorspelbaar, en kenden een toenemend effect. Om de belastingheffing te versimpelen en misgelopen realisatie op leegstaande onroerende zaken te voorkomen, is gekozen om per 2022 de OZB-gebruikers voor niet-woningen te verleggen naar de OZB-eigenaren.

Het OZB-tarief wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde. Het verloop van de OZB-tarieven over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Tarieven Onroerende Zaakbelasting	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023	Mutatie t.o.v. 2022
Eigenaar (woning)	0,0953%	0,0896%	0,0777%	-13,3%
Eigenaar (niet-woning)	0,2332%	0,4625%	0,5117%	10,6%
Gebruiker (niet-woning)	0,1895%	-	-	-
Gecombineerd (niet-woning)	0,4227%	0,4625%	0,5117%	10,6%

Opbrengsten onroerende zaakbelasting

De gerealiseerde OZB-opbrengsten 2023 wijken af met de begroting na slotwijziging. De OZB eigenaren (woning) is € 21.000 lager dan begroot. Voor de OZB eigenaren (niet-woningen) is de realisatie € 139.000 lager dan begroot.

Bedragen x € 1.000					
Opbrengst OZB	Realisatie 2022	Primitief 2023	Begroot 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Woningen (eigenaren)	9.097	9.391	9.391	9.370	-21
Niet-woningen (eigenaren)	9.655	10.150	10.870	10.731	-139
Niet-woningen (gebruikers)					
Subtotaal niet-woningen	9.655	10.150	10.870	10.731	-139
Totaal	18.752	19.541	20.261	20.101	-160

Waardering Onroerende zaken (WOZ)

Uitvoering

SVHW te Klaaswaal voert per 1 januari 2013 de Wet WOZ en de heffing en inning van gemeentelijke belastingen uit voor onze gemeente.

Waarderingskamer

De Waarderingskamer (WAKA) heeft de uitvoering van de WOZ binnen het voorzieningengebied van SVHW beoordeeld als 'goed'. Dit algemeen oordeel wordt afgegeven aan een organisatie die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Het SVHW heeft ook voldoende maatregelen getroffen voor adequate aansturing en kwaliteitsbeheersing van de werkzaamheden. Zie hiervoor ook de website van de Waarderingskamer: www.waarderingskamer.nl/nc/alle-beoordelingen/gemeentepagina/lansingerland/.

Bezwaarschriften

Het aantal ingediende bezwaarschriften is met 226,3 % gestegen ten opzichte van 2022. Het aantal ingediende bezwaren door no-cure-no-pay (ncnp) bureaus bij woningen is gestegen. Het SVHW voert actief campagne om het aandeel bezwaarschriften dat via ncnp-bureaus binnenkomt te verkleinen. SVHW heeft hiervoor samen met andere belastingkantoren een werkgroep gevormd om gezamenlijk op te trekken in de richting van de ncnp-bureaus. Daarnaast heeft de SVHW een taskforce opgericht om het aantal WOZ-bezwaren van ncnp-bureaus te verminderen. Communicatie speelt hierbij een belangrijke rol, onder andere door ervoor te zorgen dat bezwaar maken via de website van de SVHW heel eenvoudig is.

Aantallen bezwaarschriften WOZ	2021	2022	2023	Mutatie t.o.v. 2022
Ingediend	937	710	2.317	226,3%
Nog in behandeling (januari 2023)	98	75	359	378,7%
Waarvan afgehandeld:				
Toegekend	400	266	563	111,7%
Afgewezen en anderszins afgedaan	439	369	1.395	278,0%

Baten en lasten afvalstoffenheffing en dekkingspercentage

In 2023 zijn de baten en de lasten in balans, waardoor we in 2023 een kostendeckendheid van 100% realiseerden.

Bedragen x € 1.000

Afvalinzameling	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Baten: afvalstoffenheffing	7.199	7.116	7.347	231
Baten: overige opbrengsten	641	698	676	-22
Lasten: directe kosten	-6.048	-6.318	-6.376	-58
Lasten: toerekening BTW	-1.175	-1.219	-1.219	0
Lasten: toerekening overhead	-356	-337	-281	56
Lasten: kwijtschelding	-192	-170	-156	14
Saldo	69	-230	-9	221
Dekkingspercentage	101%	97%	100%	

Baten en lasten rioolheffing en dekkingspercentage

Doordat er minder kosten aan het onderhoud en inspectie zijn geweest, is de dotatie in de voorziening € 227.000 hoger dan begroot. Het gerealiseerde saldo van € 210.000 is door middel van een storting verrekend met de voorziening riolering.

Bedragen x € 1.000

Rioolheffing	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Baten: rioolheffing	6.974	7.214	7.214	0
Baten: overige opbrengsten	34	13	106	93
Lasten: directe kosten	-4.447	-5.655	-5.528	127
Lasten: toerekening BTW	-617	-818	-771	47
Lasten: toerekening overhead	-585	-563	-633	-70
Lasten: kwijtschelding	-173	-208	-178	30
Saldo	1.186	-17	210	227
Dekkingspercentage	120%	100%	103%	

Kwijtscheldingen

De ontwikkelingen met betrekking tot de aangevraagde kwijtscheldingen geven het volgende beeld:

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	2022	2023	Mutatie t.o.v. 2022
Ingediende aanvragen	794	832	4,8%
Nog in behandeling	0	0	0,0%
Waarvan afgehandeld:			
Toegekend (geheel of gedeeltelijk)	637	640	0,5%
Afgewezen	157	192	22,3%

Lasten kwijtscheldingen

Het totaal aantal aanvragen tot kwijtschelding is in 2023 toegenomen ten opzichte van 2022. Het aantal toegekende kwijtscheldingen is gestabiliseerd. De uitgaven aan kwijtscheldingen van de gemeentelijke belastingen en rechten geeft het volgende overzicht:

Bedragen x € 1.000				
Lasten kwijtschelding	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023
Afvalstoffenheffing	193	170	156	-14
Rioolheffing	176	181	178	-3
Hondenbelasting	0	0	0	0
Onroerendezaakbelasting	1	0	0	0
Totaal	370	351	334	-17

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan in hoeverre de gemeente Lansingerland in staat is om haar financiële risico's op te vangen en welke methode gebruikt wordt voor het bepalen van het risicoprofiel. Daarnaast beschrijft de paragraaf op hoofdlijnen op welke wijze 'risicobeheersing' onderdeel is van de bedrijfsvoering van de gemeente. Het is belangrijk risico's in beeld te hebben, omdat deze het bereiken van onze doelen in de weg kunnen zitten. Van belang is een goed systeem van interne sturing en beheersing met daarin de juiste mix van middelen en maatregelen om de geïdentificeerde risico's, binnen redelijke grenzen, terug te brengen naar een voor de organisatie acceptabel niveau.

Er is een toenemende behoefte aan transparante informatie over gemeente specifieke inzichten en lange termijn perspectieven. Daarmee borgen we continuïteit van bedrijfsvoering. Een aantal ontwikkelingen hebben mogelijk effect op de continuïteit, daarom is het van belang deze te benoemen. In deze paragraaf geven we daarom, naast verplichte financiële kengetallen op basis van het BBV, een kwalitatieve duiding van risico's en ontwikkelingen die niet kwantitatief vertaald kunnen worden. Ook frauderisico's hebben invloed op de continuïteit. Dit onderwerp staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

De verplichte financiële kengetallen op grond van het BBV nemen we op in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en het jaarverslag om de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van hun provincie of gemeente.

Risicobeheersing in de gemeente Lansingerland

De nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2023 beschrijft op welke wijze Lansingerland structureel haar risico's beheerst en hier verantwoording over af legt. De nota beschrijft o.a. welke informatie we in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opnemen. Daarnaast is in het interne controleplan 2023 opgenomen dat in 2023 een risicoanalyse en een frauderisicoanalyse zou worden uitgevoerd. Overeenkomstig het plan is dit uitgevoerd (zie voor een samenvatting van de frauderisicoanalyse ook de paragraaf bedrijfsvoering). In deze jaarstukken (een document dat terugkijkt op het afgelopen jaar) ligt het accent vooral op het weerstandsvermogen en de risico's op incidentele tegenvallers.

Op basis van de huidige inzichten loopt Lansingerland haar grootste incidentele financiële risico's bij de grondexploitaties. Het risico op de grondexploitaties houdt verband met de hoge boekwaarde van reeds gedane investeringen in grond en de marktomstandigheden. Het risico is dat grond niet, later, of voor een lagere prijs wordt verkocht dan nu voorzien. Om dit risico te 'beheersen' moeten we vooral inspelen op de marktontwikkelingen en het onderscheidende vermogen van de gemeente als toekomstige woongemeente of vestigingsplaats voor een bedrijf. Dit is daarom ook een speerpunt van het college. Om de boekwaarde op de huidige grondexploitaties niet (verder) op te laten lopen is de gemeente terughoudend met het doen van nieuwe uitgaven. Uitgaven doen we pas als deze noodzakelijk zijn om 'inkomsten' te genereren. Waar mogelijk benutten we schaalvoordelen om werkzaamheden te clusteren. In 2023 is de boekwaarde van de grondexploitaties vrijwel gelijk gebleven. Dit betekent dat de inkomsten uit grondverkoop vergelijkbaar zijn geweest met de uitgaven. Voor een verdere toelichting op de risico's van de grondexploitaties zie Paragraaf Grondbeleid.

De grootste risico's op structurele tegenvallers zijn er binnen het sociaal domein en de hoogte van de Algemene Uitkering. De eerstvolgende actualisatie van deze risico's op structurele tegenvallers in het meerjarenbeleid vindt zoals gebruikelijk plaats bij de begroting (2025).

Continuïteit

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie en het weerstandsratio van 3,4 (resp. 1,7 exclusief Enecoreserve) is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet. Zie voor de onderbouwing onderstaande toelichtingen.

Op basis van het beeld van onze meerjarenbegroting blijft het zorgpunt het structureel in evenwicht zijn van de baten en lasten, ook voor onze gemeente. Bij de komende begrotingen is het onverkort van belang om kritisch te blijven kijken naar wat wij lokaal kunnen doen en daarbij de nodige maatregelen te treffen om in de toekomst financieel solide te blijven.

Inventarisatie risico's

Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Lansingerland kan worden bepaald hoeveel middelen nodig zijn om alle risico's te kunnen opvangen. Daarbij maken we onderscheid tussen 'incidentele risico's' en het risico op structurele tegenvallers. Incidentele risico's dienen te worden afgedekt door het beschikbare weerstandsvermogen en voor het opvangen van structurele risico's zal voldoende 'flexibiliteit' in de begroting aanwezig moeten zijn. Dit laatste maken we jaarlijks inzichtelijk door in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting een aantal scenario's te schetsen die zich voor kunnen doen en daarbij aan te geven wat de financiële impact is op de saldi van de meerjarenbegroting.

De benodigde weerstandscapaciteit voor incidentele risico's wordt berekend op basis van een risicosimulatie. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die ervan uitgaat dat nooit alle risico's zich tegelijk én in hun maximale omvang zullen voordoen. Indien dat wel het geval is, zou op basis van de in beeld gebrachte risico's, hiermee een bedrag gemoeid zijn van € 46 miljoen (feitelijk het absoluut maximum aan financieel gevolg van de in beeld gebrachte risico's, met uitzondering van de gevoeligheidsscenario's grondexploitaties en GR Bleizo).

Dit is als volgt te verdelen over de algemene dienst en de grondexploitaties:

Algemene dienst € 17 miljoen

Grondexploitaties € 29 miljoen

Top 10 risico's gemeente Lansingerland

De top 10 aan risico's zijn op basis van hun aandeel in het totaal benodigde weerstandsvermogen:

Bedragen x € 1.000		
Nr. Risico	Kans	Maximaal bedrag
1 Ontwikkeling Wilderszijde o.b.v. bestemmingsplan	N.v.t., zie toelichting	36.500
2 Fiscale optimalisatie Westpolder wordt niet gerealiseerd.	30%	12.500
3 Ontwikkeling grondexploitatie GR Bleizo	N.v.t., zie toelichting	2.700
4 Lagere dekking Rijk inkomensdeel BUIG	30%	4.000
5 Risico op verkeerde aannames besluitvorming sociaal domein	30%	1.000
6 Ramp en schade aan gemeentehuis dat (deels) niet verzekerd is	10%	3.000
7 Aanspraak op borgstelling gemeente	10%	2.800
8 Afdracht van vrije kavel Ruimte voor Ruimte Groenzoom vertraagd t.o.v. afdracht aan Provincie	50%	451
9 Stijging kosten bouwrijp maken Ruimte voor Ruimte Groenzoom	50%	356
10 Extra kosten door risico op herverkaveling Ruimte voor Ruimte Groenzoom	30%	501

Toelichting risico's

Uit de voorgaande tabel blijkt dat onze grootste risico's betrekking hebben op de grondexploitaties, waarvan Ruimte voor Ruimte Groenzoom, Westpolder en Wilderszijde de grootste invloed hebben. De genoemde bedragen zijn de mogelijke verdere verliezen op de grondexploitaties als de ontwikkelingen niet lopen zoals we nu inschatten op basis van de huidige marktomstandigheden. Naast bovenstaande incidentele effecten zijn er, als het risico zich voordoet, ook structurele effecten omdat schulden niet of minder snel kunnen worden afgelost. Op basis van de huidige rekenrente grondexploitaties van 0,9% betekent elke € 10 miljoen verdere verlies name op de grondexploitatie een toename van de structurele rentelast op de begroting van € 0,09 miljoen.

Ten opzichte van het laatste P&C-document (begroting 2024) is een aantal risico's uit de top 10 gemuteerd, waardoor risico's die eerder buiten de top 10 vielen alsnog in de top 10 landen. Dit betreft veelal risico's met een grotere kans, maar kleinere impact qua bedrag (bijvoorbeeld de kans er bij Ruimte voor Ruimte Groenzoom een herverkaveling moet plaatsvinden met extra kosten als gevolg).

Het grootste risicobedrag is gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling Wilderszijde (risico nummer 1). Dit betreft het totale risicoprofiel voor Wilderszijde. Gezien de omvang van de ontwikkeling, de looptijd en de huidige economische omstandigheden is het risicobedrag fors. Eind 2021 stelde de gemeenteraad het bestemmingsplan vast en is het hele gebied een 'actieve' grondexploitatie geworden. Dit betekent dat we ook een specifieke risicoanalyse maken voor het gebied. De gebied specifieke risico's tellen op tot een benodigd risicobedrag van circa € 11,5 miljoen. Naast deze risico's is het financiële resultaat van Wilderszijde ook afhankelijk van algemene ontwikkelingen, zoals de eventuele (snellere) stijging van kosten en ontwikkelingen van vrij op naam (VON)-prijzen. In dat kader zijn heel veel scenario's mogelijk, zowel in positieve als negatieve zin. Voor het weerstandsvermogen is voor de jaarrekening 2023 een zwaarder weer scenario doorgerekend waarbij de kosten 2% per jaar sneller stijgen dan nu doorgerekend in de gebiedsexploitatie en de grondprijzen/woningprijzen 2% per jaar minder stijgen. Dit scenario levert een circa € 25 miljoen nadeliger resultaat op dan het resultaat op basis van de huidige uitgangspunten. In de herziening MPG 2024 werd voor Wilderszijde slechts een klein positief resultaat verwacht. In de grondexploitatie zelf is er net als vorig jaar, geen buffer om risico's op te vangen. Het bedrag dat benodigd is aan weerstandsvermogen is licht gedaald (van € 40 miljoen naar € 36,5 miljoen). Gezien het vroege stadium van het project is het ook wenselijk om nog steeds een robuuste 'buffer' aan te houden, wat we met € 36,5 miljoen doen. De abnormale marktomstandigheden van 2022 en 2023 met stijgende prijzen en tekorten aan bouwmaterialen en arbeidskrachten maken dit ook zichtbaar. Als alternatieve (of toetsende) methode is via de methode van de Rekenkamer (zie ook de nota Weerstandsvermogen voor een nadere toelichting hierop) een berekening gemaakt. Uitgaande van 10% van de nog te realiseren opbrengsten en 10% van de boekwaarde per 1/1/2024 is dan een weerstandsvermogen nodig van € 19 miljoen. Gezien de huidige marktomstandigheden en het feit dat we als gemeente een verfijndere methode hanteren stellen we voor in het benodigd weerstandsvermogen rekening te houden met ons 'eigen' berekende bedrag, dat veel hoger ligt dan de methode Rekenkamer.

Van het Rijk ontvangt de gemeente jaarlijks geld voor de uitvoering van het inkomensdeel van de Participatiewet, de zogenoemde BUIG-uitkering. Indien de werkelijke lasten voor de uitkeringen hoger liggen dan geldt eerst een eigen risico, daarboven kan de gemeente een aanvraag indienen voor een aanvullende uitkering. Met het oog op de huidige onzekere economische tijd gaan we in de meerjarenraming uit van een stijging van de uitkeringslasten, maar ook een stijging van de BUIG-uitkering. Mocht deze laatste ontoereikend zijn dan komt een eventueel nadeel tot de drempel voor een aanvullende uitkering ten laste van de gemeente. Het risico baseren we op elk jaar van de meerjarenraming een tekort van maximaal € 1 miljoen. De kans achten we beperkt omdat we enerzijds zelf deels kunnen sturen op het aantal bijstandsgerechtigden, via re-integratie, en anderzijds het Rijk de BUIG laat meebewegen met de macro-economische situatie.

Risico's verbonden partijen

De gemeente Lansingerland neemt deel in diverse gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is een overzicht hiervan opgenomen en is per partij ook inzicht gegeven in de risico's bij de verbonden partij.

Uit de grondexploitatie en risico-inventarisatie die ten grondslag liggen aan de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling Hoefweg blijkt dat de risico's die deze partij loopt nog opgevangen kunnen worden binnen de eigen grondexploitatie (de grondexploitatie bevat zelf nog voldoende weerstandscapaciteit). De gemeente zelf hoeft op basis van de huidige inzichten geen weerstandscapaciteit voor Hoefweg aan te houden.

Uit de grondexploitatie en risico-inventarisatie die ten grondslag liggen aan de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling Bleizo is een nieuw beeld naar voren gekomen. Dit is een nieuw risico. De grondexploitatie van de GR Bleizo kent een aantal kansen en risico's. Deze kansen en risico's zijn in beeld gebracht met behulp van een Monte Carlo-simulatie. Het laagste resultaat in de bandbreedte van de risicoanalyse komt uit op +/- € 5,4 mln. en uitgaande van een 50/50 verdeling tussen de twee deelnemende gemeenten betekent dat een risico van € 2,7 mln. voor Lansingerland. Het risicoprofiel van de grondexploitatie van de GR Bleizo is ten opzichte van voorgaand jaar gewijzigd door risico's met betrekking tot hogere rentelasten en het risico op afwaardering van de gronden bij onvoldoende voortgang in de ontwikkeling.

Voor Bleizo-West doen we onderzoek naar een alternatief ontwikkelprogramma. Hiervoor is een eerste stedenbouwkundige verkenning uitgevoerd. De vaststelling van het bestemmingsplan voor Bleizo-West is opgeschort totdat er meer duidelijkheid over de toekomstige ontwikkelingen.

Effect van wereld en rijks ontwikkelingen op financiële risico's gemeente

Door zowel de stijgende financieringsrente als de oorlog in Oekraïne kunnen investeerders voorzichtiger worden c.q. investeren bedrijven minder. Dit kan gevolgen hebben voor de nog uit te geven bedrijventerreinen (minder opbrengst, latere opbrengst, etc.). Ook de energiecrisis en hoge inflatie zijn daarvan een gevolg. Gedeeltelijk compenseert het Rijk hiervoor. In zijn algemeenheid geldt dat de risico's op dit moment wel kwalitatief zijn te duiden, maar nog zeer moeilijk kwantitatief. Deze eerste risico beschouwing is daarom ook vooral kwalitatief van aard en geeft de grootste financiële risico's weer die het college op dit moment ziet. De lijst is, in willekeurige volgorde, als volgt:

Sociaal domein

- Toename van het aantal bijstandsgerechtigden; als gevolg van stijging energiekosten, hoge inflatie, rentestijgingen en daarmee gepaard gaande onzekerheid krijgt de economie en daarmee de werkgelegenheid forse klappen. In eerste instantie vallen 'ontslagen' medewerkers terug op de WW. Afhankelijk van de duur van de WW valt een deel van deze personen uiteindelijk ook terug op de bijstand. Ons huidige bestand ligt net boven de 600 bijstandsgerechtigden. Een stijging van dit aantal is een reëel risico, al is de werkloosheid momenteel laag. We houden in de begrotingscijfers 2024-2027 rekening met een stijging op basis van inwonergroei. Risico is dat zich een nog negatiever scenario voordoet en de lasten sneller gaan stijgen. Het Rijk compenseert deze lasten (op termijn) mogelijk, maar uitgaande van de huidige systematiek voor financiering zal dat veelal met enige vertraging gaan (voordat de Rijksbijdrage omhoog gaat). De stijging van bijstandsgerechtigden betekent ook dat de ambtelijke organisatie meer inzet zal moeten plegen op participatie en rechtmatigheid en dus (tijdelijk) meer formatie nodig heeft.
- Toename van het aantal schuldhulpverleningstrajecten; als gevolg van genoemde potentiële crises krijgt de economie en daarmee de werkgelegenheid forse klappen. Ondernemers en (ontslagen) werknemers kunnen in de financiële problemen komen en te maken krijgen met (toenemende) schulden. De gemeente is verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening. Dus een toenemend beroep betekent meer werk en meer lasten voor de gemeente. Vanaf de begroting 2022 is reeds rekening gehouden met een stijging van het budget voor formele en informele schulddienstverlening van 5% per jaar tot aan 2025. In 2023 lag de groei overigens hoger dan deze 5%.
- Toename beroep op voorzieningen Wmo en Jeugdwet; de Coronacrisis trok op heel veel mensen ook een psychische en fysieke wissel. Met name op ouderen (eenzaamheid) en jongeren (leerlingen/scholieren). Een reëel risico is dat meer mensen uit deze doelgroepen in de problemen gaan komen en er extra hulp of ondersteuning nodig is. De gemeente is, als er geen vangnetten zijn in de eigen omgeving, verantwoordelijk voor deze hulp. Dit betekent een potentiële toename van de lasten in het sociaal domein voor de voorzieningen en ook extra formatie die hier voor nodig is.

Woningmarkt

Diverse partijen voorspellen zwaar(der) weer voor de woningmarkt (ook omdat de rente en de inflatie stijgen, waardoor huishoudens minder geld over hebben voor hypotheeklasten). Op de korte termijn zijn de effecten nog beperkt, maar het valt niet uit te sluiten dat de economische teruggang doorsijpelt naar de woningmarkt. Naast het economische risico is door stikstofwetgeving en de oorlog in Oekraïne ook een risico dat productieketens voor grond- en hulpstoffen voor de bouw stil vallen. Risico voor de gemeente is dat projecten vertraging oplopen of stilvallen en inkomsten later of niet binnen komen. Denk hierbij aan inkomsten uit grondverkoop en bouwleges. Voor Wilderszijde houden we hier ook rekening mee bij het bepalen van het weerstandsvermogen (zie eerder deze paragraaf). Het college merkt wel op dat de impact van een terugval op de huizenmarkt in financiële zin waarschijnlijk minder impact op Lansingerland zal hebben dan in de vorige crisis. De grondposities van de gemeente zijn fors kleiner, de schuldenlast lager en de rente is ook lager dan destijds (en de gemeente beschikt over eigen geld in de vorm van de opbrengst Eneco). Risico is wel dat, als de risico's zoals nu in beeld zijn zich voordoen, de algemene reserve kan dalen.

In 2023 zijn 132 flexwoningen van 3B Wonen opgeleverd aan de Sporthoeklaan. Vooralsnog worden hier 150 Ontheemde Oekraïners en 74 spoedzoekers gehuisvest. Met de huidige vergunning kunnen de woningen tot 2033 op deze locatie blijven staan. Daarna moet een tweede locatie voor nogmaals 10 jaar worden gevonden. Er is nog niet besloten op welke locatie de woningen dan zullen staan en wat dan de benodigde aanpassingen zijn van de nieuwe locatie. We zien dit als een risico dat nog niet te kwantificeren is in termen van kans en impact. Voor het terugbrengen in de oude staat van het kavel aan de Sporthoeklaan is in deze Jaarrekening rekening gehouden met het vormen van een bestemmingsreserve om dit toekomstige kosten te dekken.

Gemeentefonds

De inkomsten van de gemeente komen voor zo'n 50% uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds volgt voor 2023 nog de 'trap-op-trap-af' systematiek. Als het Rijk meer uitgeeft gaat er ook meer naar de gemeenten. Door het crisismaatregelenpakket is de Staatsschuld opgelopen. Het risico c.q. de verwachting is dat dit op termijn Rijksbezuinigingen nodig maakt. Ook gemeenten zullen dan worden geraakt. Met welke omvang is nog onbekend, zeker aangezien er momenteel nog een kabinetsformatie loopt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit betreft de middelen die de gemeente heeft of ter beschikking kan krijgen om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Het uitgangspunt daarbij is dat structurele risico's opgevangen moeten worden door structurele 'weerstandscapaciteit' en incidentele risico's opgevangen worden door incidentele 'weerstandscapaciteit'. Dit onderscheid is ook van belang met het oog op het 'structureel evenwicht' in de begroting en het toezicht van de provincie hierop.

Incidentele weerstandscapaciteit

De gemeente Lansingerland rekent alleen de algemene reserve tot de incidentele weerstandscapaciteit. De overige reserves rekenen wij niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de bestemmingsreserves en de stille reserves. Bestemmingsreserves worden niet meegenomen, omdat hier al een bestemming aan is toegekend. Stille reserves (ontstaan wanneer de boekwaarde van de activa lager is dan de verkoopwaarde) worden niet meegenomen, omdat deze pas geïncasseerd kunnen worden als de activa verkocht wordt. Echter, als er expliciete besluiten worden genomen om stille reserves te gelde te maken, dan worden deze toegevoegd aan de weerstandscapaciteit. Met ingang van de Begroting 2024 wordt, conform besluit van de Raad, wel de bestemmingsreserve Enecogelden betrokken bij het weerstandsvermogen.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit betreft de flexibiliteit die er in de begroting is. Dit betreft de mate waarin lasten verder zijn terug te brengen (door bezuinigingen), inkomsten te verhogen en de inzet van de post onvoorzien. Zodoende bestaat structurele weerstandscapaciteit uit:

- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Post onvoorzien;
- Bezuinigingspotentieel lastenniveau tot wettelijke taken.

De onbenutte belastingcapaciteit is in theorie niet gemaximeerd. Er zijn geen maximum tarieven voor de OZB. Wel zijn er landelijk afspraken over de maximale jaarlijkse stijging van de OZB (macro-norm) en geldt voor het doen van een aanvraag tot artikel 12 dat de OZB boven de drempelpercentages ligt (gebaseerd op 120% van het landelijk gemiddelde OZB-percentage).

Vanaf de begroting 2022 is de post onvoorzien gekoppeld aan het aantal inwoners en is deze € 1 per inwoner. In de financiële verordening 2023 is deze koppeling als begrotingskader opgenomen. De post onvoorzien in is 2023 ingezet voor een donatie aan Syrië en Turkije na de aardbevingen.

Ten behoeve van de begroting 2024 is het bezuinigingspotentieel in beeld gebracht indien de gemeente alleen de wettelijke taken zou uitvoeren en op taken met een inspanningsverplichting het minimale zou doen. In dat geval zou de gemeente nog enkele miljoenen kunnen bezuinigen. Dit zou dan wel gepaard gaan met veel maatschappelijke onrust en de bezuinigingen zijn veelal niet direct in het eerstvolgende begrotingsjaar in te voeren. De flexibiliteit op dit punt is beperkt.

In de grondexploitaties en kredieten is meestal ook een post 'onvoorzien' opgenomen. Binnen de grondexploitaties en projecten zelf is dus ook enige mate van weerstandscapaciteit aanwezig. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen op gemeenteniveau houden we geen rekening met deze posten 'onvoorzien'.

Benodigde weerstandscapaciteit

De omvang van alles risico's is na identificatie ingeschat middels het benoemen van een kans en een gevolg (kwantificering). Op basis van de ingevoerde risico's is de risicosimulatie uitgevoerd. Op basis van deze simulatie kan (met een zekerheidspercentage van 90%) gesteld worden dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 54,3 miljoen. De daling wordt met name veroorzaakt doordat er in de voortgang van de grondexploitaties of door het afronden ervan, een aantal risico's zijn vervallen.

De benodigde weerstandscapaciteit is als volgt te verdelen:

Algemene dienst € 4,0 miljoen

Grondexploitaties € 50,3 miljoen

De Rekenkamer Lansingerland gaat als 'benchmark' voor de risico's op grondexploitaties uit van een benodigde weerstandscapaciteit van 10% van de boekwaarde van de grondexploitaties in exploitatie en 10% van de nog te realiseren opbrengsten. Op basis van de jaarrekening 2023 en de onderliggende grondexploitaties is dan circa € 33,3 miljoen nodig voor de gemeentelijke grondexploitaties (inclusief Wilderszijde). Voor Hoefweg is dit circa € 3,3 miljoen en voor Bleizo circa € 16,4 miljoen. In totaal dus circa € 53 miljoen.

Deze berekeningswijze van de Rekenkamer is sterk genormeerd en houdt geen rekening met de specifieke omstandigheden. Enige afwijking tussen deze berekening en de eigen berekening is dus logisch. De eigen berekening van circa € 50,3 miljoen is € 2,7 miljoen lager dan de € 53 miljoen op basis van de methode Rekenkamer. Dit is een beperkt verschil. Daarnaast kan een deel van het bedrag voor Bleizo van € 16,6 miljoen (o.b.v. de Rekenkamer) binnen de gemeenschappelijke regeling zelf opgevangen worden. Op basis hiervan is er geen reden het risicoprofiel van de gemeente bij te stellen voor de bepaling van het weerstandsvermogen.

Beoordeling weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Lansingerland bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder de noodzaak om direct te bezuinigen en/of de lokale lasten te verhogen.

Met een ratio weerstandsvermogen van 1,7 (2022: 1,6) is Lansingerland hiertoe in staat. De ratio van 1,7 is conform oorspronkelijk begroot voor eind 2023 (1,7). De ratio ligt daarmee eind 2023 binnen de bandbreedte van de door de raad gewenste marge 'ruim voldoende' (tussen de 1,4 en 2,0), waarbij de Raad streeft naar een ratio van 1,7.

Met ingang van de Begroting 2024 wordt, conform besluit van de Raad, de bestemmingsreserve Enecogelden meegeteld in de berekening van het weerstandsvermogen. Als we dat ook voor 2023 doen, ligt de weerstandsratio met 3,4 ver boven de bandbreedte van 'ruim voldoende'.

Bedragen x € 1.000			
Weerstandsvermogen	Voorstel resultaatbestemming 2023	Reserves onderdeel weerstandsvermogen	
		Incl. Enecoreserve	Excl. Enecoreserve
Stand algemene reserve en Enecoreserve per 31 december 2023 voor resultaat 2023		183.812	89.331
Weerstandsvermogen voor resultaatbestemming		183.812	89.331
Resultaatbestemming 2023:			
Verhuiskosten primair onderwijs	-229		
Energietoeslag	-280		
Opgaveteam noodopvang asielzoekers	-54		
Afronding fysieke ontwikkeling Sporthoeklaan	-908		
Pubers in de spotlight	-36		
Kosten t.b.v. Circulaire Ambachtcentra	-8		
Restant budget implementatie Omgevingswet	-206		
Gemeentelijk mobiliteitsplan (RO)	-49		
Startersregeling startbeleid en woonvisie	-50		
Leefomgeving kaderrichtlijn	-50		
Rottekade	-309		
Horti Science	-1.750		
Investeringsfonds duurzaamheid	-309		
Verkeerskundig onderzoek Klappolder	-152		
Verkeerskundig onderzoek N209	-327		
Nieuw te vormen reserve opruimkosten van het kavel Sporthoeklaan	-899		
Resultaat boekjaar		6.290	6.290
Subtotaal	-5.615	6.290	6.290
Totale weerstandscapaciteit ultimo 2023		184.488	90.007
Benodigde weerstandscapaciteit		54.300	54.300
Ratio weerstandsvermogen		3,4	1,7

Prognose ontwikkeling weerstandsvermogen en (risico) Vennootschapsbelasting

In de begroting 2024 is de meest recente prognose van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen opgenomen met een ratio van 3,0. Ten opzichte van die prognose is het ratio eind 2023 met 3,4 in werkelijkheid beter, door zowel toename van de algemene reserve en een lager benodigd weerstandsvermogen. Het eerstvolgende moment voor actualisatie van de meerjarenprognose van het weerstandsvermogen is de begroting 2025.

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bepaalt dat ook gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen over ondernemersactiviteiten. Hier vallen in beginsel ook de (actieve) grondexploitaties onder. Begin 2022 stelden wij op basis van het MPG 2021 een Quicksan op om te toetsen of er sprake is van een onderneming. Deze laat een negatief resultaat zien, zowel jaarlijks als op totaalniveau. Voor de jaren 2016-2021 hebben wij een “nihil”-aangifte ingediend bij de Belastingdienst en namen daarmee formeel een standpunt in richting de Belastingdienst. Wij achten ons standpunt dat wij voor het totaal aan grondexploitaties niet door “de poort” gaan en we ook fiscaal gezien dus geen winst maken nog steeds reëel en onderbouwd. Hierdoor is onze inschatting omtrent de VPB ongewijzigd ten opzichte van het MPG 2023. Momenteel loopt er een audit van de Belastingdienst op de BTW en de Vpb. Het is op dit moment nog niet in te schatten wat de financiële gevolgen hiervan zijn.

Financiële kengetallen

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote

De netto schuldquote (en de quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) is toegenomen ten opzichte van de jaarstukken 2022, maar in lijn met de verwachting bij de begroting 2023. Dit komt door hogere baten dan geraamd, maar ook een lager saldo aan liquide middelen en uitzettingen bij de schatkist, en afname van de vaste schuldenpositie. De schuldquote ligt onder de 90% en daarmee in de minst risicovolle categorie van de Provincie Zuid-Holland.

Bedragen x € 1.000			
Netto schuldquote	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	121.897	52.653	52.561
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	6.034	7.000	28.200
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	22.507	15.000	29.314
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	376	376	376
E Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	101.689	12.000	38.343
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	208	5.092	214
G Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	9.152	3.000	14.206
H Totale baten cf. art. 17 lid c BBV)	198.316	197.577	199.237
Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G)/H) x 100%	20%	27%	29%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dat betekent voor de schuldenlast. Bij beide berekeningen worden bij de financiële activa de verstrekte leningen opgenomen.

Bedragen x € 1.000			
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	121.897	52.653	52.561
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	6.034	7.000	28.200
C Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	22.507	15.000	29.314
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	3.584	1.196	5.458
E Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	101.689	12.000	38.343
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	208	5.092	214
G Overlopende activa (cf. art. 49 BBV)	9.152	3.000	14.206
H Totale baten cf. art. 17 lid c BBV)	198.316	197.577	199.237
Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G)/H) x 100%	18%	27%	26%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De solvabiliteit is ten opzichte van 2022 sterk verbeterd en in lijn met de begroting 2023. De solvabiliteit valt eind 2023 in de minst risicovolle categorie. De toename in solvabiliteit in 2023 is met name veroorzaakt door het aflossen van twee langlopende leningen vanuit de liquide middelen.

Bedragen x € 1.000			
Solvabiliteit	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
A Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	251.414	224.768	252.148
B Balanstotaal	442.164	350.345	397.370
Solvabiliteit (A/B) x 100%	57%	64%	63%

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft het structurele en reële evenwicht van de begroting weer. Thans wordt er onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De begroting 2023 was structureel sluitend. De jaarrekening 2023 laat een licht structureel overschot zien (1%). Dit komt vooral doordat op posten met een structureel karakter, zoals bijvoorbeeld de Algemene Uitkering, incidentele voordelen zijn ontstaan. Voor de komende jaren is sprake van een begroot structureel tekort.

Bedragen x € 1.000			
Structurele exploitatieruimte	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
A Totaal structurele lasten	142.494	149.563	164.878
B Totaal structurele baten	144.297	149.722	165.699
C Totaal structurele toevoegingen aan reserves	0	-3.085	0
D Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	158	768	1.502
E Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	198.316	202.915	203.426
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+D-C)/E	1%	2%	1%

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit van de gemeente geeft de belastingdruk voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde ten opzichte van het landelijk gemiddelde (t-1) weer. Een percentage > 100% geeft weer dat de belastingdruk van de gemeente hoger is dan het landelijk gemiddelde. Onze belastingdruk lag in 2023 lager dan het landelijk gemiddelde. Dit wordt met name veroorzaakt door de lagere afvalstoffenheffing in onze gemeente.

Bedragen x € 1,-			
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	429,18	322,77	372,18
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	257,76	259,97	259,97
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	390,40	309,40	226,21
D Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00
E Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	1.077,34	914,17	858,36
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	904,00	811,00	904,00
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	119%	113%	95%

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft een indicatie van risico's van de boekwaarde van de bouwgronden op de totale baten van de gemeente. De boekwaarde van de bouwgronden moet terugverdiend worden via de totale baten. Het betreft de verhouding tussen de boekwaarde van de bouwgronden en de totale baten. Een waarde > 100% betekent dat de boekwaarde hoger is dan de totale baten in enig jaar. Dit betekent een verhoogd risico voor de gemeente.

Ten opzichte van de jaarstukken 2022 is het geïnvesteerde vermogen in de grondexploitatie licht toegenomen. Dit komt doordat de baten uit verkoop van gronden iets lager zijn dan de uitgaven voor de grondexploitaties 2023. Het kengetal valt qua signaalwaarde van de Provincie in de categorie 'risicovol'.

Bedragen x € 1.000

Grondexploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
A Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	93.847	57.346	94.635
B Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV)	198.316	197.577	199.237
Grondexploitatie ((A+B)/C) x 100%	47%	29%	47%

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Door de Provincie zijn een aantal signaleringswaarden geformuleerd voor de kengetallen. Samengevat ziet het beeld voor Lansingerland er op basis van de jaarrekening 2023 als volgt uit:

	Categorie A: minst risicovol	Categorie B: neutraal	Categorie C: meest risicovol
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	Begr > 0%	Begr = 0%	Begr < 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Kengetal	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	20%	27%	29%
b. met correctie doorgeleende gelden	18%	27%	26%
2. Solvabiliteitsratio	57%	64%	63%
3. Grondexploitatie	47%	29%	47%
4. Structurele exploitatieruimte	1%	2%	1%
5. Belastingcapaciteit	119%	113%	95%

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het functioneren van onze gemeente, onder andere op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, verkeer, vervoer en recreatie.

Beheerplannen

Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen is gebaseerd op door de raad vastgestelde beheerplannen (IBP, GRP, MJOP). In de beheerplannen is opgenomen op welke wijze het onderhoud, zowel regulier als periodiek, plaatsvindt. Voor alle beheerplannen geldt dat het vastgestelde onderhoudskwaliteitsniveau minimaal B is. Randvoorwaarde is het waarborgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. In de centra en stationsgebieden onderhouden we op onderhoudsniveau A.

Het Integraal Beheerplan (IBP) Openbare ruimte 2017-2024 zorgt ervoor dat we het beheer zo integraal mogelijk aanpakken. Op deze manier zorgen we voor een zo hoog mogelijke kwaliteit en werken we efficiënt. In onderstaande tabel is een overzicht van de beheerplannen opgenomen.

Omschrijving Beheerplan	Vastgesteld door de raad	Frequentie Actualisatie	Actualisatie	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud	Reserves en Voorzieningen
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2017-2024	27 oktober 2016	In februari 2024 is beheerplan geactualiseerd voor de komende 4 jaar. Op de jaarrekening 2023 is het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2017-2024 van toepassing.	2024	Ja	Nee	Reserve baggeren
Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2025	26 november 2020	5 jaar	2025	Ja	Nee	Voorziening Riolerings
Beheerplan Gebouwen 2017-2024	27 oktober 2016	In februari 2024 is beheerplan geactualiseerd voor de komende 4 jaar. Op de jaarrekening 2023 is het Beheerplan Gebouwen 2017-2024 van toepassing.	2024	Ja	Nee	Reserve GO Gemeentelijke gebouwen

Groen

De vooraf gestelde doelen voor 2023 zijn behaald. We verrichtten jaarlijks terugkerend onderhoud, voerden inspecties uit en vervingen groen waar dat technisch noodzakelijk was. Daarbij hanteerden we een duurzame aanpak. Voorbeelden daarvan zijn de toepassing van goede standplaatsverbetering en het stimuleren van biodiversiteit door rekening te houden met de beplantingskeuze. We hielden ook rekening met duurzaamheid door invulling te geven aan social return, het toepassen van klimaatbestendige maatregelen en de verbetering van ecologisch maaibeheer.

In 2023 zetten we extra in op klimaatadaptatie, biodiversiteit en participatie. In het door het Rijk vastgestelde Deltaplan Klimaatadaptatie werd gemeenten gevraagd passende maatregelen te nemen. Bij realisatie van nieuw openbaar groen zijn er specifieke keuzes gemaakt en dragen we als gemeente bij aan een hogere biodiversiteit en houden we rekening met klimaatadaptatie. Ons groenbeheer is zo vormgegeven dat het de biodiversiteit ten goede komt.

Civiele Kunstwerken (water)

We bereikten de doelen voor 2023 en alle werkzaamheden voerden we conform het onderhoudsplan uit. In 2023 werkten we aan het vervangen van schillende oeverbeschermingen binnen de gemeente.

Wegen

We bereikten de doelen voor 2023 en alle werkzaamheden voerden we conform het onderhoudsplan uit. In 2023 voerden we het project Ronde Oosteindseweg (Bergschenhoek) uit. Ook werkten we aan meerjarige wijkaanpakken van de Bloemenbuurt (Berkel en Rodenrijs) en de Schildersbuurt (Bleiswijk).

Riolering

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 is het kader voor beheer- en onderhoudsactiviteiten voor het kapitaalgoed Rioleringsplan. Dit plan geeft duidelijkheid over wat we doen om de waarde in stand te houden van leidingen, kolken en gemalen in de openbare ruimte. Zo hebben we circa 48 kilometer aan riolering gereinigd en geïnspecteerd.

Bij de meerjarige integrale renovatieprojecten de Bloemenbuurt (Berkel en Rodenrijs) en de Schildersbuurt (Bleiswijk) wordt het bestaande riool volledig vervangen. Bij het meerjarige integrale renovatieproject Sterrenbuurt is het riool van binnenuit gerenoveerd.

Gebouwen

De gemeente is juridisch eigenaar van circa 55 vastgoedobjecten. De vastgoedportefeuille bestaat onder andere uit het gemeentehuis, gemeentewerf, Afvalbrengstation, sporthallen, maatschappelijke accommodaties, kinderdagopvang, strategische objecten en onderwijsgebouwen. Van deze laatste groep (onderwijsgebouwen) zijn 20 stuks overgedragen aan schoolbesturen voor primair onderwijs. Van 2 onderwijsgebouwen is de gemeente vooralsnog eigenaar en zijn wij in onderhandeling met schoolbesturen over het formeel in gebruik geven of in eigendom overdragen van deze schoolgebouwen.

Wij streven naar maatschappelijk en financieel rendement van ons vastgoed. Uitgangspunt is dat er alleen sprake is van eigendom en/of exploitatie daar waar dat noodzakelijk is voor de uitoefening van een publieke taak.

Het beheer en de exploitatie van 17 gebouwen was in 2022 door de gemeente bij Optisport belegd. Het groot onderhoud voerde de gemeente uit, conform het Beheerplan Gebouwen en het bijbehorende Meerjaren-Onderhoudsprogramma (MJOP). De kosten voor het groot onderhoud werden gedekt door de bestemmingsreserve Gebouwen.

Daar waar sprake is van vervanging bekeken we of er mogelijkheden waren om de producten te verduurzamen. Het verduurzamen van ons vastgoed voerden we uit conform de principes van Trias Energetica: beperk de energievraag, gebruik duurzame energie en gebruik fossiele brandstoffen efficiënt en maken wij onderdeel van het MJOP. Hiermee voorkwamen wij kapitaalvernietiging en pasten op natuurlijke momenten verduurzaming toe.

Ook in 2023 hebben we slagen gemaakt in het (verder) verduurzamen van onze gemeentelijke gebouwen.

- MFR Anthuriumsingel 146 t/m 150 nieuwe installatie aangebracht, gasloos (doormiddel van plaatsing warmtepompinstallatie). Tevens isolatieglas toegepast.
- Sportzaal Westpolder nieuwe installatie aangebracht, gasloos (doormiddel van warmtepompinstallatie en warmtepompboiler).
- Sporthal de Zijde deel turnhal voorzien van LED verlichting.
- Sporthal de Zijde sportzaal, gymzaal en danszaal voorzien van LED verlichting
- Sporthal Rijnneveen gasboilers 2 x 500 liter vervangen voor 3 warmtepompboilers 250 liter.
- Sporthal Oostmeer gasboilers vervangen voor warmtepompboilers
- Sporthal Sterrenhal zaal voorzien van LED verlichting
- Sporthal Rijnneveen alle verlichting vervangen door LED
- Brandweerkazerne Bleiswijk verlichting garage vervangen door LED.
- Sporthal Berghonk verlichting schietbaan vervangen door LED.
- Brandweerkazerne Bleiswijk verlichting garage vervangen voor ledverlichting.
- Sporthal Berghonk verlichting schietbaan en diverse overige ruimten voorzien van ledverlichting.
- Buitenverlichting diverse accommodaties vervangen voor ledverlichting met schemerschakelaars.

De onderhoudswerkzaamheden zijn allen conform meerjarenonderhoudsplannen uitgevoerd, er is geen sprake van een structurele onderhoudsachterstand. Uitzondering hierop is het zwembad, hier stelden wij een aantal werkzaamheden uit om deze af te stemmen op het verduurzamen van het zwembad. De onderhoudsstaat van het zwembad is in orde. Naast alle fysieke werkzaamheden is er dit jaar ook gewerkt aan het opstellen van geüpdatete meerjarenonderhoudsplannen en in het verlengde hiervan het Beheerplan Gebouwen 2024-2031. Besluitvorming hierover heeft in februari 2024 plaatsgevonden.

Paragraaf Financiering en treasury

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie (treasury). Hoofddoel van deze functie is dat er tijdig voldoende geld aanwezig is om aan alle financiële verplichtingen te voldoen.

Met betrekking tot treasury is wet- en regelgeving van toepassing die zowel extern als intern van aard is. De belangrijkste externe wet- en regelgeving omvat:

- Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDo)
- Regeling Uitzetting Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo)
- Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof)
- Regeling Schatkistbankieren
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Gemeentewet (toezichthoudende rol Provincie)
- Financiële-verhoudingswet (toezichthoudende rol Provincie)

De belangrijkste interne regelgeving omvat:

- Treasurystatuut 2020
- Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Lansingerland 2023

Treasurybeleid

De gemeente onderscheidt een viertal subdoelstellingen van de treasuryfunctie:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals met name renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's.
3. Het streven, binnen de kaders van wet- en regelgeving en binnen de bepalingen van het Treasurystatuut, naar een optimale financieringsstructuur en beheersing van de daarmee gemoeide kosten.
4. Het intern ondersteunen en adviseren met betrekking tot financieringsaspecten.

Om deze doelstellingen te realiseren richt de treasuryfunctie zich op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de huidige en toekomstige financiële inkomende en uitgaande geldstromen, financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Binnen de wettelijke kaders is het doel om tegen zo laag mogelijke kosten te financieren.

Daarbij is het van belang om de financiële inkomende en uitgaande geldstromen adequaat te administreren en betrouwbare prognoses te hebben van toekomstige geldstromen. De liquiditeitsprognoses worden in beginsel op weekbasis geactualiseerd.

Risicobeheer

Bij het risicobeheer staat het risicoprofiel van de gemeente ten aanzien van treasury centraal. De risico's vallen in de volgende soorten uiteen:

- Renterisico's op vaste en vlottende schuld (opgenomen geld);
- Kredietrisico's;
- Liquiditeitsrisico's.

Het renterisico treedt op bij het aantrekken van nieuw geld. Wij beperken deze risico's doordat wij dagelijks de renteontwikkeling monitoren. Met behulp van een in beginsel wekelijks geactualiseerde liquiditeitsprognose wordt de geldbehoefte gevolgd en tijdig afgedekt. Het risico dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn, is volgens onze geldverstrekkers voor gemeenten verwaarloosbaar.

Renterisico's op vaste en vlottende schuld (opgenomen geld)

Om een grens te stellen aan korte financiering (rentetypische looptijd tot één jaar) is in de Wet FiDo de kasgeldlimiet opgenomen. Het doel van de kasgeldlimiet is het voorkomen dat fluctuaties in korte rente (schulden minder dan 1 jaar) direct een grote impact hebben op de rentelasten in het exploitatiejaar. De kasgeldlimiet voor gemeenten bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Deze wordt gedefinieerd als alle lasten op de begroting vóór verdeling van de reserves. De hoogte van de kasgeldlimiet is voor 2023 berekend op € 17,6 miljoen. In 2023 is de kasgeldlimiet niet overschreden. In onderstaande tabel staat het kasgeldlimiet 2023 uitgesplitst per kwartaal.

Renterisiconorm

In het kader van de wet FiDo wordt jaarlijks de renterisiconorm vastgesteld. Het doel van het beheersen van de renterisiconorm is spreiding in de aflossing en / of renteherziening in de leningenportefeuille waardoor mogelijke renterisico's worden beperkt. Door deze spreiding wordt voorkomen dat op een bepaald moment veel leningen op hetzelfde moment moeten worden afgelost of de rente herzien wordt waardoor sterk afwijkende marktrenten grote gevolgen hebben op de begrotingssaldi.

De renterisiconorm is wettelijk bepaald op 20% van de op 1 januari bestaande omvang van het begrotingstotaal. De hoogte van de renterisiconorm bedraagt voor 2023: € 41,5 miljoen. De aflossingen op vaste leningen bedroegen in 2023 € 69,2 miljoen. De renterisiconorm is in 2023 dus met € 27,7 miljoen overschreden.

Kredietrisico's

Het kredietrisico is het risico op een waardedaling van een uitstaande vordering ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit. De gemeente Lansingerland kent garantieleningen, garantstellingen en waarborgen.

Garatieleningen

De gemeente Lansingerland een garantielening lopen die in de jaren '90 van de vorige eeuw is verstrekt aan de woningcorporatie 3B Wonen. Het betreft een lening waarbij de aflossingen en de rentebetalingen één op één worden doorgezet naar de corporatie en wij als garantsteller fungeren. Ultimo 2023 bedraagt deze lening € 0,7 miljoen. Het betreft een annuïtaire lening die contractueel geheel wordt afgelost in 2043.

Garantstellingen en borgstellingen

De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven. Een nadere toelichting hierop staat verderop in deze paragraaf.

Liquiditeitsrisico's

Het liquiditeitsrisico is het risico dat een gemeente over onvoldoende middelen beschikt om aan onze directe verplichtingen te voldoen. In onze liquiditeitsprognose wordt onze geldbehoefte gevolgd en tijdig afgedekt. Gezien de kredietwaardigheid van de overheden is, volgens onze geldverstrekkers, het risico verwaarloosbaar dat op enig moment geen geld beschikbaar zou zijn.

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Kasgeldlimiet 2023	Q1	Q2	Q3	Q4
Vlottende schuld	-	5.000	-	15.000
Vlottende middelen	49.355	35.379	26.477	37.060
Netto vlottende schuld	-49.355	-30.379	-26.477	-22.060
Toegestane kasgeldlimiet	17.613	17.613	17.613	17.613
Ruimte (+) of overschrijding (-)	66.968	47.992	44.090	39.673

Renteschema

In de notitie rente 2017 van de commissie BBV is een renteschema opgenomen. Met dit schema wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het schema voor Lansingerland is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Schema rentetoerekening 2023	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.623
De externe rentebaten	-796
Saldo externe rentelasten en rentebaten	827
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-600
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-600
Saldo door te rekenen externe rente	227
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen (die gewaardeerd zijn op contante waarde)	0
Totaal rentetoerekening intern	0
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (renteomslag)	227
Boekwaarde vaste activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari 2023	208.825
Berekende omslagrentepercentage	0,11%
Gekozen renteomslagpercentage (mag 0,5% afwijken van berekend)	0,75%
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	1.566
Renteresultaat op het taakveld treasury	1.339

Rentelasten

De rentelasten voor 2023 bedragen € 1,6 miljoen voor alle langlopende en kortlopende leningen. De rentelasten met betrekking tot de leningen van de woningcorporatie ad € 20 duizend worden weer geheel doorbelast aan deze woningcorporatie.

Rente bouwgrond in exploitatie (BIE)

In 2023 is € 600.000 rentelasten toegerekend aan de bouwgrond in exploitatie (BIE). Deze toerekeningsmethodiek is dwingend voorgeschreven.

Renteomslagpercentage

Voor 2023 bedraagt het renteomslagpercentage 0,11%. Op basis van dit renteomslagpercentage zijn de rentelasten toegerekend aan de verschillende taakvelden. Dit wijkt af van het berekende percentage bij de begroting, dat gesteld was op 0,75%. Dit wordt veroorzaakt door de gerealiseerde rentebaten op de in de schatkist aangehouden tegoeden voor in totaal € 796 duizend euro.

Financieringsbehoefte

De gemeente voert activiteiten uit die meerjarig worden gefinancierd. Dit zijn de investeringen van de gemeente, zoals die blijken uit de staat van activa en de investeringen die zijn en worden gedaan in de grondexploitatie. Bij deze laatste worden eerst de kosten (zoals aankoop, bouw- en woonrijp maken) gemaakt, en later worden deze in beginsel terugverdiend door grondverkoop. Afhankelijk van de looptijd van een grondexploitatie liggen de gelden over een lange periode vast en is financiering nodig. Ter financiering kunnen ook leningen worden aangetrokken.

Leningenportefeuille

Per 1 januari 2024 bedraagt de huidige leningenportefeuille voor Lansingerland € 52,2 miljoen, waarvoor een gemiddeld gewogen aan de banken te betalen rentepercentage geldt van 2,10%. Gebaseerd op de afgesloten leningsovereenkomsten dienen komende jaren de volgende aflossingen (rente en aflossing van bestaande leningen) plaats te vinden (exclusief bedragen voor herfinanciering):

2024: € 12,2 miljoen

2025: € 12,2 miljoen

2026: € 6,2 miljoen

In totaal betreft de aflossing over de jaren 2024-2026 € 30,6 miljoen.

Garantstellingen en borgstellingen

De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven.

Er zijn achtervangovereenkomsten afgesloten met de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Deze borgstellingen hebben betrekking op het aantrekken van vaste langlopende leningen door woningstichtingen voor (her)financiering van al bestaande gewaarborgde geldleningen. In 2021 is de achtervangovereenkomst met het WSW herzien.

Aan particulieren zijn gemeentegaranties afgegeven onder de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Deze stichting is in 1995 verzelfstandigd onder de naam Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Er komen geen gemeentegaranties meer bij en het totale bedrag aan gewaarborgde geldleningen neemt af met de door particulieren gedane aflossingen.

Voor de WSW en SWS en de particuliere hypotheekleningen is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%.

De garantie inzake de hypotheekleningen van personeel betreffen een tweetal hypotheekleningen afgesloten bij het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (HvO). Er worden geen nieuwe hypotheekgaranties voor overheidspersoneel meer afgegeven.

Per 31 december 2023 bedraagt het totaal van gewaarborgde geldleningen € 261,0 miljoen.

Bedragen x € 1.000

Waarborgsommen en garantieleningen	Primaire zekerheid	Secundaire zekerheid	Tertiaire zekerheid	Oorspronkelijk bedrag	Restant 31-12-2022	Restant 31-12-2023
Garantiefonds WSW	Woningbouwvereniging	WSW	Gemeente (50%)	212.943	201.047	220.373
Garantiefonds SWS	Sportvereniging	SWS	Gemeente (50%)	342	186	475
Hypotheken particulieren	Particulier	WEW	Gemeente (50%)	1.516	571	229
Hypotheken personeel	Personeel	Gemeente (100%)	-	225	225	205
Onderwijsinstellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	53.439	40.414	38.869
Overige instellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	1.605	960	876
Totaal				270.070	243.403	261.027

EMU saldo

1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan of onttrekking uit reserves	735
2. Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	-8.223
3. Bruto toevoegingen aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	-211
4. Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-20.119
5. Bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige in relatie tot de onder 4. genoemde investeringen	3.084
6. Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	632
7. Aankoop van grond en uitgaven aan bouwrijp en woonrijp maken	0
8. Baten bouwgrondexploitatie	0
9. Betalingen ten laste van voorzieningen	-9
10. Kosten transacties met derden, ten laste van de reserves	0
Berekend EMU saldo	-24.111
11. Verkoop van deelnemingen en aandelen:	
11a. Gaat u effecten verkopen?	nee
11b. Indien ja: wat is de verwachte boekwinst?	n.v.t.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering geeft volgens het BBV inzicht in de beleidsvoornemens en het gevoerde beleid op het gebied van de bedrijfsvoering. De term 'bedrijfsvoering' verwijst naar de ondersteunende processen om ambities te realiseren. Ondanks de verschillende aspecten binnen de bedrijfsvoering, is er een gezamenlijk doel: proactief werken, aantoonbaar en zichtbaar betrokken zijn bij de ontwikkelingen in Lansingerland en adviseren op basis van integrale afwegingen.

Per bedrijfsvoering onderdeel geven we inzicht in de ontwikkelingen het afgelopen jaar en de stappen die in 2023 zijn gezet.

Personeel en Organisatie

De totale formatie per 31 december 2023 was 498 FTE. Hiervan waren 412 FTE bezet door 480 (vaste) medewerkers. De vacatureruimte was hierdoor 86 FTE. Deze vacatures waren per die datum in werving, tijdelijk bezet door inhuur of al vervuld door afronding van een wervingsprocedure maar ligt de in dienst datum in de toekomst. Per 31 december 2023 bedroeg het aantal ingehuurde FTE 115 (2022: 135). Deze inhuur vond plaats voor de 7 categorieën inhuur, zoals uiteengezet in de brief aan de Raad d.d. 10 november 2022 met kenmerk U22.05378.

Begin april werd de cao Gemeenten 2023 definitief en werden de lonen met terugwerkende kracht per 2 januari 2023 structureel verhoogd met €240,- en 2%.

In 2023 hebben we voor 174 vacatures invulling gevonden, dit is 43,8 % meer dan in 2022 (121). In totaal zijn er 90 nieuwe collega's ingestroomd en 47 collega's zijn om wisselende redenen uitgestroomd. Naast het vervullen van vacatures is ook 'groeien en verbinden' een speerpunt voor de organisatie. Zo zien we een toename van het aantal collega's dat intern doorstroomt naar een andere functie van 28 (2022) naar 43 in 2023. En houden we in beeld wat de reden is dat collega's bij ons vertrekken, zodat we hier rekening mee kunnen houden bij aanpassingen rondom het te voeren personeelsbeleid. In het najaar zijn we gestart met een ontwikkelprogramma voor collega's die de ambitie hebben op termijn door te groeien naar een leidinggevende functie. Negen collega's uit verschillende teams nemen deel aan dit ontwikkelprogramma. Ook hebben we in 2023 13 stagiaires een stageplek kunnen aanbieden t.o.v. 7 in 2022.

Na een stijging van het verzuim in 2022 naar 7,3 % (2021: 5,05%) zien we in 2023 een hele lichte daling naar 7,2%. Het kortdurend (tot 8 dagen), middellang (8 t/m 42 dagen) en lang verzuim (43 t/m 365 dagen) in onze organisatie daalt, maar het aantal extra lange verzuimdossiers (langer dan 366 dagen) stijgt. Medewerkers ervaren een hogere werkdruk door de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt en staan in hun privéleven ook voor de nodige uitdagingen. Met blijvende aandacht voor de vitaliteit en inzetbaarheid van onze medewerkers en het vervullen van nog meer vacatures zetten we in op een verdere daling van het ziekteverzuim.

In het voorjaar van 2023 is in de organisatie 'Het Goede Gesprek' geïntroduceerd. Het Goede Gesprek is het gesprek tussen medewerker en leidinggevende dat gaat over ontwikkeling, samenwerken, doelen en bijdragen aan de opgaven van de gemeente. Als richtlijn zijn er (mogelijke) gespreksonderwerpen geformuleerd, zoals 'Jij en je welzijn', 'Jij en je inzetbaarheid' en 'Jij en je ontwikkeling'.

In het najaar van 2023 is er speciale aandacht geweest voor het thema ‘integriteit’. De oude gedragscode dateerde uit 2007 en was als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving aan actualisatie toe. Zo is op 18 februari 2023 de Wet bescherming klokkenluiders (vervanging van de Wet Huis voor klokkenluiders) in werking getreden. Uit deze nieuwe wet vloeit o.a. voort dat inbreuken op het Unierecht ook vallen binnen de ‘Regeling melden vermoeden van misstanden’. Daarnaast diende er ook een ‘Regeling klachten ongewenst gedrag’ vastgesteld te worden. Op 12 december heeft het college van B&W ingestemd met de Gedragscode integriteit medewerkers en de Regeling ‘melden ongewenst gedrag’ en de Regeling ‘melden vermoeden misstand’. Op 21 december heeft ook de Werkgeverscommissie ingestemd met de nieuwe integriteitsdocumenten.

De gedragscode vormt de leidraad voor ons dagelijks werk en biedt medewerkers richtlijnen, praktische voorbeelden en controlevragen die helpen bij het herkennen van integriteitsvraagstukken en het nemen van de juiste beslissingen in verschillende situaties.

Financiën en Planning & Control

Het begrotingsproces voor 2024 is in 2023 gestart met een kaderbrief. Naar aanleiding van de gezamenlijke evaluatie door college en raad van het begrotingsproces 2023 is vooruitlopend op de begroting 2024 geen kadernota opgesteld, maar een kaderbrief. Dit doet recht aan de financiële onzekerheden die er ten tijde van het opstellen van een kaderbrief nog bestaan. Het betreft een beleidsarme kaderbrief, bestaande uit een baseline met het financiële meerjarenbeeld 2024-2027. Alleen (autonome) ontwikkelingen die hoe dan ook een financieel effect hebben en waar we als gemeente geen, of maar zeer beperkte invloed op hebben, zijn verwerkt.

In het voorjaar van 2023 ontstond het inzicht dat gemeenten rekening moesten gaan houden met financieel zwaar weer voor de komende jaren. Toen zijn we in Lansingerland een intensief traject gestart van het in kaart brengen van mogelijke maatregelen (“begrotingsknoppen”) om op manier keuzes te maken. Aan de hand van het document ‘Gereedschapskist met begrotingsknoppen m.b.t. Begroting 2024-2027’ (T23.05646).

Bij de begrotingsbehandeling gaf de raad aan dat de voorkeur had voor een aantal andere begrotingsknoppen. Deze zijn via een gezamenlijk amendement ingediend en aangenomen.

Daarnaast werkten we in 2023 conform onze planning & control-cyclus en bleven we ambtelijk strak sturen om de voorspelbaarheid en betrouwbaarheid van de (financiële) resultaten te verbeteren. Naast de reguliere P&C-documenten continueerden we in 2023 de ‘in control’-gesprekken met de teammanagers en domeindirecteuren.

Audit en AO/IC

In de organisatie is een nadrukkelijke scheiding aangebracht tussen de beslissende en (financieel) beleid makende en beheersende rol enerzijds en de toetsende en controlerende rol anderzijds. De eerste rol is belegd bij de inhoudelijke teams en team Financiën. De tweede rol is belegd bij de Concernstaf. Binnen gemeentelijke organisaties zien we een toenemende behoefte aan deze onafhankelijke rol en positie. Zo eisen de AVG en de Wpg, zijnde de Wet Politiegegevens, (intern) onafhankelijk toezicht op het systeem van privacy borging in de organisatie. Deze onafhankelijke rol is ook nodig in het kader van ENSIA en vanaf 2023 op grond van de rechtmatigheidsverantwoording voor de kritische processen in de organisatie. Door de toetsende en controlerende rol bij Concernstaf te beleggen is de organisatie in staat om onafhankelijk controle en advisering op gebieden als interne controle, privacy en informatiebeveiliging uit te voeren. Deze toetsende en controlerende rol zit enerzijds in dagelijks werk, in de vorm van de toetsing van alle collegevoorstellen, raadsvoorstellen en directievoorstellen. Anderzijds zit dit in een cyclus van 'in control' gesprekken op het niveau van teammanagers, directie en college.

In 2023 hebben wij daarnaast het volgende gedaan:

- Uitvoeren van de (verbijzonderde) interne controle. Dit is een noodzakelijk instrument voor het in control zijn van onze organisatie en het doel is het vaststellen van de juistheid, volledigheid en de rechtmatigheid van de in de financiële administratie verantwoorde opbrengsten en uitgaven. Het college stelde een intern controleplan voor de interne controle 2023 vast en bood dit plan ter kennisname aan de BAC (en de accountant) aan. Onderdeel van dit plan zijn een (fraude-)risicoanalyse en het intern controleplan Sociaal Domein. Hiermee boden we een gestructureerde basis voor de rechtmatigheidsverantwoording.
- In het controleplan prioriteerden we de financiële processen en maakten een planning voor de controles. We hebben de uitkomsten van de interne controle geanalyseerd en hebben daar waar nodig acties ondernomen. Zoals elk jaar had de naleving van de aanbestedingsregels daarbij extra onze aandacht. Vanwege de rechtmatigheid verantwoording werden alle 198 dossiers boven aanbestedingsgrens gecontroleerd (2022: steekproef van 38 dossiers).
- Gezien de omvang van de lasten in het sociale domein (circa 30% van de gemeentebegroting) en de aard van de uitgaven stelden we voor het sociaal domein een specifiek controleplan op (dat wel integraal onderdeel vormt van het intern controleplan dat het college vast stelde). Om goed zicht te houden op de rechtmatigheid van de uitgaven in het sociaal domein controleren we het sociaal domein uitgebreider dan op basis van de eisen van de accountant voor de jaarrekening 2023 nodig zou zijn. De uitkomsten gebruikt de organisatie om processen te versterken.
- Er is op basis van het interne controleplan 2023 een rapportage door het college vastgesteld en aangeboden aan de BAC als basis voor de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording die in deze paragraaf bedrijfsvoering is opgenomen.
- In 2023 voerden we de ENSIA-audit uit. De audit is tijdig uitgevoerd en vastgelegd in de ENSIA-tool van het Ministerie. De tool is de basis voor de verantwoording over informatiebeveiliging die het college, gelijktijdig met de jaarstukken, aflegt aan de raad. Voor de inhoudelijke uitkomsten van de ENSIA-audit verwijzen wij naar het onderdeel Informatieveiligheid en privacy.

De afgelopen jaren zijn diverse wetten en regels ingevoerd waaraan voor de gemeente een verantwoordings- en auditplicht is gekoppeld. Dit betreft bijvoorbeeld de Wet politiegegevens, de AVG, de BIO en de vanaf 2023 geldende rechtmatigheidsverantwoording. Deze verantwoordings- en auditplicht brengen extra structurele kosten met zich mee om intern zaken verder op orde te brengen (processen inrichten, procedures aanpassen, maatregelen nemen n.a.v. audit bevindingen).

Voor 2023 stonden geen specifieke doelmatigheidsonderzoeken gepland.

Informatievoorziening en Automatisering

In 2023 is het team Informatievoorziening en Digitalisering (I&D) gesplitst in het team ICT, Projecten en Applicatiebeheer (IP&A) en team Informatievoorziening en Informatiebeheer (I&I).

IP&A

Werken op kantoor, thuiswerken, bij inwoners op huisbezoek of in de bibliotheek. Het hybride werken is niet meer weg te denken. Er zijn veel nieuwe collega's voorzien van een laptop, telefoon en overige faciliteiten om thuis te werken. Ook de vergaderzalen zijn verder geschikt gemaakt voor het hybride vergaderen en werken.

In 2023 zijn een aantal grote projecten afgerond die bijdragen aan de veiligheid, stabiliteit en continuïteit van de automatisering binnen de gemeente Lansingerland. Zo is de aanbesteding voor SIEM/SOC (informatieveiligheid) afgerond en is de implementatie gestart. Het grootste deel van onze datacenters, storage en servers, is vervangen. En ons tweede datacenter is verhuisd in verband met de verkoop van de Snip te Bleiswijk.

Naast de projecten zijn er collega's in verschillende nieuwe functies bezig om de kwaliteit van onze externe en interne dienstverlening te optimaliseren. Voorbeelden hiervan zijn de probleem en service manager, de I&A adviseur, de ICT regisseur/contractmanager en de project portfoliomanager.

Informatiebeheer

Een samenhangend overzicht tussen zowel de ICT-architectuur als de bedrijfs- en informatie-architectuur en de bedrijfsprocessen is essentieel voor de uitvoering van een juist beheer van de informatiehuishouding van de gemeente. In 2023 is een opzet gemaakt voor een format voor het vastleggen van afspraken met vak afdelingen over het gebruik van specifieke informatiesystemen, de processen die daarin verwerkt worden en over het beheer van de hierin vastgelegde informatie. Het Jeugd Volg Systeem is de eerste applicatie waarbij we dit protocol hebben toegepast. Hierbij zijn werkafspraken rond vernietiging en archivering en de samenwerking tussen afdeling vastgelegd.

Overbrenging archief

De bewerking van het fysieke bouwvergunningen archief Berkel en Rodenrijs is afgerond en is overgebracht naar het Stadsarchief Rotterdam. Daarnaast is ook het fysieke 'constructie Bleiswijk' archief overgebracht.

GEO/GIS

Om de dienstverlening en bedrijfsvoering te verbeteren, transparante besluiten te nemen en grote maatschappelijke vraagstukken op te pakken, willen wij als gemeente Lansingerland steeds meer data gedreven werken. Steeds meer vraagstukken zijn locatie-gebaseerd en een weergave op een kaart geeft je dan snel inzicht in die vraagstukken. Het fundament onder zo'n gebiedsgerichte aanpak is geo-data. Met een stevig geo-fundament onder ons datahuis kunnen we sector-overstijgende opgaven als bijvoorbeeld de energietransitie efficiënter gaan oppakken. In 2023 zijn 2 nieuwe GEO/GIS systemen geïmplementeerd, te weten het BAG Procesfive systeem en Geolinq (ter ondersteuning van de GEO-visie).

Informatiemanagement

De Digital Decade (digitaal decennium) is een Europees programma dat als gids moet dienen voor de digitale transformatie van de Europese Unie in 2030. Aan de basis hiervan ligt veel wet- en regelgeving die ook de gemeente Lansingerland raakt. Deze wetten moeten in samenhang worden bekeken, niet afzonderlijk. Tussen nu en 2026 krijgen wij te maken met 13 nieuwe regelgevende initiatieven op het gebied van digitalisering. De wetten hebben rechtstreekse impact op de digitaliseringsopgave van onze gemeente. In 2023 zijn we gestart met de impactanalyse voor de vertaling naar de effecten op de digitale infrastructuur die wij als gemeente ingericht moet hebben om succesvol te kunnen zijn.

Datamanament

Een datagedreven gemeente maakt goed gebruik van beschikbare data om beleidskeuzes te onderbouwen, om de effecten te volgen en om dat ook doelmatig te doen. Alles in het teken van publieke meerwaarde. In 2023 is het dashboard MensWerkGeld geïmplementeerd, een gebruiksvriendelijke, overzichtelijke manier voor het weergeven van bedrijfsvoering informatie op het gebied van financiën en HR zaken.

Procesmanagement

In 2023 is de i-Navigator up to date gemaakt. Dit is een beheers hulpmiddel, ontwikkeld om de complete informatiehuishouding van de gemeente centraal in kaart te brengen en te beheren. In de i-Navigator worden de belangrijkste gegevens over werkprocessen, persoonsgegevens, informatiebeheer, applicaties en informatiebestanden samengebracht door middel van het Model-DSP. Enerzijds wordt zo een beschrijving gemaakt van de informatievoorziening binnen onze organisatie. Anderzijds hebben we, door middel van een koppeling tussen de i-Navigator en de informatiesystemen, een krachtige tool in huis om onze informatie-huishouding direct vanaf de bron te structureren. De processen gelieerd aan de WOO zijn volledig doorlopen.

Juridische zaken

Juridische zaken

Het jaar 2023 heeft in het teken gestaan van de verdere opbouw van de juridische kennis in de organisatie en het vertalen van nieuwe wet- en regelgeving in interne (juridische) procedures. Binnen de juridische functies werken veel nieuwe en jonge collega's en dat betekent een uitdaging als het gaat om de overdracht, opbouw van kennis en vaardigheden. Meerdere collega's hebben opleidingen gevolgd en door het vormen van een juridisch adviesoverleg hebben we ook ingezet op de ontwikkeling van vaardigheden en het ondersteunen van de vak afdelingen bij hun juridische (bestuursrechtelijke) vragen.

Enkele mijlpalen in 2023 zijn:

- De vaststelling van het Privacybeleid in Q4 2023;
- Het organiseren van meerdere juridische trainingen voor de organisatie op het gebied van planschade & nadeelcompensatie en contractenrecht;
- Het opbouwen van het juridisch vak beraad, een kennisoverleg met alle juristen vanuit de organisatie;
- De start van het project Woo (zie hieronder);
- Voorbereiding op de komst van de Omgevingswet met betrekking tot bezwaar.

In 2023 zien we grotendeels een stabilisatie op het aantal klachten, bezwaar, Woo-verzoeken en aansprakelijkstellingen. Op het onderdeel Privacy zien we echter wel een sterke groei op het gebied van inzageverzoeken en verwerkersovereenkomsten.

Dienstverlening

We omarmen nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de digitale dienstverlening, en houden daarbij rekening met mensen die moeite hebben om de verschillende digitale kanalen te gebruiken. Welk kanaal men ook kiest, het uitgangspunt is om iemand in één contact te helpen.

We hebben in 2023 gezorgd dat onze persoonlijke dienstverlening kwalitatief goed, toegankelijk en dichtbij was: medewerkers schrijven en spreken in begrijpelijke taal, we hielden doorlopend rekening met de behoeften en wensen van de verschillende doelgroepen en waar het kon betrokken we hen bij het vereenvoudigen van onze processen.

We hebben drie verkiezingen georganiseerd in 2023: de Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen in maart en in november vond de Tweede Kamerverkiezing plaats.

We hebben het (thuis)bezorgen van reisdocumenten mogelijk gemaakt en we hebben voorbereidingen getroffen voor het mobiele servicepunt dat in 2024 start.

We hebben het online regelen van producten makkelijker gemaakt met eenvoudige (aanvraag)formulieren. We hebben ervoor gezorgd dat inwoners die via internetzaken willen regelen met de overheid, maar daarbij wat hulp nodig hebben, terecht kunnen bij het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) in de bibliotheek.

Inkoop

In 2023 waren we op Inkoop volledig op sterkte. Daarom is het in 2023 gelukt om meerdere trainingen in de organisatie te geven, alle standaarddocumenten op orde te hebben en het Inkoopbeleid te herzien in Q4 2023. Daarmee staan de inkoopadviseurs op een hele goede basis en kunnen ze de organisatie voorzien van advies bij zo'n 60 inkooptrajecten per jaar. De vraag naar advies bij inkooptrajecten is de afgelopen jaren fors gegroeid. In het jaar 2023 stonden er meer dan 100 inkooptrajecten op de planning. Omdat de capaciteit bij Inkoopadvies niet zo groot is, is deels de advisering uitbesteed.

Op basis van de Management Letter van 2023 van de accountant is een evaluatie in de organisatie uitgevoerd over contractbeheer. De evaluatie betreft niet alleen inkoopcontracten, maar alle (privaatrechtelijke) contracten. Dit krijgt een vervolg door middel van acties (verbeteringen) in 2024. De inkoopfunctie in de organisatie is kwetsbaar omdat in de huidige arbeidsmarkt dit moeilijke plekken zijn om te vervullen. Bij vertrek van collega's betekent dit dat de uitvoering en planning van projecten en activiteiten onder druk komt te staan.

Communicatie

Cluster Communicatie faciliteert en adviseert de gemeentelijke organisatie in haar communicatie over diverse onderwerpen. Onderwerpen die belangrijk zijn voor onze inwoners, ondernemers, verenigingen, instellingen of bezoekers. Ons doel is de communicatie vanuit het college van B&W en de ambtelijke organisatie eenduidig, op tijd, begrijpelijk en inclusief te laten zijn.

Vragen die gesteld worden door inwoners, ondernemers of andere stakeholders beantwoorden we op een manier die betrokkenheid van ons vraagt. In 2023 zijn stakeholdersanalyses (Factor C), maar ook het dagelijks monitoren wat er speelt op de social media kanalen ingezet om inzichtelijk te krijgen waar extern de informatiebehoefte ligt en hoe we belanghebbenden kunnen betrekken bij plannen en projecten. In 2023 is wekelijks een nieuwsbrief naar inwoners en ondernemers verstuurd met voor hen relevante informatie.

Communicatie ondersteunt medewerkers door met hen in gesprek te gaan maar ook met het aanbieden van een training helder brieven schrijven en een online communicatietoolkit. In 2023 is deze toolkit doorontwikkeld met onder andere handige formats, communicatietips en links naar informatie over taalniveaus. Zo werkt het cluster doorlopend aan het communicatiever maken van de organisatie.

Asielopvang en langdurige opvang Oekraïners (LOO)

Ook het afgelopen jaar stond grotendeels in het teken van communicatie over opvang en tijdelijk huisvesten van mensen. Met participatiebijeenkomsten, digitale nieuwsbrieven, website, social media en inzet van lokale media is de gemeente optimaal transparant in haar communicatie. Hoe de woonlocatie aan de Sporthoeklaan (LOO1) tot stand is gekomen, is een goed voorbeeld van participatie en samen kijken naar de beste oplossing. Maar ook de locatie Noordeindseweg (LOO2) of de nieuw te bouwen asielopvang gebeurt in samenspraak met de omgeving.

Verkiezingen

Het jaar 2023 kende drie soorten verkiezingen: provinciale verkiezingen, waterschapsverkiezingen en de landelijke verkiezing. Rond alle verkiezingen regelde cluster Communicatie, samen met het verkiezingsteam, de opkomst bevorderende informatie en filmpjes. Ook de uitslagen van de verkiezingen zijn via diverse communicatiekanalen breed gedeeld.

Burgerpanel

2.122 inwoners waren eind 2023 lid van het burgerpanel.

De gemeente voerde vier peilingen uit in 2023:

- Waardering leefomgeving (start peiling begin december 23)
- Openbare ruimte
- Participatievisie
- Parkeerbeleid

Via het panelbestand in november ook een mail met een link naar een 'wijkprikker' uitgezet, met vragen over verkeersveiligheid. <https://www.wijkprikker.nl/verkeersveiligheid-lansingerland>

Informatieveiligheid en Privacy

De AVG, het dreigingsbeeld informatiebeveiliging Nederlandse gemeenten, landelijk incidenten, securitytesten, diverse audits op informatiebeveiliging en onze ervaringen maken continu duidelijk dat informatiebeveiliging en privacy aandacht vragen, zo ook in 2023. Voor beide onderdelen werkten we vanuit een tweejarenplan, dat we deels uitvoerden in 2023. Mede als gevolg van personeelwisselingen, toenemende beveiligingsmeldingen en niet planbare werkzaamheden konden niet alle activiteiten worden uitgevoerd of afgerond.

Privacy: Een aantal DPIA's konden niet intern worden uitgevoerd en werden uitbesteed, andere DPIA's werden gepland in 2024. Het verwerkingsregister werd bijgewerkt en wordt in het eerste kwartaal van 2024 samengevoegd en opgeleverd. In 2023 werd het Privacy beleid vastgesteld waarin de ambitie werd uitgesproken komen de jaren te groeien van het huidige volwassenheidsniveau 1,5 naar 3 (op schaal van 5). In het eerste kwartaal van 2024 zal het uitvoeringskader worden opgeleverd. De nadruk heeft binnen privacy gelegen op urgente zaken zoals datalekken (het voorkomen en oplossen daarvan), verwerkersovereenkomsten bij inkooptrajecten en bewustwording bij (nieuwe) medewerkers. Daarnaast kwamen er vele verzoeken met betrekking tot rechten van betrokkenen binnen, waaronder verzoeken tot inzage en wissing van gegevens.

Wet politiegegevens: Organisaties met boa's zijn verplicht interne en externe audits uit te voeren in het kader van de Wpg (Wet politie gegevens). Wij hebben boa's op openbare orde, milieu en leerplicht. In 2023 werd zowel een interne als externe audit uitgevoerd. De uitkomsten van de audits worden onder andere verwerkt in het uitvoeringskader. Daarnaast gaan de betrokken teammanagers aan de slag met het doorvoeren van verbetermaatregelen.

Informatieveiligheid: Jaarlijks legt het college apart verantwoording af over de informatieveiligheid via ENSIA. De ENSIA-verantwoording 2023 van het college aan de Raad en de externe partijen (Rijk, BKWI) is afgerond in voorjaar 2024 en de verantwoordingen zijn met het college gedeeld. Daarnaast is in 2023 nieuw strategisch informatieveiligheidsbeleid vormgegeven hetgeen in 2024 wordt aangeboden aan het College van B&W en de gemeenteraad en zijn er meerdere risico analyses uitgevoerd, zowel organisatie breed als op proces of applicatieniveau.

Via o.a. de VNG/IBD hebben we toegang tot actuele informatie rondom informatiebeveiligings-vraagstukken en nieuwe kwetsbaarheidsmeldingen. In samenwerking met ICT zijn deze meldingen opgepakt. In 2023 zijn we gestart met de samenwerking met een externe partij voor een Security Operations Center (SOC). Het SOC beoordeelt de opvallende computer- en netwerkactiviteiten en koppelt die op basis van prioritering terug aan de organisatie. Zodoende is de gemeente eerder in staat om malafide toegang tot gemeentelijke computersystemen te detecteren en hierop te acteren. In 2024 wordt de samenwerking verder vormgegeven en geïmplementeerd. In 2023 is een nieuwe compliance-meting uitgevoerd waarbij gekeken is in hoeverre de gemeente voldoet aan de normen van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). In de meting zijn de belangrijkste normen en applicaties meegenomen. Daar waar de gemeente ruimte heeft tot verbeteren heeft dit geleid tot verbeteracties. Dit maakt onderdeel uit van de PDCA cyclus.

Het succes van borging van informatiebeveiliging en privacy valt en staat met mensen. Om deze reden was continue bewustwording van medewerkers ook in 2023 weer een speerpunt. Zo volgden nieuwe collega's (zowel in vaste dienst als inhuur) een interactieve presentatie, speelden teams het informatiebeveiligingsspel, werden berichten geplaatst op @Work (het intranet van de organisatie) over actuele informatiebeveiligingsvraagstukken en is informatiebeveiliging en privacy ook periodiek onderwerp van gesprek in college, directie en MT overleggen. Deze bewustwording pakken informatieveiligheid en privacy samen op gezien het feit dat houding en gedrag van mensen bepalend is. De organisatie is zich steeds meer bewust van privacy. Zo werden datalekken vaker en eerder gemeld dan in het verleden. In 2023 deden er zich 49 datalekken voor waarvan er 19 werden gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

De Functionaris Gegevensbescherming, kortweg FG, brengt over het jaar 2023 een toezichtsverslag uit. Conclusie van dit verslag is in lijn met 2022 en luidt dat de gemeente nog flinke stappen moet zetten op het gebied van privacy. Deze zijn inmiddels vastgelegd in beleid, het uitvoeringskader is nagenoeg gereed. Zeker in een organisatie als een gemeente, waar veel privacy gevoelige informatie wordt verwerkt, is het belangrijk deze verwerkingen beheerst te laten plaatsvinden. Om dit te kunnen doen zijn wel capaciteit en middelen nodig. De FG vraagt daar aandacht voor en adviseert hiertoe een 'verbeterplan' op te stellen inclusief mijlpalen en voldoende middelen om dit plan ook uit te voeren. Eind 2023 is opdracht gegeven om een kwalitatieve benchmark te verrichten om vanwege de toenemende eisen inzicht te krijgen in de benodigde formatie op het gebied van privacy inclusief de toezichthoudende rol van de FG als op informatieveiligheid.

Frauderisico

Jaarlijks maakt de concerncontroller een frauderisicoanalyse. Het doel hiervan is om frauderisico's in kaart te brengen en na te gaan welke maatregelen het college en de organisatie moeten nemen om deze risico's te beheersen en/of terug te brengen naar een (financieel) aanvaardbaar niveau. Het uitvoeren van deze analyse heeft een fundamentele rol bij het ontwikkelen, implementeren en borgen van de interne beheersingsmaatregelen. Tevens zorgt de frauderisicoanalyse er voor dat zwakke plekken in de processen in kaart worden gebracht en bewustzijn wordt gecreëerd.

In het controleplan 2023 is opgenomen dat we de frauderisicoanalyse uitvoeren en conform dit plan hebben we dat gedaan. Uit de analyse blijkt dat het management zich bewust is van de frauderisico's en dat ze beheerst worden. De gemeente beschikt over spelregels op het gebied van integriteit, heeft voorzieningen getroffen om vraagstukken bespreekbaar te maken waar dat nodig is en er zijn mogelijkheden om (anoniem) meldingen te doen. Er zijn in 2023 bij de verantwoordelijke organen geen signalen bekend (gemaakt) dat er sprake is van vermoedens van fraude of onregelmatigheden. Het voorkomen van frauderisico's vraagt blijvende aandacht. De rechtmatigheidsverantwoording en de vereisten rondom het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik helpen in de doorontwikkeling. In 2023 is de Nota Voorkomen van misbruik en Oneigenlijk vastgesteld door de raad waarin alle maatregelen zijn opgenomen (inclusief normen- en toetsingskader) om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De frauderisicoanalyse is besproken met de accountant en bespreken we met de begeleidingscommissie accountantscontrole (BAC).

Rechtmatigheidsverantwoording

Na een langdurig besluitvormingstraject is in 2022 uiteindelijk in de Eerste Kamer bekrachtigd, dat vanaf het verantwoordingsjaar 2023 het College van burgemeester en wethouders, in plaats van de externe accountant, voor het eerst een rechtmatigheidsverklaring zal afgeven. Met deze verklaring geeft het college aan in hoeverre de in de jaarrekening 2023 verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. De rechtmatigheidsverantwoording gaat enkel in op de fouten en onduidelijkheden die tot stand komen op de zuivere rechtmatigheidscriteria. Deze criteria houden in dat het college handelt binnen de gestelde budgetten door de raad (begrotingscriterium), dat gelden worden besteed en ontvangen conform de geldende wet- en regelgeving (voorwaardencriterium) en dat het college voldoende maatregelen treft om te voorkomen dat inwoners of bedrijven geen misbruik maken van de voorzieningen die de gemeente verstrekt (Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium).

Op 30 november 2023 is door de raad het controleprotocol en normenkader voor de accountantscontrole geaccordeerd.

De financiële verordening is door de gemeenteraad vastgesteld op 28 september 2023. In artikel 11 is aangegeven dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- o Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
- o Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling;
- o De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

De verantwoording hanteert een grensbedrag (de verantwoordingsgrens), omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze verantwoordingsgrens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten en is daarmee vastgesteld op 1% van € 220.754.000 is € 2.207.540.

De rapporteringsgrens bedraagt € 200.000.

Conclusie

Het College van burgemeester en wethouders is van mening dat de in deze jaarrekening 2023 verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. In 2023 is voor een bedrag van € 4.857.000 aan financiële onrechtmatigheid geconstateerd. Deze onrechtmatigheid is als volgt opgebouwd.

Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

Op basis van het Intern controle plan 2023 (T23.01806) zijn alle benoemde processen gecontroleerd. Het gaat om: Treasury, Memoriaalboekingen, Verbonden partijen, Personele laste, Inkoop en betalingen, Grexen, Omgevingsvergunningen, Huur- en overige opbrengsten, EU aanbestedingen en Subsidieverstrekingen.

Van ieder proces worden de controles volgens een vast 'werkprogramma' uitgevoerd, resulterend in een controle memorandum met bevindingen en aanbevelingen. Deze memoranda worden vervolgens teruggekoppeld aan de verantwoordelijke proceseigenaren / teammanagers. In het onderstaande worden alleen de bijzonderheden benoemd.

Over het algemeen blijkt dat de processen zo zijn ingericht dat de beheersingsmaatregelen per proces afdoende zijn om de risico's te mitigeren. Er zijn enkel bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van factuurverwerking, subsidieverstrekingen en Europese aanbestedingen. In 2023 zijn vanwege de rechtmatigheidsverantwoording alle leveranciers boven de aanbestedingsgrens ad € 215.000 meegenomen in de verbijzonderde interne controle. Daardoor zijn 198 dossiers gecontroleerd (in 2022 waren dat er 38). Hierdoor zijn er meer bevindingen t.o.v. voorgaande jaren, waar enkel een steekproef is uitgevoerd.

Daarnaast zijn er enkele VIC's met een specifieke controleaanpak uitgevoerd. Dit betreft belastingen en heffingen, Participatiewet - Wmo - Jeugdwet, prestatieleveringen Jeugd en Wmo, algemene uitkering, een 0-meting op IT-controls en tot slot de frauderisico-analyse. Ten aanzien van deze VIC's zijn er over het algemeen geen bijzonderheden. Enkel is sprake van aanbevelingen op het gebied van vastlegging (Wmo en Jeugdwet) en ontwikkeling van processen (IT-controls).

Zie verder onder het voorwaarden criterium.

In de jaarrekening legt het college verantwoording af over drie van de negen criteria. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording en betreffen het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het criterium van misbruik en oneigenlijk gebruik. Een en ander wordt hieronder nog kort toegelicht.

Begrotingscriterium

De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting.

In de volgende tabel zijn de lasten van 2023 opgenomen, voor zowel de begroting na wijziging als de daadwerkelijke lasten.

Overschrijding lasten	Begroot 2023	Realisatie 2023	Afwijking 2023	Acceptabel	Telt mee in oodeel
4. Sociaal Domein	71.239	71.835	596	480	116
5. Kwaliteit openbare ruimte	35.638	37.451	1.813	515	1.298
Subtotaal Programma's	106.877	109.286	2.409	995	1.414
Financieringsfunctie	1.547	1.661	114	114	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.392	3.537	145	145	0
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	4.939	5.198	259	259	0
Totaal 1a rechtmatigheidsverantwoording	111.816	114.484	2.668	1.254	1.414

Overschrijding kredieten	Krediet	Realisatie	Afwijking	Acceptabel	Telt mee in oodeel
HBR veld 4 - totaal renovatie	442	501	59	59	0
Annie M.G. Schmidlaan, tijdelijke huisvesting	0	11	11	11	0
Tijdelijke huisvesting Gouden Uillaan Fase 2	53	59	6	6	0
Inrichting Langdurige opvang Sporthoeklaan (LOO)	250	273	23	23	0
VRI installatie N209 (eigendom provincie)	140	140	0	0	0
Vervangen duikers	929	931	2	2	0
OVL Fietsveiligheid rotondes	255	256	1	1	0
Reconstructie Vogelbuurt (br) - vervangen wegverhardingen	2.964	2.991	27	27	0
Reconstructie Zuidersingel	994	1.001	7	7	0
Investerings 2023 - Wegen	860	861	1	1	0
Reconstructie Vogelbuurt (br) - riool	4.468	4.478	10	10	0
Reconstructie Dorp Noord-Oost (bg) - riool	1.958	2.090	132	132	0
Investerings ICT 2022 Hardware	405	440	35	35	0
Baken verduurzaamheidsmaatregelen	1.083	1.084	1	1	0
Prinses Maxima, locatie Annie M.G. Schmidlaan verduurzaamheidsmaatregelen	1	14	13	13	0
Tijdelijke huisvesting Zuiderparklaan	468	535	67	67	0
Groenehoek locatie Stampioenreed verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	0	0	0
Acker locatie Stampioenreed verduurzaamheidsmaatregelen	0	0	0	0	0
Opwaarderen station Rodenrijs	1.994	2.013	19	19	0
IVA VBK woningbouwloc Merenweg Bleiswijk(K)	656	717	61	61	0
IVA VBK de Wildert(K)	60	88	28	28	0
Totaal 1b rechtmatigheidsverantwoording	17.980	18.483	503	503	0

Mutaties baten en overschrijding lasten (> € 200.000) die niet tijdig gemeld konden worden	Telt mee in oodeel
3. Sport, cultuur en onderwijs	610
Overhead	253
Totaal 3 rechtmatigheidsverantwoording	863

Totaal 4 en 5 rechtmatigheidsverantwoording	1.757	2.277
--	--------------	--------------

* Voor de rechtmatigheid zijn alleen de overschrijdingen geanalyseerd overeenkomstig door de Raad vastgestelde financiële verordening.

Programma 4 (€ 596.000 nadeel)

GRJR (€ 480.000 nadeel)

Op basis van de inschatting in februari 2024 komen we uit op € 13,4 miljoen uitgaven aan specialistische jeugdhulp. Dit is € 480.000 meer dan we hadden begroot ten tijde van de tweede begrotingswijziging in 2023. Dit bedrag kan nog wijzigen. (art.11 lid 4 sub b acceptabel, telt niet mee in oordeel)

Overige (€ 116.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Programma 5 (€ 1.813.000 nadeel)

Interne doorbelastingen (€ 755.000 nadeel)

De urentoerekening op investeringen valt lager uit, doordat de geplande uren op investeringen deels op de exploitatie zijn geschreven (onrechtmatig)

Meerkosten energie (€ 294.000 nadeel)

De meerkosten energie worden veroorzaakt door de meerkosten energie van Zwembad de Windas. Deze kosten worden volledig gedekt door de SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (SPUK MEOZ) (art.11 lid 4 sub a acceptabel, telt niet mee in oordeel)

Kosten voor groot onderhoud (€ 234.000 nadeel)

Bij de uitvoering van werkzaamheden zoals beschreven in het Meerjaren Onderhoudsplan is bij diverse objecten meerwerk geconstateerd welke niet voorzien was binnen het onderhoudsplan en bijbehorend budget. Dit heeft geleid tot overschrijding van het budget met € 234.000. (onrechtmatig)

Geen toevoeging aan de voorziening afvalstoffenheffing (€ 221.000 nadeel)

De opbrengsten van de diverse afvalstromen en de afvalstoffenheffing zijn nagenoeg gelijk aan de directe kosten en diverse kosten zoals toerekening BTW en overhead. zie eveneens de verklaring bij de baten, deze waren € 183.000 hoger. Er is sprake van een minimaal tekort waardoor de geraamde vrijval ad. € 221.000 aan de voorziening afvalstoffenheffing niet nodig is. (art.11 lid 4 sub a en hiermee rechtmatig)

Extra kosten baggeren (€ 110.000 nadeel)

Het Hoogheemraadschap van Delfland baggerde in Berkel en Rodenrijs. De kosten van de ontvangstplicht zijn doorbelast naar de gemeente. (onrechtmatig)

Overige (€ 199.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Algemene dekkingsmiddelen (€ 259.000 nadeel)

Rentelasten (€ 114.000 nadeel)

De rentelasten zijn hoger dan begroot in verband met het aantrekken van een overbruggende kasgeldlening in november 2023. De additionele rentelast bedroeg € 114.000 voor 2023. Deze lasten worden gecompenseerd door € 209.000 hogere inkomsten vanuit de rentebaten op de schatkist deposito's (art.11 lid 4 sub a en hiermee acceptabel).

Overige (€ 145.000 nadeel)

De afwijking is kleiner dan € 200.000 en wordt daarom niet verder toegelicht.

Conclusie: In totaal classificeren we € 2.277.000 die meetellen in het oordeel.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zowel intern als extern. In samenspraak met de accountant hebben we de omvang van de steekproeven bepaald. Er hebben op 17 gebieden controles plaatsgevonden:

Conclusie: De totale onrechtmatigheid vanuit de VIC in de jaarrekening bedraagt € 2.580.000.

Deze onrechtmatigheid is als volgt opgebouwd:

- In 2023 zijn alle leveranciers die boven de aanbestedingsgrens ad € 215.000 meegenomen in de interne controle om een compleet beeld te krijgen ten aanzien van rechtmatigheid. Hierdoor zijn er meer bevindingen t.o.v. voorgaande jaren waar alleen een steekproef is uitgevoerd. Bij de controle op het proces Inkoop & EU aanbestedingen zijn onrechtmatigheden geconstateerd van € 2.580.000.
- Bij de overige processen zijn geen onrechtmatigheden aangetroffen.

Onrechtmatigheden inkoopdossiers

Uit 18 dossiers blijkt een onrechtmatigheid. De onrechtmatigheden ontstaan door bijvoorbeeld onjuiste manier van aanbesteden (meervoudig onderhands aanbesteden i.p.v. Europese aanbesteding), tot het overschrijden van bedragen in raamovereenkomsten als gevolg van het decentraal inkopen. Één van de oplossingen die wordt onderzocht is het implementeren van een verplichtingenadministratie dan wel het monitoren van bestedingen door leveranciers middels saldobestemmingen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Het criterium misbruik en oneigenlijk gebruik dekt samen met het begrotingscriterium en voorwaardencriterium de financiële rechtmatigheid af.

Conclusie: Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Sisa

Conclusie

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien de gemeente risico loopt met aan deze partijen beschikbaar gestelde middelen of als de gemeente aangesproken kan worden als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, vanwege vertegenwoordiging in het bestuur of vanwege het hebben van stemrecht.

De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Als gemeente kunnen wij door toenemende uitbreiding en complexiteit niet al onze taken meer zelfstandig uitvoeren. Samenwerking met andere partners in verbonden partijen kan dan een oplossing bieden. De wettelijke kaders en spelregels voor de inzet van de gemeente in haar verbonden partijen zijn uiteengezet in de Nota Verbonden Partijen 2021-2024 (T21.04396). In de loop van 2024 wordt de nota geactualiseerd.

Een belangrijk instrument ten aanzien van verbonden partijen is de mogelijkheid tot het geven van een zienswijze. Met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen is die mogelijkheid verruimd teneinde de democratische legitimiteit van verbonden partijen te bevorderen. Waar gemeenten voorheen met name op de begroting van een verbonden partij een zienswijze konden geven, bestaat die mogelijkheid er nu ook voor onder meer in- of uittreding van leden en oprichting of opheffing van een verbonden partij.

Overzicht

In onderstaand overzicht staat de meest essentiële financiële informatie van de verbonden partijen. In de latere tabellen staat per verbonden partij de informatie die op grond van artikel 15 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht is. Daarnaast schrijft artikel 15 BBV voor dat de lijst van verbonden partijen, wordt onderverdeeld in:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen
4. overige verbonden partijen.

In de navolgende tabellen nemen wij de verplichte informatie op per verbonden partij, zoals gesteld in het BBV.

Verbonden partijen	Programma	Begroet 2023	Realisatie 2023
Bedrijvenschap Hoefweg	6. Lansingerland Ontwikkelt	n.v.t.	n.v.t.
Bleizo	6. Lansingerland Ontwikkelt	n.v.t.	n.v.t.
Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR)	6. Lansingerland Ontwikkelt	1.642.367	n.n.b.
Jeugdhulp Rijnmond (GR JR)	4. Maatschappelijke ondersteuning	9.286.652 (initieel) 12.255.317 (na wijziging)	13.241.123 (voorlopig)
Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH)	6. Lansingerland Ontwikkelt	180.813	180.813
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam (GGD)	4. Maatschappelijke ondersteuning	n.v.t.	n.v.t.
Recreatieschap Rottmeren	3. Sport, cultuur en onderwijs	207.000	n.n.b.
Schadevergoedingsschap HSL-Zuid	6. Lansingerland Ontwikkelt	n.v.t.	n.v.t.
Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling (SVHW)	8. Algemene dekkingsmiddelen	690.000	n.n.b.
Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)	2. Openbare orde en veiligheid	3.951.000 (initieel) 4.112.388 (na wijziging)	n.n.b.
Vennootschappen en coöperaties	Programma	Begroet 2023	Realisatie 2023
Dunea (vh Duinwater-bedrijf Zuid-Holland)	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Stedin Holding N.V.	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	8. Algemene dekkingsmiddelen	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Bedrijvenschap Hoefweg

Naam verbonden partij	Bedrijvenschap Hoefweg
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	De verbonden partij draagt bij aan programma 6 uit de begroting van de gemeente Lansingerland, 'Lansingerland ontwikkelt'. Ook in een groeiend Lansingerland moet het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren blijven.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Geen bijdrage.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	Geen wijzigingen.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Begroting 2023 en 2024)	Per 1-1-2023: € 10.020.000 Per 31-12-2023: € 10.789.000
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Begroting 2023 en 2024)	Per 1-1-2023: € 11.400.000 Per 31-12-2023: € 0
Financieel resultaat 2023	€ n.n.b.
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: Gemiddeld Toelichting: Er is geen financiële bijdrage, het eigen vermogen is voldoende en de mate waarop financieel is bij te sturen is acceptabel. Risico uit bestuurlijke analyse: Laag Toelichting: Het bedrijfenschap wordt per 1 januari 2025 opgeheven. Dit ongeacht de uitkomst van de CEO fraude.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	De gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg eindigt op 1 januari 2025. De gronden die in bezit zijn van het bedrijfenschap dienen overgedragen te worden aan de Gemeenschappelijke regeling Bleizo.

BLEIZO

Naam verbonden partij	Bleizo
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	De verbonden partij draagt bij aan programma 6 uit de begroting van de gemeente Lansingerland, 'Lansingerland ontwikkelt'. Ook in een groeiend Lansingerland moet het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren blijven.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Geen bijdrage.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	Geen wijzigingen.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Begroting 2023 en 2024)	Per 1-1-2023: € 4.959.000 Per 31-12-2023: € 3.692.000
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Begroting 2023 en 2024)	Per 1-1-2023: € 46.600.000 Per 31-12-2023: € 45.900.000
Financieel resultaat 2023	€ n.n.b.
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: Gemiddeld Toelichting: Er is geen financiële bijdrage, het eigen vermogen is voldoende en de mate waarop financieel is bij te sturen is acceptabel. Risico uit bestuurlijke analyse: Laag Toelichting: de GR Bleizo bezit de gronden die nodig zijn voor de ontwikkeling van Bleizo-West.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	De gemeenschappelijke regeling Bleizo gaat gronden overnemen van het bedrijfsvenschap Hoefweg. Als gevolg hiervan zal de opdracht aan de GR Bleizo gewijzigd worden.

DCMR Milieudienst Rijnmond

Naam verbonden partij	DCMR Milieudienst Rijnmond
Vestigingsplaats	Schiedam
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Uitvoeren van de Wet Milieubeheer (Wm), de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Wet bodembescherming (Wbb) voor de Gemeente Lansingerland en advisering op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening. Het publieke belang is het bereiken van een goed leefmilieu voor burgers en bedrijven.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	€ 1.642.367
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	Er zijn geen wijzigingen in het financiële belang dat de gemeente in de DCMR heeft.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 Uit: Begroting 2023 (Jaarrekening 2023 n.n.b.)	Per 1-1-2023: € 4.403.000 Per 31-12-2023: € 2.900.000
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 Uit: Begroting 2023 (Jaarrekening 2023 n.n.b.)	Per 1-1-2023: € 12.414.000 Per 31-12-2023: € 14.000.000
Financieel resultaat 2023 Uit: Begroting 2023 (Jaarrekening 2023 n.n.b.)	€ 0
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: gemiddeld tot laag Toelichting: Dit heeft te maken met het feit dat in de Gemeenschappelijke Regeling een garantstelling voor de deelnemende gemeenten is opgenomen en ook het weerstandvermogen is nog steeds voldoende. Risico uit bestuurlijke analyse: laag Toelichting: Het bestuurlijke (inhoudelijke) risico is laag, omdat de belangen van DCMR hetzelfde zijn als onze belangen, er duidelijke afspraken met de DCMR zijn gemaakt die we regelmatig monitoren en we veel vertrouwen in deze verbonden partij hebben.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	De verwachting is dat er geen ontwikkelingen komen die een (substantiele) financiële verzwaring met zich meebrengen.

Jeugdhulp Rijnmond

Naam verbonden partij	Jeugdhulp Rijnmond (GRJR)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	1. Uitvoering te geven aan de wettelijke verplichtingen tot regionale samenwerking uit de Jeugdwet in het kader van Veilig Thuis, jeugdreclassering en jeugdbescherming. 2. Het uitvoeren van bovenlokale taken door middel van het contracteren en/of subsidiëren van aanbieders van jeugdhulp, -reclassering en -beschermingsmaatregelen in het kader van de Jeugdwet. 3. Realiseren van overleg, kennisontwikkeling- en overdracht tussen de bij de GRJR aangesloten gemeenten. De Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond is opgericht voor de inkoop van verschillende vormen van specialistische jeugdhulp waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn. Bepaalde vormen van zorg kunnen gezamenlijk efficiënter ingekocht worden dan door iedere gemeente voor zich.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	De oorspronkelijke inleg voor Lansingerland bedroeg voor 2023 € 9.286.652 op een begroting van EUR € 242,4 miljoen. In september 2023 is de begroting opgehoogd naar € 278,6 miljoen en voor Lansingerland steeg de inleg met € 2,9 miljoen naar € 12.255.317. De werkelijke kosten over 2023 zijn nog niet bekend. De gemeente betaalt voor het jeugdhulpverbruik van kinderen uit Lansingerland, op basis van afgegeven indicaties en de declaraties van jeugdhulpverleners. Daarnaast draagt Lansingerland volgens een verdeelsleutel bij aan de kosten van de subsidies die de GRJR verstrekt en aan de apparaatskosten van de uitvoeringsorganisatie. De financiële bijdrage (inleg) aan het begin van het kalenderjaar wordt gedaan op basis van schattingen van het jeugdhulpverbruik van onze gemeente. Indien het zorgverbruik hoger of lager uitvalt, wordt dat verrekend via de jaarrekening. Er is geen vereffening meer tussen gemeenten op basis van een verdeelsleutel, deze systematiek is in 2022 afgeschaft.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	De oorspronkelijke inleg voor Lansingerland bedroeg voor 2023 € 9.286.652 op een totale GRJR begroting van EUR € 242,4 miljoen. In september 2023 is deze begroting opgehoogd naar € 278,6 miljoen en voor Lansingerland steeg de inleg met € 2,9 miljoen naar € 12.255.317
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 n.n.b.)	Per 1-1-2023: € 0 Per 31-12-2023: € 0
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 n.n.b.)	Per 1-1-2023: € n.n.b. Per 31-12-2023: € n.n.b.
Financieel resultaat 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 n.n.b.)	€ n.n.b.
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: Hoog Toelichting: de financiële bijdrage van de gemeente is hoog. De GRJR heeft geen reserves; de deelnemende gemeenten zijn volledig aansprakelijk voor alle lasten. De kosten van jeugdhulp stijgen en de deelnemende gemeenten en Uitvoeringsorganisatie van de GRJR hebben deze trend niet kunnen keren. De bedrijfsvoering is grotendeels op orde, de kwaliteit van data kan nog verbeterd worden. Daarmee wordt de sturingsinformatie accurater. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de data die zij aanleveren aan de GRJR. Risico uit bestuurlijke analyse: Laag Toelichting: Lansingerland is net als de andere deelnemende gemeenten vertegenwoordigd met één wethouder in het Algemeen Bestuur van de GRJR. De gemeente heeft invloed op alle besluiten die in de GRJR worden genomen. Er zijn duidelijke afspraken over doelen en er is vertrouwen in het bestuur en de uitvoeringsorganisatie. De gemeenten en uitvoeringsorganisatie hebben hetzelfde belang: de beschikbaarheid van passende specialistische jeugdhulp voor kinderen die dat nodig hebben tegen een realistische prijs.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	De uitgaven aan specialistische jeugdhulp stijgen de laatste jaren in de regio Rijnmond. Naar verwachting zet deze stevige groei door. Dit staat in de Kadernota 2025 van de GRJR. Ook in Lansingerland nemen de uitgaven jaar op jaar toe. De gemeenten en de uitvoeringsorganisatie van de GRJR hebben in de tweede helft van 2023 een pakket maatregelen ontwikkeld om deze groei te remmen. Deze maatregelen moeten in 2024 en 2025 worden doorgevoerd. Tegelijkertijd hebben gemeenten de opdracht om zelf ook kostenbesparende maatregelen te nemen. Lansingerland heeft daartoe de Opgave Jeugd ingericht in 2024. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 moet er ook toe leiden dat minder kinderen individuele jeugdhulp nodig hebben. De rijksoverheid keert minder geld uit voor jeugdhulp via het gemeentefonds, per 2026 landelijk € 961 miljoen minder dan in 2021, per 2027 ruim € 1 miljard minder.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Naam verbonden partij	Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Het versterken van de internationale concurrentiepositie van de regio door verbetering van de bereikbaarheid en het economisch vestigingsklimaat. Dit komt ten goede van de inwoners, de bedrijven en de maatschappelijke organisaties in de gemeente Lansingerland.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	De MRDH is gestoeld op twee pijlers: Vervoersautoriteit (Va) en Economisch Vestigingsklimaat (EV). In eerste pijler wordt gewerkt aan verbetering van de bereikbaarheid in twee programma's: 1. Exploitatie Verkeer en Openbaar Vervoer, en 2. Infrastructuur Verkeer en Openbaar Vervoer. Voor beide programma's is de Brede Doeluitkering (BDU) van het Rijk de belangrijkste dekking voor de kosten. De BDU bedraagt jaarlijks ruim € 500 miljoen. Daarvan wordt ca. 80% besteed aan het programma Exploitatie Verkeer en Openbaar Vervoer, en de overige 20% aan investeringen. Het Investeringsprogramma Vervoersautoriteit (IPVa) beschrijft waar de deze middelen concreet aan worden besteed. De tweede pijler betreft het economisch vestigingsklimaat. Voor het gelijknamige programma Economisch Vestigingsklimaat (EV) wordt de begroting bepaald door een gemeentelijke afdracht per inwoner. Uitgaande van XX.XXX inwoners op 1 januari 2023 betrof de totale afdracht van Lansingerland aan het EV-programma voor 2023 € XXX.XXX.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	Geen wijzigingen.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023)	Per 1-1-2023: € 33.843.976 Per 31-12-2023: € 36.702.117
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023)	Per 1-1-2023: € 1.550.055.080 Per 31-12-2023: € 1.526.354.746
Financieel resultaat 2023 (Uit: Jaarrekening 2023)	€
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: Gemiddeld Toelichting: "De MRDH heeft de komende jaren niet meer te maken met een tekort (overbesteding) op de BDU-middelen. Overbesteding houdt in dat het saldo van beschikbare middelen en bestedingen in een gegeven jaar negatief is. De MRDH dient zich voor wat betreft de termijn van overbesteding te houden aan de uitgangspunten voor structureel begrotingsevenwicht die de provincie Zuid-Holland als toezichthouder hiervoor hanteert. De wettelijke termijn van overbesteding is daarmee bepaald op een maximale periode van drie achtereenvolgende kalenderjaren. Hierbij geldt ook dat de begroting in de drie jaar na het inlopen van het tekort geen tekort mag laten zien. Het saldo van de BDU verkeer en vervoer daalt komende jaren licht, terwijl de kosten van beheer en onderhoud van de railinfrastructuur stijgen. Er is dus effectief minder geld om nieuwe investeringen te doen terwijl de opgaven waar deze regio voor staat steeds groter worden. De coronacrisis heeft gevolgen voor de financiën, in het bijzonder in het openbaar vervoer. Reizigersinkomsten zijn teruggelopen, terwijl veel kosten gewoon doorlopen." Risico uit bestuurlijke analyse: Laag Toelichting: Lansingerland onderschrijft het belang van de MRDH en staat achter de missie en de visie. De uitwerking van de programma's vindt in goed overleg met alle gremia plaats.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	Om te bepalen of de MRDH het doel dat zij voor ogen heeft ook blijft dienen, wordt de gemeenschappelijke regeling iedere vijf jaar geëvalueerd. De laatste evaluatie vond plaats in 2021, waarmee de volgende evaluatie zal plaatsvinden in 2026.

GGD Rotterdam-Rijnmond

Naam verbonden partij	GGD Rotterdam-Rijnmond
Vestigingsplaats	Rotterdam
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Artikel 3 van de GR: Het lichaam heeft tot doel: • het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen daarbinnen, in het rechtsgebied van het lichaam; • het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking; • alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt. De regeling regelt de deelnemersbijdrage van de deelnemende gemeente voor de inkoop van het basispakket. De GGD is leverancier en uitvoerder van het basispakket. Het publieke belang is de openbare gezondheid.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Lansingerland droeg in 2023 € 559.344,- bij, bestaande uit € 399.429,- voor de inkoop van het algemene basistakenpakket en € 159.915,- voor de inspecties kinderopvang. De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	Geen.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023	De gemeenschappelijke regeling van de GGD-RR kent geen balans en andere financiële staten om in de begroting op te nemen aangezien alleen de gemeente Rotterdam eigenaar is van de organisatie. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De gemeenschappelijke regeling GGD-RR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten. Daarmee is de gemeenschappelijke regeling financieel "leeg", dus zonder bezittingen, waardoor er ook geen balans is. Het financiële risico voor deelname aan de regeling is voor regiogemeenten dus ook niet aanwezig.
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2023'.
Financieel resultaat 2023	Niet van toepassing, zie tekst bij 'Eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar 2023'.
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: laag Toelichting: De gemeente Rotterdam is financieel risicodragers. Risico uit bestuurlijke analyse: laag Toelichting: De activiteiten van de verbonden partij dragen bij aan het oorspronkelijke doel van de verbonden partij.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	Voor de periode 2024-2027 is een meerjarenbegroting vastgesteld. Naast de uitvoering van de reguliere basistaken en de inspectie kinderopvang en gastouders, gaat de GGD investeren in de basistaken infectieziektebestrijding, GROEP en crisisbeheersing en ondersteuning en advisering bestuur. Er is binnen de huidige begroting geen ruimte om verder beleid uit te werken. Investeringsagenda In de tweede helft van 2023 is er een investeringsagenda uitgewerkt. Als eerste pijler wordt ingezet op data gericht werken. Dit wordt bekostigd uit regulier budget en SPUK middelen. Er worden hiervoor geen extra middelen aan de gemeenten gevraagd. De vernieuwde VISI normen kunnen nog niet meegenomen worden in de meerjarenbegroting De VISI-norm is een landelijk instrument bij het vaststellen van de noodzakelijke formatie van het team Algemene Infectieziektebestrijding. De VISI-norm wordt op dit moment herzien. De uitkomsten hiervan zijn nog niet bekend en daarom niet meegenomen in de meerjarenbegroting 2024-2027. Wanneer de hernieuwde norm bekend is, kan dit gevolgen hebben voor de meerjarenbegroting.

Recreatieschap Rottemeren

Naam verbonden partij	Recreatieschap Rottemeren
Vestigingsplaats	Rotterdam
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	In stand houden, ontsluiten en exploiteren van recreatiegebied Rottemeren. Openlucht recreatie, natuurbescherming en natuur- en landschapsschoon bewaren en bevorderen.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Deelnemers: Zuidplas 4%, Rotterdam 91%, en Lansingerland 5% Bijdrage van Lansingerland in 2023: € 207.000
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	In het financiële belang van 2023 is niets veranderd. Wel is het besluitvormingsproces gestart naar aanleiding van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen. Onderdeel van deze wijziging is een herziening van de verdeelsleutel van de deelnemersbijdrage.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023	Per 1-1-2023: € 12.704.486 Per 31-12-2023: € n.n.b.
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023	Per 1-1-2023: € 9.244.026 Per 31-12-2023: € n.n.b.
Financieel resultaat 2023	€ n.n.b.
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: Laag Toelichting: Uit de eindinspectie van de stortplaats in het Hoge Bergse Bos is gebleken dat het beheerssysteem dat rondom de stortheuvels is aangelegd niet optimaal werkt. Er is een (klein) risico dat in de toekomst een verontreiniging in het grondwater in de omgeving wordt vastgesteld, waardoor bodemsaneringsmaatregelen noodzakelijk zijn. Met dit risico is in het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde nazorgplan geen rekening gehouden. Indien een dergelijke saneringsnoodzaak aanwezig is, dan is de provincie Zuid-Holland van mening dat het recreatieschap gedurende 10 jaar (tot 1 juli 2025) rekening moet houden met kosten op basis van de maatregelen en de mogelijke kosten die op € 87.000 worden geraamd wat bij een lage kans leidt tot een impact van € 17.400. Risico uit bestuurlijke analyse: Laag Toelichting: De herziening van de deelnemersbijdrage als onderdeel van de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling n.a.v. de Wet gemeenschappelijke regelingen vormt een beperkt bestuurlijk risico als de deelnemers niet tot overeenstemming komen. De onderhandelingen verlopen echter constructief.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	De wijziging van de deelnemers bijdrage betekent dat Lansingerland op de totale begroting een groter percentage gaat bijdrage. De begroting van het schap is daarom een belangrijk aandachtspunt dit gezien in het perspectief van de ambities uit het Ontwikkelplan.

HSL-Zuid

Naam verbonden partij	Schadevergoeding schap HSL-Zuid
Vestigingsplaats	Rotterdam
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	In artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling staat opgenomen; "Het doel van de regeling is het bevorderen dat de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de verbreding, verlegging en reconstructie van de A-16 (...)respectievelijk de A-4, zoals bedoeld in artikel 1 onder f, en de beslissingen op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze plaatsvinden. Door deze regeling wordt tevens voor de burgers duidelijkheid geschapen over de terzake bevoegde instantie."
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Alle kosten van het Schap en van de door het Schap toegekende schadevergoedingen worden betaald door de Rijksoverheid.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	Vanwege het feit dat alle kosten voor rekening komen van het Ministerie van I&W is er geen sprake van een financieel belang voor de gemeente.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023	Er is geen sprake van een eigen vermogen
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023	Er is geen sprake van een eigen vermogen
Financieel resultaat 2023 (Uit: Begroting 2023) (Jaarrekening 2023 verwacht eind april 2024)	1.030.000,-
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: geen Toelichting: Er is geen sprake van een financieel risico omdat alle kosten voor rekening komen van het Ministerie van I&W. Risico uit bestuurlijke analyse: geen Toelichting: In bestuurlijke zin is geen risico te verwachten omdat het Algemeen bestuur van het Schap bevoegd is te beslissen op de aanvragen
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	Het maatregelenpakket dat is aangekondigd om de geluidsbelasting van de HSL te verminderen, wordt in twee delen aanbesteed en uitgevoerd. Het 1e pakket aan maatregelen is eind 2020 vastgesteld en de realisatie van deze maatregelen is begonnen in 2021. Het traject voor het 2e pakket aan maatregelen is nog niet afgerond waardoor het nog niet duidelijk is welke maatregelen wanneer getroffen gaan worden. ProRail coördineert de uitvoering van het maatregelenpakket. Nieuwe en aanvullende aanvragen tot schadevergoeding kunnen worden afgehandeld als vast staat welke maatregelen er getroffen worden en wat het effect is op de geluidsbelasting van het object van de aanvrager. Besluitvorming door het Schap vindt plaats sinds de verlenging van de Gemeenschappelijke Regeling (verlengd tot 2026). Vanwege doorlooptijden van advisering, besluit, bezwaar en beroep en hoger beroep verdient het de voorkeur dat belanghebbenden die menen in aanmerking te komen voor schadevergoeding, daartoe tijdig een verzoek indienen.

SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)

Naam verbonden partij	SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffingen en Waardebepaling)
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot - de heffing en invordering van belastingen - de uitvoering van Wet waardering onroerende zaken (woz) - de administratie van vastgoedgegevens - het verstrekken van vastgoedgegevens aan deelnemers en derden
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	De bijdrage van Lansingerland voor 2023 is begroot op € 622.000. In 2022 was deze bijdrage begroot op € 583.000,-.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	geen veranderingen
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	Per 1-1-2023: € 847.000 Per 31-12-2023: € xxx (nog niet bekend)
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	Per 1-1-2023: € 6.597 mln. Per 31-12-2023: € xxx (nog niet bekend)
Financieel resultaat 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	Resultaat na belasting boekjaar 2023: € xxx mln/ nog niet bekend (2022: € 122.000)
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: gemiddeld Toelichting: De bestuurlijke analyse geeft een score van gemiddeld. Lansingerland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur, er zijn duidelijke afspraken over de informatievoorziening welke naar tevredenheid worden gehonoreerd en het belang van het SVHW komt volledig overeen met het belang van Lansingerland. Risico uit bestuurlijke analyse: gemiddeld Toelichting :Op basis van de financiële en bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel gemiddeld is. De jaarlijkse bijdrage is gemiddeld en de gemeente is deels financieel aansprakelijk. Het weerstandsvermogen van SVHW is op peil en de bedrijfsvoering en kwaliteit van het risicomanagement zijn toereikend. Uit de financiële analyse komt derhalve de score gemiddeld.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	Door gemeentelijke herindelingen (samenvoeging) zijn er deelnemers uitgetreden en nieuwe toegetreden. Het aantal deelnemers is daardoor gewijzigd naar 14. De uittredende deelnemers betalen een uittredingsvergoeding die de frictiekosten van dit proces dekken. Mogelijk treden er op de korte termijn nieuwe deelnemers toe, de mogelijke financiële gevolgen hiervan zijn (nog) niet bekend.

(VRR) Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond

Naam verbonden partij	VRR (Veiligheidsregio Rotterdam - Rijnmond)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	De VRR behartigt ons publieke belang door het voorkomen, beperken en bestrijden van rampen en crises.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Basisbijdrage 2023 is € 3.951.291,- (hierbij is nog geen rekening gehouden met de (eenmalige) nacalculatie van het te verwachten tekort 2023, voor nu ingeschat op € 128.888,-. DVO (kosten wijkbrandweerman) 2023 € 31.990,- Basisbijdrage 2024 € 4.321.383,-. DVO (kosten wijkbrandweerman tot 1 augustus 2024) € 45.950,-.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	Er zijn geen veranderingen in het financiële belang dat de gemeente in deze verbonden partij heeft. Eind 2021 nam het algemeen bestuur een besluit over een nieuwe kostenverdeelsleutel naar rato van de inkomsten uit het gemeentefonds. Deze nieuwe verdeelsleutel wordt in 4 gelijke stappen ingevoerd in de periode 2023 t/m 2026.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 Uit: Begroting 2023 (Jaarrekening 2023 n.n.b.)	€ 1.633.000,-
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 Uit: Begroting 2023 (Jaarrekening 2023 n.n.b.)	€ 105.120,-
Financieel resultaat 2023 Uit: Begroting 2023 (Jaarrekening 2023 n.n.b.)	€ 562.000,-
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: Gemiddeld Toelichting: De omvang van de jaarlijkse financiële bijdrage aan de VRR is hoog. Ondanks dat de jaarlijkse financiële bijdrage hoog is, is het financiële risico gemiddeld. Dit heeft ermee te maken dat VRR vaste taken heeft. De in kaart gebrachte negatieve risico's zijn laag. Het risico wordt verspreid doordat 13 gemeenten deelnemen aan deze Gemeenschappelijke regeling. Risico uit bestuurlijke analyse: Laag Toelichting: Het bestuurlijke inhoudelijke risico is laag. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt met de VRR die we regelmatig monitoren. De gemeente Lansingerland is in het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd door de burgemeester, met de portefeuille 'Bedrijfsvoering'.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	De mogelijke uitfasering van het WAS. De VRR houdt vast aan het aanhouden van het WAS-systeem. Wie de kosten betaalt voor het in de lucht houden van het WAS-systeem is nog onderwerp van gesprek met het ministerie. • Verdere uitvoering van de ontwikkelagenda. In 2024 worden de getemporiseerde onderdelen weer opgepakt. • Deeltijdregeling brandweervrijwilligers (bouwsteen verplichtend karakter = een belangrijke markering in het traject om binnen wettelijke kaders vrijwilligheid bij de brandweer te behouden). De vergoeding door het Rijk is nog onzeker. • Personele capaciteit brandweervrijwilligers. In diverse delen van de regio staat de dekking van de brandweertzorg onder druk bij gebrek aan vrijwilligers die overdag beschikbaar zijn. Lansingerland kent op dit moment geen wervingsproblemen. • Invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). • Doorontwikkeling crisisbeheer. Het Rijk heeft hiervoor de BDuR opgehoogd. Deze ophoging is bedoeld voor de versterking van de crisisbeheersing, het versterken van de informatiepositie en het inrichten van een Knooppunt Coördinatie Regio's - Rijk. Voor 2024 - 2026 zijn de bedragen nog niet gegarandeerd. • De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024. • Ontwikkelingen GHOR. De GHOR staat voor uitdagingen die niet binnen de huidige formatie op te vangen zijn. Uitdagingen die van belang zijn om het openbaar bestuur goed in positie te brengen en te houden in geval van een crisis. Verwachting is dat deze kosten door het Rijk gedekt worden. • Spreiding en beschikbaarheid ambulanzes. Het risico bestaat eruit dat de VRR de gemaakte budgetafspraken met de zorgverzekeraars oer het te leveren aantal diensten niet kan nakomen door bv schaarste aan personeel of het niet halen van het afgesproken aantal diensten. • Het verder professionaliseren van Bevolking zorg (programma Versterking en doorontwikkeling Bevolkingszorg). • De Stichting waarborgfonds is bedoeld voor niet verzekerbare risico's in relatie tot personele verzekeringen. Met ingang van 2024 is dit fonds in werking. Het risico doet zich voor dat het waarborgfonds onvoldoende middelen heeft om schade van niet verzekerbare risico's te dekken en dat de bijdrage aan het waarborgfonds hoger uitvalt dan de huidige premie die wordt betaald. • Kosten van grote crises.

Dunea

Naam verbonden partij	Dunea
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	Het publieke belang bestaat uit de gewaarborgde levering van drinkwater aan onze inwoners. Zo zijn alle 17 gemeenten in het leveringsgebied aandeelhouders. Dunea wil een vitale organisatie zijn die toekomstbestendige producten en diensten levert en daarbij duidelijk zichtbaar is als maatschappelijke onderneming. Het nieuwe strategisch kader "Koers 2020" is eind 2020 van kracht geworden en heeft vier accenten: • Klantaccent, onderscheidend in dienstverlening en kwaliteit; • Beter voorbereid op de toekomst door verbreding producten & diensten; • Het zijn van duinbeheerder van wereldklasse; • Strijden voor het drinkwaterbelang van de Lek en de Maas.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Lansingerland bezit 190.295 aandelen (na de periodieke herverdeling in 2023) van de in totaal 4.000.000 uitgegeven aandelen. Het aandelenkapitaal in Dunea vertegenwoordigt een waarde van €0,- op onze balans. Statutair mag Dunea geen dividend uitkeren.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	geen.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	Per 1-1-2023: € 251.6 mln. Per 31-12-2023: € xxx mln. (nog niet bekend)
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	Per 1-1-2023: € 622.8 mln. Per 31-12-2023: € xxx mln. (nog niet bekend)
Financieel resultaat 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	Resultaat na belasting boekjaar 2023: € xxx mln/ nog niet bekend (2022: 6.3 mln.)
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: laag Toelichting: Op basis van de bestuurlijke analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel laag is. Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico Risico uit bestuurlijke analyse: laag Toelichting: Op basis van de financiële analyse kan worden vastgesteld dat het risicoprofiel laag is. Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel of bestuurlijk risico
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	De aandachtspunten blijven het verzorgen van een goede drinkwatervoorziening en beheer van het duingebied. In de aandeelhoudersvergadering van November 2019 is daarnaast besloten tot een statutenwijziging en oprichting van een dochtervennootschap opdat Dunea NV in een later stadium kan beschikken over een vergunde warmtedochter die een rol kan spelen bij projecten op het gebied van Aquathermie binnen het leveringsgebied van Dunea. Deze activiteiten zijn in 2020 gefinancierd met vanuit de winst over boekjaar 2019 (winsttoewijzing). In 2021 hebben de eerste investeringen in aquathermie projecten vanuit de nieuwe dochtervennootschap plaatsgevonden.

Stedin Holding N.V.

Naam verbonden partij	Stedin Holding N.V.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	De waarborging van levering van energie aan de klanten binnen het verzorgingsgebied door middel van netbeheer als bedoeld in de Electriciteitswet en de Gaswet. Stedin maakt hierdoor de energietransitie mogelijk.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Lansingerland draagt niet structureel financieel bij aan deze Verbonden Partij maar ontvangt juist een dividend. Het geprognoseerde dividend is in de meerjarenbegroting opgenomen als algemeen structureel dekkingsmiddel. Lansingerland is de vijfde aandeelhouder met een totaal aandelenbelang van 3,62%. Dit is onderverdeeld in 3,38% van het reguliere aandelenkapitaal en 6,43% van het cumulatief preferent aandelenkapitaal. Het reguliere dividend over boekjaar 2022 bedraagt € 0,5 miljoen en het geprognoseerde dividend op de reguliere aandelen over boekjaar 2023 bedraagt € 1,6 miljoen. De cumulatief preferente aandelen kennen een vastgesteld rendement van 3%, resulterend in een dividend van € 385.000 per jaar. De boekwaarde van de reguliere aandelen Stedin is € 0,6 miljoen. De boekwaarde van de cumulatief preferente aandelen Stedin is € 12,9 mln.
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	Op 26 oktober 2023 heeft de Gemeenteraad van Lansingerland ingestemd met het toetreden van de Nederlandse Staat als aandeelhouder in Stedin Holding N.V. door het verkrijgen van aandelen en het storten van € 500 miljoen. Op de aandeelhoudersvergadering van 8 december 2023 is dit besluit geformaliseerd waarna de toetreding van de Nederlandse Staat per 31 december 2023 is geëffectueerd. Het aandeel van de gemeente Lansingerland in het reguliere kapitaal verwatert daardoor van 3,38% naar 2,98%.
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023)	Per 1-1-2023: € 2.589 miljoen Per 31-12-2023: € 3.221 miljoen
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023)	Per 1-1-2023: € 4.916 miljoen Per 31-12-2023: € 5.063 miljoen
Financieel resultaat 2023 (Uit: Jaarrekening 2023)	€ 164 miljoen (2022: € 75 miljoen)
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: Gemiddeld Toelichting: Stedin opereert in een gereguleerde markt waarbij de verwachte investeringen uit hoofde van de energietransitie aanzienlijk zijn, hetgeen financiële druk legt op de solvabiliteit en de credit rating. Het dividend zal daarom de komende jaren beperkt zijn ten opzichte van het verleden. Risico uit bestuurlijke analyse: Laag Toelichting: Stedin is een zogenaamde structuurvennootschap waarbij de rechtstreekse invloed van aandeelhouder(s) op de raad van commissarissen en de raad van bestuur beperkt is. Anderzijds zijn er met Stedin eenduidige afspraken gemaakt over onder meer het goedkeuringsrecht van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders met betrekking tot (des-)investeringsbeslissingen en een adviesrecht ten aanzien van de vaststelling van het meerjarig strategisch plan alsmede een herziening daarvan, alsmede een daarop aansluitend jaarplan en de herziening daarvan, voor zover de inhoud daarvan ziet op het gereguleerde domein.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	Stedin zorgt dat de energietransitie mogelijk is. Dat gaat gepaard met aanzienlijke investeringen. Aandachtspunten zijn met name de vereiste operationele snelheid ten opzichte van de aard en omvang van de energietransitie en de beschikbare financiële investeringsruimte, solvabiliteit, credit rating en kapitaalbehoefte. Met betrekking tot het laatste aspect heeft toetreding van de Nederlandse Staat reeds plaatsgevonden. De verwachting is dat in 2024 ook het traject rondom de toetreding van andere decentrale overheden uit het verzorgingsgebied wordt afgerond.

Bank Nederlandse Gemeenten

Naam verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Publiek belang: Welk doel diende deelname van Lansingerland aan de verbonden partij?	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Financieel belang: Welke financiële bijdrage deed Lansingerland aan de verbonden partij?	Wij dragen financieel niets bij. Als aandeelhouder van 15.015 van de totaal circa 56 mln. aandelen ontvangen wij dividend. Het aandelenkapitaal in BNG vertegenwoordigt een waarde van €7.694,- op onze balans
Veranderingen: Welke wijzigingen zijn er doorgevoerd in het financiële belang van de gemeente gedurende begrotingsjaar 2023?	geen
Eigen vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	Per 1-1-2023: € 4.615 mln. Per 31-12-2023: nog niet bekend
Vreemd vermogen begrotingsjaar 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	Per 1-1-2023: € 107.459 mln. Per 31-12-2023: nog niet bekend
Financieel resultaat 2023 (Uit: Jaarrekening 2023 nog niet gepubliceerd)	nog niet bekend.
Risicoanalyse: Welke financiële en bestuurlijke risico's zijn er bekend en hoe zwaar wegen deze?	Risico uit financiële analyse: laag Toelichting: Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt financieel risico. Risico uit bestuurlijke analyse: laag Toelichting: Lansingerland is aandeelhouder en loopt daardoor in principe geen of een beperkt bestuurlijk risico.
Toekomst: Op welke ontwikkelingen in de komende twee jaar moet met name worden gelet?	niet van toepassing

Paragraaf Grondbeleid

Grondbeleid

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, economie, groen en recreatie, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te realiseren. Onze kaders zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid. In deze nota geven we inzicht in de verschillende vormen van grondbeleid en de keuze die wij hierin maken, de instrumenten die wij inzetten om dit beleid te realiseren en de spelregels die wij hierbij toepassen. De doelstellingen en ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026 vormen hiervoor de basis samen met de beleidsdoelstelling zoals vastgelegd in bijvoorbeeld de Omgevingsvisie en de Woonvisie.

Vanuit de VINEX-opgave heeft de gemeente in het verleden vooral een actief grondbeleid gevoerd. De projecten Westpolder - Bolwerk, Meerpolder, Parkzoom en Wilderszijde zijn in uitvoering. Bij een actief grondbeleid koopt en produceert de gemeente zelf bouwgrond. Hieraan zijn ook risico's verbonden. Een toename van de financiële risico's voor de gemeente is niet gewenst. Voor nieuwe ontwikkelingen kiezen wij dan ook in de basis voor een (meer) faciliterend grondbeleid. De kostenverhaalsmogelijkheden vanuit de Wet ruimtelijke ordening ondersteunen deze keuze. Ook de nieuwe omgevingswet biedt in de toekomst de mogelijkheid tot kostenverhaal.

Het college staat open voor nieuwe, private initiatieven. Hierbij wordt telkens de afweging gemaakt in hoeverre deze initiatieven van meerwaarde of aanvullend zijn ten opzichte van de reeds bestaande plannen.

Jaarlijks actualiseren we de lopende grondexploitaties in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) en geven we bij de begroting een globale doorkijk naar de eerstvolgende actualisatie. De actualisatie van het MPG 2024 per 1-1-2024 is de basis voor de waardering van onze grondexploitatieprojecten in de jaarstukken 2023. Het college stelt daarnaast jaarlijks de Kaderbrief Grondprijzen vast.

Grondexploitatie, risico's en weerstandsvermogen

Het MPG 2024 vormt de basis voor de jaarstukken 2023. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij dan ook naar het MPG 2024.

Bij de actualisatie sturen we vooral op de 4 P's: programma, planning, prijzen en parameters. Deze vier elementen bepalen in hoge mate het resultaat van de grondexploitaties. In 2023 hadden wij de volgende projecten in exploitatie:

Kern	Woningbouw	Bedrijventerreinen	Centrum-ontwikkeling	Overig
Berkel en Rodenrijs	Meerpolder	Oudeland	Berkel Centrum West	
	Westpolder/Bolwerk			
	RvR Groenzoom Noordeinde			
Bergschenhoek	Wilderszijde	Leeuwenhoekweg		Landscheidingspark Horeca

Resultaat afgesloten projecten

In 2023 sloten wij de grondexploitatie Sporthoeklaan af met een resultaat van € 1,63 mln. negatief. We sluiten projecten af wanneer 100% van de opbrengsten gerealiseerd zijn en 90% van de kosten. Dit is voor de grondexploitatie Sporthoeklaan het geval. Vanuit de businesscase Sporthoeklaan was er een verliesvoorziening van € 2,19 mln. opgenomen om dit resultaat af te dekken.

Resultaat MPG 2024

Per 1-1-2024 zijn alle grondexploitaties volledig geactualiseerd. Bij de actualisatie stelden we de parameters opnieuw vast, verwerkten we de boekwaarden en stelden we de raming en fasering van de nog te maken kosten en opbrengsten waar nodig bij.

In het MPG 2024 lichten we de (algemene) uitgangspunten, marktontwikkelingen en alle grondexploitaties nader toe. Hierbij gaan we ook in op de verschillen ten opzichte van het MPG 2023 en de aan de grondexploitaties verbonden risico's.

Conform de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV zijn de resultaten van alle lopende grondexploitaties in de toelichting op de balans in de tabel ramingen per complex weergegeven. Bij de nominale waarde wordt geen rekening gehouden met toekomstige rente en indexering van kosten en opbrengsten. In de eindwaarde is hier wel rekening mee gehouden. Bij de netto contante waarde wordt dit resultaat op eindwaarde teruggerekend naar het heden (prijspeil 1-1-2024), waarmee de resultaten van de grondexploitaties onderling vergelijkbaar zijn.

Tussentijdse winstneming

Het BBV schrijft een tussentijdse winstneming voor bij winstgevende projecten, naar rato van de voortgang. Hierbij gelden 3 voorwaarden:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat én;
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht én;
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De hoogte van de tussentijdse winstneming bepaalden wij per project op basis van het zogenaamde percentage of completion (POC) op basis van het MPG 2024. Eventuele risico's (onzekerheden) brachten we hierop in mindering.

Op basis van bovenstaande namen we bij de jaarrekening 2023 in totaal ca. € 5,85 mln. aan tussentijdse winst. Dit bedrag komt bovenop de in 2017 tot en met 2022 genomen winst. Het totaal van de genomen winsten over de lopende grondexploitaties komt hiermee uit op € 27,20 mln. De winstneming betreft de volgende grondexploitaties:

Bedragen x € 1 miljoen			
Positieve grondexploitaties	Reeds genomen winst t/m 2022	Te nemen winst 2023	Totaal tussentijdse winstneming
Oudeland	19,95	4,73	24,69
RvR Groenzoom Noordeinde	0,00	0,11	0,11
Meerpolder	1,40	1,00	2,39
Wilderszijde	0,00	0,01	0,01
Totaal	21,35	5,85	27,20

Verwerking van het tekort en totaal voordeel

Voor het tekort, ofwel het totaal aan verliesgevendende grondexploitaties, moet een verliesvoorziening aanwezig zijn. Op basis van het MPG 2024 is een verliesvoorziening benodigd van € 36,76 mln. Per 31-12-2022 was een verliesvoorziening benodigd van € 35,78 mln. Dat betekent dat bij de Jaarrekening 2023 per saldo een bedrag van € 0,98 mln. wordt toegevoegd aan de verliesvoorziening.

Zoals opgenomen in de nota Reserves en Voorzieningen 2020 is de dotatie aan de verliesvoorziening per 31-12-2023 bij de Jaarrekening 2023 vóór resultaatsbestemming onttrokken aan de algemene reserve. Dit geldt ook voor de tussentijdse winstneming. Voor de grondexploitatie Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde wordt de tussentijdse winst name opgenomen in de dekkingsreserve kapitaallasten RvR De Groenzoom.

Bedragen x € 1 miljoen			
Negatieve grondexploitaties	Reeds opgenomen verliesvoorziening t/m 2022	Te nemen verlies 2023	Totaal verliesvoorziening
Berkel Centrum West	-14,86	-0,38	-15,24
Westpolder - Bolwerk	-13,08	-0,23	-13,31
Leeuwenhoekweg	-7,16	-0,17	-7,33
Landscheidingspark Horeca	-0,69	-0,20	-0,88
Totaal	-35,78	-0,98	-36,76

Verschillenverklaring

Ten opzichte van de het MPG 2023 is het resultaat van het MPG 2024 (zowel positieve als negatieve grondexploitaties) verbeterd met € 6,74 mln. op netto contante waarde. De negatieve grondexploitaties zijn verslechterd met € 0,98 mln. en de positieve grondexploitaties kennen een verbetering van € 7,72 mln.

Het verschil in resultaat ten opzichte van het MPG 2023 wordt onder meer veroorzaakt door de volgende wijzigingen:

Algemeen

- Rente boekwaarde: Conform BBV rekenden we de werkelijke rente over 2023 toe aan de grondexploitaties. Deze is hoger dan begroot (nadelig effect);
- Parameters kosten- en opbrengstenstijging: de parameters voor kostenstijging zijn over de gehele looptijd lager dan vorig jaar ingeschat. De parameters voor opbrengstenstijging zijn over de gehele looptijd gelijk aan zoals vorig jaar ingeschat. Per saldo heeft dit een positief effect.

Projecten

- Meerpolder: door meevallers in de uitvoering van de civieltechnische werkzaamheden en de daarmee samenhangende plankosten neemt het resultaat van de grondexploitatie toe,
- Oudeland: door meevallers in de uitvoering van de civieltechnische werkzaamheden en een kortere looptijd van de grondexploitatie nemen de kosten aanzienlijk af. Daarnaast zijn een aantal onvoorziene opbrengsten ontvangen en is sprake van een versnelling in de uitgifte. Dit resulteert in een toename van het resultaat van de grondexploitatie.
- Wilderszijde: het resultaat van de grondexploitatie neem toe, als gevolg van o.a. toenemende kosten voor voorbelasting en kleine wijzigingen in de civieltechnische ramingen als gevolg van nadere planuitwerking. Gezien de omvang en looptijd van dit project is het effect van de parameters in verhouding tot de andere grondexploitaties het grootst.

Voor meer details over de grondexploitaties en verschillenanalyse verwijzen we naar het MPG 2024.

BBV en 10 jaarstermijn

Lansingerland heeft op dit moment één grondexploitatie met een looptijd van 10 jaar. De grondexploitatie Wilderszijde loopt tot en met 31-12-2033 en loopt daarmee tegen de richttermijn van 10 jaar, zoals door het BBV gesteld. Om de risico's van de (lange termijn) ontwikkeling van Wilderszijde te beheersen hebben wij in het MPG beheersmaatregelen opgenomen en vastgesteld.

Risico's binnen de grondexploitaties

Ondanks dat we de ramingen binnen de grondexploitaties met de grootst mogelijke zorgvuldigheid opstellen, blijven er risico's bestaan. De berekeningen zijn gebaseerd op aannames en uitgangspunten, die in de praktijk anders (zowel positief als negatief) kunnen uitvallen. De belangrijkste risico's die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, de prijs en het programma. Voor de lopende projecten zijn de nog te realiseren opbrengsten na 2023 op een totaal van ca. € 235 mln. geraamd. Het al dan niet realiseren van deze opbrengsten is voor de grondexploitaties de grootste uitdaging. Het college stuurt dan ook actief op de realisatie van deze opbrengsten.

De positieve lijn van de afgelopen jaren zette zich in 2023 voort. Voor zowel de woningbouwprojecten als de bedrijventerreinen sloten we in 2023 diverse overeenkomsten af, ondanks de blijvende bijzondere marktomstandigheden vanwege corona en de gevolgen van de oorlog in Oekraïne.

Hier tegenover staan ook negatieve scenario's. Voor een deel is de markt te beïnvloeden, maar voor een ander deel ook niet. Mochten door omstandigheden de geraamde opbrengsten voor de komende jaren maar voor een deel worden gerealiseerd, dan lopen de rentelasten snel op (incidenteel én structureel). En als de rente gaat stijgen dan heeft dit effect op de saldi van de jaarschijven (en de resultaten van de grondexploitaties). In combinatie met een tegenvallende grondverkoop kunnen dit dan forse tegenvallers zijn.

Gekoppeld aan de actualisatie van de grondexploitaties actualiseren we ook altijd de risico's. Hierbij schatten we, naast het risicobedrag, ook in wat de kans is dat het risico zich zal voordoen. Dit leidt tot een gewogen risicoprofiel per project. Om het verloop van de risico's te kunnen monitoren in de tijd is (indicatief) een indeling gemaakt naar 3 profielen: hoog (gewogen risico groter dan € 2,5 mln.), midden (gewogen risico € 1 mln. tot € 2,5 mln.) en laag (gewogen risico tot € 1 mln.). Bij een voorspoedige ontwikkeling nemen de risico's af naar mate de ontwikkeling vordert. In het begin van een project is er doorgaans sprake van aannames met een hoge mate van onzekerheid. Naar mate de ontwikkeling concreter wordt, kunnen we de kosten en opbrengsten nauwkeuriger inschatten. Hieronder volgt een overzicht van de projecten met de daarbij behorende risicoprofielen van zowel het MPG 2023 als het MPG 2024.

De geactualiseerde risicoanalyses sluiten aan op de geactualiseerde grondexploitaties van het MPG 2024 en zijn waar nodig bijgesteld en/of aangevuld.

Op totaalniveau is het risicoprofiel van de grondexploitaties verlaagd. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het MPG 2023 zijn hierbij:

- Oudeland: In eerdere risicoanalyses waren de risico's m.b.t. infiltratievoorzieningen en zettingsgevoeligheid opgenomen. In 2023 zijn deze werkzaamheden uitgevoerd, waardoor deze risico's komen te vervallen
- Ruimte-voor-Ruimte Groenzoom Noordeinde: In een vorige risicoanalyse was opgenomen dat kavels niet verkocht of bebouwd konden worden vanwege de aanwezigheid van een CO2-leiding. Dit risico heeft zich voorgedaan en de desbetreffende kavels zijn tijdens de nieuwe herverkaveling niet meegenomen in het MPG.
- Wilderszijde: door de omvang en looptijd heeft Wilderszijde op basis de gehanteerde indeling in risicoprofielen een hoog risicoprofiel. Dit risicoprofiel is ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Op totaalniveau is het risicoprofiel van de grondexploitaties gekoppeld aan de benodigde weerstandscapaciteit. De verhoging van het risicoprofiel betekent dus ook een verhoging van de benodigde weerstandscapaciteit. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Risicoprofielen	2023	2024
Meerpolder	Laag	Laag
Berkel Centrum West	Laag	Laag
Westpolder-Bolwerk	Midden	Midden
Oudeland	Laag	Laag
Leeuwenhoekweg	Laag	Laag
Wilderszijde	Hoog	Hoog
RvR Groenzoom Noordeinde	Midden	Laag
Landscheidingspark Horeca	Laag	Laag

Vennootschapsbelasting

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bepaalt dat ook gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen over ondernemersactiviteiten. Hier vallen in beginsel ook de (actieve) grondexploitaties onder. Via de Quickscan Winstoogmerk grondbedrijven toetsen we of er sprake is van een onderneming. Op basis van onze berekeningen gaan we er op dit moment vanuit dat dit voor Lansingerland nu niet het geval is.

Begin 2022 stelden wij op advies van onze huidige fiscaal adviseur op basis van het MPG 2021 een Quickscan op. Ook deze laat een negatief resultaat zien, zowel jaarlijks als op totaalniveau. Voor de jaren 2016-2021 hebben wij een “nihil”-aangifte ingediend bij de Belastingdienst en namen daarmee formeel een standpunt in richting de Belastingdienst.

Wij achten ons standpunt dat wij voor het totaal aan grondexploitaties niet door “de poort” gaan en we ook fiscaal gezien dus geen winst maken nog steeds reëel en onderbouwd. Hierdoor is onze inschatting omtrent de VPB ongewijzigd ten opzichte van het MPG 2023.

Momenteel loopt er een audit van de Belastingdienst op de BTW en de Vpb. Het is op dit moment nog niet in te schatten wat de financiële gevolgen hiervan zijn.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht van inwoners op informatie van de overheid. De wet beoogt overheden transparanter te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en digitaal toegankelijker te maken, en daarmee vertrouwen van onze inwoners meer terug te krijgen. In deze openbaarheidsparagraaf wordt aandacht besteed aan de uitvoering van de Woo in relatie tot de beleidsvoornemens.

Passieve openbaarmaking

Het opvragen van publieke informatie bij overheidsorganisaties leidt tot passieve openbaarmaking. Voor deze Woo-verzoeken geldt nog steeds dat alle verzoeken zo snel als mogelijk in de organisatie uitgezet en afgerond worden. In 2023 zien we een stabilisatie op het aantal ontvangen Woo-verzoeken en een verbetering in de termijn waarmee Woo-verzoeken worden beantwoord door middel van een Woo-besluit en het openbaar maken van de gevraagde informatie.

Actieve openbaarmaking

Informatiehuishouding

De Woo kent niet alleen de verplichting tot actieve openbaarmaking, maar erkent ook het belang van een goede informatiehuishouding. Het Project Implementatie Wet open overheid (hierna: project) kende twee grote deelopgaven:

1. Het actief openbaar maken van documenten in 11 categorieën;
2. Het op orde hebben van de informatiehuishouding van bestuursorganen.

Gedurende de uitvoering van het project en het voortschrijdend inzicht is besloten om de scope van de opdracht te beperken tot enkel de eerste deelopgave. Het op orde hebben van de informatiehuishouding van bestuursorganen is een randvoorwaarde voor het project welke door de lijnorganisatie moet worden ingevuld.

Informatiecategorieën

De verplichtingen uit de Woo om documenten behorende tot de 11 informatiecategorieën binnen (doorgaans) 14 dagen actief openbaar te maken zijn nog niet in werking getreden. Het BZK-Programma Open Overheid en het Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding (RDDI) werken de werkdefinities, de wijze van openbaarmaking en eventuele hulpmiddelen bij openbaarmaking per categorie uit. Dit doen zij in werkgroepen van experts uit diverse organisaties die met die categorie te maken hebben.

In 2023 is de projectgroep Implementatie Wet open overheid (hierna: projectgroep) aan de slag gegaan met de vastgestelde documenten voor de categorie Woo-verzoeken (en -besluiten). Daarnaast is er gewerkt met de concept-documenten van de informatiecategorieën Klachtoordelen en Convenanten. Er volgt nu een fase van ervaring opdoen bij het openbaar maken van de betreffende informatiecategorieën voordat de verplichting tot actieve openbaarmaking daadwerkelijk in werking treedt.

Woo-index

Op advies van het Adviescollege ICT-toetsing heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) eind 2022 gekozen voor een eenvoudiger en sneller te realiseren oplossing dan het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI): een verwijsindex (de 'Woo-index') met zoekfunctie. In juni 2023 heeft de minister van BZK onze gemeente per brief geïnformeerd over de laatste stand van zaken omtrent actieve openbaarmaking.

De Woo-index verwijst naar documentcollecties die al elders door bestuursorganen op internet zijn gepubliceerd en de zoekfunctie maakt de documenten in deze collecties (op den duur) centraal doorzoekbaar. Om aansluiting te vinden op de index dient onze gemeente over een eigen publicatieplatform te beschikken. Deze ontwikkeling is opgepakt door de projectgroep. In de tweede helft van 2023 is met succes gewerkt aan het realiseren van een eigen publicatieplatform voor het actief openbaar maken van diverse informatiecategorieën.

De aansluiting op de Woo-index verloopt via het Register van Overheidsorganisaties (ROO). In de redactieomgeving van het ROO kunnen de internetlocaties (URL's) waar de documenten publiek toegankelijk zijn worden geregistreerd. Binnen het project is hiervoor tijdelijk een Woo-redacteur aangewezen.

Financieel

Het Rijk ondersteunt met financiële middelen de gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de Woo. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. Op basis van de Meicirculaire gemeentefonds 2021 zijn voor de gemeente Lansingerland de volgende financiële middelen vanuit het Rijk beschikbaar:

	2022	2023	2024	2025	2026
Incidenteel	77.000	78.000	79.000	81.000	81.000
Structureel	65.000	82.000	100.000	119.000	135.000
Totaal:	142.000	160.000	179.000	200.000	216.000

Bij de slotwijziging is het incidentele budget van 2023 naar 2024 overgeheveld. In 2023 is het budget grotendeels besteed aan de inzet van medewerkers in de projectgroep, een onderzoek naar de structuur van informatiehuishouding en kosten voor het aanpassen van de website.

Jaarrekening

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid van college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 30 november 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% (maximaal 3%) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op 1% van € 220.754.000 is € 2.207.540. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen, zie onderstaande tabel.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

	Bedragen x € 1.000
Begrotingscriterium (programma niveau)	Jaarrekening 2023
1A Overschrijding lasten programma's	€ 2.668
1B Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 503
2. Ongeautoriseerde reserve mutaties(s)	-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld.	€ 863
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	€ 4.034
4. Totaal van begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptatie is geduid, vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid	€ 1.757
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€ 2.277
Voorwaarden criterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 2.580
M&O criterium	
Geen bevindingen	-
Totaal	€ 4.857

Overzicht van baten en lasten en toelichting

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Onderstaand treft u de staat van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023 inclusief de vergelijkende cijfers 2022.

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2022			Primitief 2023			Begroot 2023			Realisatie 2023			Afwijking 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en dienstverlening	6.054	1.343	-4.711	6.104	796	-5.308	6.708	711	-5.996	6.394	1.020	-5.374	-314	308	622
2. Openbare orde en veiligheid	6.933	77	-6.857	7.213	44	-7.169	7.407	44	-7.363	7.158	27	-7.131	-250	-17	232
3. Sport, cultuur en onderwijs	13.232	1.787	-11.445	14.388	1.595	-12.793	16.425	2.331	-14.094	14.724	2.261	-12.462	-1.701	-69	1.632
4. Sociaal Domein	57.021	12.114	-44.907	54.389	10.023	-44.367	71.079	19.627	-51.453	71.675	19.349	-52.327	596	-278	-874
5. Kwaliteit openbare ruimte	31.600	18.977	-12.623	31.554	18.585	-12.969	34.837	19.194	-15.643	36.650	19.976	-16.675	1.813	782	-1.031
6. Lansingerland ontwikkelt	17.269	6.155	-11.114	16.627	5.835	-10.792	21.834	7.718	-14.116	17.647	10.982	-6.664	-4.188	3.264	7.452
7. Grondzaken	40.180	42.711	2.531	51.241	50.456	-785	37.376	36.659	-717	24.440	29.830	5.390	-12.936	-6.829	6.107
Subtotaal Programma's	172.289	83.163	-89.126	181.515	87.334	-94.181	195.666	86.284	-109.382	178.687	83.445	-95.242	-16.979	-2.839	14.140
Lokale heffingen	425	19.107	18.682	508	19.887	19.379	598	20.607	20.009	560	20.471	19.911	-38	-136	-98
Algemene uitkering gemeentefonds	0	91.341	91.341	0	86.974	86.974	0	92.115	92.115	0	95.202	95.202	0	3.088	3.088
Dividend	105	480	376	5	1.002	997	202	941	739	202	949	747	0	8	8
Financieringsfunctie	3.183	3.420	238	1.517	2.341	823	1.547	2.928	1.381	1.661	3.230	1.569	114	301	187
Overige algemene dekkingsmiddelen	316	457	141	2.683	20	-2.664	92	20	-72	234	37	-197	142	18	-124
Vennootschapsbelasting (VpB)	37	0	-37	0	0	0	18	0	-18	13	0	-13	-4	0	4
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	4.065	114.806	110.741	4.713	110.223	105.510	2.457	116.610	114.154	2.671	119.890	117.219	214	3.279	3.065
Stelpost onvoorzien	0	0	0	66	0	-66	1	0	-1	0	0	0	-1	0	1
Overhead	19.048	347	-18.701	18.264	20	-18.244	21.730	20	-21.710	21.333	92	-21.241	-397	72	469
Totaal saldo van baten en lasten	195.402	198.316	2.914	204.558	197.577	-6.981	219.854	202.915	-16.939	202.691	203.426	735	-17.163	511	17.675
1. Bestuur en dienstverlening	0	145	145	0	0	0	0	82	82	0	82	82	0	0	0
2. Openbare orde en veiligheid	0	237	237	0	93	93	0	117	117	0	117	117	0	0	0
3. Sport, cultuur en onderwijs	7.626	8.556	930	0	1.373	1.373	3.142	4.778	1.636	3.235	3.503	268	93	-1.275	-1.368
4. Sociaal Domein	1.642	2.818	1.177	0	2	2	159	3.985	3.826	159	3.983	3.824	0	-2	-2
5. Kwaliteit openbare ruimte	6.394	16.105	9.711	394	626	232	801	2.439	1.638	801	2.806	2.006	0	368	368
6. Lansingerland ontwikkelt	2.157	4.816	2.659	0	2.316	2.316	1.800	6.941	5.141	2.133	6.628	4.494	333	-314	-647
7. Grondzaken	6.435	5.314	-1.122	-70	720	790	-70	720	790	8.108	1.291	-6.817	8.179	572	-7.607
Algemene dekkingsmiddelen	12.828	7.954	-4.874	2.500	4.457	1.957	3.300	4.627	1.327	3.303	4.602	1.299	3	-25	-28
Overhead	450	585	135	55	45	-11	323	611	288	323	605	282	0	-6	-6
Subtotaal Mutaties reserves	37.532	46.531	8.999	2.879	9.631	6.752	9.454	24.300	14.845	18.063	23.617	5.555	8.608	-682	-9.290
Gerealiseerd resultaat	232.934	244.847	11.913	207.437	207.208	-230	229.308	227.214	-2.094	220.754	227.044	6.290	-8.555	-171	8.384

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

WNT-norm

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Gemeente Lansingerland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor Gemeente Lansingerland is € 223.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bedragen x € 1,-		
Gegevens 2023 bedragen x € 1	M. Beckers Algemeen Directeur / Gemeentesecretaris	E. Hamelink Griffier
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling	01/01 tm- 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0.89 t/m 31/3 1.0 vanaf 1/4
Dienstbetrekking?	Ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	144.744	104.729
Beloningen betaalbaar op termijn	22.509	15.600
Subtotaal	167.253	120.329
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	216.890
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	167.253	120.329
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Bedragen x € 1			
Gegevens 2022 bedragen x € 1	M. Beckers Algemeen Directeur / Gemeentesecretaris	E. Hamelink Griffier	M.S. Walhout Griffier
Functiegegevens			
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/09 - 31/12	01/01 - 31/08
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0.89	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	137.024	29.404	79.205
Beloningen betaalbaar op termijn	22.763	5.443	13.465
Subtotaal	159.787	34.847	92.670

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	64.169	143.803
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	159.787	34.847	92.670
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Rechtmatigheid

De gemeente ontvangt en besteedt publieke gelden. De financiële rechtmatigheid wordt beoordeeld op basis van een tweetal onderdelen: Begrotingsrechtmatigheid (exploitatie en investeringen) en overige financiële beheers handelingen (werkprocessen). Per onderwerp wordt bij de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht in hoeverre er sprake is van onrechtmatigheden in de jaarrekening 2023.

Begrotingsrechtmatigheid en de kredieten

Naast het budgetrecht dat de raad heeft op programmaniveau. Dienen ook de investeringskredieten door de raad te worden gevoteerd en dienen de kosten van de investeringen binnen dit vastgestelde krediet te blijven. Hieronder hebben wij deze analyse opgenomen. Hieruit blijkt dat er geen overschrijdingen hebben plaatsgevonden op individuele kredieten die groter zijn dan €200.000. Binnen deze grens mag het college op basis van de financiële verordening 2023 afwijkingen binnen kredieten realiseren zonder dat dit vooraf dient te worden gemeld aan de gemeenteraad.

In 2023 heeft dus geen onrechtmatige overschrijding op individuele kredieten plaatsgevonden.

Afgesloten investeringskredieten	Oorsprong	Saldo 1-1-2023	Begroot 2023	Realisatie 2023	Restant 2023	Begroot komende jaren	Totaal krediet	Totaal gerealiseerd	Totaal restant krediet	Categorie	Afschr. In jaren
HBR veld 4 - totaal renovatie	Accommodatieplan	577	441.893	500.760	-58.868	0	442.470	501.338	-58.868	Technisch noodzakelijk	12
HVB veld 2	Accommodatieplan	385	472.940	369.685	103.255	0	473.325	370.070	103.255	Technisch noodzakelijk	12
TOGB veld 3 ombouw	Accommodatieplan	0	699.375	614.580	84.795	0	699.375	614.580	84.795	Nieuw	12
TOGB Handbal	Accommodatieplan	0	130.200	109.837	20.363	0	130.200	109.837	20.363	Technisch noodzakelijk	20
CVV veld 1 ombouw inclusief verlichting	Accommodatieplan	0	880.875	699.503	181.372	0	880.875	699.503	181.372	Technisch noodzakelijk	12
Beleidsveld 3.1 Sport		962	2.625.283	2.294.366	330.917	0	2.626.245	2.295.328	330.917		
Annie M.G. Schmidlaan, tijdelijke huisvesting		0	0	10.718	-10.718	0	0	10.718	-10.718		2
Beleidsveld 3.2 Cultuur		0	0	10.718	-10.718	0	0	10.718	-10.718		
Tijdelijke huisvesting Gouden Uillaan Fase 2	IHP	0	53.475	59.291	-5.816	0	53.475	59.291	-5.816	Nieuw, gedekt door reserve	2
Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang		0	53.475	59.291	-5.816	0	53.475	59.291	-5.816		
Totaal programma 3		962	2.678.758	2.364.375	314.383	0	2.679.720	2.365.337	314.383	Categorie	
Inrichting Langdurige opvang Sporthoeklaan (LOO)		0	250.000	273.059	-23.059	0	250.000	273.059	-23.059		2
Beleidsveld 4.1 Samenleving		0	250.000	273.059	-23.059	0	250.000	273.059	-23.059		
Totaal programma 4		0	250.000	273.059	-23.059	0	250.000	273.059	-23.059	Categorie	
Bushaltes Bleiswijk		0	88.384	0	88.384	0	88.384	0	88.384	Nieuw	10
Vervangen BBS 2023	IBP	0	218.125	188.448	29.677	0	218.125	188.448	29.677	Vervanging	10
VRI installatie N209 (eigendom provincie)		0	140.000	140.479	-479	0	140.000	140.479	-479	Vervanging	15
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Bebording, bestrating en straatmeubilair		0	446.509	328.926	117.583	0	446.509	328.926	117.583		

Reconstructie Dorp Noord Oost - Groen	IBP	76.658	29.351	4.147	25.204	0	106.009	80.806	25.204	Vervanging	25
Groen investering 2023	IBP	0	0	0	0	0	0	0	0	Vervanging	25
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Groenvoorziening		76.658	29.351	4.147	25.204	0	106.009	80.806	25.204		
Vervangen speeltoestellen 2022	IBP	1.118.516	158.466	66.881	91.585	0	1.276.982	1.185.397	91.585	Technisch noodzakelijk	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen		1.118.516	158.466	66.881	91.585	0	1.276.982	1.185.397	91.585		
Vervangen duikers	IBP	615.876	313.300	315.226	-1.926	0	929.176	931.102	-1.926	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Kunstwerken		615.876	313.300	315.226	-1.926	0	929.176	931.102	-1.926		
Reconstructie Vogelbuurt (br) - OVL	IBP	311.712	6.638	286	6.352	0	318.350	311.998	6.352	Technisch noodzakelijk	20
OVL Fietsveiligheid rotondes	IBP	66.591	188.884	189.539	-655	0	255.475	256.130	-655	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Schildersbuurt (bl) - OVL	IBP	7.594	261.286	224.185	37.101	0	268.880	231.779	37.101	Technisch noodzakelijk	20
Renovatie OVL installaties 2023	IBP	0	80.775	80.614	161	0	80.775	80.614	161	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlichting		385.897	537.583	494.625	42.959	0	923.481	880.522	42.959		
Reconstructie Vogelbuurt (br) - vervangen wegverhardingen	IBP	2.953.024	10.833	38.180	-27.348	0	2.963.857	2.991.205	-27.348	Technisch noodzakelijk	30
Verbinding Molenweg-Oudeland(K)		655.889	248.788	53.516	195.272	0	904.676	709.404	195.272	Nieuw, gedekt door reserve	30
Reconstructie Zuidersingel	IBP	991.144	2.706	9.456	-6.750	0	993.850	1.000.600	-6.750	Technisch noodzakelijk	20
Investerings 2023 - Wegen	IBP	0	859.800	861.077	-1.277	0	859.800	861.077	-1.277	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen		4.600.057	1.122.127	962.229	159.898	0	5.722.183	5.562.286	159.898		
Reconstructie Vogelbuurt (br) - riool	GRP	4.295.575	172.883	182.883	-10.000	0	4.468.459	4.478.458	-10.000	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Dorp Noord-Oost (bg) - riool	GRP	1.944.879	13.000	145.544	-132.544	0	1.957.879	2.090.423	-132.544	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Schildersbuurt (bl) - riool	GRP	1.540.095	442.456	774	441.682	0	1.982.551	1.540.869	441.682	Gedekt door heffing	60
Beleidsveld 5.2 Riolering		7.780.549	628.339	329.201	299.138	0	8.408.889	8.109.750	299.138		
Renovatie elektro-/mechanische bergbezinkbassins 2023	GRP	0	101.500	1.304	100.196	0	101.500	1.304	100.196	Gedekt door heffing	15
Beleidsveld 5.2 Rioolgemalen		0	101.500	1.304	100.196	0	101.500	1.304	100.196		
Totaal programma 5		14.577.553	3.337.176	2.502.539	834.636	0	17.914.729	17.080.093	834.636	Categorie	

Zoutstrooimachine	0	43.974	43.974	0	0	43.974	43.974	0	8
Veegmachine Ravo 540 STH Euro 6	0	230.560	230.560	0	0	230.560	230.560	0	8
Beleidsveld 9.1	0	274.534	274.534	0	0	274.534	274.534	0	
Afdelingskostenplaatsen									
Totaal programma 9	0	274.534	274.534	0	0	274.534	274.534	0	Categorie
Investerings ICT 2021 Hardware	122.385	22.615	0	22.615	0	145.000	122.385	22.615	Vervanging
Investerings ICT 2021 Hardware glasvezelkabel t.b.v. datacenter met 7 jaar contract	0	255.000	249.077	5.923	0	255.000	249.077	5.923	
Investerings ICT 2022 Hardware	13.652	391.348	426.251	-34.903	0	405.000	439.903	-34.903	Vervanging
Beleidsveld 10.1 Overhead	136.037	668.963	675.328	-6.365	0	805.000	811.365	-6.365	
Totaal programma 9	136.037	668.963	675.328	-6.365	0	805.000	811.365	-6.365	
Totaal afgesloten kredieten	14.714.552	7.209.430	6.089.835	1.119.596	0	21.923.983	20.804.387	1.119.596	

Doorlopende investeringskredieten	Oorsprong	Saldo 1-1-2023	Begroot 2023	Realisatie 2023	Restant 2023	Begroot komende jaren	Totaal krediet	Totaal gerealiseerd	Totaal restant krediet	Categorie	Afschr. In jaren
Weidevogels (korfbal kunstgras) - Totaal renovatie	Accommodatieplan	0	33.000	9.533	23.467	348.750	381.750	9.533	372.217	Technisch noodzakelijk	16
HBR veld 6 (zandveld)	Accommodatieplan	0	26.400	0	26.400	687.000	713.400	0	713.400	Nieuw	12
Sportboxen	Amendement XXX	0	46.000	15.195	30.805	0	46.000	15.195	30.805	Nieuw	10
Beleidsveld 3.1 Sport		0	105.400	24.728	80.672	1.035.750	1.141.150	24.728	1.116.422		
Cultuurhuis Blok B - Bouw		1.341.940	1.200.000	346.646	853.354	6.820.993	9.362.933	1.688.586	7.674.347	Nieuw, gedekt door reserve	50
Cultuurhuis Blok B - Installaties		0	0	1.916	-1.916	4.543.855	4.543.855	1.916	4.541.939	Nieuw, gedekt door reserve	20
Cultuurhuis Blok B - Inventaris vast		0	0	0	0	1.514.000	1.514.000	0	1.514.000	Nieuw, gedekt door reserve	20
Cultuurhuis Blok B - Inventaris los		0	0	0	0	736.000	736.000	0	736.000	Nieuw, gedekt door reserve	10
Cultuurhuis Blok B - Duurzaamheid		0	0	0	0	31.400	31.400	0	31.400	Nieuw, gedekt door reserve	15
Upgrade evenemententerrein	Evenementenbeleid	0	0	0	0	2.500.000	2.500.000	0	2.500.000	Nieuw, gedekt door reserve	10
Beleidsveld 3.2 Cultuur		1.341.940	1.200.000	348.562	851.438	16.146.248	18.688.188	1.690.502	16.997.686		
Vervangende nieuwbouw basisscholen PWA en Kwakel	IHP	7.609.208	403.889	177.414	226.475	0	8.013.098	7.786.622	226.475	Vervanging	40
Baken verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	1.082.619	0	1.198	-1.198	0	1.082.619	1.083.817	-1.198	Vervanging, gedekt door reserve	15
Gouden Griffel, locatie Annie M.G. Schmidtdlaan	IHP	184.043	0	6.743	-6.743	59.106	243.149	190.786	52.363	Vervanging, gedekt door reserve	15
Prinses Maxima, locatie Annie M.G.	IHP	1.473	0	13.005	-13.005	0	1.473	14.477	-13.005	Vervanging,	15

Schmidtlaan									gedekt door reserve	
verduurzaamheidsmaatregelen										
Wiekslag Vervangende nieuwbouw	IHP	331.073	2.110.775	22.721	2.088.054	4.653.336	7.095.184	353.794	6.741.390 Vervanging	40
Wiekslag ENG	IHP	0	169.867	8.213	161.654	48.504	218.371	8.213	210.158 Vervanging	20
Oosthoek Vervangende nieuwbouw	IHP	394.672	0	40.008	-40.008	4.651.622	5.046.294	434.679	4.611.614 Vervanging	40
Oosthoek ENG	IHP	0	0	7.187	-7.187	165.213	165.213	7.187	158.026 Vervanging	20
Wilderszijde 1 Nieuwbouw	IHP	16.358	292.259	121.456	170.803	3.507.064	3.815.681	137.814	3.677.867 Nieuw	40
Wilderszijde 1 ENG	IHP	0	0	3.422	-3.422	206.907	206.907	3.422	203.485 Nieuw	20
Wilderszijde 2 Nieuwbouw	IHP	3.158	305.459	8.042	297.416	3.507.064	3.815.681	11.200	3.804.480 Nieuw	40
Wilderszijde 2 ENG	IHP	0	0	1.198	-1.198	206.907	206.907	1.198	205.709 Nieuw	20
Wilderszijde 3 Nieuwbouw	IHP	3.158	305.459	10.549	294.910	3.507.064	3.815.681	13.707	3.801.974 Nieuw	40
Wilderszijde 3 ENG	IHP	0	0	0	0	206.907	206.907	0	206.907 Nieuw	20
Prins Johan Friso, locatie Orionstraat Vervangende nieuwbouw	IHP	96.088	613.250	29.501	583.749	2.015.546	2.724.884	125.589	2.599.295 Vervanging	40
Prins Johan Friso, locatie Orionstraat ENG	IHP	0	48.659	3.345	45.314	22.204	70.863	3.345	67.518 Vervanging	20
Parel Vervangende nieuwbouw	IHP	115.690	509.900	12.125	497.775	2.904.667	3.530.257	127.815	3.402.442 Vervanging	40
Parel ENG	IHP	0	62.617	0	62.617	28.572	91.189	0	91.189 Vervanging	20
Klimophoeve Vervangende nieuwbouw	IHP	313.295	3.750	1.584	2.166	4.131.850	4.448.895	314.880	4.134.016 Vervanging	40
Wilgenhoek verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	0	0	0	24.122	24.122	0	24.122 Vervanging, gedekt door reserve	15
Tijdelijke huisvesting Klimophoeve	IHP	0	302.604	130.601	172.003	0	302.604	130.601	172.003 Nieuw, gedekt door reserve	4
Tijdelijke huisvesting Zuiderparklaan	IHP	341.011	126.694	193.526	-66.832	0	467.705	534.537	-66.832 Nieuw, gedekt door reserve	3
Restant kredieten tijdelijke huisvesting onverdeeld	IHP	0	454.045	129.116	324.929	0	454.045	129.116	324.929 Nieuw, gedekt door reserve	3
Klimophoeve ENG	IHP	0	42.000	0	42.000	101.000	143.000	0	143.000 Vervanging	20
Groenehoek locatie Stampioenreed verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	0	339	-339	0	0	339	-339 Vervanging, gedekt door reserve	15
Acker locatie Stampioenreed verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	0	298	-298	0	0	298	-298 Vervanging, gedekt door reserve	15
Willibrord locatie Stampioenreed verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	0	0	0	0	0	0	0 Vervanging, gedekt door reserve	15
Vuurvogel verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	0	0	0	174.940	174.940	0	174.940 Vervanging, gedekt door reserve	15
Boterdorp	IHP	0	0	0	0	0	0	0	0 Vervanging,	15

verduurzaamheidsmaatregelen										gedekt door reserve	
Acker, locatie Groeneweg verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	286.450	0	286.450	137.430	423.880	0	423.880	Vervanging, gedekt door reserve	15
Groenehoek, locatie Groeneweg verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	0	0	0	0	0	0	0	Vervanging, gedekt door reserve	15
Willibrord, locatie Groeneweg verduurzaamheidsmaatregelen	IHP	0	0	0	0	0	0	0	0	Vervanging, gedekt door reserve	15
Prinses Maxima, locatie Gouden Uillaan vervangende nieuwbouw	IHP	0	252.497	271.364	-18.867	2.886.340	3.138.837	271.364	2.867.473	Vervanging	40
Gouden Griffel, Theo d'Orsingel, Vervangende nieuwbouw	IHP	0	432.250	0	432.250	347.998	780.248	0	780.248	Vervanging	40
Beleidsveld 3.3 Onderwijs en kinderopvang		10.491.845	6.722.424	1.192.955	5.529.469	33.494.363	50.708.632	11.684.800	39.023.832		
Totaal programma 3		11.833.785	8.027.824	1.566.245	6.461.579	50.676.361	70.537.970	13.400.030	57.137.940	Categorie	
Bebording autonetwerk	Mobiliteitsplan Berkel 2016	46.042	124.900	35.443	89.457	0	170.942	81.485	89.457	Nieuw, gedekt door reserve	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Bebording, bestrating en straatmeubilair		46.042	124.900	35.443	89.457	0	170.942	81.485	89.457		
Reconstructie Vogelbuurt - Groen	IBP	454.816	39.788	13.400	26.388	50.000	544.604	468.216	76.388	Vervanging	25
Reconstructie Weidebloembuurt/plein Oudlandselaan - Groen	IBP	22.686	156.389	0	156.389	0	179.075	22.686	156.389	Vervanging	25
Reconstructie Schildersbuurt (bl) - Groen	IBP	73	111.402	57.248	54.154	0	111.475	57.321	54.154	Vervanging	25
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Groenvoorziening		477.574	307.580	70.648	236.931	50.000	835.153	548.222	286.931		
Reconstructie Vogelbuurt - Spelen	IBP	144.140	128.377	20.149	108.228	0	272.517	164.289	108.228	Technisch noodzakelijk	10
Reconstructie Schildersbuurt - Spelen	IBP	9.211	84.064	1.580	82.485	0	93.275	10.790	82.485	Technisch noodzakelijk	10
Vervangen speeltoestellen 2023	IBP	0	953.688	819.575	134.113	0	953.688	819.575	134.113	Technisch noodzakelijk	10
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Spelen		153.351	1.166.129	841.304	324.826	0	1.319.480	994.654	324.826		
Vervangen oeverbescherming 2023/2024	IBP	0	612.700	417.757	194.943	327.525	940.225	417.757	522.468	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Waterkering		0	612.700	417.757	194.943	327.525	940.225	417.757	522.468		
Reconstructie Oosteindseweg (bg) - OVL	IBP	9.012	30.388	19.088	11.300	289.000	328.400	28.100	300.300	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Bloemenbuurt (br) -	IBP	2.757	152.548	1.436	151.112	131.870	287.175	4.193	282.982	Technisch	20

OVL										noodzakelijk	
Renovatie OVL installaties 2022	IBP	366.659	512.301	128.250	384.051	200.000	1.078.960	494.909	584.051	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Julianalaan/Hoeksekade - OVL	IBP	1.131	58.469	1.536	56.933	98.500	158.100	2.667	155.433	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Bergweg-zuid (bg) - OVL	IBP	2.100	55.000	6.409	48.591	150.201	207.301	8.509	198.792	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Sterrenbuurt - OVL	IBP	0	32.550	17.491	15.059	380.200	412.750	17.491	395.259	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Openbare Verlichting		381.658	841.256	174.211	667.045	1.249.771	2.472.685	555.868	1.916.816		
Reconstructie Bloemenbuurt (br) - vervangen wegverhardingen	IBP	172.707	1.471.376	2.089.257	-617.880	2.889.650	4.533.733	2.261.963	2.271.770	Technisch noodzakelijk	30
Fietspad Gerberasingel		10.454	207.830	13.970	193.860	0	218.283	24.423	193.860	Technisch noodzakelijk	30
Opwaarderen station Rodenrijs		1.993.856	308	19.139	-18.831	0	1.994.164	2.012.995	-18.831	Nieuw, gedekt door reserve	20
Aanleg Calamiteitenweg Klappolder		367.429	2.786.938	18.806	2.768.131	1.694.367	4.848.734	386.236	4.462.498	Nieuw, gedekt door reserve	30
Fietsvoorziening ZORO		0	70.400	79	70.321	165.375	235.775	79	235.696	Nieuw, gedekt door reserve	30
Metropolane fietsroute Delft - Rotterdam Alexander		3.880	0	26.034	-26.034	1.429.988	1.433.868	29.915	1.403.954	Nieuw, gedekt door reserve	30
Metropolane fietsroute Zoetermeer - Rotterdam		0	0	0	0	1.902.975	1.902.975	0	1.902.975	0	30
Infrastructuur Bosland(K)		27.994	678.947	5.583	673.364	300.000	1.006.941	33.577	973.364	Technisch noodzakelijk, gedekt door reserve	20
De Kruin Bergschenhoek		1.612.700	676.138	289.030	387.108	0	2.288.838	1.901.730	387.108	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Julianalaan (dl Beethovenln-N209)	IBP	180.147	282.242	117.682	164.560	458.463	920.852	297.829	623.023	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Schildersbuurt (bl) - vervangen wegverhardingen	IBP	135.256	1.491.177	1.082.680	408.496	7.041	1.633.474	1.217.937	415.537	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Oosteindseweg (bg)	IBP	91.629	35.941	13.705	22.236	853.950	981.520	105.334	876.186	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie Bergweg-zuid (bg) - vervangen wegverhardingen	IBP	25.773	122.882	103.032	19.850	778.640	927.295	128.805	798.490	Technisch noodzakelijk	20
Reconstructie rondom Berkel Centrum West	IBP	548.735	142.230	37.929	104.301	1.138.021	1.828.986	586.664	1.242.322	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Hoeksekade - vervangen wegverhardingen	IBP	0	104.889	0	104.889	1.030.963	1.135.852	0	1.135.852	Technisch noodzakelijk	30
Parkeren Berkel Centrum Oost		470.356	1.944.669	83.289	1.861.380	3.074.156	5.489.181	553.645	4.935.536	Technisch noodzakelijk	20

Reconstructie Sterrenbuurt - vervangen wegverhardingen	IBP	99.553	246.297	176.730	69.567	3.990.525	4.336.375	276.283	4.060.092	Technisch noodzakelijk	30
Reconstructie Weidebloemwijk (br) - vervangen wegverhardingen	IBP	2.557	674.548	8.534	666.014	573.040	1.250.145	11.091	1.239.054	Technisch noodzakelijk	15
Wijkaanpak Dorp Zuid - vervangen wegverhardingen	IBP	25.213	26.382	1.909	24.473	2.442.530	2.494.125	27.122	2.467.003	Technisch noodzakelijk	30
Klapwijkseweg Boterdorpseweg - vervangen wegverhardingen		0	73.025	43.694	29.331	1.966.635	2.039.660	43.694	1.995.966	Technisch noodzakelijk	20
Beleidsveld 5.1 Beheer Openbare Ruimte; Wegen, straten en pleinen		5.768.241	11.036.218	4.131.080	6.905.137	24.696.319	41.500.777	9.899.321	31.601.456		
Afvalbrengrstation		153.988	2.012.408	512.528	1.499.880	0	2.166.396	666.516	1.499.880	Gedekt door reserve	25
Verzamelcontainers 2023		0	213.850	200.384	13.466	0	213.850	200.384	13.466	Gedekt door heffing	10
Beleidsveld 5.2 Afval		153.988	2.226.258	712.912	1.513.346	0	2.380.246	866.900	1.513.346		
Reconstructie Bloemenbuurt (br) - riool	GRP	1.772.491	1.932.220	1.790.015	142.205	917.752	4.622.463	3.562.506	1.059.957	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Hoeksekade-Julianalaan - riool	GRP	168.898	2.234.748	20.536	2.214.213	1.284.000	3.687.646	189.434	3.498.213	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Weidebloembuurt - riool	GRP	85.871	172.074	108.719	63.356	64.050	321.995	194.590	127.406	Gedekt door heffing	60
Reconstructie rondom Berkel Centrum West - riool	GRP	26.536	558.642	78.274	480.368	371.175	956.353	104.810	851.543	Gedekt door heffing	60
Vervangen en rioolrenovaties Rottekade	GRP	159.113	1.096.075	303.038	793.037	2.923.578	4.178.766	462.151	3.716.615	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Sterrenbuurt - riool	GRP	29.330	1.233.304	1.361.427	-128.123	1.462.634	2.725.268	1.390.757	1.334.511	Gedekt door heffing	60
Reconstructie Dorp-Zuid - riool	GRP	0	36.884	5.640	31.245	6.156.030	6.192.914	5.640	6.187.275	Gedekt door heffing	60
Vervangen persleidingen 2023	GRP	0	616.150	220.572	395.578	0	616.150	220.572	395.578	Gedekt door heffing	60
Beleidsveld 5.2 Riolering		2.242.239	7.880.098	3.888.220	3.991.878	13.179.219	23.301.556	6.130.459	17.171.096		
Renovatie hoofd- en gebiedsrioolgemaal 2023	GRP	0	333.825	208.985	124.840	0	333.825	208.985	124.840	Gedekt door heffing	15
Vervangen pompen en datatransm drukriolering 2023	GRP	0	357.825	304.666	53.159	0	357.825	304.666	53.159	Gedekt door heffing	15
Beleidsveld 5.2 Rioolgemalen		0	691.650	513.650	178.000	0	691.650	513.650	178.000		
Huis van de Samenleving (bouwkundig)		34.866	0	13.785	-13.785	128.529	163.395	48.650	114.745	Nieuw	25
Huis van de Samenleving (inrichting)		0	0	2.568	-2.568	492.570	492.570	2.568	490.002	Nieuw	10
Herontwikkeling De Snip		95.208	36.913	26.409	10.505	67.879	200.000	121.617	78.384	Vervanging, gedekt door reserve	25

Zonnepanelen zwembad de Windas BR2100038	65.786	1.155.465	-65.786	1.221.251	0	1.221.251	0	1.221.251	Nieuw	20
Woonwagens (bg)	178.110	1.175.305	155.932	1.019.374	137.104	1.490.519	334.042	1.156.478	Nieuw	40
Beleidsveld 5.3 Vastgoed	373.970	2.367.683	132.906	2.234.777	826.082	3.567.735	506.876	3.060.859		
Totaal programma 5	9.597.063	27.254.471	10.918.133	16.336.339	40.328.916	77.180.450	20.515.195	56.665.255	Categorie	
IVA VBK woningbouwloc Langevaart Bleiswijk(K)	459.209	698.032	172.086	525.946	131.540	1.288.781	631.295	657.486	Nieuw	0
IVA VBK woningbouwloc Merenweg Bleiswijk(K)	498.356	26.505	218.519	-192.014	131.541	656.402	716.876	-60.473	Nieuw	0
IVA VBK de Wildert(K)	40.956	19.044	47.080	-28.036	0	60.001	88.036	-28.036	Nieuw	0
Beleidsveld 7.1 Gebiedsontwikkeling	998.522	743.581	437.685	305.896	263.081	2.005.184	1.436.207	568.977		
Totaal programma 7	998.522	743.581	437.685	305.896	263.081	2.005.184	1.436.207	568.977	Categorie	
Investerings gladheid 2021	0	0	0	0	18.726	18.726	0	18.726	Technisch noodzakelijk	10
Investerings voertuigen 2022	0	0	0	0	197.640	197.640	0	197.640	Technisch noodzakelijk	8
Investerings voertuigen 2023	0	0	0	0	140.000	140.000	0	140.000	Technisch noodzakelijk	8
Beleidsveld 9.1 Afdelingskostenplaatsen	0	0	0	0	356.366	356.366	0	356.366		
Totaal programma 9	0	0	0	0	356.366	356.366	0	356.366	Categorie	
Investerings ICT 2023 Hardware	0	0	486	-486	495.000	495.000	486	494.514	Vervanging	4
Beleidsveld 10.1 Overhead	0	0	486	-486	495.000	495.000	486	494.514		
Totaal programma 10	0	0	486	-486	495.000	495.000	486	494.514	Categorie	
Totaal doorlopende kredieten	22.429.369	36.025.876	12.922.548	23.103.328	92.119.724	150.574.969	35.351.918	115.223.052	Categorie	

Verschillenanalyse per programma

Belangrijke verschillen tussen de programmabegroting (na wijziging) en de realisatie worden inzichtelijk gemaakt op programmaniveau.

Bedragen x € 1.000

Programma	Afwijking 2023 incl. reservemutaties		Saldo
	Lasten	Baten	
1. Bestuur en dienstverlening	-314	308	622
2. Openbare orde en veiligheid	-250	-17	232
3. Sport, cultuur en onderwijs	-1.608	-1.344	264
4. Sociaal Domein	596	-280	-876
5. Kwaliteit openbare ruimte	1.813	1.150	-664
6. Lansingerland ontwikkelt	-3.855	2.950	6.805
7. Grondzaken	-4.757	-6.257	-1.500
Algemene dekkingsmiddelen	217	3.254	3.037
Overhead	-397	66	463
Bedrag van de heffing voor de VPB	0	0	0
Post onvoorzien	1	0	-1
Totaal	-8.553	-171	8.382

Overzicht incidentele baten en lasten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven voor het boekjaar 2023. Het opnemen van het overzicht van incidentele baten en lasten is gebaseerd op artikel 19 van het BBV. Het opnemen van dit overzicht is relevant voor de vraag: in welke mate wordt het rekeningssaldo in de jaarrekening beïnvloed door incidentele baten en lasten?

Het overzicht van de incidentele baten en lasten van de gemeente Lansingerland ziet er als volgt uit:

	Realisatie 2023
INCIDENTELE LASTEN	
<i>Programma 1 - Bestuur en dienstverlening</i>	229
Verkiezingsmaterialen	67
Inzet op Burgerparticipatie	162
<i>Programma 2 - Openbare Orde en Veiligheid</i>	-
N.v.t.	
<i>Programma 3 - Sport, Cultuur en Onderwijs</i>	4.846
Brede SPUK	118
SPUK Onderwijsachterstandenbeleid	484
Suvis primair onderwijs	420
Tijdelijke huisvesting primair onderwijs	466
Onderwijs leerpakketten	51
Nationaal programma onderwijs (subsidie door Rijk)	72

Toevoeging reserve(s) programma 3	3.235
<i>Programma 4 - Sociaal domein</i>	10.663
<i>Brede SPUK</i>	183
SPUK Integraal Zorg Akkoord	10
Inhuur tbv pilot Boerderij Lansingerland	72
Inhuur tbv wegwerken wachtlijsten	285
Energietoeslag	2.560
Toeslagenproblematiek	1.742
Oekraïne Opvang	5.356
Opvang Asielzoekers	296
Toevoeging reserve(s) programma 4	159
 Programma 5 - Kwaliteit openbare ruimte	 835
Toevoegingen reserve groot onderhoud gebouwen	400
Communicatiekosten invoering Diftar	34
Aanschaf en vervanging software Riolerings	-
Toevoeging AR Claim aanvullende expl. Bijdr.	406
Lagere toevoeging i.v.m. opheffen reserve	-6
 <i>Programma 6 - Lansingerland ontwikkelt</i>	 4.149
Kosten A13/A16	187
Horti Science	192
Implementatiekosten omgevingswet	1.056
Kaderrichtlijn Water	-
Laadpalen niet-eigen terrein	-
Mobiliteitsplan	11
FoodE	179
Fonds Duurzaam Funderingsherstel	47
Investeringsfonds Duurzaamheid	-
Aanpak energiearmoede	108
Verkeerkundig onderzoek N209	148
Verkeerskundig onderzoek klappolder	88
Toevoeging algemene reserve t.b.v. Bosland	1.800
Overige toevoeging reserve(s) programma 6	333
 Programma 7 - Grondzaken	 30.801
Grondexploitaties	22.693
Toevoeging reserve(s) programma 7	6.481
Toevoeging aan Algemene reserve vrijval verliesvoorziening Sporthoeklaan 2023	1.628
 <i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>	 3.501
<i>Bijdrage kas Aandeelhouderscommissie (AHC) Stedin</i>	198
Toevoeging kapitaallastenreserve evenemententerrein	2.500
Toevoeging algemene reserve (organisatieontwikkeling)	800
Overig	3
 <i>Overzicht Overhead</i>	 852
<i>JZI Tozo 2023</i>	70
<i>Overbr. Archief door Becis</i>	72
<i>Kosten E-HRM</i>	11
<i>extra recruiter</i>	75
<i>Kluisarchivering</i>	51
<i>Eenmalige kosten Bouwvergunningarchivering</i>	80
<i>privacy werkzaamheden (VKA)</i>	100

<i>proeftuinen</i>	70
<i>Toevoeging Reserve GO Gemeentelijke gebouwen</i>	55
<i>Toevoeging kapitaallasten reserve Mobiel servicepunt</i>	160
<i>Toevoeging algeme reserve t.b.v. WOO</i>	78
<i>Toevoeging algeme reserve t.b.v. proeftuinen</i>	30

Totaal incidentele lasten	55.876
----------------------------------	---------------

INCIDENTELE BATEN

<i>Programma 1 - Bestuur en dienstverlening</i>	81
Onttrekking reserve(s) Verkiezingsmaterialen	67
Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Verkiezingsmaterialen	14
 <i>Programma 2 - Openbare Orde en Veiligheid</i>	117
Onttrekking reserve(s) programma 2	117
 <i>Programma 3 - Sport, Cultuur en Onderwijs</i>	4.700
Brede SPUK	243
SPUK onderwijsachterstandenbeleid	462
Suvis primair onderwijs	420
Nationaal programma onderwijs (subsidie door Rijk)	72
Onttrekking reserve(s) programma 3	3.503
 <i>Programma 4 - Sociaal domein</i>	11.417
Brede SPUK	183
SPUK Integraal Zorgakkoord	10
Toeslagenproblematiek	1.810
Oekraïne opvang	5.415
Opvang asielzoeker	16
Onttrekking reserve(s) programma 4	3.929
Onttrekking conform begroting Randvoorwaarden noodopvang asielzoekers	54
 <i>Programma 5 - Kwaliteit openbare ruimte</i>	2.840
Verrekening afvalstoffenheffing t.b.v. communicatiekosten invoering Diftar	34
Onttrekkingen reserve baggeren	200
Onttrekking AR Claim aanvullende expl. Bijdr.	406
Onttrekkingen Afschrijvingen	301
Onttrekkingen reserve groot onderhoud gebouwen	1.899
 <i>Programma 6 - Lansingerland ontwikkelt</i>	6.735
Onttrekking algemene reserve t.b.v. A13/A16	187
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Horti Science	192
Onttrekkingen overige reserves	74
Onttrekking reserve Actieplan Omgevingswet	1.056
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Kaderrichtlijn Water	-
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Laadpalen niet-eigen terrein	-
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Mobiliteitsplan	11
Subsidie FoodE	-
Onttrekking Encoreserve t.b.v. Fonds Duurzaam Funderingsherstel	47
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Investeringsfonds Duurzaamheid	-
Rijksbijdrage Aanpak energiearmoede	108
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Verkeerskundig onderzoek N209	148
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Verkeerskundig onderzoek klappolder	88
Onttrekking algemene reserve t.b.v. Bosland	1.800

Onttrekking reserve(s) programma 6	-
Onttrekking conform begroting BGR 2022 Gem.Rdam en DCMR A13/A16	115
Onttrekking conform begroting BGR 2022 HortiScience	780
Onttrekking conform begroting SW 2021 Onderzoekskosten tlv AR ipv Res. onderzoek	45
Onttrekking conform begroting BEST 2021 Pilot Fonds Duurzaam Funderingsherstel	1
Onttrekking conform begroting SW 2022 Budgetoverheveling Horti Science	800
Onttrekking conform begroting SW 2022 BO Milieubeleidsplan	46
Onttrekking conform begroting SW 2022 BO Groenblauwe Leefomgevingsvisie	40
Onttrekking conform begroting SW 2022 BO Uitvoering klimaatakkoord meircirc.	390
Onttrekking conform begroting BGR 2023 Claim coalitie - Kaderrichtlijn Water	50
Onttrekking conform begroting BGR 2023 Mobiliteitsplan	41
Onttrekking conform begroting BEST 2023 Verkeerskundig onderzoek Klappolder	152
Onttrekking conform begroting BEST 2023 Verkeerskundig onderzoek N209	300
Onttrekking conform begroting BEST 2023 SW 2022 BO Fonds Duurzaam Funderingsherstel	95
Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Horti Science	170
 Programma 7 - Grondzaken	 29.471
Grondexploitaties	28.180
Onttrekking reserve(s) programma 7	1.291
 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	 5.378
Rentebaten schatkistbankieren	776
Onttrekking Reserve Boeterente Leningenportefeuille	1.157
Onttrekking reserve evenemententerrein	2.500
Onttrekking reserve sportboxen	46
Onttrekking conform begroting BGR 2023 SPP ontwikkelprogramma en trainees	800
Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Leerlingenvervoer Oekraïne (dec.circ)	18
Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Meerkosten Oekraïne SD (dec.circ.)	32
Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Corona steunpakket uit dec.circulaire	49
 <i>Overzicht Overhead</i>	 605
Onttrekking Reserve GO Gemeentelijke gebouwen	78
onttrekking algemene reserve t.b.v JZI ToZo 2023	70
Onttrekking algeme reserve t.b.v. Overbr. Archief door Becis	72
Onttrekking algeme reserve t.b.v. kosten E-HRM	11
Onttrekking algeme reserve t.b.v. Recruiter	75
Onttrekking algeme reserve t.b.v. inhuur WOO	75
Onttrekking kapitaallasten reserve Mobiel servicepunt	160
Onttrekking conform begroting SW 2022 BO mbt externe deskundigheid tgv MTO	64
Totaal incidentele baten	61.344
Saldo incidentele baten en lasten	5.468

Overzicht structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen in de reserve

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen in de reserve.

bedrag x € 1.000

Toevoegingen/onttrekkingen reserves	Begroot	Incidenteel	Structureel	Realisatie	Incidenteel	Structureel
Toevoegingen aan de reserves	9.454	9.454	0	18.063	18.063	0
Onttrekkingen aan de reserves	-24.299	-22.758	-1.541	-23.617	-22.115	-1.502
Totaal	-14.845	-13.304	-1.541	-5.554	-4.052	-1.502

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

	Begroot primair	begroot na wijziging	Realisatie	afwijking
Structurele toevoegingen				
Reserve Kapitaallasten	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Structurele onttrekkingen				
Reserve Boeterente	1.157	1.157	1.157	0
Reserve Kapitaallasten	195	384	345	39
Reserve Kapitaallasten duurzaamheidsmaatregelen primair onderwijs	102	0	0	0
Totaal onttrekkingen	1.454	1.541	1.502	39

Balans en toelichting

Balans

Activa

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	11.808	11.396
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	1.436	998
- Bijdragen aan activa van derden	10.372	10.398
Materiële vaste activa	219.242	208.825
- Overige investeringen met economisch nut	130.616	129.348
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	43.804	39.585
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	44.822	39.892
Financiële vaste activa	18.922	17.048
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	13.464	13.464
- Overige verbonden partijen	0	0
- Leningen aan:		
- Woningbouwcorporaties	671	852
- Overige langlopende leningen	4.411	2.356
- Overige uitzettingen met looptijd langer dan 1 jaar	376	376
TOTAAL VASTE ACTIVA	249.972	237.269
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	94.635	93.847
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	94.635	93.847
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	38.343	101.689
- Vorderingen op openbare lichamen	15.156	13.229
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	19.608	77.809
- Overige vorderingen	3.579	10.651
Liquide middelen	214	208
- Kassaldi	1	1
- Bank- en giroaldi	214	207
Overlopende activa	14.206	9.152
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	8.792	5.290
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	5.414	3.862
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	147.398	204.896
TOTAAL ACTIVA	397.370	442.164
Omvang recht op verliescompensatie krachtens de Wet Vpb 1969		

Passiva

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-2023	31-12-2022
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	252.148	251.414
- Algemene reserve	89.332	86.605
- Bestemmingsreserves	156.526	152.894
- Gerealiseerd resultaat	6.290	11.914
Voorzieningen	35.147	40.312
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	17.195	22.562
- Egalisatievoorzieningen		
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	17.952	17.750
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	52.561	121.897
- Obligatieleningen		
- Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	52.504	121.851
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	57	46
- Waarborgsommen		
TOTAAL VASTE PASSIVA	339.856	413.623
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vloTTende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	28.200	6.034
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	15.000	0
- Debetsaldi bank		
- Overige schulden	13.200	6.034
Overlopende passiva	29.314	22.507
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	17.205	12.097
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschot-bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	12.109	10.410
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	0
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	57.514	28.541
TOTAAL PASSIVA	397.370	442.164
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	261.027	243.403

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 22 december 2016 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen afgerond op € 1.000, waardoor tussen de verschillende tabellen kleine afrondingsverschillen kunnen bestaan.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden maximaal vijf jaar geactiveerd. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan in het jaar volgend op het jaar van realisatie van het gerelateerde immateriële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als aan alle voorwaarden zoals genoemd in artikel 61 BBV wordt voldaan. Waardering vindt plaats tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. investeringen met een economisch nut;
- b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringsactiva met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Afschrijvingen

De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven op basis van de verwachte levensduur zonder rekening te houden met een restwaarde. De afschrijvingsperiode vangt aan op 1 januari volgend op het jaar van ingebruikname c.q. gereedkomen. Activa onder de € 25.000 worden in één keer afgeschreven.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd voor de meest voorkomende activa conform de richtlijnen uit de financiële verordening en de nota activabeleid 2020.

Activasoorten	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	
- nieuwbouw	50
- renovatie en restauratie	25
Bedrijfsgebouwen	
- nieuwbouw	50
- renovatie en restauratie	25
- tijdelijke gebouwen/noodlokalen	PM
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- aanleg en reconstructie wegen en kunstwerken (bruggen e.d.)	20
- aanleg en renovatie riolering	40
- aanleg en renovatie rioolgemaal	15
- openbare verlichting	15
- aanleg en renovatie openbaar groen	25
- verkeers- en straatmeubilair	5
- speeltoestellen	10
Voertuigen	5
Vrachtwagens	8
Bouwkundige installaties (brand/luchtbehandeling/warmwater)	15
Overige materiële vaste activa	
- kantoor- en schoolmeubilair en overige	10
- automatisering (hardware)	4

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken; de actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Vorraden

In de balans worden onder de voorraden afzonderlijk opgenomen:

- a. grond- en hulpstoffen;
- b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- c. gereed product en handelsgoederen;
- d. vooruitbetalingen.

Grond- en hulpstoffen

De overige grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

In het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is een nieuwe definitie opgenomen voor bouwgrond in exploitatie: Gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

De lagere marktwaarde is bepaald, rekening houdend met de nog te realiseren uitgaven en inkomsten. De contante waarde per 31 december van een eventueel tekort op eindwaarde van een exploitatie is in mindering gebracht op de balanswaarde door middel van een balansverkorting. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Bij de bepaling van de winst name wordt gebruik gemaakt van de voorgeschreven POC methode uit de notitie grondbeleid 2019.

Gereed product en handelsgoederen

Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vooruitbetalingen

Voor de inkomsten en uitgaven op de grondexploitatie en dan meer specifiek de aan- en verkoop van grond worden de volgende uitgangspunten gehanteerd. Grondaankopen worden meegenomen op moment dat de verplichting tot koop is aangegaan en de ontbindende voorwaarden zijn vervallen. Grondverkoop worden geregistreerd als gerealiseerde opbrengsten als de daadwerkelijke juridische overdracht van de grond heeft plaatsgevonden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders en de voorziening voor verliezen uit grondexploitaties zijn echter tegen contante waarde gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Flottende passiva

De flottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is en die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, worden op grond van artikel 49 BBV geclassificeerd onder de overlopende passiva. In de toelichting op de balans is per uitkering van EU, Rijk en provincies met een specifiek bestedingsdoel het verloop gedurende het jaar van ontvangen voorschotbedragen in een overzicht weergegeven, conform artikel 52a BBV.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover nadere informatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Personeelslasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Algemene uitkering

Met betrekking tot de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Omgevingsvergunningen

De opbrengsten uit omgevingsvergunningen worden verantwoord op het moment van aanvragen van de omgevingsvergunning. Op grond van de legesverordening zijn leges al opeisbaar op het moment van in behandeling nemen van de aanvraag tot beoordeling van een omgevingsvergunning.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen in het jaar dat het besluit tot uitkeren is genomen.

Eigen bijdrage WMO

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Toelichting op de balans: vaste activa

Immateriële vaste activa

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief:

- Dit betreffen de voorbereidingskosten ten behoeve van de ontwikkeling van grondexploitaties waaronder Langevaart, Merenweg en de Wildert.

Bijdragen aan activa van derden:

- Dit betreft in het verleden gedane bijdragen aan scholen ter realisatie van nieuwe schoolgebouwen en bijdragen aan de Provincie Zuid-Holland ter realisatie van VRI installaties en een fietstunnel bij de N209.

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2023 is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2022	Overboeking naar MVA	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	998	0	438	0	0	0	1.436
Bijdragen aan activa van derden	10.398	0	140	0	-166	0	10.372
Totaal	11.396	0	578	0	-166		11.808

Bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa

Specificatie van de materiële vaste activa:

	Bedragen x € 1.000	
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Materiële vaste activa met economisch nut	130.617	129.348
Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	43.805	39.585
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	44.825	39.892
Totaal	219.247	208.825

Materiële vaste activa met economisch nut

Woonruimten:

- In 2023 is er € 156.000 geïnvesteerd in Woonwagens

Bedrijfsgebouwen:

- In 2023 is € 346.000 geïnvesteerd in de bouw van het Cultuurhuis Blok B
- En we investeerden € 271.000 in nieuwbouw van de pr. Maxima school
- Alle overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van €1.000.000

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:

- Voor het ombouwen van veld 1 bij CVV Berkel investeerden wij € 846.000
- Tevens investeerde wij € 743.000 voor het ombouwen van Veld 3 bij TOGB
- We investeerden € 605.000 in een totaal renovatie bij HBR veld 4.
- En is er € 447.000 geïnvesteerd in veld 2 bij HVB
- De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 36.000

Vervoersmiddelen:

- In 2023 is er € 230.000 geïnvesteerd voor de aanschaf van een veegmachine
- De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 120.000

Machines, apparaten en installaties:

- We investeerden € 426.000 in ICT Hardware
- Tevens is er € 249.000 geïnvesteerd in glasvezelkabel
- De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 160.000

Overige materiële vaste activa:

- We investeerden € 819.000 in het vervangen van speeltoestellen
- Is er in 2023 € 273.000 geïnvesteerd in de inrichting langdurige opvang Sporthoeklaan
- De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 107.000

Het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa met economisch nut is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Investing	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	22.846	0	0	0	0	22.846
Woonruimten	178	156	0	0	0	334
Bedrijfsgebouwen	87.585	1.621	0	2.897	0	86.309
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.104	2.679	0	867	481	13.435
Vervoersmiddelen	790	351	0	218	0	923
Machines, apparaten en installaties	2.852	835	0	490	192	3.005
Overige materiële vaste activa	2.993	1.199	0	424	3	3.765
Totaal	129.348	6.841	0	4.896	676	130.617

Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

- In 2023 investeerden wij voor € 512.000 in het Afvalbrenghstation;
- en € 200.000 in verzamelcontainers;
- daarnaast is € 4.2 miljoen geïnvesteerd in diverse riolering en andere rioolverbeteringen;
- voor renovatie en vervangingswerkzaamheden rioolgemalen is er € 514.000 geïnvesteerd.

Het verloop van de materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is als volgt:

	Bedragen x € 1.000					
	Boekwaarde 31-12-2022	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Materiële vaste activa waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	39.585	5.445	0	1.225	0	43.805
Totaal	39.585	5.445	0	1.225	0	43.805

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Grond, weg en waterbouwkundige werken:

- De investeringen bestaan voornamelijk uit:
 - € 2,09 miljoen voor de reconstructie Bloemenbuurt
 - € 1,08 miljoen voor de Schildersbuurt;
 - € 861.000 voor investeringen in wegen
 - € 418.000 voor oeverbescherming
 - € 406.000 voor wegen Overbuurtsepolder
 - € 315.000 voor het vervangen duikers
 - € 289.000 voor De Kruin Bergschenhoek
 - De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 928.000

Machines, apparaten en installaties:

- € 669.000 voor renovatie OVL.

Overige materiële vaste activa:

- De investeringen bestaan voornamelijk uit:
 - € 188.500 vervangingen diverse belijning, bebording en straatmeubilair.
 - De overige investeringen zijn afzonderlijk kleiner dan € 200.000 met een totaal van € 8.500

Het verloop van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	overboeking binnen MVA	Investering	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	36.329	0	6.389	0	2.053	46	40.619
Machines, apparaten en installaties	2.836	0	669	0	119	0	3.386
Overige materiële vaste activa	727	0	197	0	96	8	820
Totaal	39.892	0	7.255	0	2.268	54	44.825

Financiële vaste activa

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen bestaan uit:

- Aandelen Stedin Holding N.V. (168.045 gewone aandelen van € 100 nominaal);
- Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (15.015 gewone aandelen van nominaal € 2,50);
- Preferente aandelen Stedin (aantal 26.750 cumulatief preferente aandelen van € 100 nominaal)

De kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen bestaan uit:

- Maatschappelijk belang bouwkassen BSH
- Grootboek der Nationale Schuld

Leningen aan woningcorporaties

De gemeente heeft leningen verstrekt aan woningcorporatie 3B wonen voor de bouw en renovatie van woningen. Op deze leningen betaald de woningcorporatie jaarlijks rente en aflossing.

Overige langlopende leningen

De post overige langlopende leningen bestaat uit startersleningen, blijvers leningen en duurzaamheidsleningen

Overige uitzettingen met een looptijd langer dan één jaar

De overige uitzettingen met een looptijd langer dan een jaar betreffen de belegde gelden voor wethouders pensioenen. De waarde van de participaties bedragen ultimo 2023 € 467.010 (2022: € 438.643)

Het verloop van de financiële vaste activa in 2023 is als volgt:

	Bedragen x € 1.000					
	Boekwaarde 31-12-2022	Investing	Desinvestering	Afschrijving / aflossing	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- Deelnemingen	13.464	0	0	0	0	13.464
- Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Leningen aan:						
- Woningbouwcorporaties	852	0	0	180	0	672
Overige langlopende leningen	2.356	2.075	0	0	20	4.411
Overige uitzettingen met een looptijd van > 1 jaar	376	0	0	0	0	376
Totaal	17.048	2.075	0	180	20	18.923

Toelichting op de balans: vlottende activa

Vorraden bouwgronden

Specificatie voorraden bouwgronden:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Onderhanden werk / bouwgronden in exploitatie	94.632	93.847
Totaal	94.632	93.847

Bouwgronden in exploitatie

Van de bouwgronden in exploitatie is het verloop in het boekjaar 2023 als volgt geweest:

Van projecten waar de voorziening groter is dan de boekwaarde vindt presentatie plaats onder de voorzieningen. Deze worden wel in onderstaand overzicht meegenomen en gepresenteerd als €0, echter staat de restant voorziening onder de voorzieningen gepresenteerd.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Saldering voorziening	Balanswaarde 31-12-2022	Investering	Opbrengsten	Saldering voorziening	Winst- / verlies name	Boekwaarde 31-12-2023
Meerpolder	-2.238	0	-2.238	354	489	0	997	-1.376
Berkel Centrum West	6.445	-6.445	0	3.436	0	-9.881	0	0
Westpolder/Bolwerk	51.221	-13.075	38.146	3.751	7.076	-13.306	0	34.590
Oudeland	22.932	0	22.932	2.857	12.322	0	4.734	18.201
Leeuwenhoekweg	8.244	-7.158	1.086	69	0	-7.327	0	986
Wilderszijde	32.070	0	32.070	8.101	67	0	12	40.116
Groenzoom RvR Noordeinde	4.053	0	4.053	539	739	0	107	3.960
Landscheidingspark Horeca	5	-5	0	74	0	-79	0	0
Sporthoeklaan	302	-302	0	2.136	935	-1.503	0	0
Afronding Parkzoom	-1.992	0	-1.992	473	0	0	0	-1.519
Afronding Rodenrijse Zoom	-50	0	-50	0	0	0	0	-50
Afronding de tuinen	-160	0	-160	46	0	0	0	-114
Afronding Sporthoeklaan (LOO)	0	0	0	0	0	-162	0	-162
Subtotaal	120.832	-26.985	93.847	21.836	21.628	-32.258	5.850	94.632

Ramingen per complex

De geraamde kosten, opbrengsten, financieringslasten en eindwaarde per complex ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000				
	Te verwachten opbrengsten	Te verwachten kosten	Te verwachten financieringslasten	Te verwachten eindresultaat
Meerpolder	1.410	2.799	-67	2.448
Berkel Centrum West	0	5.986	312	-16.178
Westpolder/Bolwerk	41.531	7.220	1.143	-14.690
Oudeland	30.092	6.247	-837	31.188
Leeuwenhoekweg	1.149	235	75	-7.474
Wilderszijde	164.460	109.965	2.795	11.611
Groenzoom RvR Noordeinde	11.890	6.900	23	1.115
Landscheidingspark Horeca	348	1.167	1	-899

Toelichting op de ramingen per complex

De voorziening is op contante waarde (eindwaarde contant gemaakt tegen 2%).

De uitgangspunten zijn voor alle projecten gelijk:

- De kosten zijn onderbouwd met (civieltechnische) ramingen en planning inzet door middel van een plankostenraming;
- De inkomsten en fasering hiervan zijn onderbouwd met marktonderzoeken of sluiten aan bij contractuele afspraken met partijen;
- De rente is gebaseerd op de BBV-systematiek;

Risico's

De belangrijkste risico's die samenhangen met de grondexploitaties hebben betrekking op de planning, prijs en het programma. Voor de komende 9 jaar zijn de opbrengsten op een totaal van ca. € 235 miljoen geraamd,. Het al dan niet realiseren van deze opbrengsten is voor de grondexploitaties de grootste uitdaging. Het college stuurt dan ook actief op de realisatie van deze opbrengsten.

We sloten in 2023 diverse grondverkoopovereenkomsten voor de woningbouwlocaties waarin concrete afspraken zijn gemaakt over de momenten van afname en/of betaling. Ook voor de bedrijventerreinen sloten we in 2023 meerdere grondverkoopovereenkomsten. Met een uitgifte van ruim 4 hectare haalden we onze omzetdoelstelling voor 2023 voor de bedrijventerreinen.

Planning bedrijfsterreinen

Binnen Lansingerland heeft de gemeente twee terreinen in ontwikkeling, waarvoor de gemeente 100% van het risico draagt: Oudeland in Berkel en Rodenrijs en Leeuwenhoekweg in Bergschenhoek. Daarnaast worden nog twee terreinen ontwikkeld gezamenlijk met de gemeente Zoetermeer: Bleizo en Hoefweg.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen met een looptijd van ten hoogste één jaar:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	15.156	13.229
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	19.608	77.809
Overige vorderingen	2.410	9.472
Debiteuren Sociale Zaken	1.168	1.179
Totaal	38.342	101.689

Vorderingen openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan voor € 14 miljoen uit een vordering inzake BTW/BCF. De overige vorderingen hebben betrekking op overige partijen.

Bedragen x € 1.000	
Vorderingen op openbare lichamen	Boekwaarde 31-12-2023
Belastingdienst inzake BTW/BCF	14.004
SVHW Belastingopbrengsten	1.122
Voorziening Dubieuze debiteuren SVHW	-76
Overige vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	106
Totaal	15.156

Schatkistbankieren

Op basis van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is de gemeente verplicht om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. De gemeente is gerechtigd om een bepaald bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aan te houden. Gerekend over een heel kwartaal mag het op dag basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden bedrag gemiddeld niet hoger zijn dan het drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 250.000 bedraagt.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren:

Bedragen x € 1.000

Verslagjaar 2023		Drempelbedrag			
(1)	Drempelbedrag	4.144			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	114	118	130	209
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder drempelbedrag	4.030	4.026	4.014	3.935
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	207.208			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	207.208			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
Berekening Drempelbedrag	Drempelbedrag	4.144			
(2) Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	10.226	10.640	11.989	19.250
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	114	117	130	209

Overige vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Voor de overige debiteuren is per debiteur vastgesteld of er mogelijk sprake kan zijn van oninbaarheid. Wanneer sprake is van een verwachte oninbaarheid is een voorziening gevormd.

De invordering van gemeentelijke heffingen onroerende zaakbelasting, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing is uitbesteed aan het samenwerkingsverband SVHW. De verwachte oninbaarheid van deze vorderingen wordt door het SVHW bepaald. Door Deloitte accountants is een controleverklaring over de jaarverantwoording afgegeven. Wij zijn akkoord met de door SVHW bepaalde voorziening.

Debiteuren

Voor de debiteuren zijn de volgende principes gehanteerd:

Alle debiteuren zijn individueel beoordeeld door de gemeente en het SVHW. Deze zijn per individuele post vastgesteld of het bedrag van de vordering nog ontvangen kan worden. De debiteuren waarbij de verwachting is dat de vordering niet meer wordt ontvangen zijn voorzien.

Voor de debiteuren vanuit sociale zaken is een voorziening opgenomen van € 1.357.000 en voor de overige dubieuze debiteuren is een voorziening gevormd van € 78.000, bestaande uit € 76.000 welke voortvloeien uit beoordeelde posten door het SVHW inzake belasting debiteuren.

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Overige vorderingen	2.410	9.626
Debiteuren Sociale Zaken	2.525	2.762
Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	-1.357	-1.583
voorziening dubieuze debiteuren overig	-78	-154
Totaal	3.500	10.651

Liquide middelen

Specificatie van de liquide middelen:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Kassaldi	1	1
Banksaldi	214	207
Totaal	215	208

Overlopende activa

Specificatie van de overlopende activa:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	8.791	5.290
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	5.413	3.862
Totaal	14.204	9.152

Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Vooruitbetaalde bedragen	636	887
Voorschotten Sociaal Domein	158	263
NTO Gelden (exclusief overheid)	4.619	2.712
Totaal	5.413	3.862

Bedragen x € 1.000				
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel - Overige	31-12-2022	besteding ontvangst 31-12-2023		
Nog te ontvangen van het rijk				
SPUK Sport	346	914	654	606
SPUK Opvang Oekraïne	2.871	2.630	2.871	2.630
Rijksbijdrage gedupeerden toeslagenaffaire	173	1.742	173	1.742
SPUK KOT	0	3	0	3
SZW Vangnetuitkering 2022 en 2023	0	1.262	0	1.262
Subsidie geluidschermen N209 Voorbereiding	417	7	358	66
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen				
subsidie MRDH Berkels dijkje	0	0	0	0
subsidie MRDH Station Rodenrijs	906	46	952	0
Subsidie MRDH Bushaltes Bleiswijk	577	6	583	0
SPUK IZA gemeente Delft	0	277	0	277
totaal	5.290	6.887	5.591	6.586

Bedragen x € 1.000	
Overige nog te ontvangen bedragen van overige overheden	Boekwaarde 31-12-2023
Nog te ontvangen bedragen belastingopbrengsten SVHW	2.039
Overige vorderingen	166
Totaal	2.205

Toelichting op de balans: vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente Lansingerland bestaat uit de Algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat. De Algemene reserve is het deel van het vermogen waar de gemeente vrij over kan beschikken. Het dient om financiële tegenvallers op te vangen. Daarnaast wordt het resultaat met de Algemene reserve afgewikkeld.

De verschillende bestemmingsreserves vormen een belangrijk onderdeel van het eigen vermogen. Kenmerkend voor deze categorie reserves is dat het hierbij gaat om door de raad geoordeelde middelen. Dit betekent dat aan deze reserves specifieke bestedingsdoelen zijn gekoppeld. De bestemmingsreserves worden door de raad ingesteld. De raad heeft als enige orgaan de bevoegdheid de bestemming en de omvang van een reserve te wijzigen.

Specificatie van het eigen vermogen:

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	89.331	86.604
Bestemmingsreserves	156.525	152.895
Onverdeeld resultaat	6.290	11.914
Totaal	252.146	251.413

Verloop reserves

Het verloop van de reserves in 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Bestemming resultaat 2022	Toevoeging 2023	Onttrekking 2023	Vrijval 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	86.604	11.913	9.398	18.585	0	89.331
Algemene reserve	86.605	11.913	9.398	18.585	0	89.331
Reserve Rekenkamer	38		0	0	0	38
Reserve Afronding Overbuurtsepolder	0		0	0	0	0
Reserve Baggeren	1.010		0	200	0	810
Reserve (Tijdelijke) Huisvesting primair onderwijs	3.908		0	414	0	3.494
Reserve Overdracht schoolgebouwen	1.011		0	4	0	1.007
Reserve Sociaal Domein	2.853		0	285	0	2.568
Reserve Warmtevisie	260		0	0	0	260
Reserve Actieplan Omgevingswet	643		0	600	0	43
Reserve Nog te maken kosten afgesloten Grex-en	5		0	5	0	0
Reserve GO gemeentelijke gebouwen	2.435		455	1.972	0	918
Reserve Onderzoekskosten	566		0	0	0	566
Reserve Kapitaallasten	33.632		7.712	345	0	40.999
Reserve Ombuiging	638		0	0	0	638
Reserve Enecogelden	94.481		0	0	0	94.481
Reserve kapitaallasten verduurzaming prim.onderwijs	2.274		0	0	0	2.274
Reserve boeterente leningenportefeuille	5.713		0	1.157	0	4.556
Reserve herstelwerkzaamheden Meerpolder	750		0	0	0	750
Reserve 1e inrichting en OLP	1.678		0	51	0	1.627
Reserve opvang vluchtelingen Oekraïne	1.000		0	1	0	999
Reserve Kapitaallasten RVR Groenzoom	0		107	0	0	107
Reserve aanloopfase Cultuurhuis	0		389	0	0	389
Bestemmingsreserves	152.894	0	8.663	5.033	0	156.525
Gerealiseerd resultaat	11.914	0	0	0	0	6.290
Totaal	251.414	11.913	18.062	23.618	0	252.146

Algemene reserve

Aard/reden:

1. Het opvangen van onvoorziene uitgaven, voortvloeiende uit opkomende verplichtingen die niet rechtstreeks verband houden met de lopende exploitatie en uit calamiteiten;
2. Het opvangen van rekeningtekorten;
3. Het afdekken van begrotingstekorten, voor zover op basis van een meerjarenbegroting blijkt dat deze niet van structurele aard is.

Looptijd: onbeperkt.

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		86.604
onttrekking	MPG Grondexploitatie	-750
onttrekking	BGR 2022 Gem.Rdam en DCMR A13/A16	-21
onttrekking	BGR 2022 Onttrekking upgrade evenemententer. aan AR	-2.500
onttrekking	BEST 2021 Pilot Fonds Duurzaam Funderingsherstel	-20
onttrekking	SW 2022 BO Cultuur	-50
onttrekking	SW 2022 BO Slotwijziging Onderzoek advies en ondersteuning van 22 naar 23	-45
onttrekking	SW 2022 BO beleidsaccenten Elk Kind een Kans	-50
onttrekking	SW 2022 BO Slotwijziging Specifieke uitkering Onderwijsroute	-60
onttrekking	SW 2022 BO beleidsaccenten Pubers in de Spotlight	-38
onttrekking	SW 2022 BO SubS St Jeugd-en jongerenwerk Midden Holland	-38
onttrekking	SW 2022 BO jeugd en jongerenwerk jongerenperspectie	-40
onttrekking	SW 2022 BO Cultuur Corona middelen	-118
onttrekking	SW 2022 BO werving recruiter	-75
onttrekking	SW 2022 BO implementatie E-HRM	-11
onttrekking	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	-263
onttrekking	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	-133
onttrekking	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	-17
onttrekking	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	-17
onttrekking	SW 2022 BO Middelen versterking dienstverlening naar Team participatie	-72
onttrekking	SW 2022 BO invoering omgevingswet sept. circ. 2022	-456
onttrekking	KB 2023 A13/A16 leges - inhuur t.b.v. openstellingsvergunning	-93
onttrekking	BGR 2023 Mobiliteitsplan	-19
onttrekking	BEST 2023 Verkeerskundig onderzoek Klappolder	-88
onttrekking	BEST 2023 Verkeerskundig onderzoek N209	-175
onttrekking	BGR 2023 Aanschaf Sportboxen	-46
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Verkiezingsmaterialen	-68
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Cultuurhuis Casa Cadanza	-28
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Gezond in de stad uit (dec.circ)	-30
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Aanv.mtr energietoeslag -armoede	-473
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Energietoeslag uit dec.circulaire	-680
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Versterken sociale basis (dec.circ.)	-32
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Impl.Wet open overheid	-75
onttrekking	Amendement Wijkbrandweerman	-25
onttrekking	Randvoorwaarden noodopvang asielzoekers	-235
onttrekking	SW 2023 Onttr. Mobiel servicepunt naar res.Kapln.	-160
onttrekking	SW 2023 Claim aanvullende exploitatiebijdrage	-406
onttrekking	BEST 2023 Uitbreiding krediet Bosland BR2300120	-1.800
onttrekking	BEST 2023 Investeringskrediet IKC Cadans cf BR2300110	-2.800
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Overbr.archief door Becis	-72

onttrekking	BGR 2022 HortiScience	-425
onttrekking	SW 2022 BO Afhandeling ToZo bezwaren 2023 naar AR	-70
onttrekking	BEST 2023 BO 2022 Individuele Bijz.bijstand energie armoede	-1.420
onttrekking	Winstneming Groenzoom RVR 2023	0
onttrekking	Dotatie aan verliesvoorziening Westpolder/Bolwerk	-375
onttrekking	Onttrekking conform begroting BGR 2022 Gem.Rdam en DCMR A13/A16	-115
onttrekking	Onttrekking conform begroting BGR 2022 HortiScience	-780
onttrekking	Onttrekking conform begroting SW 2021 Onderzoekskosten tlv AR ipv Res.onderzoek	-45
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2021 Pilot Fonds Duurzaam Funderingsherstel	-1
onttrekking	Onttrekking conform begroting SW 2022 Budgetoverheveling Horti Science	-800
onttrekking	Onttrekking conform begroting SW 2022 BO Milieubeleidsplan	-46
onttrekking	Onttrekking conform begroting SW 2022 BO Groenblauwe Leefomgevingsvisie	-40
onttrekking	Onttrekking conform begroting SW 2022 BO mbt externe deskundigheid tgv MTO	-64
onttrekking	Onttrekking conform begroting SW 2022 BO Uitvoering klimaatakkoord meicirc.	-390
onttrekking	Onttrekking conform begroting BGR 2023 Claim coalitie - Kaderrichtlijn Water	-50
onttrekking	Onttrekking conform begroting BGR 2023 Mobiliteitsplan	-41
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2023 Verkeerskundig onderzoek Klappolder	-152
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2023 Verkeerskundig onderzoek N209	-300
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2023 SW 2022 BO Fonds Duurzaam Funderingsherstel	-95
onttrekking	Onttrekking conform begroting BGR 2023 SPP ontwikkelprogramma en trainees	-800
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Verkiezingsmaterialen	-14
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Horti Science	-170
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Leerlingenvervoer Oekraïne (dec.circ)	-18
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Meerkosten Oekraïne SD (dec.circ.)	-32
onttrekking	Onttrekking conform begroting BEST 2023 BO 2022 Corona steunpakket uit dec.circulaire	-49
onttrekking	Onttrekking conform begroting Randvoorwaarden noodopvang asielzoekers	-54
onttrekking	Voorziening nog te maken kosten LOO	-162
Toevoeging	Winstneming Wilderszijde 2023	12
Toevoeging	Resultaat Jaarrekening 2022	0
Toevoeging	SW 2019 Verlaging onttrekking ivm opheffen reserve	-6
Toevoeging	SW 2019 Verlaging onttrekking ivm opheffen reserve	-70
Toevoeging	SW 2023 BO inhuur tbv implementatie gratis OV ouderen	90
Toevoeging	SW 2023 BO DU VO middelen toekomstscenario	45
Toevoeging	SW 2023 BO Kansrijke start	24
Toevoeging	SW 2023 BO WOO van 2023 naar 2024	78
Toevoeging	SW 2023 BO stelpost ontwikkeling organisatie naar 2024	800
Toevoeging	SW 2023 BO Proeftuinen van 2023 naar 2024	30
Toevoeging	Opgeheven Grex res.	3
Toevoeging	MPG 2023 Tussentijdse Winstnemng	6.431
Toevoeging	Vrijval Verliesvz Wilderszijde	333
Toevoeging	Vrijval Verliesvz Sporthoeklaan 2023	1.628
Totaal		75.790

Reserve Rekenkamer

Aard/reden: Deze reserve is ingesteld als onderzoeksreserve voor de Rekenkamer Lansingerland.

Storting vindt plaats op grond van de verordening Rekenkamer Lansingerland.

Looptijd: onbeperkt

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		38
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		38

Reserve Afronding Overbuurtsepolder

Het doel van deze bestemmingsreserve is niet meer van toepassing. Aan de gemeenteraad zal worden voorgesteld om deze reserve per 1 januari 2024 op te heffen.

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		0
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		0

Reserve Baggeren

Aard/reden: Deze reserve is gevormd om de onderhoudslasten ten behoeve van baggerwerkzaamheden evenredig over de tijd te kunnen verdelen.

Looptijd: onbeperkt

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		1.010
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	200
	Vrijval	0
Totaal		810

Reserve (Tijdelijke) huisvesting primair onderwijs

Aard/reden: Dekking van kosten (o.a. sloop tijdelijke huisvesting) gerelateerd aan de realisatie van algemeen primair onderwijs.

Looptijd: 2023

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		3.907
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	414
	Vrijval	0
Totaal		3.494

Reserve Overdracht schoolgebouwen

Aard/reden: onderhoud aan schoolgebouwen, zodat ze aan de schoolbesturen worden overgedragen. De bekostiging is noodzakelijk om aan onze wettelijke plicht uit de Wet op het primair onderwijs te voldoen om te voorzien in voldoende en adequate onderwijshuisvesting.

Looptijd: 2023

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		1.011
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	4
	Vrijval	0
Totaal		1.007

Reserve Sociaal Domein

Aard/ reden: Dekking van de kosten voor ombuiging van jeugdhulp en de opvang van eventuele tekorten op deze taak.

Looptijd: 2024

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		2.853
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	285
	Vrijval	0
Totaal		2.568

Reserve Warmtevisie

Aard/ reden: Uitgaven te dekken voor het opstellen van de Warmtevisie Lansingerland inclusief energiestrategie.

Looptijd: 2023

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		260
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		260

Reserve Actieplan Omgevingswet

Aard/ reden: Deze reserve is gevormd voor de bekostiging van de uitgaven die gedaan worden in het kader van de implementatie van de omgevingswet.

Looptijd: 2023

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		643
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	600
	Vrijval	0
Totaal		43

Reserve Nog te maken kosten GREX

Aard/reden: dekking voor nog uit te voeren werkzaamheden na afsluiting van de grondexploitaties.

Looptijd: onbeperkt

Deze reserve zetten we in voor de grondexploitaties die in 2018 en eerder zijn afgesloten en waarvoor nog kosten moeten worden gemaakt. Voor de grondexploitaties welke vanaf 2019 zijn afgesloten en waarvoor nog kosten dienen te worden gemaakt is een restproject aangemaakt om de kosten uit te dekken. Deze wijziging in verwerking hangt samen met de gewijzigde notitie grondbeleid 2020 van de Commissie BBV.

Het doel van deze reserve is niet langer van toepassing. Aan de gemeenteraad zal worden voorgesteld om deze bestemmingsreserve op te heffen per 1 januari 2024.

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		5
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	5
	Vrijval	0
Totaal		0

Reserve Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

Aard/reden: Dekking van cyclische onderhoudslasten van de gemeentelijke gebouwen.

Looptijd: onbeperkt

De toevoeging van € 455.000 betreft een jaarlijkse dotatie, conform begroting. De onttrekking aan de reserve is ter dekking van gemaakte kosten van groot onderhoud.

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		2.435
	Toevoegingen	455
	Onttrekkingen	1.972
	Vrijval	0
Totaal		919

Reserve Onderzoekskosten

Aard/ reden: Het dekken van incidentele onderzoekskosten naar de veranderopgaven binnen de gemeente.

Looptijd: 2023

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		566
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		566

Reserve Kapitaallasten

Aard/ reden: Dekking van de afschrijvingskosten van specifiek aangewezen investeringen.

Looptijd: onbepaald

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		33.632
	Toevoegingen	7.712
	Onttrekkingen	345
	Vrijval	0
Totaal		40.999

Reserve Ombuiging

Aard/ reden: Het dekken van de incidentele kosten in de aankomende 3 jaar voor het herinrichten van de werkprocessen ter verbetering van onze procedures.

Looptijd: 2023

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		638
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		638

Reserve Enecogelden

Aard/ reden: Het separaat verantwoorden van de opbrengst welke voortvloeit uit de verkoop van de aandelen Eneco voor latere besluitvorming.

Looptijd: 2023

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		94.481
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		94.481

Reserve kapitaallasten RvR Groenzoom

Aard/ reden: ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen in het natuurgebied De Groenzoom.

Looptijd: langer dan 10 jaar.

Het doel van deze reserve is niet langer van toepassing. Aan de gemeenteraad zal worden voorgesteld om deze bestemmingsreserve op te heffen per 1 januari 2024.

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		0
	Toevoegingen	107
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		107

Reserve kapitaallasten verduurzaming primair onderwijs

Aard/ reden: ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen in de verduurzaming van het primair onderwijs.

Looptijd: langer dan 10 jaar.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		2.274
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		2.274

Reserve boeterente leningenportefeuille

Aard/ reden: Ter dekking van de structurele rentelasten die ontstaan door het niet kunnen aflossen van de leningen.

Looptijd: 10 jaar

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		5.713
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	1.157
	Vrijval	0
Totaal		4.557

Reserve herstelwerkzaamheden Meerpolder

Aard/ reden: In 2020 hebben wij een uitkering verkregen voor de herstelwerkzaamheden die in Meerpolder moeten worden uitgevoerd. Deze uitkering is in de reserve opgenomen om de toekomstige kosten te kunnen dekken.

Looptijd: 2023

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		750
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	0
	Vrijval	0
Totaal		750

Reserve 1e inrichting en OLP

Aard/ reden: ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investeringen voor de eerste inrichting.

Looptijd: langer dan 10 jaar.

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		1.678
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	51
	Vrijval	0
Totaal		1.627

Reserve opvang vluchtelingen Oekraïne

Aard/ reden: Deze reserve wordt gebruikt ter dekking van de gemaakte kosten voor de opvang van Oekraïners.

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		1.000
	Toevoegingen	0
	Onttrekkingen	1
	Vrijval	0
Totaal		999

Verloop voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging 2023	Onttrekking 2023	Vrijval 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Voorziening Wethouders	4.370	0	260	84	4.026
Voorziening Afvloeiingsregeling personeel	0	0	0	0	0
Voorziening grondexploitatie	17.872	581	4.713	1.012	12.728
Voorziening verlofsparen	320	100	19	0	401
Voorziening Regeling RVU	0	40	0	0	40
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	22.562	721	4.992	1.096	17.195
Voorziening Riolerig	17.318	211	0	0	17.529
Voorziening afvalstofheffing	432	0	0	9	423
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	17.750	211	0	9	17.952
Totaal	40.312	932	4.992	1.105	35.147

Voorziening Wethouders

Aard/reden: Deze voorziening is gevormd voor toekomstige pensioen- en wachtgeldverplichtingen van (ex-) wethouders. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks bepaald aan de hand van actuariële berekeningen en is opgenomen tegen contante waarde.

Door uitgekeerde pensioenen is de voorziening met een bedrag van € 344.000 afgenomen. De afname heeft te maken met reguliere uitkering aan gepensioneerde wethouders van €260.000 en een aanpassing van € 84.000 als gevolg van hernieuwde berekeningen.

Bedragen x € 1.000

	Bedrag
Stand per 1 januari 2023	4.370
Actualisering toevoeging	0
Actualisering onttrekking	260
Vrijval/overdracht voorziening	84
Totaal	4.026

Voorziening Afvloeiingsregeling personeel

Aard/reden: Deze voorziening is gevormd vanwege de verplichting die is ontstaan door afvloeiingsregelingen met ex-medewerkers. In 2023 is dit niet meer van toepassing. Aan de gemeenteraad zal worden voorgesteld deze voorziening op te heffen per 1 januari 2024.

Bedragen x € 1.000

	Bedrag
Stand per 1 januari 2023	0
Actualisering toevoeging	0
Actualisering onttrekking	0
Vrijval/overdracht voorziening	0
Totaal	0

Voorziening grondexploitatie

Voor een aantal complexen is, conform de verslaggevingsrichtlijnen, een voorziening opgenomen. Een verliesvoorziening voor een grondexploitatie moet voor zover mogelijk met de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie worden gesaldeerd. Wanneer de voorziening hoger is dan de boekwaarde, is het restant van de voorziening dat kan niet worden gesaldeerd, aan de passiefzijde van de balans onder de voorzieningen gepresenteerd. Dit geldt voor de projecten Centrum Berkel, Landscheidingspark Horeca en Sporthoeklaan (LOO). Daarnaast is hieronder tevens de verliesvoorziening gepresenteerd voor de afgesloten anterieure overeenkomst voor Wilderszijde.

Conform de beleidslijn zoals opgenomen in de nota Reserves en Voorzieningen 2020 wordt de vrijval van de verliesvoorziening bij de jaarrekening vóór resultaatsbestemming toegevoegd aan de algemene reserve.

Bedragen x € 1.000					
	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging 2023	Onttrekking 2023	Vrijval 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Centrum Berkel	8.416	384	3.436	0	5.364
Landscheidingspark Horeca	679	197	74	0	802
Sporthoeklaan (LOO)	1.882	0	1.203	679	0
Anterieure overeenkomst Wilderszijde	6.895	0	0	333	6.562
Totaal	17.872	581	4.713	1.012	12.728

Voorziening Riolering met specifieke besteding

Aard/Reden: Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van het resultaat op het product rioleringen. Middels de mutaties in deze voorziening wordt bereikt dat het resultaat aan het einde van het boekjaar nihil is

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		17.318
	Actualisering toevoeging	211
	Actualisering onttrekking	0
	Vrijval/overdracht voorziening	0
Totaal		17.529

Voorziening Afvalstofheffing met specifieke besteding

Aard/Reden: Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van het resultaat op het product afval. Middels de mutaties in deze voorziening wordt bereikt dat het resultaat aan het einde van het boekjaar nihil is

		Bedragen x € 1.000
		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		432
	Actualisering toevoeging	0
	Actualisering onttrekking	0
	Vrijval/overdracht voorziening	9
Totaal		423

Voorziening verlofsparen

Aard/Reden: Deze voorziening is gevormd voor de toekomstige verlofrechten van medewerkers die geen gelijkblijvend volume hebben. Deze bestaat onder andere uit saldi verlofsparen en bovenwettelijk verlof.

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		320
	Actualisering toevoeging	99
	Actualisering onttrekking	19
	Vrijval/overdracht voorziening	0
Totaal		400

Voorziening Regeling RVU

Aard/Reden: Deze voorziening is gevormd omdat er in 2024 een wijziging van de gemeente-CAO heeft plaatsgevonden. Naar aanleiding hiervan zijn er bij de commissie BBV vragen gesteld rondom de Regeling Vervroegde Uitdiensttreding (RVU), dat is veroorzaakt door een aanpassing van de CAO. Medewerkers die uiterlijk 31 december 2028 de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken en 41 jaar in dienst zijn geweest bij een bij ABP aangesloten werkgever (waarvan de laatste 10 jaar van een werkgever in de sector gemeenten) kunnen vervroegd uitdiensttreden met behoud van een maandelijkse uitkering. In dit kader moeten gemeenten en gemeenschappelijke regelingen een voorziening vormen, wanneer er reeds is afgesproken voor het einde van het boekjaar dat er gebruik gemaakt gaat worden van deze regeling (in de vorm van een overeenkomst).

Bedragen x € 1.000

		Bedrag
Stand per 1 januari 2023		0
	Actualisering toevoeging	40
	Actualisering onttrekking	0
	Vrijval/overdracht voorziening	0
Totaal		40

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De totale rentelast voor het boekjaar 2023 voor de vaste schulden bedraagt € 1.519.316 (2022: € 3.174.723).

Bedragen x € 1.000

	Schuld per 31-12-2022	Verstrekt in 2023	Aflossing in 2023	Schuld per 31-12-2023
Leningen Bank Nederlandse Gemeenten	104.518	0	64.680	39.838
Leningen De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	17.333	0	4.667	12.666
Waarborgsommen	45	12	0	57
Totaal	121.896	12	69.347	52.561

Toelichting op de balans: vlottende passiva

Vlottende passiva

Specificatie vlottende passiva

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	28.201	6.034
Overlopende passiva	29.314	22.507
Totaal	57.515	28.541

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden

De overige schulden hebben betrekking op nog te betalen facturen die grotendeels eind 2023 zijn ontvangen en waarvan de vervaldatum in 2024 ligt.

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Kasgeldleningen	15.000	0
Overige schulden	13.201	6.034
Totaal	28.201	6.034

Overlopende passiva

Bedragen x € 1.000		
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	17.205	12.097
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	12.109	10.410
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	0
Totaal	29.314	22.507

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Vooruitontvangen bedragen (exclusief overheid)	271	370
Betaling uitkering/WMO	2.173	594
Loonheffing	2.468	1.873
Nog te betalen bijdragen van overige overheden	1.722	1.025
Nog te betalen gelden (exclusief overheid)	9.229	6.910
Nog te betalen vennootschapsbelasting	0	0
Waarborgsommen	449	548
Anterieure overeenkomsten	893	142
Totaal	17.205	11.462

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen te dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

	Boekwaarde 31-12-2022	Ontvangen 2023	Uitgaven 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Rijksbijdrage onderwijsachterstanden 2019-2022	219	0	161	59
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Bergschenhoek	2.814	1.293	221	3.886
Rijksbijdrage geluidschermen N209 Bleiswijk	962	388	604	746
Rijksbijdrage vbt-subsidie geluidhinderende beperking woningen N209	5	0	0	5
Rijksbijdrage subsidie geluidshinderende beperking Noordeindseweg	29	0	0	29
Rijksbijdrage subsidie geluidshinderende beperking Bergweg Zuid	43	64	0	107
Rijksbijdrage kosten uitvoering TOZO	219	-42	0	177
Rijksbijdrage energiearmoede	594	178	108	664
subs.Ventilatie in PO scholen	136	0	0	136
Nationaal Programma Onderwijs (D14)	453	391	72	772
Rijksregeling SUVIS	420	0	420	0
Rijksbijdrage sportakkoord	121	0	121	0
Inburgering onderwijsroute	54	58	99	13
Rijksbijdrage inburgering	221	651	679	193
SPUK Flexwoningen sporthoekpad	1.584	0	1.584	0
SPUK Circulair ambachtscentra	41	0	32	9
Rijksbijdrage Bergweg Noord	131	0	0	131
Rijksbijdrage Klimaatadaptatie	0	484	5	479
Rijksbijdrage Onderwijsachterstanden 2023 e.v.	0	300	300	0
Rijksbijdrage Informatiepunten Digitale overheid	0	61	49	12
Rijksbijdrage MEOZ	0	412	294	118
Rijksbijdrage Zonnepanelen Zwembad Windas	0	536	194	342
Rijksbijdrage GALA Brede SPUK	0	808	320	489
Rijksbijdrage Integraal Zorg Akkoord	0	277	10	267
Rijksbijdrage Nationaal Isolatie Programma	0	430	102	329
Rijksbijdrage Tijdelijke regeling CDOKE	0	960	0	960
Totaal Rijk	8.046	7.249	5.375	9.923

SRR-subsidie Fietspad Triangelpark Wilder	1.912	0	36	1.876
SRR-subsidie Belevenisverbinding Noordas	142	0	0	142
GR Groenzoom	142	0	142	0
Food Systems WUR	27	0	0	27
Subsidie De Wildert	120	0	0	120
Metropolitane fietsroutes	21	0	0	21
Totaal Overige Nederlandse overheidslichamen	2.364	0	178	2.186
Totaal	10.410	7.249	5.553	12.109

Overige vooruitontvangen bedragen

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Netto salarissen	0	0
Te betalen IKB	0	0
Te betalen premie reparatie 3e WW-jaar	0	0
Vooruitontvangen bedragen overig	0	0
Tussenrekening Bank/PIN-betalingen Burgerzaken	0	0
Totaal	0	0

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Waarborgen en garanties

De gemeente heeft aan verschillende partijen garantstellingen en waarborgen afgegeven.

Er zijn achtervangovereenkomsten afgesloten met de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Deze borgstellingen hebben betrekking op het aantrekken van vaste langlopende leningen door woningstichtingen voor (her)financiering van al bestaande gewaarborgde geldleningen. In 2021 is de achtervangovereenkomst met het WSW herzien.

Aan particulieren zijn gemeentegaranties afgegeven onder de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Deze stichting is in 1995 verzelfstandigd onder de naam Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Er komen geen gemeentegaranties meer bij en het totale bedrag aan gewaarborgde geldleningen neemt af met de door particulieren gedane aflossingen.

Voor de WSW en SWS en de particuliere hypotheekleningen is het gemeentelijk aandeel beperkt tot 50%.

De garantie inzake de hypotheekleningen van personeel betreffen een tweetal hypotheekleningen afgesloten bij het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (HvO). Er worden geen nieuwe hypotheekgaranties voor overheidspersoneel meer afgegeven.

Per 31 december 2023 bedraagt het totaal van gewaarborgde geldleningen € 261,0 miljoen.

Bedragen x € 1.000						
Waarborgsommen en garantieleningen	Primaire zekerheid	Secundaire zekerheid	Tertiaire zekerheid	Oorspronkelijk bedrag	Restant 31-12-2022	Restant 31-12-2023
Garantiefonds WSW	Woningbouwvereniging	WSW	Gemeente (50%)	212.943	201.047	220.373
Garantiefonds SWS	Sportvereniging	SWS	Gemeente (50%)	342	186	475
Hypotheekleningen particulieren	Particulier	WEW	Gemeente (50%)	1.516	571	229
Hypotheekleningen personeel	Personeel	Gemeente (100%)	-	225	225	205
Onderwijsinstellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	53.439	40.414	38.869
Overige instellingen	Instelling	Gemeente (100%)	-	1.605	960	876
Totaal				270.070	243.403	261.027

Toelichting juridische geschillen

De gemeente is betrokken bij diverse juridische geschillen. Zo is sprake van enkele geschillen met leveranciers over de kwaliteit van geleverde werken en diensten.

De uitkomsten van deze geschillen zijn nog niet bekend. Afhankelijk van de uitkomsten kunnen deze leiden tot een instroom of uitstroom van middelen naar of van de gemeente. Op basis van de huidige feiten en omstandigheden is niet bekend of en zo ja met welke omvang dit plaatsvindt. Om deze reden is geen voorziening en/of vordering in de jaarrekening opgenomen gerelateerd aan juridische geschillen.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijken financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Bedragen x € 1.000		
Langlopende financiële verplichtingen	Einddatum	Jaarlijkse lasten
beheer en onderhoud		
afvalverwerking	31-12-2023	979
Groenonderhoud	31-12-2024	1.010
Elektra en gas	31-12-2026	n.b
Sociaal domein		
Jeugdcoaches op school	31-12-2023	895
Exploitatieovereenkomsten		
Exploitatie zwembad	1-7-2029	538

Verplichtingen uit hoofde van de overeenkomsten voor doordecentralisatie

De gemeente heeft met twee stichtingen voor voortgezet onderwijs doordecentralisatie overeenkomsten gesloten. Uit hoofde van deze overeenkomsten is de gemeente verplicht jaarlijks een vergoeding aan de stichtingen te betalen voor de huisvesting.

Een deel van deze overeenkomsten gaat uit van een vast bedrag (€ 1.000) per leerling t/m 2019. Voor 2020 en verder vindt op grond van de overeenkomst bijstelling van de vergoeding plaats. Een ander deel van de overeenkomsten zorgt voor doorbetaling van het bedrag dat de gemeente per leerling krijgt voor huisvesting van het voortgezet onderwijs via de algemene uitkering.

Het jaarlijkse bedrag is dus afhankelijk van het aantal leerlingen VO. Op basis van de huidige prognoses van het aantal leerlingen VO gaat het om circa € 3,1 miljoen per jaar. Dit bedrag is opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente.

In de overeenkomsten zijn ook bepalingen opgenomen rondom de overgedragen scholen en onderliggende grond. Bij beëindiging van de onderwijsbestemming heeft de gemeente het eerste recht op terugkoop van de gebouwen en grond. Indien de gemeente besluit om niet van dit recht gebruik te maken heeft het schoolbestuur twee jaar de tijd om een andere koper te vinden. Lukt dit niet, dan is de gemeente op grond van de overeenkomst verplicht tot terugkoop van de gebouwen en grond. Terugkoop vindt plaats tegen de op het moment van terugkoop geldende WOZ-waarde van de betreffende objecten verminderd met de historische kostprijs van de door de gemeente gemaakte grondkosten.

Europese aanbestedingen

In het kader van het aanbesteden van opdrachten dient de gemeente te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels. Zowel door de interne controle als de externe controle is vastgesteld dat een aantal opdrachten onterecht niet zijn aanbesteed. De gemaakte kosten met betrekking tot deze opdrachten in 2023 worden dan ook als onrechtmatig aangemerkt en meegenomen.

Financiële gevolgen boekenonderzoek Belastingdienst

De Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bepaalt dat ook gemeenten vennootschapsbelasting moeten betalen over ondernemersactiviteiten. Hier vallen in beginsel ook de (actieve) grondexploitaties onder. Begin 2022 stelden wij op basis van het MPG 2021 een Quickscan op om te toetsen of er sprake is van een onderneming. Deze laat een negatief resultaat zien, zowel jaarlijks als op totaalniveau. Voor de jaren 2016-2021 hebben wij een “nihil”-aangifte ingediend bij de Belastingdienst en namen daarmee formeel een standpunt in richting de Belastingdienst. Wij achten ons standpunt dat wij voor het totaal aan grondexploitaties niet door “de poort” gaan en we ook fiscaal gezien dus geen winst maken nog steeds reëel en onderbouwd. Hierdoor is onze inschatting omtrent de VPB ongewijzigd ten opzichte van het MPG 2023. Momenteel loopt er een audit van de Belastingdienst op de BTW en de Vpb. Het is op dit moment nog niet in te schatten wat de financiële gevolgen hiervan zijn.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die relevant zijn voor de Jaarrekening 2023.

Bijlagen jaarrekening

Single Information Single Audit (SiSa)

Single information, single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole, die voor alle belanghebbenden bruikbaar is. SiSa is de manier waarop medeoverheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk of in enkele gevallen aan de provincie of aan gemeenten verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen of het provinciaal middel hebben besteed.

Vóór 2006 moesten medeoverheden over iedere specifieke uitkering een aparte verantwoording en controleverklaring van de accountant inleveren. Nu worden specifieke uitkeringen verantwoord in de SiSa-verantwoording die onderdeel uitmaakt van de jaarrekening van de gemeente.

Een doelstelling van Single information en Single audit (SiSa) voor specifieke uitkeringen en vanaf 2015 in toenemende mate dus ook voor provinciale bijdragen, is het verminderen van de verantwoordings- en controlelasten voor gemeenten, provincies en hun samenwerkingsverbanden die zijn ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Enerzijds door als Rijk en/of provincie per specifieke uitkering of financiële bijdrage minder verantwoordingsinformatie te eisen (door te sturen op hoofdlijnen) en anderzijds door minder diepgaande accountantscontrole op regelingniveau. SiSa gaat uit van de reguliere jaarrekening (inclusief controle) van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Door de koppeling aan de jaarrekening(controle) zijn de afzonderlijke verantwoordingen per specifieke uitkering of relevante provinciale bijdrage en de controle daarop (met bijbehorende controleprotocollen) niet nodig.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekk	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		Juridische grondslag						
		Ontvanger						
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: A16/01	Indicator: A16/02	Indicator: A16/03	Indicator: A16/04	Indicator: A16/05	Indicator: A16/06
			€ 2.228.978	€ 1.400.912	€ 0	€ 877.876	€ 108.964	€ 161.522
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkinge	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
		Gemeenten						

			n (jaar T) POO	geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Som indicatoren 01/02/04/05/ 06/07 en 08			
			Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10		
			€ 0	€ 32.200	€ 4.810.452	€ 7.689.436		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06
			49	202	45	52	Nee	Nee
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoor ding (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten		
			Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10		
			N.V.T.	Nee	708.927	762.575		
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke	Werkelijke	Keuze	Keuze	Werkelijke	Werkelijke

			kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/11 € 768.187	kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/12 € 797.379	werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/13 € 245.089	werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/14 € 436.451	kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/15 € 16.000	kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/16 € 16.000
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/18	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/19	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/20	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/21	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/22
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/25	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/26	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/27 € 1.738.203	
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingsnummer /naam <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: C32/01	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> Indicator: C32/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: C32/03	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) <i>Aard controle D2</i> Indicator: C32/04	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: C32/05	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: C32/06
		Gemeenten	1 SUVIS21-00745321 € 420.000 € 420.000 Ja Het bouwproject is nog niet gestart. Verwachte start bouw 2024. Ja	2 SUVIS21-2-02341015 € 0 € 0 Nee Het bouwproject is nog niet gestart. Verwachte start bouw 2024. Nee	3 SUVIS21-00802935 € 0 € 0 Nee Het bouwproject is nog niet Nee			

							gestart. Verwachte start bouw 2024	
			Kopie Beschikkingsn ummer/Naam	Zijn de begrotingspost en waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09</i>			
			1 SUVIS21-00745 321	Ja				
			2 SUVIS21-2-023 41015	Nee	Het bouwproject is nog niet gestart. Verwachte start bouw 2024.			
			3 SUVIS21-00802 935	Nee	Het bouwproject is nog niet gestart. Verwachte start bouw 2024.			
BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C41B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: C41B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/06</i>
			1 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 60.230	€ 60.230	€ 6.023	1 project: Wilderzijde	1 project: Wilderzijde
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					

			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C41B/09</i>			
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	2.700	Nee			
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/06</i>
			266	€ 25.004	€ 25.004	25	€ 15.565	€ 15.565
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning-bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			

			bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/09</i>			
			278	€ 67.630	€ 77.630			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C55/15</i>
			1.390	1.112	13	0	15.846	0
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoordiging (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C62/02</i>				
			€ 2.832	Nee				
BZK	C85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator:</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator:</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator:</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator:</i>	

				C85/01	C85/02	C85/03	C85/04	C85/05	
			1	2022-0000092 987	132	54	€ 1.584.000	€ 1.584.000	
			2						
			20						
				Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwo ording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. Indicator: C85/06	Aard controle n.v.t. Indicator:C85/ 07	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/08			
			1	2022-0000092 987	Nee	Ja			
			2						
			20						
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid		Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepun ten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunt en in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
				Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
				€ 49.000	€ 11.841	1	148	12	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties		Beschikkingsn ummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinig e ventilatiemaat regelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgev allen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoeld e woningen
				Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06
			1	LA/23-0343839 4	€ 102.556	28	5	0	€ 0
			2						
			100						
				Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering	Eindverantwoor ding (ja/nee)		

			besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.		
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10	
		1	€ 67.022	€ 0	€ 35.534	Nee	
		2					
		100					
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05
			€ 461.691	€ 0	€ 0	€ 0	€ 242.528
			Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09	

			1						
			2						
			100						
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R		
			Indicator: D14/01	Indicator: D14/02	Indicator: D14/03	Indicator: D14/04	Indicator: D14/05		
			€ 71.950	€ 0	€ 0	€ 0	€ 453.691		
			Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(co de) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R			
			Indicator: D14/06	Indicator: D14/07	Indicator: D14/08	Indicator: D14/09			
			1						
			2						
			10						
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordin gsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)							

			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
			1 BSV/23/00153	€ 221.041	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 BSV/22/0344	€ 604.049	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 BSV/22/00354	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 BSV/22/00232	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 BSV/22/00230	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsn ummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwo ording (Ja/Nee)
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoording sinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordi ngsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoording sinformatie		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 BSV/23/00153	€ 221.041	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 BSV/22/0344	€ 604.049	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 BSV/22/00354	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			4 BSV/22/00232	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			5 BSV/22/00230	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
IenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra	Beschikkingsn ummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
		Gemeenten en GR'en	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/01	Aard controle R Indicator: E21/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/03	Aard controle R Indicator: E21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06
			1 IENW/BSK-202 2/297225	€ 32.200	€ 32.200	€ 0	€ 0	Nee
			2					
			Kopie beschikkingsn ummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentr a? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n)) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is			

			Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/09				
		1	IENW/BSK-2022/297225	Ja	Project wordt in 2024 hervat				
		2							
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkningsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06	
		1	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	€ 74.780	€ 74.780	€ 0	€ 0	€ 0
		7	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023/259836	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkningsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09				
		1	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022/282900	Nee				
		2	060503 Gemeente	IENW/BSK-2022/282900	Nee				

			Delft			
3	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022 /282900	Nee			
4	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023 /259836	Nee			
5	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023 /259836	Nee			
6	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023 /259836	Ja			
7	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023 /259836	Nee			
	Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnu mmer	Naam/numme r maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
1	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022 /282900	Ontstenen verhard oppervlak - Aanbrengen van waterbergend e verharding op parkeerplaats en (grasbetonteg els i.c.m. waterbergend e fundering t.b.v. infiltratie hemelwater)	Nee		
2	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022 /282900	Ontstenen verhard oppervlak - Aanbrengen van waterbergend e verharding op parkeerplaats en (grasbetonteg els i.c.m. waterbergend e fundering t.b.v. infiltratie hemelwater)	Nee		
3	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2022 /282900	Hergebruik regenwater - Aanleg van het HWA (gescheiden stelsel) en ontstenen	Nee		

				verhard oppervlak - aanbrengen waterbergend e verharding op parkeerplaats en.	
4	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023 /259836	Realiseren waterberging onder hellingbaan van het bordes van het afvalbrengstation icm met hergebruik grijs water	Nee	
5	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023 /259836	Ontsteden verhard oppervlak - Aanbrengen van waterbergend e verharding op parkeerplaats en (grasbetontegels i.c.m. waterbergend e fundering t.b.v. infiltratie hemelwater)	Nee	
6	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023 /259836	Verwijderen verhard oppervlak/Ve groening. Op de Edisonlaan verwijderen we verharding. Dit doen we door de omvorming van 2 vrijliggende fietspaden naar 1 vrijliggend fietspad in 2 richtingen. De vrijkomende ruimte wordt groen ingericht.	Ja	
7	060503 Gemeente Delft	IENW/BSK-2023 /259836	Hergebruik regenwater - Aanleg van het HWA (gescheiden stelsel) en ontsteden verhard oppervlak - aanbrengen waterbergend e verharding op	Nee	

					parkeerplaats en.			
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: F28/01	Aard controle R Indicator: F28/02	Aard controle R Indicator: F28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04	Aard controle R Indicator: F28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07					
			Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 9.944.386	€ 147.645	€ 542.053	€ 892	€ 24.426	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire
			Gemeente I.4 Besluit	Gemeente I.4 Besluit	Gemeente I.6 Wet werk	Gemeente I.7	Gemeente I.7	Gemeente Participatiewet

			bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	et (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>
			€ 22.155	€ 4.996	€ 0	€ 436.511	€ 1.330	€ 4.994
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 8.556	€ 0	€ 0	€ 0

			BBZ vóór 2020 - levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - levensonderhoud en kapitaalverstrekking (BOB)	BBZ vanaf 2020 - kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 585	€ 0	€ 9.129	€ 76.450	€ 3.231
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 497	€ 0	€ 7.447	€ 25.918	€ 1.544
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 595	€ 0	€ 8.906	€ 32.626	€ 1.946
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 204	€ 0	€ 3.049	€ 1.243	€ 85
			5 Tozo 5	-€ 235	€ 0	€ 3.518	€ 0	€ 0

	(geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
6	Totaal	-€ 2.116	€ 0	€ 32.049	€ 136.237	€ 6.806
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
	<i>Indicator: G4/07</i>	<i>Indicator: G4/08</i>	<i>Indicator: G4/09</i>	<i>Indicator: G4/10</i>		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
6	Totaal	0	0	N.v.t.		
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
	<i>Indicator: G4/11</i>	<i>Indicator: G4/12</i>	<i>Indicator: G4/13</i>	<i>Indicator: G4/14</i>	<i>Indicator: G4/15</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					

			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
					Gemeente	Gemeente	Gemeente	
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D2	Aard controle R	
				Indicator: G4/16	Indicator: G4/17	Indicator: G4/18	Indicator: G4/19	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023		Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.		
				Indicator: G10/01	Indicator: G10/02	Indicator: G10/03		
				€ 457.729	€ 0	Ja		

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 44.745	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimuleringsport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 534.213	€ 913.799				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de

			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	T) Onroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	toekenning meegenomen is Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
		1	sportfondsen	€ 913.799	€ 708.170	€ 205.629	€ 0	
		2						
		100						
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingsn ummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Totaal bedrag volgens beschikking Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Besteding aanstellen sportformate ur (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
		1	1104229-1042 939-Dienst Uitvoering Subsidies	€ 75.433	€ 0	€ 75.433	€ 0	€ 75.433
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsn ummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Eindverantwoor ding (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
		1	1104229-1042 939-Dienst Uitvoering Subsidies	Ja				
		2						
		3						
		4						
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikkingsn ummer / kenmerk Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Totale definitieve exploitatietek ort Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Totale cumulatieve besteding Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Eindverantwoor ding Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05	
		1	SPUKIJZ21-220 94	€ 53.657	€ 53.657	€ 53.657	Ja	
			Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021	Totale toezegging	Hoogte definitief	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per

			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06	of Jan 2022? Aard controle R Indicator: H25/07	per locatie Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08	exploitatieteko rt per locatie Aard controle R Indicator: H25/09	Aard controle R Indicator: H25/10	locatie (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11
		1	De windas	Nov + dec 2021	€ 32.514	€ 32.514	€ 32.514	€ 32.514
		2	De windas	jan-22	€ 21.143	€ 21.143	€ 21.143	€ 21.143
		50						
VWS	H28	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken 2023_zonder centraal persoon	Experiment gerealiseerd (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H28/01	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H28/02	Besteding (jaar T) - zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: H28/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) - Inclusief uitvoering door medeoverhede n vanaf SiSa 2024 Aard controle R Indicator: H28/04	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H28/05	Eindverantwo ording? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H28/06
			Ja		€ 23.000	€ 23.000	Ja	Ja
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevorderi ng, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Besteding (jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: H30/03	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 35.071	€ 19.203	€ 7.014	€ 19.203	Ja
		2	Brede regeling combinatiefun cties	€ 241.454	€ 123.180	€ 48.290	€ 123.180	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsa chterstanden	€ 53.956	€ 20.122	€ 10.791	€ 20.122	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 40.467	€ 7.600	€ 8.093	€ 7.600	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 18.885	€ 15.125	€ 3.760	€ 15.125	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 47.212	€ 16.335	€ 9.442	€ 16.335	Ja
		7	Valpreventie	€ 138.937	€ 9.022	€ 27.787	€ 9.022	Ja
		8	Leefomgeving	€ 26.978	€ 17.162	€ 5.396	€ 17.162	Ja
		9	OKO & Vroegsignaleri ng alcoholproble matiek	€ 6.745	€ 6.474	€ 270	€ 6.474	Ja

10	Versterken sociale basis	€ 98.470	€ 27.800	€ 19.694	€ 27.800	Ja
11	Mantelzorg	€ 26.978	€ 27.000	€ 0	€ 27.000	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	€ 26.978	€ 13.865	€ 5.396	€ 13.865	Ja
13	Welzijn op recept	€ 14.838	€ 0	€ 2.968	€ 0	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.745	€ 6.745	€ 0	€ 6.745	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 24.010	€ 9.846	€ 4.802	€ 9.846	Ja
	Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/n.v.t.)?				
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H30/08</i>				
1	Lokaal Sportakkoord	N.v.t.				
2	Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.				
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.				
4	Kansrijke Start	N.v.t.				
5	Mentale Gezondheid	N.v.t.				
6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.				
7	Valpreventie	N.v.t.				
8	Leefomgeving	N.v.t.				
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.				
10	Versterken sociale basis	N.v.t.				
11	Mantelzorg	N.v.t.				
12	Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.				
13	Welzijn op recept	N.v.t.				
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.				
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.				
	Eindverantwoording					

			(Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09					
			Nee					
VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikkingnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Automatisch berekend	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Automatisch berekend			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/03			
			MEOZ23230	€ 412.012	€ 101.037			
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzaming plan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05	Aard controle R Indicator: H32/06	Aard controle D1 Indicator: H32/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08	
		1	De Windas	€ 412.012	€ 101.037	Ja		
		2						
		20						
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
			060503 Gemeente Delft	€ 9.794				

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

(sub)taakvelden	Realisatie 2022		Begroting 2023		Realisatie 2023		Afwijking 2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	3.034	338	3.185	0	2.916	84	-269	84
0.2 Burgerzaken	2.846	1.005	3.281	711	3.248	935	-33	224
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	187	2	158	1	159	3	0	2
0.4 Overhead	19.222	347	21.971	20	21.562	92	-409	72
0.5 Treasury	3.287	3.901	1.749	3.869	1.864	4.179	114	310
0.61 OZB woningen	425	9.097	598	9.392	560	9.370	-38	-22
0.62 OZB niet-woningen	0	9.655	0	10.871	0	10.731	0	-139
0.64 Belastingen overig	0	355	0	344	0	370	0	25
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	91.341	0	92.115	0	95.202	0	3.088
0.8 Overige baten en lasten	139	677	-60	225	84	253	144	28
0.9 Vennootschapsbelasting	37	0	18	0	13	0	-4	0
0.10 Mutaties reserves	37.532	46.531	9.454	24.300	18.063	23.617	8.608	-682
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	11.913	0	-2.094	0	0	0	2.094	0
Hoofdtakveld: 0	78.623	163.249	38.260	141.848	48.468	144.837	10.208	2.989
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.034	51	4.136	51	4.146	51	11	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.767	77	3.122	44	2.888	26	-233	-18
Hoofdtakveld: 1	6.801	128	7.257	95	7.034	77	-223	-18
2.1 Verkeer en vervoer	9.798	676	12.306	805	12.017	907	-290	102
2.2 Parkeren	133	0	105	0	147	0	43	0
2.5 Openbaar vervoer	87	0	330	0	137	0	-193	0
Hoofdtakveld: 2	10.018	676	12.741	805	12.301	907	-440	102
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	11	102	31	86	14	126	-17	41
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	169	127	254	188	257	264	3	75
3.4 Economische promotie	1.289	36	3.750	385	1.844	51	-1.906	-334
Hoofdtakveld: 3	1.469	265	4.035	658	2.115	441	-1.920	-218
4.1 Openbaar basisonderwijs	495	0	487	0	521	0	33	0
4.2 Onderwijshuisvesting	5.789	193	7.815	786	6.399	638	-1.416	-148
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.727	820	2.792	740	2.891	767	100	27
Hoofdtakveld: 4	9.010	1.012	11.094	1.526	9.811	1.405	-1.283	-121
5.1 Sportbeleid en activering	196	99	149	36	191	98	43	61
5.2 Sportaccommodaties	5.627	3.172	6.482	3.193	7.151	3.447	669	253
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	568	39	1.051	39	895	39	-156	0
5.4 Musea	17	0	16	0	16	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	39	0	58	0	58	0	1	0
5.6 Media	978	0	1.078	61	1.057	49	-21	-12
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.229	141	6.722	145	6.739	219	17	74
Hoofdtakveld: 5	13.655	3.452	15.554	3.475	16.107	3.851	553	377
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	12.853	2.591	17.962	5.319	16.278	5.680	-1.685	361
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	15.245	8.843	18.718	12.471	19.435	12.315	716	-156
6.4 Begeleide participatie	126	0	101	0	114	0	12	0
6.5 Arbeidsparticipatie	2.252	347	3.936	1.158	3.351	698	-585	-460
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.788	0	1.862	0	1.952	3	91	3
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	7.955	251	7.871	287	8.237	279	366	-8
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	3.501	0	5.014	0	5.102	0	88	0
Hoofdtakveld: 6	43.720	12.032	55.464	19.236	54.468	18.976	-996	-260
7.1 Volksgezondheid	393	0	458	0	455	0	-3	0
7.2 Riolering	5.633	7.008	5.655	7.227	5.783	7.321	128	94
7.3 Afval	6.629	7.977	6.519	7.849	6.878	8.095	359	246
7.4 Milieubeheer	5.063	1.949	5.738	1.755	4.640	1.086	-1.098	-670

7.5 Begraafplaatsen en crematoria	246	209	262	240	314	227	52	-14
Hoofdtakveld: 7	17.964	17.142	18.632	17.072	18.070	16.728	-561	-344
8.1 Ruimtelijke ordening	5.398	1.409	5.571	2.949	5.328	5.211	-243	2.262
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	40.240	42.821	37.411	36.753	24.469	29.924	-12.942	-6.828
8.3 Wonen en bouwen	4.253	2.539	4.464	2.355	4.457	4.242	-7	1.887
Hoofdtakveld: 8	49.891	46.769	47.446	42.057	34.255	39.378	-13.192	-2.679
Eindtotaal	231.149	244.724	210.484	226.771	202.630	226.601	-7.854	-171

Toelichting

Vanaf 2017 zijn wij verplicht om een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per takveld op te nemen. Deze bijlage valt ook onder de accountantscontrole. Het BBV bevat geen artikelen waarin vorm en inhoud van dit in de jaarrekening op te nemen overzicht is uitgewerkt. Wel is in artikel 66 BBV aangegeven aan welke eisen *de* uitvoeringsinformatie ten aanzien van de takvelden moet voldoen en wordt verwezen naar een ministeriële regeling. Deze ministeriële regeling is de Regeling vaststelling takvelden en verstrekking lv-3. In deze regeling is een overzicht van de voor de uitvoeringsinformatie te gebruiken takvelden opgenomen. Hoewel de regels voor de uitvoeringsinformatie formeel niet van toepassing zijn op de jaarrekening, ligt het voor de hand om het overzicht takvelden in de jaarrekening (zoals bedoeld in artikel 24 lid 3d BBV) op dezelfde wijze in te richten en toe te lichten als voorgeschreven in artikel 66 voor de uitvoeringsinformatie.

Toelichting verdelingsprincipe

In onze gemeente is de programma indeling leidend voor de opbouw van de begroting. De takvelden zijn daardoor verdeeld over de programma's conform de inhoud van het desbetreffende programma.

Bijlagen overige

Overheveling incidentele budgetten

In de Programmabegroting 2023 zijn, naast een groot aantal structurele jaarlijks terugkerende budgetten, ook budgetten opgenomen voor specifiek benoemde incidentele projecten naar aanleiding van opgelegd rijksbeleid en gemeentelijke politieke besluitvorming. Niet in alle gevallen worden deze incidentele budgetten geheel aangewend in het betreffende jaar. Bijvoorbeeld omdat de geplande activiteiten nog niet, of slechts gedeeltelijk, zijn gerealiseerd.

De geschetste situatie doet zich ieder begrotingsjaar in bepaalde mate voor. Het wordt van belang geacht om het niet bestede deel van de incidentele budgetten naar het volgende begrotingsjaar over te hevelen, zodat budget beschikbaar blijft om de noodzakelijk en urgent geachte activiteiten te kunnen uitvoeren. onderstaand zijn de budgetten weergegeven die na de reeds gedane budgetoverhevelingen bij de slotwijzigingen nog resteren.

Bedragen x € 1,-

Budgetoverhevelingen 2023

Nr	Onderwerp	Programma	Lasten	Baten (Bijdragen derden)	Totaal	Ten laste van het resultaat	Categorie
1	Verhuiskosten primair onderwijs	3. Sport, Cultuur en Onderwijs	229.000		229.000	Ja	A
2	Energietoeslag	4. Sociaal Domein	279.600		279.600	Ja	A
3	Opgaveteam noodopvang asielzoekers	4. Sociaal Domein	54.367		54.367	Ja	A
4	Afronding fysieke ontwikkeling Sporthoeklaan	4. Sociaal Domein	907.990		907.990	Ja	A
5	Pubers in de spotlight	4. Sociaal Domein	35.732		35.732	Ja	A
6	Kosten t.b.v. Circulaire Ambachtscentra	5. Kwaliteit Openbare Ruimte	7.800		7.800	Ja	A
7	Restant budget implementatie Omgevingswet	5. Kwaliteit Openbare Ruimte	206.263		206.263	Ja	A
8	Gemeentelijk mobiliteitsplan (RO)	6. Lansingerland Ontwikkelt	48.930		48.930	Ja	A
9	Startersregeling startbeleid en woonvisie	6. Lansingerland Ontwikkelt	50.000		50.000	Ja	A
10	Leefomgeving kaderrichtlijn	6. Lansingerland Ontwikkelt	50.000		50.000	ja	A
11	Rottekade	6. Lansingerland Ontwikkelt	309.000		309.000	Ja	A
12	Horti Science	6. Lansingerland Ontwikkelt	1.749.556		1.749.556	ja	A
13	Investerings fonds duurzaamheid	6. Lansingerland Ontwikkelt	308.500		308.500	ja	A
14	Verkeerskundig onderzoek Klappolder	6. Lansingerland Ontwikkelt	151.785		151.785	ja	A
15	Verkeerskundig onderzoek N209	6. Lansingerland Ontwikkelt	327.026		327.026	ja	A
16	Brede SPUK	3. Sport, Cultuur en Onderwijs	60.701	60.701		0 n.v.t.	B
17	Brede SPUK	4. Sociaal Domein	93.004	93.004		0 n.v.t.	B
18	Bouwrijpmaken kavel Tobias 2	4. Sociaal Domein	500.000	500.000		0 n.v.t.	B
19	Economie Bleizo West	6. Lansingerland Ontwikkelt	309.000	309.000		0 n.v.t.	B
20	Energiearmoede	6. Lansingerland Ontwikkelt	487.000	487.000		0 n.v.t.	B
21	Uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid	6. Lansingerland Ontwikkelt	952.299	952.299		0 n.v.t.	B

legenda

- A Ten laste van het resultaat
- B Dekking d.m.v.
Subsidies/Bijdragen Rijk

Toelichting budgetoverhevelingen 2023

Verhuiskosten primair onderwijs

Per jaar vinden diverse verhuizingen plaats van basisscholen van en naar tijdelijke locaties. Voor 2023 stonden meerdere verhuizingen gepland, daarvan hebben er 2 geen doorgang gevonden. Deze verhuizingen vinden in 2024 plaats, vandaar dat dit budget overgeheveld zal worden naar 2024.

Energietoeslag

De Energietoeslag 2023 kan tot en met 31 juni 2024 worden aangevraagd. Zoals besloten in BW2300301 hevelen we het benodigde budget voor de energietoeslag 2023 over naar 2024, zodat er budget is om de toeslagen uit te keren.

Opgaveteam noodopvang asielzoekers

Voor de realisatie van de Tobias 2 is er een opgaveteam ingericht. Dit opgaveteam begeleidt het proces tot oplevering eind Q2 2024.

Afronding fysieke ontwikkeling Sporthoeklaan

Op 22-9-2022 heeft de raad ingestemd met de bouw van 132 flexwoningen aan de Sporthoeklaan waarvan 54 woningen voor Oekrainers. De fysieke ontwikkeling is nagenoeg afgerond conform de business case. Er staan echter nog wat zaken open onder andere de beplanting van het kavel. Deze werkzaamheden zijn seizoensafhankelijk en kunnen vandaar pas in 2024 plaatsvinden. Voor deze laatste kosten wordt dit budget overgeheveld.

Pubers in de spotlight

Vanuit het programma Pubers in de Spotlight hebben we in 2023 een aantal activiteiten georganiseerd voor onze jeugd, waaronder de Catch Up's, het Urban Sport Event, lunch met de burgemeester & wethouder en Join Us. Eind 2023 is in de Slotwijziging 20.000,- bij dit budget gevoegd, wat we niet uitgegeven hebben. In 2024 wordt het incidentele budget gebruikt om wederom een Urban Sport Event te organiseren voor de jeugd. Dit Event wordt door de jeugd als zeer positief ervaren en we zetten in 2024 in om een kwaliteitsslag te maken.

Kosten t.b.v. Circulaire Ambachtcentra

Voor de kosten is een subsidie afgegeven welke loopt voor de periode 2022 t/m 2024. Van Deze subsidie is per 31.12-23 nog een bedrag van € 7.800 over om te gebruiken in 2024.

Restant budget implementatie omgevingswet

Vanuit het budget voor de implementatie van de omgevingswet is per eind 2023 een bedrag van € 202,263 over. Voor dit budget hebben eerder geen overhevelingen plaatsgevonden. Voor de afronding van de implementatie moeten in 2024 ook nog de nodige kosten worden gemaakt die eigenlijk in 2023 begroot waren. Het huidige budget voor 2024 is derhalve dan ook niet voldoende. Door de aanvulling met deze overheveling komt het budget in grote lijnen overeen met de verwachte kosten voor 2024.

Gemeentelijk mobiliteitsplan

Project is eind 2023 nog niet gereed. Om deze reden hevelen we het onbenutte budget van € 49.000 over naar 2024. Betrof een incidenteel project is in gang gezet afronding vindt plaats in 2024.

Startersregeling startbeleid en woonvisie

Binnen dit budget wordt de aanpak flex wonen uitgevoerd teneinde het woningaanbod voor statushouders snel uit te kunnen breiden en te kunnen voldoen aan de wettelijke taakstelling. De uitvoering van dit project loopt door in 2024. Zonder de gevraagde budgetoverheveling kan het benodigde resultaat niet geboekt worden.

Leefomgeving kaderrichtlijn

Voor het project Kaderrichtlijn water is incidenteel € 50.000 toegekend. Deze is dit jaar nog niet ingezet omdat de uitvoering complexer is dan verwacht. De gemeente bezit niet het gehele mandaat, omdat dit een gebiedsoverstijgende aanpak betreft. In 2024 willen we dit project verder vorm geven en stellen voor de € 50.000 aan incidentele middelen over te hevelen naar 2024.

Rottekade

Voor leningen ten behoeve van funderingsherstel aan de Rottekade is budget gereserveerd. In 2023 zijn er 3 aanvragen geweest, waar er ruimte was voor 11 leningen. De regeling loopt door in 2024. Het onbenutte budget van € 309.000 zal in 2024 nodig zijn om het volledig uit te voeren.

Horti Science

De uitvoering van de Horti Science visie, die breed wordt gedragen, verloopt trager dan aanvankelijk verwacht, vanwege zowel interne als externe factoren.

Intern vertraagde de beperkte ambtelijke capaciteit de uitvoeringskracht van de Horti Science visie. Extern zijn er geopolitieke ontwikkelingen die invloed hadden op de gasprijzen, wat weer gevolgen had voor het glastuinbouwcluster in Lansingerland. Daarnaast verstoorde de COVID pandemie het exportproces.

Inmiddels is er een nieuwe balans ontstaan in het glastuinbouwcluster en verwachten we de vastgestelde doelen te realiseren maar in een langzamer tempo. Om die reden hevelen we het onbenutte budget van € 1.749.555,99,- over naar 2024. In de zomerrapportage doen we een gedetailleerd voorstel over hoe en wanneer we deze middelen besteden, in lijn met de doelstellingen van de Horti Science visie.

Investeringsfonds Duurzaamheid

Het coalitieakkoord beschrijft de mogelijkheden voor een investeringsfonds duurzaamheid worden verkend. Deze middelen waren gereserveerd om uitvoering te kunnen geven aan deze verkenning en het opzetten van een fonds. Gezien de beschikbare financiële producten binnen en buiten de gemeente, de financiële positie van de gemeente en de omstandigheden op de kapitaalmarkt zijn er in 2023 geen mogelijkheden geweest om het fonds uit te werken wat voldoende toegevoegde waarde heeft. Het onbenutte budget van € 308.500 zal in 2024 nodig zijn om het volledig uit te voeren.

Verkeerskundig onderzoek Klappolder

Project is eind 2023 nog niet gereed. Om deze reden hevelen we het onbenutte budget van € 151.784,67 over naar 2024. Betrof een incidenteel project is in gang gezet afronding vindt plaats in 2024.

Verkeerskundig onderzoek N209

Project is eind 2023 nog niet gereed. Om deze reden hevelen we het onbenutte budget van € 327.026 over naar 2024. Betrof een incidenteel project is in gang gezet afronding vindt plaats in 2024.

Brede SPUK (Sport, cultuur en onderwijs)

Deze SPUK bevat a) lokaal sportakkoord, b) brede regeling combinatiefuncties en c) leefomgeving.

a) Het uitvoeringsbudget voor het lokale Sportakkoord werd in juni 2023 beschikbaar gesteld door het Rijk. We hebben niet voldoende tijd gehad om in 2023 met sport- en beweegaanbieders te werken aan aanvragen voor dit uitvoeringsbudget. Daarnaast is het vanuit de Brede SPUK toegestaan om 20% van het totaalbudget mee te nemen naar 2024.

b) In 2023 hebben we verder uitvoering gegeven aan de lopende overeenkomst met Sportief Besteed Groep voor de inzet van de combinatiefuncties. Ook hebben Partou en Jay's Place vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) in 2023 combinatiefunctionarissen in dienst gehad, zij hebben daarvoor zelf de cofinanciering geregeld. Daarnaast was (vanuit de gemeentebegroting) geen verdere cofinanciering beschikbaar om te matchen aan de Rijksbijdrage vanuit de Brede SPUK. Dit betekent dat we Rijksbijdrage over houden in 2023. Vanuit de Brede SPUK is het toegestaan om 20% van het totaalbudget mee te nemen naar 2024.

c) Eind 2023 deden we vooronderzoek middels een enquête onder het Burgerpanel en breed onder de inwoners (via o.a. social media). In deze enquête vroegen wij uit wat onze inwoners vinden van hun (directe) leefomgeving, wat verbeterd kan worden en of zij er zelf voor open staan om bij te dragen aan het verbeteren van de leefomgeving, op het gebied van sport/bewegen, cultuur en het groen. We gebruiken de uitkomsten van de enquête om vanaf 2024 vanuit verschillende invalshoeken te werken aan een veilige, groene en prettige leefomgeving die aansluit bij de wensen van inwoners. Daarnaast hebben we in 2023 een start gemaakt met het in kaart brengen van waar en hoe de groenblauwe verbindingen versterkt kunnen worden. Dit deden wij door middel van een (extern) onderzoek. In 2023 werd een eerste pilot van dit onderzoek uitgevoerd, waarop in 2024 het volledige onderzoek wordt gebaseerd en afgerond. In verband met het laat ontvangen van de SPUK-middelen, is het nodig een deel van het budget mee te nemen naar 2024 om een vervolg te geven aan de uitvoering van ons Plan van Aanpak. Vanuit de Brede SPUK is het toegestaan om 20% van het totaalbudget mee te nemen naar 2024.

Brede SPUK (Sociaal Domein)

Deze SPUK bevat d) terugdringen gezondheidsachterstanden, e) kansrijke start, f) mentale gezondheid, g) aanpak overgewicht en obesitas, h) valpreventie, i) OKO & vroeg signalering alcoholproblematiek, j) versterken sociale basis, k) een tegen eenzaamheid, l) welzijn op recept en m) coördinatiekosten regionale aanpak preventie.

d) Het budget is in 2023 niet volledig besteed. In 2023 hebben we de keuze gemaakt een JOGG-gemeente te worden. Hiervoor hebben we in de maanden oktober - december een JOGG-regisseur ingezet voor 24 uur per week. Daarnaast zijn we met Bureau Objectief een samenwerking gestart voor de campagne NIXzonderID. Voor 24 zetten we beide samenwerkingen voort. Om een gezonde omgeving te creëren is budget nodig voor realisatie van bijvoorbeeld watertappunten, het uitdelen van groente/fruit bij evenementen en het opzetten van een communicatiecampagne omtrent beide thema's (JOGG en NIXzonderID). Het geld dat we overhevelen vanuit 2023 kan daarvoor ingezet worden.

e) In 2023 blijft er budget over en gevraagd wordt om dit (volgens de richtlijnen) over te hevelen naar 2024. Voor Kansrijke Start hebben we (in overleg met de wethouders) de focus gelegd op gezinnen met een migratieachtergrond. Hiervoor hebben we binnen de lokale coalitie een klantreis doorlopen om te kijken waar deze gezinnen tegenaan lopen. Het geld dat we vanuit het Rijk ontvangen kan onder andere worden ingezet om kennissessies en trainingen voor de lokale coalitie te organiseren, interventies voor de doelgroep in te kopen, de lokale coalitie op te zetten en de coalitie te faciliteren. De focus voor 2023 was het opzetten van een ketenaanpak en een start maken met het in beeld brengen van de behoeften van de gekozen doelgroep. Dit dient als basis voor de verdere uitbreiding van de structurele interventies voor 2024. Verder is de ambitie om in 2024 kennissessies te organiseren voor de lokale coalitie, waaronder een sessie over het vergroten van de vader betrokkenheid bij kwetsbare zwangerschappen.

f) Een groot deel van het budget is uitgegeven. In overleg met de wethouders hebben we er bij dit onderwerp voor gekozen in te zetten op de 'Digitale Balans'. Hiervoor zetten we in op de 1ste en 2de jaar van het Voortgezet Onderwijs en werken we samen met de Mediacoach uit Lansingerland. In 2024 continueren we dit. Het geld dat we in 2023 niet konden besteden nemen we graag mee naar 2024 om verder uiting te geven aan dit project.

g) Het budget is in 2023 niet volledig besteed. Het heeft enige tijd gekost in 2023 om uit te zoeken of we binnen het budget van de SPUK uiting kunnen geven aan Kind naar Gezonder Gewicht. We hebben in 2023 de offerte uitvraag voor een projectleider KnGG uitgezet. Dit heeft ook enige tijd gekost. Hierdoor konden we wat later starten met de daadwerkelijke uitvoering. Dit heeft ertoe geleid dat niet al het budget opgemaakt is in 2023. Hiervan nemen we 20% mee naar 2024.

h) De implementatie is uitgesteld van 2023 naar Q1 2024. In 2023 is er gewerkt aan het plan van aanpak samen met alle ketenpartners zoals fysiotherapeuten, huisartsen, sport- en cultuurcoaches en de welzijnsstichting. Dit proces is begeleid door een onafhankelijk projectleider die in Q1 2024 het plan van aanpak oplevert. Na de afronding van de aanbesteding de combinatiefunctionarissen kan de partij die deze functie invult de regie oppakken voor deze ketenaanpak en samen met de ketenpartijen het aanbod voor valpreventie opzetten voor onze inwoners.

i) Door gebrek aan ambtelijke capaciteit zijn er in 2023 geen activiteiten uitgevoerd voor Welzijn op Recept. In 2024 gaan we eerste start maken met Welzijn op Recept volgens de doelen uit SPUK GALA.

j) De implementatie is uitgesteld van 2023 naar Q1 2024. In 2023 is er gewerkt aan het plan van aanpak samen de welzijnsstichting om het activiteitenaanbod uit te breiden. Voor 2024 werkt de Welzijnsstichting een voorstel hiervoor uit. Na de afronding van de aanbesteding de combinatiefunctionarissen kan de partij die deze functie invult als projectgericht coaches (maatschappelijk, sport, cultuur) activiteiten en projecten ontplooiën, organiseren en uitvoeren op het gebied van versterken van ieders sociale basis.

k) De activiteiten zijn in 2024 niet volledig uitgevoerd. In 2023 is er gewerkt aan het plan van aanpak samen de met de 17 betrokken partijen van de coalitie Samen aan Zet waaronder Humanitas, Welzijn LL, Bibliotheek Oostland en het Jeugd en Jongerenwerk. Voor 2024 hebben deze 17 partijen gezamenlijk een uitgebreider activiteitenaanbod opgesteld. Om al deze activiteiten voor de doelgroepen van jong tot oud te kunnen uitvoeren is er aanvullend budget nodig uit 2023 dat daar niet is uitgegeven en in 2024 wel zal worden ingezet voor onze inwoners.

l) Door gebrek aan ambtelijke capaciteit zijn er in 2023 geen activiteiten uitgevoerd voor Welzijn op Recept. In 2024 gaan we eerste start maken met Welzijn op Recept volgens de doelen uit SPUK GALA.

m) Doordat het een nieuwe taak binnen de SPUK GALA is, was er niet voldoende personeel om dit volledig uit te voeren. Met wijzigingen in de formatie is dit in 2024 wel mogelijk.

Bouwrijp maken kavel Tobias 2

Het bouwrijp maken van de kavel t.b.v. de noodopvang asielzoekers (Tobias 2) is eind 2023 gestart met de voorbereidingen. In 2024 wordt de kavel bouwrijp opgeleverd aan het COA. Het COA vergoedt alle kosten voor het bouwrijp maken.

Economie Bleizo-west

In oktober 2021 heeft de gemeenteraad het ontwikkelperspectief Proeftuin Bleizo vastgesteld. Daarbij is besloten, in afwachting van provinciale besluitvorming, geen verdere kosten te maken. In februari 2023 heeft de gemeenteraad toestemming gegeven om onderzoeken te doen die nodig zijn voor de provincie om een besluit te nemen. De kosten van 2023 zijn daarom beperkt gebleven. Het onbenutte budget van € 309.000 zal in 2024 nog nodig zijn om het ontwikkelperspectief verder te kunnen afronden.

Energiearmoede

In 2023 is er voor zowel Nationaal Isolatieprogramma (C94) en Energiearmoede(C55) geld ontvangen inzake energiebesparende isolatiemaatregelen en ondersteuning van huishoudens met een laag besteedbaar inkomen die te maken hebben met hogere energielasten als gevolg van gestegen energieprijzen in combinatie met de lagere energetische kwaliteit van de woning, waarbij het volledig bedrag nog niet is uitgegeven in 2023. Dit heeft geleid tot € 487.000 lagere kosten. Het onbenutte budget van € 487.000 zal in 2024 nodig zijn om het volledig uit te voeren.

Uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid

Medio 2023 is de storting van deze gelden bekend geworden, 2023 is met name gebruikt om een plan op te stellen hoe deze gelden in te zetten. In 2024 is het voorstel voor de inzet akkoord bevonden voor het college. Om deze reden hevelen we het onbenutte budget van € 952.299 over naar 2024. Zodat deze gelden ingezet kunnen worden en niet te hoeven worden terugbetaald.

Verplichte BBV indicatoren

Verplichte BBV indicatoren

#	Taakveld	Indicator	Waarde	Periode
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	7,79 FTE per 1.000 inwoners	2023
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	6,72 FTE per 1.000 inwoners	2023
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	€ 940 per inwoner	2023
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	34,46 % van totale loonsom + externe inhuur	2023
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	7,57 % van de totale lasten	2023
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	3 per 1.000 jongeren	2022
7.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	1,4 per 1.000 inwoners	2023
8.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	3,1 per 1.000 inwoners	2023
9.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	1,0 per 1.000 inwoners	2023
10.	1. Veiligheid	Vernieling en beschadigingen (openbare ruimte)	22,55 per 10.000 inwoners	2023
11.	3. Economie	Func tiemenging	56,60%	2022
12.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	157,5 per 1.000 inwoners (15-65 jr)	2022
13.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	1,0 per 1.000 leerlingen	2022
14.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	12 per 1.000 leerlingen	2022
15.	4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	2,00%	2022
16.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	38,30%	2020
17.	6. Sociaal domein	Banen	631,0 per 1.000 inwoners (15 - 74 jr)	2022
18.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	1,00%	2022
19.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	3,00%	2022
20.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	77,70%	2022
21.	6. Sociaal domein	Achterstand onder jeugd -Werkloze jongeren	1,00%	2022
22.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	180,2 per 10.000 inwoners	2022
23.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	58,4 per 10.000 inwoners (15 - 74jr)	2023
24.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	9,3% van alle jongeren (tot 18 jr)	2023
25.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	0,40%	2023
26.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	0,10%	2023
27.	6. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement WMO	430 per 10.000 inwoners	2022
28.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	168 kg per inwoner	2022
29.	7. Volksgezondheid en Milieu	(bekende) hernieuwbare elektriciteit	12,20%	2021
30.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	479 x € 1.000	2023
31.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	3,9 per 1.000 woningen	2022
32.	8. Vhrosv	Demografische druk	76,80%	2023
33.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 935	2023
34.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 968	2023

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (peildatum 6 maart 2024)

Stand van Zaken Collegeprogramma

nr	Ambitie (coalitieakkoord)	Wat gaan we hiervoor doen (werkprogramma college)	Stand van zaken jaarrekening 2023 (maart 2024)	Voortgang	Portefeuillehouder
Wonen: een plek voor iedereen					
1	We gaan aan de slag met het uitvoeren van projecten uit de Woonvisie.	We gaan verder met de benoemde woningbouwontwikkelingen uit de woonvisie (T21.04692) a.d.h.v. de prioritering uit de Woonvisie (zie Uitvoeringsagenda pag. 14, T21.09846).	Nagenoeg alle woningbouwontwikkelingen (met substantieel aandeel betaalbaar) maken voortgang. Uitzondering is Bleizo-West. De provincie Zuid Holland verbindt Bleizo-West op dit moment aan de windopgaven wat voor een ernstige vertraging kan zorgen en daarmee een risico vormt voor onze woningbouwambities. Onze woningbouwontwikkelingen zijn onderschreven door regio, provincie en rijksoverheid middels de Regionale Realisatieagenda Wonen (Woondeal). Hierdoor vinden we ondersteuning bij medeoverheden maar vraagt dit ook daadkracht van onze gemeente. Wel heeft de provincie begin 2024 (zelfstandig) ons woningbouwprogramma beoordeelt op basis van hun jaarlijkse programmeringscyclus. Daarbij hebben ze naast Bleizo-West ook LOO2 niet vastgesteld als woningbouwprogramma. Bij Wolfend ziet de provincie mogelijkheden voor optimalisatie. We blijven over deze drie projecten met de provincie in gesprek. Overall uitdagingen zijn voldoende gemeentelijke capaciteit, participatie, huidige marktomstandigheden, landelijke politieke onzekerheid en afstemming met de provincie. Verder werken we komend halfjaar aan de uitwerking van kritische succesfactoren die genoemd zijn in de Woondeal. Daarnaast werken we aan de evaluatie van de Woonvisie. De uitkomsten worden meegenomen in het proces rondom de Omgevingsvisie 2.0. De Omgevingsvisie en het volkshuisvestelijk programma vormt zo de basis voor onze (nieuwe) ambities t.a.v. Wonen. Bij programma 6 leest u meer over het woningbouwprogramma. Opleveringen 2023: totaal 379 Onderverdeling naar prijssegment: • Sociaal: 159 (waarvan 132 flexwoningen) • Bereikbaar/overige betaalbare woningen: 60 • Dure koop/vrije sector huurwoningen: 160 Gelijkvloers/niet-gelijkvloers: • Gelijkvloers: 312 (waarvan 132 flexwoningen) • Niet-gelijkvloers: 67		Michiel Muis

			Verwacht aantal opleveringen 2024: Onderverdeling naar prijssegment: • Sociaal: 128 • Bereikbaar/overige betaalbare woningen: 16 • Dure koop/vrije sector huurwoningen: 143 Gelijkvloers/eengezinswoning: • Gelijkvloers: 89 • Eengezinswoning 198		
2	Versneld realiseren van de noodzakelijke flexwoningen om het woningtekort te bestrijden.	We wijzen locaties waar flexwoningen gerealiseerd kunnen worden t.b.v. lokale spoedzoekers conform definitie Woonvisie en gaan daarna aan de slag met de realisatie. Start bouw Sporthoeklaan.	In 2023 is LOO1 opgeleverd met 78 woningen voor spoedzoekers (exc. statushouders) en 54 woningen voor Oekrainers. De opgave (in de vorm van een taakstelling) om statushouders te huisvesten is de afgelopen jaren toegenomen. In 2023 is de taakstelling niet gehaald. Ook in 2024 is de opgave omvangrijk. De structurele oplossing is het bouwen van betaalbare woningen. In 2024 wordt de doorstroomlocatie Hergerborch gesloopt. Er komen 80 sociale huurwoningen op de plek voor terug. Om die reden, en omdat de opgave zo groot is, is ook de inzet van flexwoningen noodzakelijk voor de huisvesting van statushouders. Komend halfjaar bepalen we op welke manier we flexwoningen, of andere vormen van alternatieve huisvesting, gaan inzetten voor urgente doelgroepen in Lansingerland.		Michiel Muis
3	Realiseren huisvesting voor woonwagenbewoners en arbeidsmigranten.	We gaan verder met de uitbreiding van de twee woonwagencentrum(WWC) conform Woonvisie, We faciliteren initiatieven huisvesting arbeidsmigranten conform Woonvisie en beleid huisvesting arbeidsmigranten (T19.10648).	WWC Bosland kent een zorgvuldig ontwikkeltraject waarbij ook dit half jaar stappen zijn gezet. De totale investering voor de sanering en de herinrichting is door de raad in september en december 2023 goedgekeurd. De participatie blijft een aandachtspunt. Er is nog geen start gemaakt met de uitbreiding van WWC Meerweg vanwege capaciteit en prioritering. Wel is er - als toegemoetkoming - meegewerkt aan de tijdelijke plaatsing van een woonwagen voor de gemeenschap. Ten aanzien van de huisvesting voor arbeidsmigranten zijn er ca. 10 initiatieven van marktpartijen die in ontwikkeling zijn. De één is dichterbij om tot realisatie te komen dan de ander. In totaal gaat het om 1.300 tot 1.400 huisvestingsplekken. Bovendien werken we in 2024 verder aan de evaluatie van het betreffende beleid. In 2024 zal hierover een beeldvormende avond worden georganiseerd.		Michiel Muis
Mobiliteit: een bereikbaar Lansingerland					
4	We gaan de mobiliteitsvisie uitvoeren.	Opstellen mobiliteitsplannen met uitvoeringsagenda die volgen uit de mobiliteitsvisie. Integratie Laadvisie, parkeerbeleid, Nota parkeernormen.	Parkeerbeleid was in oktober 2023 geagendeerd voor de commissie ruimte. Het parkeerbeleid is niet inhoudelijk behandeld. Voorlopig blijft het parkeerbeleid 2024 van kracht. Verkeersveiligheidsbeleid, Wegencategorisering,		Simon Fortuyn

			deelmobiliteitsbeleid wordt opgenomen in het omgevingsprogramma 'mobiliteit'. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet ligt de bevoegdheid ligt bij B&W. Het strategisch kader ligt wel bij de gemeenteraad. De strategische uitspraken worden opgenomen, al dan niet voorzien van een update, bij de aanstaande omgevingsvisie 2.0.		
5	We realiseren tenminste één bewaakte fietsenstalling bij de Randstadrail.	Opstellen raadsvoorstel voor een nieuwe wijze van exploitatie van in eerste instantie twee en later in totaal drie fietsenstallingen. 1. Metro Berkel Westpolder	De bewaking door Biesieklette bij station Berkel Westpolder is per 01-01-2024 beëindigd. Station Rodenrijs is voorzien van camerabewaking. In de begroting 2024 is € 400.000,- bezuinigd op bewaakte fietsenstallingen, waardoor er nog € 200.000,- beschikbaar is met een taakstelling voor twee bewaakte fietsenstallingen. Dit budget is gealloceerd bij de exploitatie van het cultuurhuis. Een extern adviesbureau is ingeschakeld om verschillende varianten van bewaking te inventariseren die binnen het budget passen.		Simon Fortuyn
6	We zetten in op realisatie van Metropolitane fietsroutes tussen Zoetermeer & Rotterdam centrum en tussen Delft & Rotterdam Alexander.	Starten met de uitwerking en realisatie van de routes incl. de uitwerking van de complexe schakels, voorbereiden realisatie MFR.	Opdracht voor realisatie van de route is verleend in het Triangelpark. Voorbereidingen voor de VTW procedure (verzoek tot wijziging) lopen met Rijkswaterstaat en De Groene Boog voor het Lage Bergse Bos, maar is nog niet afgerond. Er zijn afspraken voor de complexe schakel 'Vervangen Varenbrug' in voorbereiding. Het budget voor de route Delft - Rotterdam Alexander is door de gemeenteraad reeds opgehoogd bij de behandeling van het MIP in 2023. Ontwerpen voor de route Zoetermeer-Rotterdam worden uitgewerkt. Dit geldt voor het tracédeel tussen station Rodenrijs en station Lansingerland Zoetermeer.		Simon Fortuyn
7	We zetten in op het in stand houden van de OV-verbinding tussen de drie kernen en de OV knooppunten.	Voortzetten van een actie OV-Lobby bij MRDH en de vervoerders. Gezamenlijke lobby richting het rijk voor financiële stabiliteit van de sector t.b.v. behoud lijnvoering en dienstregeling.	Het transitieprogramma OV en Corona is afgerond. Per 2024 is sprake van reguliere dienstregelingen. Er is nog steeds sprake van personeelstekorten waardoor het afgesproken aantal dienstregelingkilometers niet wordt gehaald. De reguliere vervoerplanprocedure wordt met het beëindigen van het transitieprogramma weer gevolgd. De eerste procedure gaat over de vervoerplannen van 2025. Hierbij is blijvend aandacht voor het instandhouden dan-wel verbeteren van de OV verbindingen en wordt aandacht gevraagd voor OV tussen de kernen.		Simon Fortuyn
8	We continueren onze lobby voor ZoRo Rail.	In 2023 vervolgen wij de gezamenlijke studie en Lobby naar ZoRo Rail met gemeente Zoetermeer als penvoerder. Verder vervolgstappen met de stakeholders afspreken. (Opleveringsrapportage).	Het onderzoek naar de verkeerskundige effecten van ZoRo Rail is afgerond. De gemeenteraad wordt hierover uiterlijk juli 2024 geïnformeerd.		Simon Fortuyn
9	We continueren onze lobby	In de BCVA een nieuw	Weekendmetro (nachtnet) rijdt,		Simon Fortuyn

	voor de realisatie van het nachtnet van de Randstadrail in het weekend (weekendmetro).	tarievenkader vaststellen zodat weekendmetro blijvend kostenneutraal voortgezet kan worden. Tot die tijd levert Lansingerland een eigen bijdrage voor de weekend (nacht) metro. Weekendmetro reeds operationeel (met eigen bijdrage).	echter niet kostenneutraal.		
10	Samen met de provincie Zuid Holland zetten we in op een integrale aanpak om de ontsluiting, de veiligheid en de doorstroming te verbeteren.	Gezamenlijk onderzoek naar de (huidige en toekomstige) knelpunten met oplossingsrichting en is uitgevoerd. Er zijn (financiële) afspraken over realisatie gemaakt.	Het verkeerskundig onderzoek is in uitvoering. In mei 2024 wordt het onderzoek opgeleverd. Beeldvorming (juli) en besluitvorming (september) voorzien in Q3 2024.		Simon Fortuyn
11	We onderzoeken de noodzaak van heropenstelling van de Noordeindseweg.	We gaan de nut- en noodzaak voor heropenstelling van de Noordeindseweg onderzoeken en heroverwegen. Hiervoor zal ook participatie plaatsvinden. Het college van B&W besluit hierover.	Op voorstel van de gemeenteraad wordt een laatste onderzoek uitgevoerd. Hierna volgt besluitvorming.		Simon Fortuyn
12	Vanaf juli 2023 (amendement A2022-045) starten we een pilot waarbij ouderen met een inkomen tot 120% van het bijstandsniveau gratis gebruik kunnen maken van het OV in het RET-gebied.	Herijking van berekening kosten RET voor gratis openbaar vervoer voor AOW'ers met een inkomen tot 120%. Daarnaast wordt plan van aanpak opgesteld om inkomenstoets uit te kunnen voeren. (Onderzoek).	De pilot is per 1-4-2024 gestart.		Simon Fortuyn
Economie en Horti Science: een ondernemend Lansingerland					
13	We verstevigen de banden met het bedrijfsleven, onderwijs en kennisinstellingen om het Horti Science District verder te laten floreren.	We voeren de uitvoeringsagenda Horti Science uit, met als belangrijkste doelen: - We sluiten met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven en kennisinstellingen een overeenkomst voor de realisatie van een incubator op het Horti Science park. Een incubator is bestemd om de groei van startende ondernemers naar succesvolle bedrijven te versnellen. - Fase 1 van het Horti Science Park gaat in ontwikkeling. Deze fase bestaat uit een grote verbouwing van de Wageningen Universiteit & Research en de private ontwikkeling van een grootschalig innovatief complex voor onder andere kennisintensieve bedrijvigheid en glastuinbouw gerelateerde activiteiten. - Het innovatieprogramma voor het Horti Science District (= glastuinbouwcluster Lansingerland) wordt gestart, waardoor bedrijven, kennisinstellingen en onderwijs intensiever samenwerken op het vlak innovatie.	Met WUR, Startlife, AgTech en Yes!Delft is overeenstemming bereikt over de gezamenlijke ambitie, doelen en concrete acties voor het Hortiscience Innovation Center (HIC) op het Horti Science park. Hiervoor tekenen we in Q2 2024 de intentieovereenkomst. Het WUR besloot in 2023 de voorbereidingen te starten tot renovatie en uitbreiding van de locatie op het Horti Science Park. Het ministerie van Economische Zaken (EZK) kende 10,8 miljoen euro toe aan de WUR voor hoogwaardige en toekomstbestendige onderzoeksfaciliteiten op het Horti Science park. De actieve lobby vanuit de gemeente hielp bij de uiteindelijke toekenning van de subsidie. Dit besluit is van groot belang voor de innovatiekracht van het gehele glastuinbouwcluster en haar toeleveranciers. In 2023 zijn belangrijke stappen gezet voor de realisatie van het innovatieve Horti Science House (start vergunningentraject). De multifunctionaliteit van het complex wordt zichtbaar doordat ruimte wordt geboden aan functies als: onderwijs, kennisintensieve bedrijvigheid, energieopslag, logistiek, etalage/showroom en ontvangstruimte. De nationaal groeifonds aanvraag voor de Greenport Horti Campussen is goedgekeurd. Hierdoor ontvangen we een financiële bijdrage voor het versterken van de samenwerking		Leon Hoek

			tussen bedrijven, voortgezet onderwijs, mbo en hbo rondom leren en innoveren. De aanvraag werd o.a. gedaan door de gemeente Lansingerland via de Greenport West-Holland. Binnen deze aanvraag is €970.000,- opgehaald om twee projecten uit te voeren voor het Horti Science Park. Vanuit het perspectief 'de basis op orde' introduceerden we in 2023 de Poldermaand. Een structureel terugkerend bezoek aan alle acht polders in Lansingerland. Dit brengt de gemeente fysiek en mentaal dicht bij onze ondernemers en opent de mogelijkheid om doorlopend het gesprek te voeren over de vraagstukken die leven in deze polders.		
14	We actualiseren de Economische Agenda.	We geven in deze agenda antwoord op vragen die verbonden zijn met nieuwe ontwikkelingen zoals meer duurzame, digitale en circulaire economie, maar ook toename van het aantal inwoners, woningen en over de ontwikkeling van het centrumgebied. Twee publicaties/bijeenkomsten verkennen samenwerking en/mogelijke projecten.	De economische agenda krijgt z'n beslag in de Omgevingsvisie 2.0 en het Omgevingsprogramma. Eind 2023 is de BIZ Weg en Land opgericht. Tevens is een begin gemaakt met een verkenning naar de mogelijkheden om de organisatiegraad op Klappolder en Hoefslag te verhogen. De provincie en de MRDH hebben hiervoor financiële bijdragen gegeven. Met deze middelen zijn kwartiermakers aangesteld om de verkenning uit te voeren. Voor de uitgifte van de laatste kavels op bedrijventerrein Oudeland zijn selectiecriteria opgesteld. Dit zijn selectiecriteria op het gebied van verduurzaming, circulariteit, klimaatadaptatie en duurzame mobiliteit. Op het bedrijventerrein Oudeland hebben we vijf ondernemers gevonden die zonnepanelen op hun dak willen leggen. Wij hebben hen begeleid bij het aanvragen van subsidie bij de provincie. Deze subsidie is toegekend. Er zijn uitgangspunten voor Vitale kernen (centrumgebieden) opgesteld die zullen landen in de Omgevingsvisie 2.0. Tevens is een begin gemaakt met de actualisatie van de horecavisie en het nieuw op te stellen terrassenbeleid. Er zijn twee bijeenkomsten georganiseerd, één met de besturen van de ondernemerscollectieven en één met de parkmanagers van alle bedrijventerreinen. Doel van de bijeenkomst was het informeren over het belang van het verhogen van de organisatiegraad en de verduurzamingsopgaven van bedrijventerreinen.		Leon Hoek
Lansingerland: duurzaam en toekomstbestendig					
15	Pijler energietransitie: glastuinbouw en gebouwde omgeving	In 2023 starten energievoorzieningscoaches die energiebesparende maatregelen aan bij huishoudens met energiearmoede. Ook organiseren we in 2023 twee collectieve inkoopacties voor isolatie. In 2023 starten energievoorzieningscoaches die energiebesparende maatregelen aan bij huishoudens met energiearmoede.	Glastuinbouw en gebouwde omgeving zijn prioriteiten voor onze inzet op de energietransitie. De energievoorzieningscoaches die energiebesparende maatregelen aanbrengen bij huishoudens met energiearmoede zijn in 2023 gestart en nog steeds actief. We communiceren hier actief over om zoveel mogelijk huishoudens te bereiken. De collectieve inkoop actie voor		Michiel Muis

		Ook organiseren we in 2023 twee collectieve inkoopacties voor isolatie.	isolatie is doorlopend vormgegeven, zodat inwoners hier gedurende de looptijd aan deel kunnen nemen. De inkoop actie is gestart in 2023 en loopt door in 2024. We ondersteunen de glastuinbouw doorlopend in de ontwikkeling van duurzame warmte, warmtenetten, geothermie, zon op waterbassins. In 2023 is bij de aanleg van WarmtelinQ een T-stuk in de leiding gerealiseerd, waarmee later een koppeling met het Oostland kan worden gemaakt. Ook is in 2023/2024 in samenwerking met marktpartijen 1,6 miljoen subsidie aangevraagd en ontvangen voor de uitbreiding van het glastuinbouw warmtenet.		
16	Pijler circulaire economie: uitvoeren afvalbeleid, maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI)	Invoering variabel inzamelingstarief voor restafval, nieuw afvalbrengstation (ABS), opstellen actieplan Manifest MVI, stimuleren biobased (hout en andere natuurlijke materialen) en duurzaam bouwen, ontwerpfasen ABS	In 2023 voerden we het gedifferentieerd afvaltarief voor restafval in, de cijfers laten zien dat er sprake is van een afname van het ongescheiden huishoudelijk restafval. Onze inwoners leverden in 2023 ten opzichte van 2022 gemiddeld 59 kilogram minder fijn restafval in. De cijfers communiceerden wij in maart aan de gemeenteraad via raadsinformatiebrief U24.00592 en aan de inwoners via diverse communicatiekanalen zoals de lokale kranten. We stelden de stimuleringsregeling wasbare luiers vast met als ingangsdatum 1 januari 2024. De werkzaamheden voor het nieuwe afvalbrengstation startte buiten met het aanbrengen van de benodigde voorbelasting. Het stimuleren van biobased en duurzaam bouwen wordt uitgevoerd in de gebiedsontwikkelingen. Het opstellen van het actieplan MVI is nog niet uitgevoerd ivm gebrek aan uitvoeringscapaciteit. We hebben vanuit het Rijk middelen ontvangen om de uitvoeringscapaciteit te vergroten.		Michiel Muis
17	Pijler klimaatadaptatie: uitvoeringsagenda	Verdere uitvoering van de projecten in de uitvoeringsagenda, opstellen klimaatlabels en ambities.	De klimaatlabels zijn in 2023 opgesteld. Dit helpt ons om risicogebieden te identificeren op de thema's hitte, wateroverlast, overstroming en droogte. We stimuleerden inwoners door een gratis tuinontwerpmiddag, het opstellen van factsheets, via de nieuwsbrief en een uitdeelactie van 20.000 bloembollen.		Michiel Muis
18	We gaan op basis van het Integraal huisvestingsplan verder aan de slag met het energieneutraal maken van onze primair onderwijs-scholen. Voor een prettige leeromgeving is ventilatie en een goed binnenklimaat belangrijk. Ook gaan we verder met de groenblauwe inrichting van schoolpleinen.	De gemeente start in samenwerking met de schoolbesturen de verduurzaming van de hiervoor in de actualisering IHP aangewezen schoolgebouwen op. We onderzoeken in samenspraak met de schoolbesturen of en welke nieuwbouwprojecten IHP in duurzame houtbouw modulair kunnen worden uitgevoerd. Dit heeft o.a. een sterke positieve uitwerking op het binnenklimaat.	In de tweede actualisatie IHP (2024) nemen we deze ambities uit het coalitieakkoord mee op de punten modulaire houtbouw in Wilderszijde en verduurzaming van de bestaande schoolgebouwen. We continueren de subsidie op de groenblauwe inrichting van schoolpleinen. In 2023 is met behulp van deze subsidie het gezamenlijke plein van OBS Groenehoek, RKBS		Michiel Muis

		De duurzame ambities voor Wilderszijde bieden hier goede aanknopingspunten. Continuering subsidieregeling groenblauwe schoolpleinen. Uitvoering IHP: verduurzaming bestaande schoolgebouwen. Start project scholencomplex Wilderszijde.	Willibrord en CBS de Acker vergroend.		
19	We zetten in op voorlichting en duidelijke communicatie en op financiële ondersteuning. We onderzoeken of het huidige financieel instrumentarium voor de energietransitie voldoet voor inwoners en ontwikkelen o.b.v. de uitkomst een passend financieel fonds.	Vormgegeven en uitvoeren wijkgerichte aanpak (bijeenkomsten, voorlichting, website, acties etc.), onderzoek uitvoeren naar de behoeften en mogelijkheden en vervolgstappen bepalen. En onderzoek naar andere instrumenten om energietransitie te stimuleren en versnellen.	Zie beschrijving bij pijler Energietransitie. In 2024 wordt de duurzaamheidslening geëvalueerd en uw raad wordt hierover geïnformeerd. De mogelijkheden voor het ontwikkelen van een energietransitiefonds worden hierbij ook meegenomen, rekening houdend met huidige financiële ontwikkelingen en beschikbaar bestaand instrumentaria.		Michiel Muis
20	We onderzoeken hoe en waar de windopgave gerealiseerd kan worden, dan wel op een andere wijze kan worden gecompenseerd.	Op basis van de ontwikkelingen en inzichten uit onze onderzoeken stellen wij de strategie bij waar nodig.	Het onderzoek is uitgevoerd, besluitvorming in college heeft plaatsgevonden en raad is geïnformeerd over de inhoud. Provincie Zuid-Holland heeft een projectbesluit aangekondigd en daarmee de regie overgenomen. Op de drie meest kansrijke locaties zien wij geen mogelijkheden voor windenergie. Provincie Zuid-Holland heeft een projectbesluit aangekondigd.		Michiel Muis
21	We onderzoeken of inwoners met elektrische auto, maar geen parkeerplek op eigen terrein, toch kunnen laden met stroom uit eigen zonnepanelen.	We onderzoeken de mogelijkheden met alle argumenten voor en tegen en formuleren op basis hiervan een integraal advies aan de gemeenteraad.	Het onderzoek is uitgevoerd en resultaten zijn met de raad besproken. Er is geconcludeerd dat ontwikkelingen op dit thema worden gevolgd, maar om dit nu niet toe te staan.		Michiel Muis
Kwaliteit van de leefomgeving: balans tussen bebouwing, groen en water					
22	We stellen een groenblauwe leefomgevingsvisie op	In de visie verwerken we de ecologische verbindingen, en verbinding van woongebieden met groengebieden groengebied (Vlinderstrik, Groenzoom, Rottemeren, Bentwoud) middels o.a. de groenblauwe ribben (bijv. Kruisweg) verder uit. We wijzen concrete groengebieden en ecologische verbindingen aan. Besluitvorming uitgangspunten door gemeenteraad.	Het concept-groenblauw beleid is eind 2023 voorgelegd ter afstemming en beoordeling bij interne stakeholders. Parallel hieraan is inwoners gevraagd via 'Lansingerland peilt' input te leveren middels een online vragenlijst. Hierna volgt de verwerking van de pilot 'kansenkaart biodiversiteit'. Op basis daarvan wordt het concept-groenblauw beleid vertaald naar een Omgevingsprogramma en op een aantal strategische punten vertaald worden naar de Omgevingsvisie 2.0 die ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden.		Michiel Muis
23	We realiseren het Triangelpark	Opstellen visie en uitwerken Inrichtingsplan Triangelgebied voor ecologische verbinding (en nu nog missing link) tussen Midden Delfland (Vlinderstrik/Groenzoom) en Rottemeren.	In 2023 is er een start gemaakt met de gebiedsvisie Triangelpark. Het project bevindt zich in de opstartfase. Gezien de gebied overstijgende betekenis van het Triangelpark in de 'Noordrand Rotterdam' is het van belang dat betrokken partijen op een juiste wijze worden aangehaakt. Daarom zijn in de afgelopen periode (verkennende) gesprekken geweest met de grondeigenaren in het gebied en stakeholders als Natuurorganisatie en Vogelwacht Rotta, gemeente Rotterdam, Provincie en Natuurmonumenten. Ook is er een landschapsbureau geselecteerd om de gemeente te ondersteunen bij het		Michiel Muis

			opstellen van een gebiedsvisie. De gebiedsvisie wordt in 2024 (Q4) afgerond. Hierna worden uitvoeringskeuzes voorgelegd.		
24	We maken ons hard om verdere toename van het omgevingsgeluid te voorkomen	We stellen het milieubeleidsplan op. Deze wordt opgenomen in de Omgevingsvisie 2.0.	Met de invoering van de Omgevingswet komt het verplichte milieubeleidsplan als instrument te vervallen. De milieuonderwerpen krijgen een plek in de Omgevingsvisie 2.0 en in deelprogramma's. Voor de Wet milieubeheer (Wm) geldt overgangsrecht voor de instrumenten: milieubeleidsplan, rioleringsplan, milieueffectrapportage, verordening afvalwater, verplichtingen geluid, melding ongewoon voorval, luchtkwaliteitsplan, grondwaterbeschermingsheffing, schadevergoeding, gedoogplicht en verplichtingen PRTR. De hoofdzaken van het te voeren beleid in een gemeentelijk milieubeleidsplan (artikel 4.16, Wm) blijven gelden totdat een gemeentelijke omgevingsvisie van kracht wordt. Dit staat in artikel 4.9, lid 3, van de Invoeringswet Omgevingswet. T.a.v. geluid: Eind augustus 2023 hebben bewoners een brief ontvangen over het vervolgonderzoek langs de HSL-Zuid bij Bergschenhoek. In opdracht van Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is ProRail een vervolgonderzoek uitgevoerd naar de ervaren toegenomen geluidshinder door TNO. TNO heeft de geluidsmetingen verricht. Helaas duurt het analyseren van de resultaten langer dan verwacht. Daarna kijkt het RIVM als onafhankelijke partij nog zorgvuldig naar het onderzoek en de uitkomsten. De besluitvorming ligt vervolgens bij de staatssecretaris van het Ministerie van IenW.		Michiel Muis
Sociale cohesie: leefbare en veilige wijken en buurten					
25	We zorgen ervoor dat het voorzieningen-niveau (onderwijs en kinderopvang, sport en spelen, cultuur en ontmoeting en zorg en welzijn) gelijke tred houdt met de groei van het aantal inwoners.	We ontwikkelen een norm voor samenhangend en passend niveau voor maatschappelijke voorzieningen. We monitoren het voorzieningenniveau. Eventuele nieuwe projecten landen in MIP	We hebben een analyse opgesteld voor het maatschappelijk voorzieningenniveau om te bepalen welke voorzieningen daar onderdeel van kunnen zijn. De volgende stap is het ontwikkelen van een afwegingskader waaraan we nieuwe initiatieven kunnen toetsen.		Leon Hoek
26	We evalueren en actualiseren de subsidieregeling Levendig Lansingerland.	We evalueren de regeling op gebruik en toepassing.	Waar nodig actualiseren we in de tweede helft van 2024 de subsidieregeling en brengen deze in lijn met de doelen uit de Samenlevingsvisie.		Leon Hoek Titia Cossen
27	Verder ontwikkelen van de functie van de wijkboa.	De wijkboa's (wijkregisseurs boa) gaan gebiedsgericht te werk, waarbij met kennis van het gebied naast handhaving ook de preventieve inzet verder wordt ontwikkeld. Dit doet de wijkregisseurs niet alleen, maar met hulp van het lokale netwerk van veiligheidspartners en met de hulp van het team van allround boa's met specialistische deskundigheid en inzet. De	De raad heeft het Integraal veiligheidsbeleid (IVB) in april vastgesteld. Daarin hebben we het focuspunt opgenomen dat we de functie van wijkregisseur-boa verder ontwikkelen. Het team is inmiddels op sterkte. Hierdoor krijgen de wijkregisseurs-boa meer gelegenheid om zich op hun netwerk taken in de wijk te richten. Daarnaast is er een wijkregisseur boa bedrijventerreinen aangesteld. Er		Pieter van de Stadt

		beeldvormende avond met de raad en (de vaststelling van) het integrale veiligheidsbeleid geven nadere invulling aan de doorontwikkeling van de taak en functie van de wijkregisseur boa. Bezetting team BOA inrichten + werven personeel.	wordt gewerkt aan individuele ontwikkeling maar ook gerichte training op functioneel niveau zodat de wijkregisseurs-boa nog beter in hun rol kunnen groeien.		
28	Hartveilige gemeente: we zorgen dat er in iedere wijk binnen 6 minuten een AED beschikbaar is	Met behulp van een analyse bepalen we wat er nodig is om een volledige dekking te realiseren. Op basis van de analyse zorgen we voor extra AED's en stimuleren inwoners om reanimatiecertificaat te halen en zich aan te melden als burgerhulpverlener.	We hebben in 2023 gewerkt aan een beter overzicht van AED's en burgerhulpverleners in Lansingerland. Zo startten we eind 2023 een actieve communicatiecampagne om inwoners te vragen AED's aan te melden bij HartslagNu. Er zijn bij HartslagNu op dit moment 90 actieve AED's aangemeld. Ook riepen we in de campagne inwoners met een reanimatiecertificaat op om zich aan te melden als burgerhulpverlener. Op dit moment zijn er 857 mensen als burgerhulpverlener aangemeld bij HartslagNu. Met de gegevens van HartslagNu brengen we in kaart wat er nodig is om van Lansingerland een Hartveilige gemeente te maken.		Pieter van de Stadt
Kansrijk opgroeien: oog en oor voor jeugd en jongeren					
29	We gaan in gesprek met jongeren en bezien hoe we jongeren meer kunnen betrekken bij het gemeentebestuur.	We gaan in gesprek met inwoners en met een expertisebureau om vorm te geven aan jongerenparticipatie.	Uit de Catch Up van november 2023, waar zo'n 20 jongeren uit de gemeente aanwezig waren, zijn waardevolle inzichten naar voren gekomen over de manier waarop we met onze jongeren communiceren en hoe zij kunnen participeren in de gemeente. De social media kanalen zijn hiervoor bij uitstek geschikt, alleen sluit het aanbod niet altijd aan op de wensen van de jeugd, qua lay-out en qua taalgebruik. De tips uit deze Catch Up zijn direct verwerkt in de brief die rond de vuurwerkperiode naar de jongeren verstuurd is. Ook nemen we deze tips mee bij het vormgeven van het Instagramkanaal @lansingerlandjeugd dat zich speciaal richt op deze doelgroep. De kleine Catch up van januari 2024 ging over de ontmoetingsplekken in Lansingerland: wat is goed en wat kan beter? De input van deze kleine Catch Up vormt de basis voor een volgende Catch Up, waarin we tot concretisering willen komen. Daarnaast hebben we met de Kleine Ambassade het project over de verkiezingen in 2023 uitgevoerd, waarbij 1.000 jongeren de kans hebben gekregen hun stem uit te brengen in Lansingerland. Zo raken zij meer bekend met de politiek en de standpunten van de partijen. De griffie organiseert Democracy voor scholen in Lansingerland, een interactief spel van ProDemos waarbij jongeren leren keuzes te maken zoals de gemeenteraad dat zou doen. Hier sluiten per keer twee raadsleden bij aan. Dit is zowel voor PO als VO scholen. In het najaar willen we voor het MBO Tienskip organiseren. Dit zijn projectdagen waarbij jongeren aan de		Leon Hoek

			hand van een zelf ingebracht probleem in groepjes werken aan de oplossing. Dit doen ze onder leiding van een expert, meestal een raadslid, wethouder of een ambtenaar.		
30	We helpen jongeren met problematische schulden. Om dat te realiseren, neemt de gemeente hun schuld over in ruil voor een tegenprestatie zoals een stage waarmee aan de eigen toekomst wordt gewerkt. Voor de overname van deze problematische schulden komt er een fonds.	We definiëren het begrip problematische schulden. Op basis daarvan ontwikkelen we een aanpak van problematische schulden bij jongeren die passend is bij de schaal van de problematiek in Lansingerland en die aansluit bij de uitgangspunten van het beleidsplan Schuldhulpverlening, zoals de inzet van de ketenregisseur.	Het onderzoek naar jongeren met problematische schulden loopt in het tweede kwartaal van 2024. Op basis van de conclusies van het onderzoek ontwikkelen we een aanpak in de tweede helft van 2024.		Leon Hoek
Volwassenen aan de zijlijn: bieden van perspectief door maatwerk					
31	We zetten in op een inclusieve lokale arbeidsmarkt, waar meer arbeidsplekken zijn voor inwoners met een ondersteuningsbehoefte.	We stimuleren een lokaal netwerk van sociaal bewuste ondernemers met een maatschappelijk hart. We werken samen met het regionale werkgeversservicepunt en helpen mensen aan een baan via de Social Return verplichting met contractpartners.	De pilot Boerderij het Lansingerland is beëindigd. Uit de evaluatie is gebleken dat de pilot niet voldoende resultaten oplevert, omdat de pilot onvoldoende aansloot op de mogelijkheden en behoeften van de deelnemers. We zijn zichtbaar op de Oostlanddag, het grootste ondernemersevent van het Oostland. Hier werken we aan mogelijkheden op de arbeidsmarkt voor kandidaten met een ondersteuningsbehoefte. Daarnaast organiseren we op 14 februari 2025 een ontbijt voor ondernemers met een sociaal hart.		Leon Hoek
Ouder worden: vitaal en waardig					
32	We nemen als gemeente de regie in de samenwerking tussen zorgverzekeraar, zorgkantoor en gemeente om de impact voor ouderen te optimaliseren	We maken een preventieakkoord, waarin we ons verbinden aan de samenwerking met alle partners op het gebied van ouderen en gezondheid. We geven uitwerking aan het convenant Wonen en Zorg, om te voorzien in een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg. Participatiebijeentkomsten.	Samen met het zorgkantoor, GGD en zorgpartijen geven we uitvoering aan het Integraal Zorgakkoord (IZA). Daarmee werken we aan het goed, toegankelijk en betaalbaar houden van de zorg. Eind 2023 is het regioplan opgeleverd. Op dit moment worden er werkagenda's voor de verschillende programmalijnen opgesteld. Een van de programmalijnen betreft ouderen. Op dit moment werken we aan het lokale werkprogramma vitaliteit. Hierin is één van de thema's valpreventie. Er is in het najaar 2023 een ketenaanpak valpreventie opgezet met lokale samenwerkingspartners. In 2024 startte de uitvoering hiervan. Als uitwerking van het Convenant wonen en zorg hebben we een plan vastgesteld voor een extra woonzorglocatie op Wolfend 43 in Bergschenhoek. De verwachte opening is begin 2025. Ook is er vanuit het Zorgkantoor DSW budget gekomen voor pilots Gezond en Wel ouder worden. Daarmee komt er extra ondersteuning voor ouderen in de Naeldhorst in Berkel en Rodenrijs en in de wijk rondom de Tuinen in Bleiswijk.		Titia Cnossen
33	We realiseren in iedere kern een ontmoetingsplek voor onze ouderen, vergelijkbaar met de Leeuwerik in Bleiswijk.	We geven een opdracht aan onze subsidiepartijen om geschikte locaties te huren en hier extra activiteiten te organiseren. Per kern maken we afspraken over de	Welzijn Lansingerland heeft nu definitief een extra ontmoetingspunt in Berkel Centrum gehuurd. De opening is gepland in de zomer. Welzijn Lansingerland kan op deze locatie het		Titia Cnossen

		extra inzet van onze samenwerkingspartners op laagdrempelige ontmoetingsplekken voor ouderen. Extra activiteiten in de Naeldhorst in Berkel Noord.	bereik onder ouderen en het huidige aanbod van de Hergerborch uitbreiden. De activiteiten in de Hergerborch stoppen omdat deze locatie op termijn wordt gesloopt voor nieuwbouw van woningen. We hebben in elke kern een ontmoetingsplek gerealiseerd.		
Ondermijning: extra aandacht voor preventie, zorg en hulpverlening					
34	Kwetsbare jongeren zijn gevoelig voor criminaliteit. Het lijkt een aantrekkelijke manier om snel veel geld te verdienen, maar zorgt ervoor dat zij hun kansen in de maatschappij verspelen. Om dat tegen te gaan werken we aan bewustwording en werken we samen met onder andere opvoeders, onderwijs en politie om jongeren weerbaarder te maken en betere kansen te bieden.	We maken samen met het onderwijs een plan om de preventieve activiteiten uit te breiden naar alle scholen in Lansingerland. In aanvulling daarop proberen we kwetsbare jongeren te identificeren en in zo vroeg mogelijk stadium systeemgericht (dus inclusief hun directe omgeving zoals gezin) "outreaching" (actief opzoeken) te benaderen om hen te helpen uit het criminele circuit te blijven. Dat gaat wel op vrijwillige basis. Evaluatie pilotproject, verkennen behoeften en mogelijkheden partners.	We organiseren op elke basisschool het meerdaags programma 'Kapot Sterk'. Zo vergroten we de weerbaarheid van kinderen tegen de verleidingen van ondermijnende criminaliteit en leren ze consequenties inzien van bepaald gedrag. De systeemgerichte benadering van kwetsbare jongeren is daarnaast onderdeel van het uitvoeringsplan van het Integraal Veiligheidsbeleid.		Leon Hoek
Dienstverlening: zoveel mogelijk digitaal en flexibel met maatwerk waar nodig					
35	We zorgen ervoor dat er een mobiel loket komt voor naar inwoners in de wijken die dat nodig hebben.	Planning en financieel voorstel maken. We zetten mobiel loket in waar nodig. We onderzoeken welke andere functies kunnen meeliften op het mobiele loket.	We hebben het elektrische voertuig voor het Mobiel Servicepunt (MSP) aangeschaft bij een lokale ondernemer en er is een carrosseriebouwer geselecteerd. De verwachte oplevering van het MSP is gepland medio 2024.		Titia Cnossen